

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Temmuz 2007

BASEL 2 İKİNCİ SAYISAL ETKİ ÇALIŞMASI (QIS-TR2) DEĞERLENDİRME RAPORU

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

**BASEL-2
İKİNCİ SAYISAL ETKİ ÇALIŞMASI
(QIS-TR2) DEĞERLENDİRME RAPORU**

Bilgi ve Önerileriniz İçin:

Strateji Geliştirme Dairesi

E-posta: rg@bddk.org.tr

Tel: (312) 455 65 29

Faks: (312) 424 08 74

BU RAPOR KAMUOYUNU BİLGİLENDİRME AMACIYLA HAZIRLANMIŞTIR. RAPORDA YER ALAN BİLGİLERE DAYANARAK ALINACAK KARARLARIN SONUÇLARINDAN BDDK SORUMLU TUTULAMAZ. RAPORDAN KAYNAK GÖSTERİLMEK SURETİYLE KISMEN ALINTI YAPILABİLİR.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
ATATÜRK BULVARI NO 191 06680 KAVAKLIDERE ANKARA-TÜRKİYE

İLETİŞİM BİLGİLERİ: STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ
TEL: (312) 455 65 29, FAKS: (312) 424 08 74
www.bddk.org.tr E-posta: rg@bddk.org.tr

BU YAYIN TÜM İÇERİĞİ İLE BDDK İNTERNET SAYFASINDA YER ALMAKTADIR.

BDDK XEROX DOKÜMAN MERKEZİNDE 465 ADET BASILMIŞTIR.

BASIM TARİHİ: 25 Temmuz 2007

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR	III
ŞEKİLLER	III
KISALTMALAR	IV
TERİMLER	V
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	1
1. GİRİŞ.....	3
2. SAYISAL ETKİ ÇALIŞMALARI VE TÜRKİYE.....	4
3. SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ	6
3.1. KREDİ RİSKİ	6
3.2. PİYASA RİSKİ	12
3.3. OPERASYONEL RİSK.....	13
4. QIS-TR2 ÇALIŞMASI	15
4.1. YÖNTEM	15
4.1.1. Genel Hususlar.....	15
4.1.2. Bilgilendirme ve İletişim.....	16
4.1.3. Sermaye Yeterliliğinin Hesaplanması	18
4.1.4. Kontrol ve Raporlama Süreci.....	18
4.2. ULUSAL UYGULAMA TERCİHLERİ.....	19
4.3. VERİ KALİTESİ.....	20
4.4. VARSAYIMLAR.....	21
5. QIS-TR2 SONUÇLARI	22
5.1. ÇALIŞMAYA DAHİL EDİLEN VE EDİLMİYEN POZİSYONLAR	22
5.1.1. Raporlama Kapsamı.....	22
5.1.2. Portföy Sınıflandırması	22
5.1.3. Çalışmaya Dahil Edilen Pozisyonlar	24
5.1.4. Pozisyonların Portföyler Bazında Dağılımı.....	25
5.2. PORTFÖYLERİN KREDİ KALİTESİ DAĞILIMLARI	25
5.2.1. KOBİ-dışı Kurumsal Portföy.....	25
5.2.2. Kurumsal KOBİ Portföyü.....	26
5.2.3. Kamu Portföyü.....	26
5.2.4. Banka Portföyü.....	27
5.2.5. İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyü.....	28
5.2.6. Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyü	29
5.2.7. Diğer Perakende Krediler Portföyü.....	29
5.2.8. Perakende KOBİ Portföyü.....	30
5.2.9. Hisse Senedi Yatırımları Portföyü.....	30
5.2.10. İlişkili Ortaklıklara Yapılan Yatırımlar Portföyü.....	30
5.2.11. Alım-satım Hesapları.....	31
5.3. KREDİ RİSKİ AZALTIM TEKNİKLERİNİN DAĞILIMI	33
5.3.1. Kredi Riski Azaltım Teknikleri.....	33
5.3.2. Portföylerin Kredi Riski Azaltım Teknikleri Dağılımı	33
5.4. KREDİ RİSKİ AZALTIM TEKNİKLERİNİN ETKİSİ.....	34
5.4.1. KOBİ-dışı Kurumsal Portföyü	34
5.4.2. Kurumsal KOBİ Portföyü.....	34
5.4.3. Kamu Portföyü.....	35
5.4.4. Banka Portföyü.....	35
5.4.5. İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyü.....	35
5.4.6. Diğer Perakende Krediler Portföyü.....	35
5.4.7. Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyü	36
5.4.8. Perakende KOBİ Portföyü.....	36
5.4.9. Alım-satım Hesapları	36

5.5.	BRÜT GELİR DAĞILIMI	37
5.6.	RİSK AĞIRLIKLIL VARLIKLAR	38
5.6.1.	<i>Risk Ağırlıklı Varlıkların Toplamı ve Dağılımı</i>	38
5.6.2.	<i>Risk Ağırlıklı Varlıklar Değişimi</i>	38
5.6.3.	<i>Portföylerin Toplam Risk Ağırlıklı Varlık Artışına Katkıları</i>	39
5.7.	ÖZKAYNAKLAR	41
5.8.	SERMAYE YETERLİLİĞİ RASYOLARI	42
5.8.1.	<i>Sermaye Yeterliliği Rasyosundaki Değişimler</i>	42
5.8.2.	<i>Alternatif Yöntemler</i>	43
5.9.	QIS-TR2 SONUÇLARININ QIS-3 VE QIS-TR1 SONUÇLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI	44
5.10.	SENARYO ANALİZLERİ	46
5.10.1.	<i>Portföy Büyüklüğü Senaryoları</i>	48
5.10.2.	<i>Yabancı Para Cinsinden Hazine Menkul Kıymetlerine İlişkin Senaryolar</i>	49
5.10.3.	<i>Ortalama Risk Ağırlıklarına İlişkin Senaryolar</i>	50
5.10.4.	<i>Derecelendirilmemiş Şirketlere İlişkin Senaryolar</i>	50
6.	GENEL DEĞERLENDİRME	51
EKLER	.....	53

TABLolar

Tablo 1: Basel-2 Kapsamında Kullanılabilecek Yaklaşımlar	6
Tablo 2: Standart Yaklaşımda Kullanılan Risk Ağırlıkları.....	8
Tablo 3: QIS-TR2 Çalışmasında Kullanılan Derecelendirme Notlarının Eşleştirilmesi	10
Tablo 4: Spesifik Risk İçin Kullanılan Risk Ağırlıkları	13
Tablo 5: QIS-TR2 Katılımcı Bankaları	15
Tablo 6: Yardım Masası Bankaları İtibariyle Eşleştirilen Katılımcı Bankalar.....	16
Tablo 7: Raporlama Kapsamı	22
Tablo 8: Portföy Sınıflandırması	24
Tablo 9: Portföy Katkıları Hesaplama Yöntemi.....	40
Tablo 10: Portföylerin Risk Ağırlıklı Vralık Artışına Katkıları.....	40
Tablo 11: Sermaye Yeterliliği Rasyosu Kalemlerindeki Değişmeler	43
Tablo 12: Alternatif Yöntemlerle Hesaplanan Sermaye Yeterliliği Rasyoları.....	44
Tablo 13: Sayısal Etki Çalışmalarında Hesaplanan Katkı Oranları	45
Tablo 14: Senaryo Analizi Sonuçları.....	47

ŞEKİLLER

Şekil 1: Standart Yaklaşımın Genel İşleyişi.....	6
Şekil 2: Teminatlara İlişkin Basit ve Kapsamlı Yöntem.....	11
Şekil 3: Operasyonel Risk Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması	14

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ASA	: Alternatif Standart Yaklaşım (<i>Alternative Standardised Approach</i>)
BCBS	: Basel Bankacılık Denetim Komitesi (<i>Basel Committee on Banking Supervision</i>)
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BG	: Brüt Gelir
BIA	: Temel Gösterge Yaklaşımı (<i>Basic Indicator Approach</i>)
CA	: Sermaye yeterliliğinin hesaplanmasına ilişkin mevcut yaklaşım (<i>Current Approach</i>)
CEBS	: Avrupa Banka Denetçileri Komitesi (<i>Committee of European Banking Supervisors</i>)
CRD	: AB Sermaye Yeterliliği Direktifleri (<i>Capital Requirements Directives</i>)
CRM	: Kredi riski azaltımı (<i>Credit risk mitigation</i>)
ECAI	: Bağımsız Kredi Derecelendirme Kuruluşları (<i>External Credit Assessment Institutions</i>)
MDB	: Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (<i>Multilateral Development Banks</i>)
ND	: Ulusal Uygulama Tercihi (<i>National Discretion</i>)
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (<i>Organization for Economic Co-operation and Development</i>)
PSE	: Kamu Kurumu (<i>Public Sector Entity</i>)
QIS	: Sayısal Etki Çalışması (<i>Quantitative Impact Study</i>)
ROA	: Aktif Getiri Oranı (<i>Return on Assets</i>)
ROE	: Özkaynak Getiri Oranı (<i>Return on Equity</i>)
RW	: Risk Ağırlığı (<i>Risk weight</i>)
RWA	: Risk Ağırlıklı Varlıklar (<i>Risk weighted assets</i>)
SA	: Standart Yaklaşım (<i>Standardised Approach</i>)
SME	: KOBİ (<i>Small-and-medium sized enterprise</i>)
SYR	: Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
VaR	: Riske Maruz Değer (<i>Value-at-Risk</i>)
YP	: Yabancı Para
YTL	: Yeni Türk Lirası

TERİMLER

Alım-satım Hesapları	: Trading Book
Bankacılık Hesapları	: Banking Book
Bankalar Portföyü	: Bank Portfolio
Bilanço-dışı Pozisyonlar	: Off-Balance Sheet Positions
Bilanço-içi Pozisyonlar	: On-Balance Sheet Positions
Cari Tutar Yöntemi	: Current Exposure Method
Diğer Perakende Krediler	: Other Retail Exposures
Hisse Senedi Yatırımları Portföyü	: Equity Portfolio
İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri	: Residential Mortgage Exposures
İlişkili Ortaklığa Yapılan Yatırımlar	: Investments in Related Entities
Kamu Portföyü	: Sovereign Portfolio
Kesintiler / İlaveler	: Haircut
KOBİ Dışı Kurumsal Krediler	: Non-SME Corporate Exposures
Koruma Altına Alınmış	: Protected
Kullandırılan Krediler	: Drawn Exposures
Kullanılmayan Limitler	: Undrawn Exposures
Kurumsal KOBİ Kredileri	: SME-Corporate Exposures
Kurumsal Portföy	: Corporate Portfolio
Menkul Kıymetleştirme	: Securitisation
Nitelikli Rotatif Perakende Krediler	: Qualifying Revolving Retail Exposures
Orjinal Tutar Yöntemi	: Original Exposure Method
Perakende KOBİ Kredileri	: SME-Retail Exposures
Perakende Portföyü	: Retail Portfolio
Repo Benzeri İşlemler	: Repo-style Transactions
Teminatlandırılmış	: Collateralised
Tezgah-üstü Türevler	: Over-the-counter (OTC) Derivatives

YÖNETİCİ ÖZETİ

Basel Komitesi tarafından Basel-2'nin hazırlanması sürecinde getirilen hükümlerin banka sermaye yeterlilikleri üzerindeki etkilerini değerlendirebilmek ve gerekli değişikliklerin yapılabilmesini teminen global düzeyde Sayısal Etki Çalışmaları (QIS) gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde de Basel-2 hükümlerinin Türk bankacılık sektöründeki bankaların sermaye yeterlilikleri üzerine etkilerini görebilmek amacıyla yapılan etki çalışmaları, Basel Komitesi tarafından 2003 yılında gerçekleştirilen QIS-3 çalışmasına katılım sağlanması ile başlamıştır. Sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık %60'ını oluşturan bankaların katılımı ile gerçekleştirilen QIS-3 çalışmasının ardından 2004 yılında sektör payı yaklaşık %95'e ulaşan 23 banka ile ilk yerel sayısal etki çalışması olan QIS-TR1 yapılmıştır.

Basel-2 ile CRD'ye ilişkin nihai metinlerin 2005 ve 2006 yıllarında yayınlanmış olması ve QIS-TR1 çalışmasından sonraki dönemde bankacılık sektörünün aktif kompozisyonunda özellikle krediler lehine yaşanan değişimler yeni bir sayısal etki çalışmasının yapılması gereğini ortaya çıkarmıştır.

Basel-2 ve CRD hükümleri referans alınarak gerçekleştirilen QIS-TR2 çalışmasının önemi, hem katılımcı bankaların çoğunluğu hem de Basel-2 hükümlerinin yürürlük öncesi bankaların sermaye yeterlilikleri üzerindeki etkilerinin değerlendirilebilmesini sağlayan son çalışma olma özelliğini taşımasından kaynaklanmaktadır.

QIS-TR2 çalışması, Eylül 2006 dönemi verileri esas alınarak, sektörün aktif toplamının yaklaşık %97'sini oluşturan 31 bankanın katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma Ekim 2006-Haziran 2007 arasındaki dönemde yapılmıştır.

Bankaların çalışmaya dahil edilen pozisyonlarının oluşturduğu portföylerden en büyüğü kamu portföyüdür. Kamu portföyünü kurumsal portföyü ile perakende portföyü takip etmektedir. Söz konusu portföylerin payları, portföylerin sermaye yeterliliği üzerindeki etkilerinin ve sermaye yükümlülüğüne katkılarının büyüklüğünü belirlemektedir.

Portföylerin kredi kalitesi dağılımlarının incelenmesinden cari uygulamaya göre kamu portföyünde olumsuz etkilerin, KOBİ kredilerinin de önemli bir bölümünü kapsayan perakende portföyü üzerinde ise olumlu etkilerin ortaya çıktığı görülmektedir.

Portföylerin sermaye yükümlülüğüne katkıları incelendiğinde, bankaların sermaye yeterliliklerinin düşmesine neden olan unsurların başlıcalarını kamu portföyü, kurumsal portföyü ve operasyonel riskin ilavesinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. En yüksek olumsuz katkı, kamu portföyü ve alım-satım hesaplarında sınıflandırılan YP kamu menkul kıymetlerinin risk ağırlığının SA kapsamında %100'e çıkmasından kaynaklanmaktadır. Bunu operasyonel riskin sermaye yükümlülüğüne ilavesinin neden olduğu olumsuz katkı takip etmektedir. Ancak operasyonel riske ilişkin hesaplanan sermaye yükümlülükleri farklı yaklaşımlar altında önemli farklılıklar gösterebilmektedir. Kurumsal alacaklar için de derecelendirme notlarının kullanımı esası getirilmiş, ancak çok az sayıda müşterinin derecelendirme notunun bulunması nedeniyle bu alacaklar derecesiz olarak %100 risk ağırlığına tabi tutulmuştur. Bankalar portföyü de derecelendirme notuna dayalı risk ağırlığı uygulaması nedeniyle olumsuz katkının ortaya çıktığı bir diğer portföy durumundadır.

Yukarıda bahsi geçen portföylerin tersine perakende portföylerinin, daha düşük risk ağırlığı uygulaması nedeniyle, sermaye yükümlülüğünü azaltan bir katkıda buldukları tespit edilmiştir. Söz konusu uygulama ile KOBİ'lerin önemli bir bölümünün içinde sınıflandırıldığı perakende

KOBİ portföyündeki müşterilerle diğer perakende müşterilerine kullandırılan krediler, Basel-2/CRD uygulamasında bankaların sermaye yeterliliği açısından avantajlı hale gelmektedir.

Çalışma sonucunda elde edilen bir diğer önemli bulgu da portföy katkı oranlarının işaretlerinin¹ her üç QIS çalışmasında da aynı olmasına karşın, kredilerin yoğunlukla yer aldığı portföylerin toplam katkısı ve KOBİ portföylerinin katkısının daha önceki çalışmaların aksine QIS-TR2 çalışmasında negatif çıkmış olmasıdır. Kamuoyunda da yoğun bir şekilde tartışılan Basel-2'nin KOBİ'ler ve reel sektör üzerine olası etkileri konusunda elde edilen bu istatistik, Basel-2'nin reel sektör tarafından kullanılan kredilerin sermaye yükümlülüğü üzerinde olumlu bir etki ortaya çıkaracağı şeklinde yorumlanabilecektir.

QIS-TR2 çalışmasında bankaların Eylül 2006 tarihindeki portföy yapılarına Basel-2/CRD hükümlerinin uygulanmasının sermaye yeterlilik rasyolarında düşmeye neden olduğu belirlenmiştir. Ancak bankaların değişen portföy yapılarının da etkisiyle önceki QIS çalışmalarına göre daha olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Basel-2/CRD'nin sermaye yeterlilikleri üzerindeki olumsuz etkileri, özellikle perakende ve ticari bankacılık ağırlıklı faaliyet gösteren bankalar için, kamu alacağı portföyü büyük bankalara göre daha sınırlı kalmıştır.

Çalışma sonucunda, katılımcı bankaların cari mevzuat çerçevesinde hesaplanan sermaye yeterlilik oranları %19,31 iken, CRD / Basel-2 kapsamında bu oran 5,6 puanlık azalış ile %13,68 olarak gerçekleşmiştir.

---

¹ Katkıların pozitif mi negatif mi olduğu.

1. GİRİŞ

Sayısal Etki Çalışmaları (QIS), Basel Komitesi (BCBS) tarafından Basel-2'nin hazırlanması sürecinde getirilen hükümlerin banka sermaye yeterlilikleri üzerindeki etkilerini değerlendirebilmek ve gerekli değişiklikleri gerçekleştirmek üzere düzenlenmiştir.

Ülkemizde de Basel-2 hükümlerinin Türk bankacılık sektöründeki bankaların sermaye yeterlilikleri üzerine etkilerini görebilmek amacıyla yapılan etki çalışmaları, Basel Komitesi tarafından 2003 yılında gerçekleştirilen QIS-3 çalışmasına katılım sağlanması ile başlamıştır. Sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık %60'ını oluşturan bankaların katılımı ile gerçekleştirilen QIS-3 çalışmasının ardından 2004 yılında ilk yerel sayısal etki çalışması olan QIS-TR1 yapılmıştır. Çalışmaya, sektör payı yaklaşık %95'e ulaşan 23 banka katılmıştır. Çalışmayla, Basel-2 hükümlerinin özeldede katılımcı bankalar ve genelde de bankacılık sektörü sermaye yeterlilikleri üzerindeki etkilerine ilişkin bilgiler elde edilmiş ve sonuçlar kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Basel Komitesi tarafından Basel-2'ye ilişkin istişari metinler üzerindeki çalışmalar global olarak gerçekleştirilen QIS-5 çalışmasının sonuçlanmasıyla nihayete ermiş, Kasım 2005'te yayımlanan değişiklikleri de içeren nihai metin Haziran 2006'da yayımlanmıştır. Bununla birlikte, Basel-2'nin Avrupa Birliği (AB) mevzuatına yansımaları ifade eden sermaye yeterliliği direktiflerinin (CRD²) Haziran 2006'da yayımlanmasıyla uygulamaya ilişkin hükümler netlik kazanmış, 2007 yılından itibaren de söz konusu direktifler uygulamaya girmiş bulunmaktadır. Basel-2 ve CRD'ye ilişkin nihai metinlerin yayınlanmış olması ve QIS-TR1 çalışmasından sonraki dönemde bankacılık sektörünün aktif kompozisyonunda özellikle kredilerde yaşanan artışlar yeni bir sayısal etki çalışmasının yapılması gereğini ortaya çıkarmıştır.

Bunun üzerine; Basel-2 ve CRD hükümleri referans alınarak QIS-TR2 çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın önemi, Basel-2 hükümlerinin yürürlüğe girmesi öncesinde söz konusu hükümlerin bankaların sermaye yeterlilikleri üzerindeki etkilerinin değerlendirilebilmesini sağlayan son çalışma olma özelliğini taşımasından gelmektedir.

QIS-TR2 çalışması, Eylül 2006 dönemi verileri esas alınarak, sektörün aktif toplamının yaklaşık %97'sini oluşturan 31 bankanın katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımın yüksekliği ve katılan bankaların çeşitliliği, çalışmada incelenen örneklemin temsil kabiliyetinin Basel-2/CRD'nin tüm bankalar üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesine imkân sağlayacak düzeyde olmasını sağlamıştır.

QIS-TR2 çalışmasına ilişkin bu rapor altı bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, ülkemizde daha önce gerçekleştirilmiş olan QIS çalışmalarıyla ilgili kısa bilgiler aktarılmaktadır. İkinci bölümde, çalışmada da esas alınan kredi, piyasa ve operasyonel riskler için sermaye yeterliliği hesaplama yöntemleri hakkında açıklayıcı bilgilere yer verilmektedir. Dördüncü bölümde, çalışmada izlenen yöntem ve süreçler hakkında detaylı bilgiler verilmektedir. Beşinci bölümde ise, detaylı olarak çalışma sonuçları aktarılmaktadır. Bu kapsamda, çalışmaya dahil edilen/edilmeyen pozisyonlar, portföylerin ve kredi riski azaltım araçlarının dağılımları, portföylerin kredi kalitesi dağılımları, risk azaltım araçlarının etkileri, operasyonel risk için brüt gelir dağılımları, risk ağırlıklı varlıklar, özkaynaklar, sermaye yeterlilik rasyoları, QIS çalışmalarının sonuçlarının karşılaştırması ve senaryo analizleri ele alınmaktadır. Çalışma, altıncı bölümde genel bir değerlendirme ile sona ermektedir.

² 2006/48 ve 2006/49 sayılı Direktifleri ifade etmektedir.

2. SAYISAL ETKİ ÇALIŞMALARI VE TÜRKİYE

QIS-TR çalışmaları ile katılım sağlanan QIS-3 çalışması, katılımcı bankaların sermaye yeterlilik oranlarının Basel-2/CRD hükümlerine göre hesaplanmasına yönelik istatistikî bilgi toplama çalışmalarıdır. Bu çalışmalarda ayrıca, cari mevzuat çerçevesinde yapılan sermaye yeterliliği hesaplamalarının da çeşitli kriterler dikkate alınarak gruplanmış şekilde raporlanması istenmektedir. Bu sayede, çeşitli gruplar (portföyler) için Basel-2'nin muhtemel etkileri ayrı ayrı analiz edilebilmekte ve karşılaştırmalar yapılabilmektedir.

Gerek Basel-2/CRD hükümlerinin teknik seviyesinin ve hesaplama yükünün fazla olması gerekse söz konusu hükümlerin ülkemize özel durumlar için yorumlanması gereksiniminin bulunması sebebiyle, QIS çalışmalarının gerçekleştirilmesi Kurumumuz ve bankalar açısından nitelikli bir işgücünün bu çalışmaya tahsis edilmesini zorunlu kılmıştır. Bunun yanında, her üç çalışmada da çalışmalara optimum düzeyde banka tarafından katılım sağlanması, katılımcı bankalara gerekli bilgilendirmelerin yapılması ve bu amaçla etkin bir iletişim ağının tesis edilmesi, raporlanan verilere ilişkin çeşitli kontrol süreçlerinin tesis edilmesi gibi hususlar, çalışma sonucunda elde edilecek bilgilerin güvenilirliği açısından oldukça önemlidir.

Basel-2 hükümlerinin muhtemel etkilerini tespit edebilmek amacıyla Basel Komitesi tarafından gerçekleştirilen çalışmalardan ilki olan QIS-3 çalışmasına bankacılık sisteminin aktif büyüklüğünün yaklaşık %60'ını oluşturan 6 banka ile katılım sağlanmıştır. Söz konusu çalışma, BCBS tarafından QIS-3 için hazırlanmış teknik metin³ dikkate alınarak Kasım 2002-Şubat 2004 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında katılımcı bankalara yönelik olarak çalışmaya ilişkin teknik hususların tartışıldığı iki adet bilgilendirme toplantısı düzenlenmiş, çalışma sırasında bankalardan gelen sorular (ilgili bankaya özel olanlar hariç) mail yoluyla tüm katılımcı bankalara duyurulmuş ve çalışmaya ilişkin sıkça sorulan sorular (QIS-3 SSS) oluşturulmuştur. Çalışmada bankalardan ilgili verilerini, Basel Komitesi tarafından hazırlanmış olan MSEXcel raporlama dosyaları aracılığıyla iletmeleri talep edilmiş, verilerin iç tutarlılıklarına ve Kurumumuza yapılan yasal raporlamalarla tutarlılıklarına yönelik kontrol ve düzeltmeler yapılmıştır. Bunu takiben banka raporları (banka ismi belirtmeksizin) ve ülkemize ait toplulaştırılmış raporlar Basel Komitesine gönderilmiştir. Aynı zamanda QIS-3 çalışması sonuçlarına ilişkin Kurumumuz bünyesinde de değerlendirmeler yapılmış olup, çalışma sonuçlarına ilişkin bir rapor Kurumumuz üst düzey yönetimine sunulmuştur.

İlk yerel QIS çalışması olan QIS-TR1, QIS-3 çalışmasında elde edilen deneyimlerin ışığında 2004 yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan banka sayısının sektörün önemli bir kısmını temsil etmesi gerektiğinden hareketle, öncelikle QIS-TR çalışmasına katılması planlanan bankaların belirlenebilmesine yönelik bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, katılımcı bankaların hangi bankalar olacağına ilişkin alternatif senaryolar incelenmiş ve bankaların aktif büyüklüğü, ortaklık yapısı, kredi riskine maruz kalemlerin bilanço içi ve dışı kalemlere oranı, kredi riski sermaye yükümlülüğünün toplam sermayeye oranı ve bankaların sermaye yeterlilik oranları dikkate alınarak her banka için birer endeks oluşturulmuştur. Bu endeksler dikkate alınarak çalışmanın sektörde 24 bankayla yapılmasının faydalı olacağı öngörülmüştür. Bu çerçevede, QIS-TR1 çalışması sektörün yaklaşık %95'ini oluşturan 23 banka ile gerçekleştirilmiştir.

QIS-TR2 çalışması ise, tam uygulamaya geçiş öncesi Basel-2/CRD hükümlerinin bankaların değişen portföy yapıları üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde analiz edebilmek amacıyla yapılan

³ Söz konusu teknik metin, Basel-II'ye ilişkin ikinci taslak metinden (CP-2) sonra yayımlanmıştır ve Komite'nin üçüncü taslak metinde (CP-3) yer vermeyi planladığı bazı değişiklikleri de içermektedir. Bu sebeple bahsi geçen teknik metin CP-2,5 olarak da adlandırılmaktadır.

son sayısal etki çalışması niteliğini taşımaktadır. Ekim 2006-Haziran 2007 döneminde gerçekleştirilen QIS-TR2 çalışmasında sektörün aktif büyüklüğünün yaklaşık %97'sini oluşturan 31 bankanın katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Sermaye yeterliliği üzerine etkilerine bakıldığında, çalışmaya katılan bankaların QIS-TR1 çalışmasında yaklaşık 12 puanlık bir azalışla %28.84'den %16.87'e gerileyen sermaye yeterlilik rasyoları, QIS-TR2 çalışmasında da yaklaşık 5.6 puanlık bir azalışla %19.31'den %13.68'e düşmüştür.

3. SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ

Bilindiği üzere, CRD/Basel-2 içerisinde piyasa, kredi ve operasyonel riskin hesaplanmasına yönelik olarak çeşitli alternatif yöntemlerin kullanılması mümkündür. Söz konusu yöntemler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Basel-2 Kapsamında Kullanılabilecek Yaklaşımlar

GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ	PİYASA RİSKİ	KREDİ RİSKİ	OPERASYONEL RİSK
BASİT		Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım	Temel Gösterge Yaklaşımı
ORTA	Standart Yaklaşım	Standart Yaklaşım	Standart Yaklaşım Alternatif Standart Yaklaşım
İLERİ	Riske Maruz Değer (VaR) Yaklaşımı	Temel İçsel Derecelendirme Yaklaşımı Gelişmiş İçsel Derecelendirme Yaklaşımı	İleri Ölçüm Yaklaşımları

QIS-TR2 çalışmasında, tüm katılımcı bankalar sermaye yeterliliklerini piyasa riskine ilişkin olarak standart yaklaşımı, kredi riskine ilişkin olarak standart yaklaşımı, operasyonel riske ilişkin olarak ise temel gösterge, standart ve alternatif standart yaklaşımları kullanarak raporlamışlardır. Bunun yanında, ileri yöntemleri kullanmak isteyen bankaların yukarıdaki yöntemlere ilave olarak ileri yöntemlerle yaptıkları hesaplamaları Kurumumuza iletmeleri kendi ihtiyarlarına bırakılmıştır.

3.1. KREDİ RİSKİ

Kredi riski için tüm katılımcı bankalar tarafından Standart Yaklaşım (SA) kullanılmıştır. SA’da temel olarak alacakların tabi olacağı risk ağırlığı karşı tarafa bağımsız kredi derecelendirme kuruluşları (ECAI) tarafından verilen derecelendirme notları dikkate alınarak belirlenmektedir.

SA kapsamında kredi riski karşılığında tutulması gereken sermaye miktarı “Azaltılmış Kredi Riski” tutarı ile ilişkilendirilmiştir. Söz konusu tutarın hesaplanmasında bankanın varlıkları ile bilanço dışı işlemleri dolayısıyla maruz kaldığı kredi riski ile bu riskin azaltılması amacıyla kullanılan kredi riski azaltma teknikleri (CRM) dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda dikkate alınan azaltma teknikleri teminatlar, bilanço içi netleşme anlaşmaları ile garantiler ve kredi türevleri olarak gruplanmaktadır. Azaltılmış kredi riskine ilişkin bu yaklaşım Şekil 1’de özetlenmiştir.

Şekil 1: Standart Yaklaşımın Genel İşleyişi

Söz konusu yöntemin mevcut mevzuatta yer alan ölçüm yönteminden farklılaştığı en önemli nokta kredi riskinin hesaplanmasında kullanılacak risk ağırlıklarının, işlemin yapıldığı karşı tarafa ilişkin olarak bağımsız kredi derecelendirme kuruluşları tarafından verilen derecelendirme notları ile ilişkilendirilmesidir. Mevcut mevzuatımızda yer alan yöntem içerisinde risk ağırlıklarının belirlenmesinde kullanılan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkesi olup olmama kriterinin aksine, Standart Yaklaşımda, kamu kurum/kuruluşları ile bankalara ve şirketlere ilişkin risklerin dikkate alınmasında, bağımsız kredi derecelendirme kuruluşları tarafından verilen notlar dikkate alınmaktadır. Standart Yaklaşımda kullanılan risk ağırlıkları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Standart Yaklaşımda Kullanılan Risk Ağırlıkları

VARLIKLAR	UYGULAMA ALTERNATİFLERİ	DERECELENDİRME NOTU										
		AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC	CC	C	Derecesiz	
Hazine ve Merkez Bankalarından Alacaklar	ECAI Notuna Göre	0	0	20	50	100	100	150	150	150	150	100
Diğer Kurumlarından Alacaklar	Ulusal Uygulama Tercihii	Kendi ülke Hazinesine ilişkin, kendisi ve kaynağı yerel para cinsinden olan alacaklara daha düşük bir risk ağırlığı uygulanabilir.										
		Hazine gibi değerlendirilir	0	0	20	50	100	100	150	150	150	100
		Bankalar gibi değerlendirilir	20	20	50	100	100	100	150	150	150	100
		Kurumsal alacaklar gibi değerlendirilir	20	20	50	100	100	100	150	150	150	100
Ülusal Kurumlardan (BIS, IMF, ECB, EC, vb) Alacaklar	Standart risk ağırlığı uygulanır	0										
Çok Taraflı Kurumlarından (MDB) Alacaklar	Bankalar gibi değerlendirilir (Alternatif-2)	20	20	50	50	100	100	150	150	150	150	20
	Belli şartları sağlayanlar (WB, ADB, AfDB, EBRD, vb)	0										
	Alternatif-1	20	20	50	100	100	100	150	150	150	150	100
Bankalardan Alacaklar	Alternatif-2	20	20	50	50	100	100	150	150	150	150	20
	Alternatif-2 (Kısa Vade)	20	20	20	20	50	50	150	150	150	150	20
	Ulusal Uygulama Tercihii	Eğer kendi ülke Hazinesinden alacaklara daha düşük bir risk ağırlığı uygulanmışsa, kısa vadeli ve kendisi ve kaynağı yerel para cinsinden olan banka alacaklarına da, %20'den az olmamak kaydıyla, Hazineye uygulanan risk ağırlıklarından bir derece daha kötü risk ağırlığı uygulanabilir.										
Kurumsal Alacaklar	ECAI Notuna Göre	20	20	50	100	100	150	150	150	150	150	100
	Bankalara benzer düzenlemelere tabi olanlar bankalar gibi değerlendirilir	Alternatif-1	20	20	50	100	100	100	150	150	150	100
		Alternatif-2	20	20	50	50	100	100	150	150	150	20
		Alternatif-2 (Kısa Vade)	20	20	20	20	50	50	150	150	150	20
Menkul Şirketlerinden Alacaklar	Ulusal Uygulama Tercihii	Eğer kendi ülke Hazinesinden alacaklara daha düşük bir risk ağırlığı uygulanmışsa, kısa vadeli ve kendisi ve kaynağı yerel para cinsinden olan banka alacaklarına da, %20'den az olmamak kaydıyla, Hazineye uygulanan risk ağırlıklarından bir derece daha kötü risk ağırlığı uygulanabilir.										
		20	20	50	100	100	150	150	150	150	150	100
	Diğerleri kurumsal alacaklar gibi değerlendirilir	20	20	50	100	100	150	150	150	150	150	100

Tablo 2 (Devamı)

VARLIKLAR	UYGULAMA ALTERNATİFLERİ		STANDART RİSK AĞIRLIĞI
Perakende Alacaklar	Standart risk ağırlığı uygulanır		75
İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri	Standart risk ağırlığı uygulanır		35
Ticari Amaçlı Gayrimenkul Kredileri	Belli şartları sağlayanlar (ND)		50
	Diğerleri		100
Altın	Belli şartlar dahilinde (ND)		0
	Diğerleri		100
Hisse Senedi Yatırımları	Standart risk ağırlığı uygulanır		100
Diğer Varlıklar	Standart risk ağırlığı uygulanır		100
Takipteki Alacaklar	İkamet Amaçlı Kredileri	Özel karşılık / brüt kredi $\geq$ %150	50
		Diğerleri	100
	Diğer Krediler	Özel karşılık / brüt kredi $<$ %20	150
		Özel karşılık / brüt kredi $<$ %50	100
	Özel karşılık / brüt kredi $\geq$ %50	Ulusal Uygulama Tercihii	50
	Tamamı için kabul edilmeyen türde teminat var ve özel karşılık / brüt kredi $\geq$ %15	Ulusal tercih kullanılmazsa	100
			100

Tablolarda yer alan kalemler incelendiğinde Hazine ve Merkez Bankalarına, diğer kamu kurum/kuruluşlarına, çok taraflı kalkınma bankalarına (MDB) (Dünya Bankası, vb.), bankalara, aracı kurumlara ve şirketlere ilişkin risklerin karşı tarafın derecelendirme notuna bağlı olarak belirlendiği; perakende portföyü kapsamında değerlendirilen riskler ile ipotek karşılığı kullanılan kredilere, takipteki alacaklara ve diğer varlıklara ilişkin risk ağırlıklarının ise standart olarak belirlendiği görülmektedir. Tablolarda Uygulama Alternatifleri başlıklı sütunlarda yer alan ifadeler ilgili risk gruplarına ilişkin kullanılabilecek alternatif risk ağırlıklarını ifade etmekte olup, söz konusu alternatiflere ilişkin kullanma koşulları ülke denetim otoritelerince belirlenmektedir. Bu kapsamda Kurumumuz, QIS-TR çalışmasında bazı kamu kurum/kuruluşlarına ilişkin risklerin Hazine riskleri gibi değerlendirilmesinin mümkün olacağına, bankalara ilişkin risklerin Alternatif-2⁴ kapsamında ele alınacağına, bankalara ilişkin risklerden orijinal vadesi 3 aydan kısa olanların Alternatif -2 (Kısa Vade) kapsamında ele alınacağına karar vermiştir. Diğer taraftan, ülkemiz Hazinesine, TCMB'ye ve Kurumumuz tarafından belirlenen kamu kurum/kuruluşlarına ilişkin TL risklerin %0 risk ağırlığına tabi olacağı, bunun sonucu olarak ülkemiz bankalarına ilişkin risklerin %20 risk ağırlığına tabi olacağı ve talebe bağlı olarak verilen derecelendirme notlarının yanında talep edilmeden verilen derecelendirme notlarının da dikkate alınabileceği kararlaştırılmıştır⁵.

Standart Yaklaşım içerisinde çok sayıda portföyün (örneğin hazine ve merkez bankalarına, bankalara, şirketlere verilen krediler) tabi olacağı risk ağırlığının derecelendirme notları ile ilişkilendirilmiş olması ve banka pozisyonlarının büyük bir çoğunluğunun bahsi geçen portföylere ait olduğu hususu dikkate alındığında, hesaplamalarda kullanılacak derecelendirme notlarının hangi kaynaklardan sağlanacağı hususu önem kazanmaktadır. Bu konuda Standart&Poor's, Moody's ve Fitch IBCA şirketlerinin derecelendirme notları Basel Komitesi tarafından örnek mahiyetinde kullanılmış olup, notları dikkate alınacak derecelendirme şirketlerinin belirlenmesi denetim otoritesi tercihinin bırakılmıştır. Ancak katılımcı bankalarla yapılan görüşmeler neticesinde bahsi geçen üç derecelendirme kuruluşunun, derecelendirme notları en sık kullanılan kuruluşlar olduğu tespit edilmiş ve bu nedenle QIS-TR çalışmasında sadece bahsi geçen üç kuruluş tarafından sağlanan notlar dikkate alınmıştır. Diğer taraftan, karşı tarafa ait birden fazla derecelendirme notunun bulunması durumunda, eğer bu notlar aynı risk ağırlığına karşılık geliyor ise o risk ağırlığının, eğer notlar iki farklı risk ağırlığına karşılık geliyor ise daha yüksek olanın, notlar üç veya daha fazla risk ağırlığına karşılık geliyorsa en düşük ikinci risk ağırlığının kullanılması gerekmektedir. Ayrıca derecelendirme notlarında "ihraç eden taraf – ihraç edilen menkul kıymet", "kısa vade - uzun vade" veya "yerel para cinsinden - yabancı para cinsinden" ayrımlarının bulunması halinde derecelendirme notlarının sadece ilgili oldukları ayrımlar için kullanılması gerekmektedir. Çalışmada kullanılan risk ağırlıklarına ilişkin üç farklı kuruluş tarafından sağlanan derecelendirme notları Tablo 3'te karşılaştırmalı olarak yer almaktadır.

Tablo 3: QIS-TR2 Çalışmasında Kullanılan Derecelendirme Notlarının Eşleştirilmesi

Standard & Poor's	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC+	CCC	CCC-	CC	C	D
Moody's	Aaa	Aa1	Aa2	Aa3	A1	A2	A3	Baa1	Baa2	Baa3	Ba1	Ba2	Ba3	B1	B2	B3	Caa1	Caa2	Caa3	Ca	C	
Fitch IBCA	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC+	CCC	CCC-	CC	C	D

Kredi riskine ilişkin Standart Yaklaşım kapsamında sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında dikkate alınan bir diğer önemli husus ise kredi riski azaltma teknikleridir. Bu teknikler üç ana başlık altında sınıflandırılmış olup, her bir kategoride yer alan azaltma tekniklerinin sahip olması gereken asgari koşullar ve bu tekniklerin nasıl dikkate alınacağı hususu Basel-2 / CRD'de

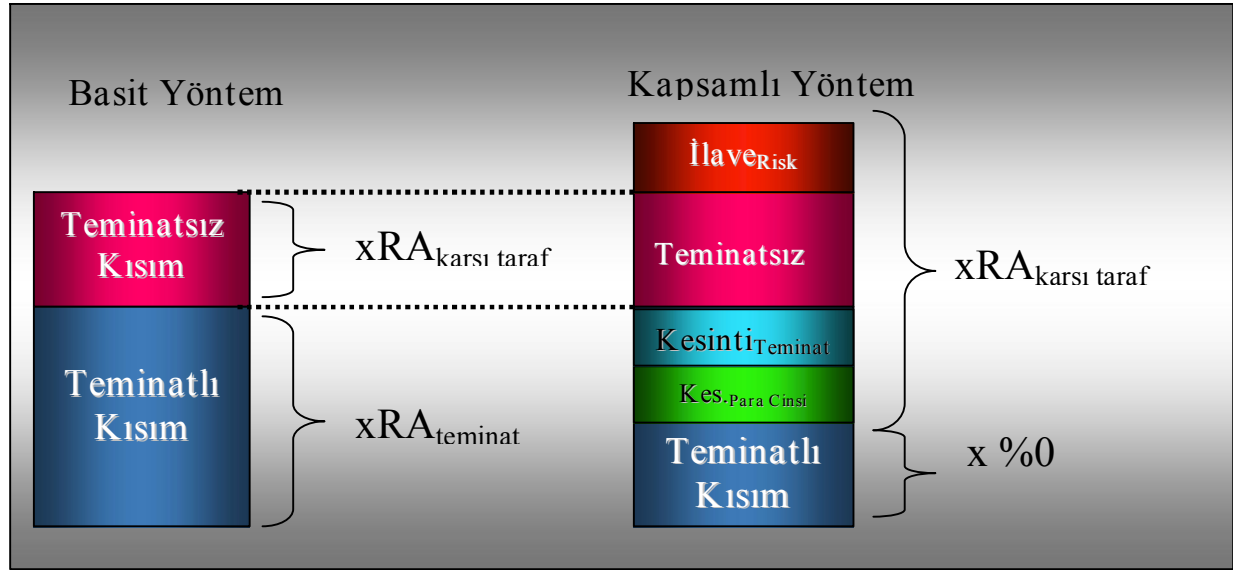
⁴ Kullanılacak risk ağırlıkları, "Opsiyon-1"de karşı tarafın yer aldığı ülkenin Hazinesine ilişkin risklerin tabi olduğu risk ağırlığının bir derece fazlası olurken, "Opsiyon-2"de karşı tarafın kendi derecelendirme notu dikkate alınarak belirlenmektedir.

⁵ Söz konusu tercihler QIS-TR çalışmalarına yönelik olarak yapılmış olup, Kurumumuzun ileride belirleyeceği tercihler için bağlayıcı bir koşul oluşturmamaktadır.

açıklanmıştır. Söz konusu teknikler teminatlar, bilanço içi netleşme anlaşmaları ile garantiler ve kredi türevleri olarak sınıflandırılmıştır.

Standart Yaklaşımda teminatlar, iki farklı yöntem ile ele alınmakta olup bunlar Basit Yöntem ve Kapsamlı Yöntemdir. Basit yöntemde riskler, teminatl ve teminatsız kısım olarak ikiye ayrılmakta, teminatl kısımlar teminatlara ilişkin risk ağırlıkları ile çarpılırken, teminatsız kısımlar karşı tarafın risk ağırlığı ile çarpılmaktadır. Kapsamlı yöntemde riskler ve bu riskler karşılığında alınan teminatlar, her iki tutarın da zaman içerisinde değişebilirliğine bağlı olarak artırılmakta/azaltılmakta, elde edilen iki tutarın farkı ise karşı tarafın risk ağırlığı ile çarpılmaktadır. Bu çerçevede, öncelikle karşı tarafa ilişkin riskler uygun ilaveler vasıtasıyla artırılmakta, alınan teminatlar uygun kesintiler vasıtasıyla azaltılmakta ve daha sonra artırılmış risk ile azaltılmış teminat tutarı arasındaki fark karşı tarafın risk ağırlığı ile çarpılmaktadır. Kapsamlı yöntemde, risk ile teminatın ayrı para cinslerinden olması durumunda ek bir kesinti de uygulanmaktadır. Uygulanacak kesintiler Basel Komitesince önerilen oranlarda uygulanabileceği gibi, bankanın risk ölçüm modellerinden elde edilmesi de mümkün olmaktadır. Her iki yöntemin işleyiş mekanizması Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2: Teminatlara İlişkin Basit ve Kapsamlı Yöntem

Teminatlara ilişkin bir diğer önemli husus ise Standart Yaklaşımda kabul edilen teminat türleridir. Basit yöntemde nakit, altın, belli seviyelerin üzerinde derecelendirme notu almış borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler, derecelendirilmemiş menkul kıymetlerden belli şartları taşıyanlar, endekse dahil hisse senetleri ile söz konusu hisse senetlerini içeren ve günlük olarak fiyatları açıklanan yatırım fonlarına ilişkin katılma belgeleri teminat olarak kabul edilirken, kapsamlı yöntemde bunlara ilaveten endekse dahil olmayan borsaya kayıtlı hisse senetleri ile bu hisse senetlerini içeren yatırım fonlarına ilişkin katılma belgeleri de teminat kapsamında değerlendirilmektedir.

Standart Yaklaşımda kabul edilen teminat türleri, mevcut sermaye yeterliliği düzenlemesinde kabul edilen teminat türlerinin hepsini kapsamamaktadır. Bu konuya ilişkin ülke denetim otoritelerinin tercihine bırakılan tek husus, sadece yüksek risk kategorileri ile sınırlı olmak üzere (takipteki alacaklar ve %150 risk ağırlığı uygulanan kalemler) ilave teminat türlerinin de 3 yıllık geçiş süresi içerisinde kabul edilebilmesidir. Bu çerçevede Kurumumuz, bankalarca ayrılacak karşılıklara ilişkin düzenlemede yer alan teminat türlerinden Standart Yaklaşımda dikkate alınmayanların, sadece yüksek risk kategorileri ile sınırlı olmak üzere teminat olarak dikkate alınması hususunda tercih kullanmıştır.

Kredi riski azaltma teknikleri kapsamında değerlendirilen diğer iki kategori de bilanço içi netleşme anlaşmaları ile garanti ve kredi türevleridir. Bilanço içi netleşme anlaşmalarının dikkate alınmasında, anlaşmaların belli şartları sağlaması halinde bankaların pasifte yer alan mevduatlarını aynı kişiye kullandığı kredilerin tutarından düşebilmesi ve bu sayede sermaye yükümlülüğünün azaltılması mümkün olabilmektedir. Garantiler ve kredi türevlerinde ise risk tutarının garanti/türev ile korunan kısmı garantiyi verenin/türevi yazanın risk ağırlığı ile çarpılırken, kalan kısım karşı tarafın risk ağırlığı ile çarpılmaktadır. Gerek bilanço içi netleşme anlaşmalarında gerekse garanti ve kredi türevlerinde risk ile kredi riski azaltma araçları farklı para cinslerinden ise kesinti uygulaması gündeme gelmektedir.

3.2. PİYASA RİSKİ

QIS-TR çalışmasında katılımcı bankaların tamamı piyasa riskine ilişkin olarak mevcut mevzuatımızda yer alan Standart Yaklaşımı (SA) kullanmışlardır. Bunun yanında, ihtiyari olarak, iki adet banka, piyasa riskini Standart Yaklaşım yanında Riske Maruz Değer Yaklaşımıyla (VaR da raporlamıştır.

Piyasa riskine ilişkin Standart Yaklaşımında, piyasa riski üç temel bileşenin toplamı (faiz oranı riski, hisse senedi pozisyon riski ve kur riski) olarak hesaplanmaktadır. Bu bileşenlerin her biri için genel piyasa riski ve opsiyon riski hesaplanırken, faiz oranı riski ve hisse senedi pozisyon riski için ayrıca spesifik risk hesaplaması yapılmaktadır.

Bu kapsamda genel piyasa riski, piyasalardaki genel hareketler dolayısıyla faiz oranlarında, hisse senedi fiyatlarında veya kurlarda meydana gelebilecek olası fiyat dalgalanmalarının etkilerini dikkate almakta, spesifik risk ise genel piyasa hareketlerinin ötesinde, bankanın portföyünde bulundurduğu menkul kıymetleri ihraç eden tarafların kredi kalitelerinin bozulmasından kaynaklanan olası fiyat hareketlerinin etkilerini dikkate almaktadır.

Öte yandan opsiyon riski opsiyon sözleşmelerinden veya opsiyon hakkı içeren diğer işlemlerden kaynaklanan doğrusal olmayan risklerin etkilerini dikkate almaktadır.

Standart Yaklaşım içerisinde faiz oranı genel piyasa riski, vade merdiveni tablosu aracılığıyla hesaplanmaktadır. Burada ilk olarak banka için alacak hakkını ifade eden uzun pozisyonlar ile yükümlülükleri ifade eden kısa pozisyonlar çeşitli vade dilimlerine yerleştirilmektedir. Daha sonra ise her bir vade diliminde yer alan uzun ve kısa pozisyonlar arasındaki fark üzerinden dikey sermaye gereksinimi, vade dilimleri arasında çeşitli seviyelerde oluşan farklı yönlerdeki (uzun veya kısa) pozisyonlar için ise yatay sermaye gereksinimi hesaplanmaktadır. Hesaplanan dikey ve yatay sermaye gereksinimlerinin toplanması suretiyle faiz oranı genel piyasa riski tutarına ulaşılmaktadır. Faiz oranı spesifik riskinin hesaplanmasında ise menkul kıymetlerin kamu menkul kıymeti olup olmadığı önem arz etmektedir. Kamu menkul kıymetleri %0 risk ağırlığına tabi tutulurken diğer menkul kıymetler ise çeşitli kriterlere göre daha yüksek risk ağırlıklarına tabi tutulmaktadır.

Hisse senetleri için yapılan hesaplamalarda ise hisse senetleri işlem gördükleri ülke borsalarına göre gruplanmakta ve her bir ülke için uzun ve kısa pozisyonlar belirlenmektedir. Daha sonrasında ise her bir ülke için hesaplanan net pozisyonların %8'i hisse senedi genel piyasa riskini oluşturmakta, uzun ve kısa pozisyonların mutlak değer olarak toplamalarının çeşitli kriterler çerçevesinde %2, %4 veya %8'i hisse senedi pozisyonu spesifik riskini oluşturmaktadır.

Kur riskine ilişkin genel piyasa riski ise her bir para cinsi bazında hesaplanan net pozisyonlar üzerinden yapılmaktadır. Net pozisyonları pozitif olan para cinslerinin net pozisyon tutarları

toplanarak uzun net pozisyonlar toplamı, net pozisyonları negatif olan para cinslerinin net pozisyon tutarları toplanarak da kısa net pozisyonlar toplamı elde edilmektedir. Daha sonra bu iki tutardan büyük olanının %8'i kur riski olarak hesaplanmaktadır.

Piyasa riski kapsamında opsiyonlara ait risklerin hesaplanmasında ise opsiyon sözleşmesini sadece satın alan bankalar Basitleştirilmiş Metodu, opsiyon sözleşmesini ayrıca satan/yazan bankalar standart Delta-Plus Metodunu veya Senaryo Metodunu kullanmak zorundadır. Ayrıca portföy faaliyetleri büyük ölçüde opsiyon alım-satımına dayalı olan bankaların daha gelişmiş metotları kullanmaları gerekmektedir. Söz konusu yöntemlerin detayı Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik hükümlerinde açıklanmaktadır.

Basel-2 kapsamında piyasa riskine ilişkin değişikliğe uğrayan temel husus borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler için hesaplanan spesifik risk tutarıdır. Mevcut mevzuatımız çerçevesinde bu tutarın hesaplanmasında kamu menkul kıymetlerinin tamamı %0 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Diğer menkul kıymetlerden ise belirli nitelikleri taşıyanlar vadelerine kalan sürelerine göre %0,25 , %1 veya %1,6, bu nitelikleri sağlamayanlar ise %8 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Standart Yaklaşımında ise nitelikli menkul kıymetlere ilişkin uygulama değişmezken, kamu menkul kıymetleri ile diğer menkul kıymetlere uygulanacak risk ağırlıkları derecelendirme notlarına göre belirlenmektedir. Söz konusu risk ağırlıkları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Spesifik Risk İçin Kullanılan Risk Ağırlıkları

İhraç Eden	Derecelendirme Notu	Vadeye Kalan Süre	CA Risk Ağırlığı (%)	SA Risk Ağırlığı (%)
Kamu	AAA → AA-	Hepsi	0	0
	A+ → BBB-	6 aydan az	0	0,25
		6-24 ay arası	0	1
		24 aydan fazla	0	1,6
	BBB-'den düşük	Hepsi	0	8
Derecesiz	Hepsi	0	8	
Diğer	Nitelikli	6 aydan az	0,25	0,25
		6-24 ay arası	1	1
		24 aydan fazla	1,6	1,6
	Diğer	Hepsi	8	Kredi riskine paralel

3.3. OPERASYONEL RİSK

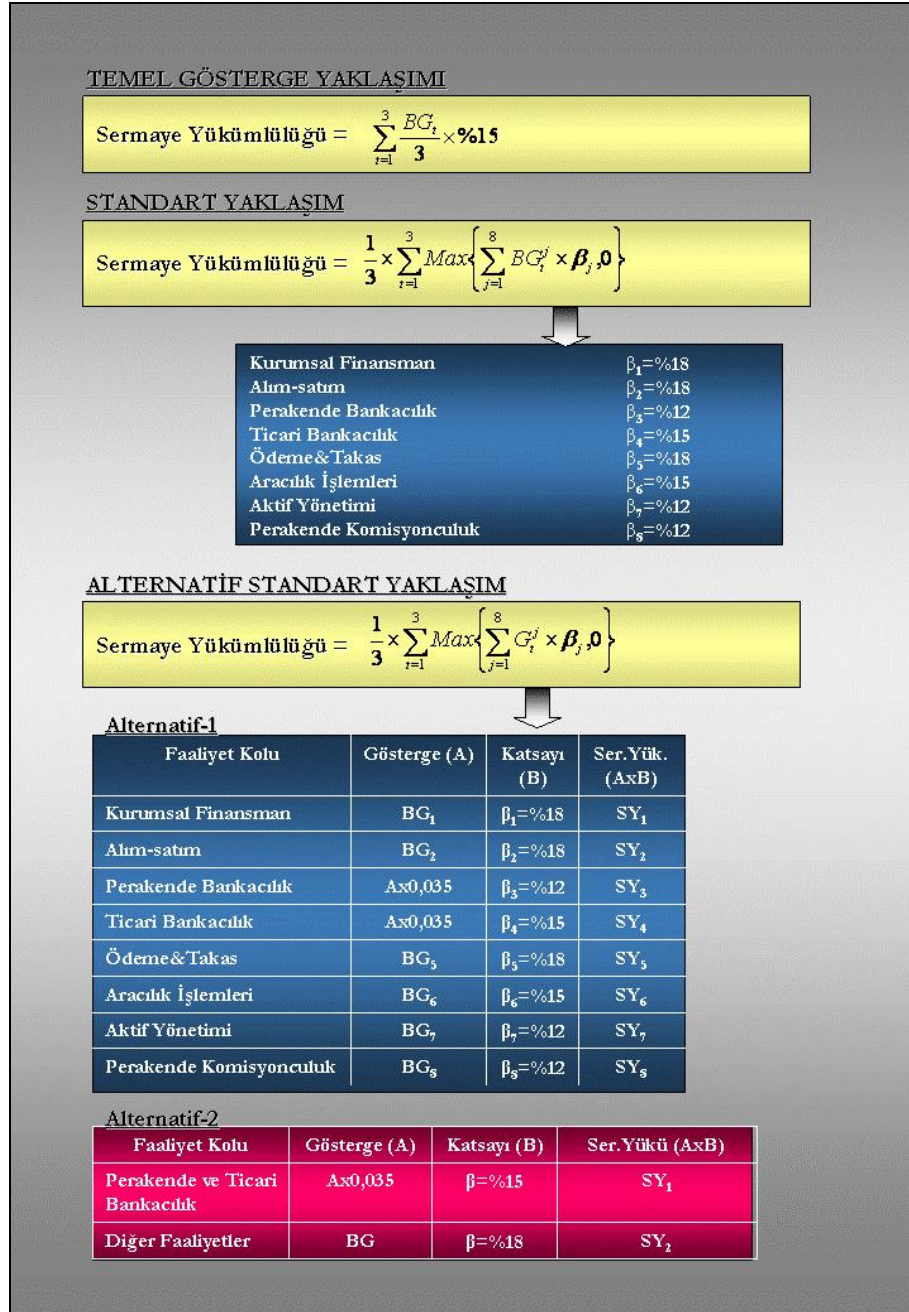
QIS-TR çalışmasında operasyonel risk sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında Temel Gösterge Yaklaşımı (BIA), Standart Yaklaşım (SA) ve Alternatif Standart Yaklaşım (ASA) kullanılmıştır. Operasyonel riske ilişkin kullanılan yöntemlerin işleyiş mekanizması Şekil 3'te yer almaktadır.

Söz konusu yaklaşımlarda sermaye yükümlülüğünü belirleyen temel parametre, net kar/zarar tutarından belirli kalemlerin⁶ hariç tutulması suretiyle hesaplanan brüt gelir tutarıdır. BIA yaklaşımında bankanın son üç yıllık ortalama brüt gelir tutarı standart %15 katsayısı ile

⁶ Yıllık brüt gelir, yıl sonu itibarıyla gerçekleşen faiz gelirleri ile faiz dışı gelirlerin net tutarlarının toplamından oluşur. Bu tutara, karşılıklar, bankanın destek hizmeti aldığı kişi ya da kuruluşlara yapılan ödemeler de dahil olmak üzere faaliyet giderleri ilave edilir; satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler hesaplanırken izlenen menkul kıymetlerin satışından kaynaklanan kâr/zarar ile olağanüstü gelirler ve sigortadan tazmin edilen tutarlar düşülür.

çarpılmakta, SA yaklaşımında ise brüt gelir sekiz ayrı faaliyet kolu için ayrı ayrı hesaplanmakta ve bu tutarlar faaliyet kolları için belirlenmiş katsayılar ile çarpılmaktadır. ASA yaklaşımı ise SA yaklaşımına benzemekte olup, aradaki tek fark ASA yaklaşımında perakende bankacılık ve kurumsal bankacılık faaliyet kolları için brüt gelir yerine bu faaliyet kollarına ilişkin aktifte yer alan alacak toplamlarının %3,5'i kullanılmaktadır. ASA yaklaşımı altında değerlendirilen ikinci seçenekte perakende bankacılık ve kurumsal bankacılık faaliyet kolları için aktifte yer alan bu faaliyet kollarına ilişkin alacak toplamlarının %3,5'i %15 ile çarpılmakta, diğer faaliyet kollarına ilişkin brüt gelir toplamı ise %18 ile çarpılmaktadır.

Şekil 3: Operasyonel Risk Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması

4. QIS-TR2 ÇALIŞMASI

4.1. YÖNTEM

Bu bölümde QIS-TR2'ye ilişkin çalışmasına ilişkin genel bilgilere yer verilmektedir.

4.1.1. Genel Hususlar

QIS-TR2 çalışmasının amacı CRD / Basel-2 hükümlerinin banka sermaye yeterlilikleri üzerine muhtemel etkilerinin tahmin edilmesi olarak belirlenmiştir.

Tablo 5: QIS-TR2 Katılımcı Bankaları

NO	BANKA ADI	SAHİPLİK TÜRÜ	FAALİYET TÜRÜ	AKTİF PAYI (%)
YARDIM MASASI BANKALARI				
1	T.C.Ziraat Bankası	Kamu	Mevduat	14,60
2	T. Halk Bankası A.Ş.	Kamu	Mevduat	7,15
3	T. Vakıflar Bankası T.A.O.	Kamu	Mevduat	7,36
4	Akbank T.A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	11,89
5	T.Garanti Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	10,03
6	T. İş Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	14,81
7	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.*	Yerli Özel	Mevduat	10,17
8	Oyakbank A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	2,28
<i>Yardım Masası Bankaları Toplamı</i>				<i>78,28</i>
KATILIMI ZORUNLU OLAN BANKALAR				
9	Finansbank A.Ş.	Yabancı	Mevduat	3,54
10	Denizbank A.Ş.	Yabancı	Mevduat	2,18
11	HSBC Bank A.Ş.	Yabancı	Mevduat	2,02
12	Fortis Bank A.Ş.	Yabancı	Mevduat	1,72
13	T. Ekonomi Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	1,57
14	T. İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Eximbank)	Kamu	Kalkınma ve Yatırım	0,85
15	T. Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Kalkınma ve Yatırım	0,83
16	Asya Katılım Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Katılım	0,80
17	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Katılım	0,76
18	Citibank A.Ş.	Yabancı	Mevduat	0,72
19	Şekerbank A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	0,71
20	Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	Yabancı	Katılım	0,62
21	Anadolubank A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	0,57
22	Tekstil Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	0,52
23	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	Yabancı	Katılım	0,50
24	Alternatifbank A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	0,40
<i>Katılımı Zorunlu Olan Bankalar Toplamı</i>				<i>18,33</i>
KATILIMI İHTİYARİ OLAN BANKALAR				
25	Tekfenbank A.Ş.	Yabancı	Mevduat	0,19
26	Turkish Bank A.Ş.	Yerli Özel	Mevduat	0,13
27	İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	Kamu	Kalkınma ve Yatırım	0,12
28	Turkland Bank A.Ş.	Yabancı	Mevduat	0,12
29	Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	Yabancı	Kalkınma ve Yatırım	0,07
30	JP Morgan Chase Bank NA İstanbul Şubesi	Yabancı	Mevduat	0,02
31	Çalık Yatırım Bankası A.Ş.	Yerli Özel	Kalkınma ve Yatırım	0,01
<i>Katılımı İhtiyari Olan Bankalar Toplamı</i>				<i>0,67</i>
GENEL TOPLAM				97,28

*: Çalışmanın yapıldığı dönemde faaliyette bulunan Koçbank A.Ş. 'ye ilişkin verileri de içermektedir.

Çalışmanın kapsamı belirlenirken, Haziran 2006 dönemi itibarıyla aktif toplamları sektörün aktif toplamının %0,4 ve üzeri olan bankaların (İller Bankası hariç) katılması zorunlu tutulmuştur. Söz konusu bankaların haricindekilerin katılımı bankaların kendi ihtiyarlarına bırakılmıştır. Ayrıca katılımcı bankalar arasından, ileride detayları verilen bir yardım masası teşkil edilmiştir. Katılımcı bankalara ilişkin bilgiler Tablo 5'te yer almaktadır. Tabloda yer alan aktif payları, 16 Temmuz 2007 tarihinde Kurumumuz veritabanında yer alan veriler kullanılarak solo bazda hesaplanmıştır. Çalışmaya sektörün yaklaşık %97'sini temsil eden 31 banka katılmıştır.

Çalışma, bankaların Eylül 2006 dönemi verileri esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Konsolidasyonun kapsamının belirlenmesinde ise CRD hükümleri esas alınmıştır.

Çalışmada, katılımcı bankaların sermaye yeterlilik oranları ve bileşenlerini hem mevcut sermaye yeterliliği mevzuatına göre (CA) hem de CRD / Basel-2 hükümlerine göre raporlamaları istenmiştir.

Çalışmada, kredi riskine ilişkin Standart Yaklaşım, Temel İçsel Derecelendirme Yaklaşımı ve Gelişmiş İçsel Derecelendirme Yaklaşımı, operasyonel riske ilişkin Temel Gösterge, Standart Yaklaşım, Alternatif Standart Yaklaşım ve İleri Ölçüm Yaklaşımları, piyasa riskine ilişkin olarak da Standart Yaklaşım ve Riske Maruz Değer (VaR) Yaklaşımının kullanımı benimsenmiştir.

Bunun yanında, bankaların ileri yöntemleri kullanmaları kendi ihtiyarlarına bırakılmış, bu kapsamda, piyasa riskine ilişkin Riske Maruz Değer (VaR) Yaklaşımı, kredi riskine ilişkin Temel ve Gelişmiş İçsel Derecelendirme Bazlı Yaklaşımları, operasyonel riske ilişkin İleri Ölçüm Yaklaşımlarını kullanmayı tercih eden bankaların standart yaklaşımlarla birlikte bu yöntemleri de raporlamaları istenmiştir.

Çalışma, Ekim 2006'da belirlenen proje takvimi çerçevesinde yürütülmüştür.

4.1.2. Bilgilendirme ve İletişim

Projenin etkin ve hızlı bir biçimde sonuçlandırılabilmesini teminen, katılımcı bankalar arasından bir yardım masası tesis edilmiştir. Yardım masasında, T. İşbankası A.Ş., T. Garanti Bankası A.Ş., TC Ziraat Bankası A.Ş., Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., Oyak Bank A.Ş., Akbank T.A.Ş., T. Halk Bankası A.Ş. ve T. Vakıflar Bankası T.A.O. görev almıştır.

Katılımcı bankalar ile yardım masası bankalarının eşleştirilmesinde banka tercihleri esas alınmıştır. Bu amaçla, her katılımcı bankadan, birlikte çalışmak istedikleri yardım masası bankalarına ilişkin üç adet tercih talep edilmiştir. Sonrasında BDDK tarafından, bankalardan alınan tercihlerin yanında, yardım masası bankaları arasında dengeli iş yükü dağılımının sağlanması prensibi de dikkate alınarak eşleştirme yapılmıştır (Tablo 6).

Tablo 6: Yardım Masası Bankaları İtibarıyla Eşleştirilen Katılımcı Bankalar

YARDIM MASASI BANKALARI		EŞLEŞTİRİLEN BANKALAR	
T. İş Bankası A.Ş.	Denizbank A.Ş.	Fortis Bank A.Ş.	Turkandbank A.Ş.
Akbank T.A.Ş.	Tekstil Bankası A.Ş.	HSBC Bank A.Ş.	Citibank A.Ş.
T. Garanti Bankası A.Ş.	Finansbank A.Ş.	Tekfenbank A.Ş.	Turkish Bank A.Ş.
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Şekerbank A.Ş.	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	JP Morgan Chase Bank NA İstanbul Şubesi
Oyakbank A.Ş.	Alternatifbank A.Ş.	Anadolubank A.Ş.	Çalık Yatırım Bankası A.Ş.
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	T. Ekonomi Bankası A.Ş.	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
T. Halk Bankası A.Ş.	Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	Asya Katılım Bankası A.Ş.	İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	T. İhracat Kredi Bankası A.Ş.	T. Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	

Yardım masası dışındaki diğer katılımcı bankaların, çalışma sırasında karşılaşılabilecekleri sorunların çözümü ve olası sorularını iletebilmeleri için sorularını öncelikle yardım masası yetkililerine iletmeleri, gerek görülmesi halinde konunun yardım masası ya da diğer katılımcı banka yetkililerince BDDK'ya iletilmesi, özel durumlarda, karşılaşılan soru ve sorunların yardım masası dışındaki diğer katılımcı banka yetkililerince doğrudan BDDK'ya yöneltilmesi esası benimsenmiştir. Bu kapsamda, Kurumumuza iletilen sorular tüm bankaların bilgilendirilmesi amacıyla Extranet üzerinden yayımlanmıştır.

QIS-TR2 projesinin yürütülmesi amacıyla BDDK bünyesinde bir proje ekibi tesis edilmiş, ayrıca, çalışmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesini teminen, yardım masası ve diğer katılımcı bankaların, çalışmaya yeterli sayı ve nitelikte insan kaynağı ayırması zorunluluğu getirilmiştir.

QIS-TR2 projesine ilişkin olarak etkin iletişimin sağlanmasını teminen, daha önce Basel-2 Projesi için oluşturulmuş olan ve erişimin şifre ile sağlandığı Basel-2 Extranet Sayfası içerisinde projeye özel bir kısım açılmıştır. Projeye ilişkin esas ve usullere, raporlama dosyalarına, açıklayıcı dokümanlara ve tüm duyurulara söz konusu sayfadan erişim verilmiştir. Ayrıca, BDDK'ya iletilecek soru, sorun ve görüşlerin gönderilebilmesi için bir mail adresi belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında hazırlanan ve söz konusu internet sayfası aracılığıyla katılımcı bankalara iletilen dokümanlar aşağıda sıralanmıştır:

- i. Duyurular: Çalışmaya ilişkin her tür duyuru Extranet sayfası aracılığıyla yapılmıştır.
- ii. Sıkça Sorulan Sorular: Çalışma süresince bankalarca iletilen sorular ve cevapları bu başlık altında oluşturulan dokümanlarda toplulaştırılarak yayımlanmıştır.
- iii. Raporlama Örnekleri: QIS-TR2 çalışmasıyla sağlıklı sonuçların elde edilmesinin, önemli ölçüde ilgili verilerin katılımcı bankalarca doğru bir şekilde raporlanmasına bağlı olduğu hususundan hareketle çalışmada raporlanacak pozisyonlara/işlemlere ilişkin 18 alan belirlenmiştir. Daha sonra yardım masası yetkililerinden QIS-TR çalışmasındaki örneklerden de yararlanarak bu alanlara ilişkin olarak mümkün olan en fazla sayıda alternatifin yer aldığı raporlama örneklerini hazırlamaları talep edilmiştir. Söz konusu örnekler Kurumumuz tarafından da kontrol edildikten ve gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra ilgili Extranet sayfasında yayımlanmıştır.
- iv. Yapılacak Kontrollere İlişkin Not: QIS-TR2 çalışmasında katılımcı bankalardan, nihai hale getirdikleri raporlama dosyalarını çeşitli açılardan bazı kontrollere tabi tutmaları istenmiştir. Bu amaçla bir kontrol listesi oluşturulmuştur. Bu liste hem raporlanan verilerin kendi iç tutarlılıklarına yönelik kontrolleri hem de bu verilerin Kurumumuza yapılan raporlamalar ile uyumluluğuna yönelik kontrolleri içermektedir.
- v. Özdeğerlendirme Raporları: Raporlama dosyalarının nihai hale getirilmesinin ardından, katılımcı bankalardan çalışma sonuçlarına ilişkin yorumlarını içeren değerlendirme raporları hazırlamaları talep edilmiş olup söz konusu raporda yer alması gereken bölümler belirlenerek bankalara iletilmiştir.
- vi. Veri Kalitesi Anketleri: Bankaların çalışmada kullandıkları verilerin kalitesine ilişkin sorular içeren veri kalitesi anketi bankalara iletilmiştir.

4.1.3. Sermaye Yeterliliğinin Hesaplanması

Çalışmada, Basel-2/CRD uygulamasına geçildiğinde ortaya çıkabilecek sermaye yükümlülüğü ile mevcut sermaye yeterliliği mevzuatı kapsamında hesaplanan sermaye yeterliliklerinin karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

Sermaye yeterliliklerinin mevcut sermaye yeterliliği mevzuatına göre hesaplanmasında, Kasım 2006'da yürürlüğe giren aşağıda belirtilen düzenlemelerin hükümlerinin dikkate alınması esası benimsenmiştir:

- Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik,
- Kredi Türevlerinin Standart Metoda Göre Sermaye Yeterliliği Standart Oranı Hesaplamasında Dikkate Alınmasına İlişkin Tebliğ,
- Risk Ölçüm Modelleri İle Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğ,
- Opsiyonlardan Kaynaklanan Piyasa Riski İçin Standart Metoda Göre Sermaye Yükümlülüğü Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ,
- Yapısal Pozisyona İlişkin Tebliği.

Sermaye yeterliliklerinin CRD/Basel-2 hükümlerine göre hesaplanmasında ise, temel olarak 2006/48/EC ve 2006/49/EC numaralı Avrupa Birliği Direktiflerinde yer alan hükümlerin dikkate alınması esası benimsenmiştir. Ayrıca, bahsi geçen Direktiflerde açık olarak ifade edilmeyen hususlara ilişkin uygulamaların belirlenmesinde, Committee of European Banking Supervisors (CEBS) tarafından yayımlanan dokümanlar ile Basel Komitesi tarafından yayımlanan "Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması – Gözden Geçirilmiş Düzenleme (Kapsamlı Versiyon)" başlıklı dokümanda yer alan hükümler dikkate alınmıştır. Bahsi geçen dokümanlar Extranet sayfasından bankaların erişimine sunulmuştur.

Sermaye yeterliliği hesaplamalarına ilişkin raporlama dosyasının hazırlanmasında, Basel Komitesi tarafından gerçekleştirilen QIS-5 çalışmasına ilişkin dokümanlar dikkate alınmıştır. Ayrıca, Basel-2 operasyonel risk gereksinimlerinin belirlenmesinde kullanılacak brüt gelir tutarlarının hesaplanmasında BDDK tarafından, yardım masası bankalarının da katılımıyla hazırlanan Brüt Gelir Hesaplama Dosyasından yararlanılmıştır.

4.1.4. Kontrol ve Raporlama Süreci

QIS-TR2 çalışması kapsamında raporlanacak verilere ilişkin üç aşamalı bir kontrol mekanizması uygulanmıştır:

Birinci aşamada, bankalar tarafından, raporlama dosyasına ilgili verilerin aktarılmasını müteakip, dosya içerisinde yer alan otomatik kontrollerin doğruluğu sağlanmıştır. Doğruluğun sağlanmadığı durumlarda, düzeltme gereken alanlar belirlenerek bankalardan gerekli düzeltmeleri yapmaları istenmiştir.

İkinci aşamada, raporlanan verilerin, bankalarca BDDK'ya raporlanan diğer veriler ile tutarlığının kontrol edilmesine ilişkin bir kontrol listesi hazırlanmıştır. Bankalarca, kontrol listesinde yer alan hususların doğruluğu sağlanmıştır. Doğruluğun sağlanmadığı durumlarda, düzeltme gereken alanlar belirlenmiş ve gerekli düzeltmeler bankalarca yapılmıştır.

Son aşamada, bankalarca raporlanan veriler BDDK tarafından çeşitli kontrollere tabi tutulmuştur.

Çalışmanın raporlama aşamasında, bankalardan aşağıda yer alan dokümanları raporlamaları istenmiştir:

- QIS-TR2 Raporlama Dosyası
- Brüt Gelir Hesaplama Dosyası (üç dönem için ayrı ayrı)
- QIS-TR2 Veri Kalitesi Anketi
- QIS-TR2 Özdeğerlendirme Raporu
- Gerek görülmesi halinde BDDK tarafından talep edilen diğer bilgi ve belgeler

4.2. ULUSAL UYGULAMA TERCİHLERİ

QIS-TR2 çalışması kapsamında ülke denetim otoritesi tercihinin bırakılan hususlara ilişkin olarak aşağıda sıralanan tercihler sadece QIS-TR2 çalışmasında kullanılmak üzere belirlenmiştir.

QIS-TR2 çalışmasında kullanılan aşağıdaki tercihler, QIS-TR1 çalışmasında da dikkate alınmış olan tercihlerdir.

1. Sigorta şirketlerine yapılan iştirak yatırımları sermayeden indirim kalemi olarak değerlendirilecektir.
2. Ülkemiz Hazinesine ve Merkez Bankasına ilişkin Yeni Türk Lirası riskler (Türk Lirası cinsinden dövize endeksli riskler dahil) için daha düşük bir risk ağırlığı uygulanacaktır (%0 olarak belirlenmiştir).
3. İkinci maddede belirtilen düşük risk ağırlığı uygulaması ülkemiz Hazinesince/Merkez Bankasınca garanti altına alınan riskler için de geçerli olacaktır.
4. Ülke risklerine ilişkin risk ağırlığının tespit edilmesinde İhracat Kredi Kuruluşlarının derecelendirme notları dikkate alınmayacaktır.
5. Belirli şartları taşıyan ülkemiz kamu kurum/kuruluşlarına ilişkin riskler ikinci madde kapsamında değerlendirilebilecektir.
6. Bankalara ilişkin riskler için Alternatif -2 kullanılacaktır.
7. Alternatif -2nin kullanılmasında orijinal vadesi 3 aydan az olan risklere ilişkin Alternatif -2 (Kısa Vade) seçeneği kullanılabilir.
8. İkinci maddede yer alan uygulamanın bankalara ilişkin risklere yönelik olarak da kullanılması mümkündür. (Risk ağırlığı %20 olmaktadır)
9. Derecelendirilmemiş risklere ilişkin risk ağırlığı artırılmadan uygulanacaktır.
10. Ticari amaçlı gayrimenkul kredileri, belli şartları taşımaları halinde %50 risk ağırlığına tabi olabilecektir.
11. Yüksek risk kategorileri için dikkate alınacak teminat türleri Standart Yaklaşımda sayılanlardan daha geniş olarak uygulanacaktır (Karşılık mevzuatında yer alan teminat türleri dahil edilmiştir).
12. Belirli riskler için %150 veya daha yüksek risk ağırlıkları uygulanması mümkündür.
13. Külçe altına ilişkin risk ağırlığı %0 olarak uygulanacaktır.

14. Çok taraflı kalkınma bankalarının sağlanan krediler kapsamında yer alan riskler için yabancı para cinsinden işlemlerde yerel para için verilmiş olan derecelendirme notlarının kullanılması mümkündür.
15. Derecelendirilen tarafın talebi olmaksızın verilen derecelendirme notlarının kullanılması mümkündür.
16. Karşı tarafın aktif piyasa katılımcısı olduğu durumlarda uygulanacak kesinti oranı %0'dır.
17. Aktif piyasa katılımcısı tanımı Standart Yaklaşımında belirtildiği gibi kabul edilmiştir.
18. Yabancı ülke denetim otoritelerince %0 kesinti oranı uygulanan yabancı menkul kıymetler karşılığı yapılan repo işlemlerinde %0 kesinti oranı uygulanmayacaktır.
19. Temerrüde düşmüş krediler için özel karşılık oranının belirli eşik değerlerin üzerine çıkması durumunda risk ağırlığının azaltılması ilkesi kapsamında, %50'den daha fazla oranda karşılık ayrılması durumunda bu krediler için %50 risk ağırlığı uygulanabilecektir.

4.3. VERİ KALİTESİ

QIS-TR çalışmasında, risk tutarlarının varlık sınıflarına dağıtımında bankaların tamamına yakınında herhangi bir sorunla karşılaşmamıştır. Bununla birlikte, ortaya çıkan bazı sorunlar özellikle portföylerinde çok sayıda firma bulunan bankalarda ortaya çıkmış, bu sorunlarda çeşitli manuel müdahaleler ve aşağıda yer alan varsayımlar da kullanılarak çözümlenmiştir.

Birçok banka tarafından, portföy sınıflandırmasında dikkate alınması gerekli ciro ve grup riskleri kriterlerine ilişkin uygulamada, firmalara ait ciro bilgilerinin bulunmaması veya eksik bulunması nedeniyle birtakım tahminlerden hareketle kurumsal/ perakende ayırımı yapılmıştır.

Bankaların bir bölümünce kredi-teminat eşleştirmesi yapılması aşamasında özellikle teknik altyapıdan kaynaklanan birtakım sorunlarla karşılaşmış olmakla birlikte, manuel müdahalelerle sorunlar çözümlenmiştir. Ayrıca, her bir kredi itibarıyla teminat eşleştirmesi yapılamadığı durumlarda veya mevcut teminatın Basel-2'de kabul edilmemesi nedeniyle krediler teminatsız olarak dikkate alınmıştır. CRM hesaplamalarında bankaların büyük çoğunluğunca Basel-2'de kabul edilen mevcut tüm teminat ve garantiler dikkate alınmıştır. Bankaların bir bölümünde, kredi riskinin azaltımında yalnızca nakit ve hazine bonusu teminatlar dikkate alınırken, bir bölümünde veri yetersizliği nedeniyle hiçbir teminat dikkate alınmamıştır.

Bankalar, teminatların dikkate alınmasında muhafazakar bir yaklaşım benimsemiş, alım-satım hesaplarındaki teminatların dikkate alınmasında kapsamlı yöntemi, bankacılık hesaplarındaki teminatlar için ise basit yöntemi kullanmışlardır.

Bankalar ve kamu portföylerinde izlenen risklerin değerlendirilmesinde kredi müşterisine ait derecelendirme notunun büyük oranda mevcut olması nedeniyle ilgili dereceye tekabül eden risk ağırlığı kullanılmıştır. Kullanılan derecelerin tamamı, S&P, Moody's ve Fitch Rating şirketlerince verilen derecelerden oluşmaktadır.

Bankaların brüt gelirlerinin işkollarına dağıtımında ve operasyonel risk sermaye yükümlülüğünün hesaplanması esnasında, Brüt Gelir Hesaplama Dosyası kullanılmıştır. Mizan bilgilerine dayanan söz konusu dosya ile yapılan brüt gelir hesaplamalarında herhangi bir sorunla karşılaşmamıştır.

4.4. VARSAYIMLAR

QIS-TR2 çalışmasında talep edilen verilerin banka kayıtlarından elde edilmesi sürecinde yaşanan bazı güçlükler sebebiyle bankalar tarafından bazı varsayımlar zorunlu olarak kullanılmıştır. Bu varsayımlar incelendiğinde, genelde varsayımların kullanılmasında muhafazakâr yaklaşımların benimsendiği ve bazı durumlarda ilgili verilerin elde edilememesi sebebiyle avantajlı uygulamalardan faydalanılmadığı görülmüştür. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular ışığında sermaye yeterliliği rasyosundaki temel değişikliklerin sınırlı sayıda portföyden kaynaklandığı hususu da dikkate alındığında, çalışmada kullanılan varsayımların yaratabileceği olası hataların, çalışmanın sonuçlarını önemli ölçüde etkilemediği düşünülmektedir.

Çalışmada kullanılan varsayımlar genelde, münferit kredi bazında elde edilemeyen verilerin yerine portföyler için elde edilmiş toplulaştırılmış büyüklüklerin her bir kredi bazında oransal olarak kullanılması şeklinde olmuştur. Bunun yanında, çalışmada şirketlerin KOBİ olarak sınıflandırılmasında kullanılacak ciro bilgisinin, bazı gayri nakdi işlemlerin teminat bilgilerinin, türev işlemlere ilişkin yenileme maliyetinin elde edilmesinde ortaya çıkan sıkıntılar sebebiyle çeşitli varsayımlar kullanılmıştır.

Çalışmada raporlanan veriler incelendiğinde, bazı alanlarda raporlama hatalarının olduğu görülmektedir. Ancak bankalarca yapılan şifahi görüşmeler neticesinde söz konusu hataların, risk ağırlıklı aktiflerin hesaplanmasından daha çok, bu hesaplama sonucunu etkilemeyen ancak bazı istatistikî verilerin elde edilmesinde kullanılan verilerin raporlanmasında ortaya çıktığı mütalaa edilmiştir. Ayrıca, söz konusu hatalar çeşitli kontroller aracılığıyla asgariye indirilmiştir. Hataların en önemlisi teminat ve garantilerin etkilerinin raporlandığı kısımlarda ortaya çıkmıştır.

5. QIS-TR2 SONUÇLARI

5.1. ÇALIŞMAYA DAHİL EDİLEN ve EDİLMEYEN POZİSYONLAR

Bu bölümde, QIS-TR2 çalışmasının hangi kapsamda yapıldığına dair bilgilere yer verilecektir. Bu amaçla ilk olarak çalışmaya katılan bankaların, çalışmayı solo veya konsolide bazda hangisinde yaptığına ilişkin bilgilere yer verilecek, ardından çalışmada kullanılan portföy sınıflaması açıklanacaktır. Daha sonra çalışmaya dahil edilen ve edilmeyen pozisyonların oranları ve son olarak da çalışmaya dahil edilen portföylerin büyüklüklerine ilişkin verilere yer verilecektir.

5.1.1. Raporlama Kapsamı

QIS-TR2 çalışmasında, katılımcı bankalardan verileri konsolide bazda raporlamaları istenmiş, ancak konsolide aktif büyüklüklerinin önemli bölümü solo aktif büyüklüklerinden oluşan ve çalışmayı konsolide bazda yapmasında önemli güçlükler bulunan bankaların solo bazda raporlama yapmalarına da imkan verilmiştir. Bu çerçevede katılımcı bankaların raporlama kapsamlarına ilişkin veriler Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Raporlama Kapsamı

ÇALIŞMAYI SOLO BAZDA YAPAN BANKALAR	ÇALIŞMAYI KONSOLİDE BAZDA YAPAN BANKALAR
Akbank T.A.Ş.	Alternatif Bank A.Ş.
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	Anadolubank A.Ş.
Asya Katılım Bankası A.Ş.	Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.
Citibank A.Ş.	Denizbank A.Ş.
Çalık Yatırım Bankası A.Ş.	Finans Bank A.Ş.
Türk Eximbank	Fortis Bank A.Ş.
T. Garanti Bankası A.Ş.	T. Halk Bankası A.Ş.
HSBC Bank A.Ş.	T. İş Bankası A.Ş.
JPMorgan Chase Bank N.A. İstanbul Şubesi	Oyak Bank A.Ş.
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	Şekerbank T.A.Ş.
T. Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	Tekstil Bankası A.Ş.
Tekfenbank A.Ş.	Turkish Bank A.Ş.
Turklandbank A.Ş.	T. Vakıflar Bankası T.A.O.
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
TC Ziraat Bankası A.Ş.	

QIS-TR2 çalışmasına katılan bankaların sektörün toplam aktiflerinin önemli bir kısmını temsil etmesi, çalışmayı 15 bankanın konsolide bazda yapması, çalışmayı solo bazda yapan bankaların da konsolide aktif büyüklüğünün önemli bölümünün solo aktif büyüklüğünden oluşması, QIS-TR2 çalışması sonuçlarının sektör genelini temsil etme gücünü göstermektedir.

5.1.2. Portföy Sınıflandırması

QIS-TR2 çalışması kapsamında raporlanan veriler temel olarak dört ana kategoride sınıflanmıştır. Bunlardan ilki, bankanın alım-satım amacıyla sahip olduğu menkul kıymetler ile yine bu amaçla bulundurduğu repo, menkul kıymet ödünç ve türev işlemlerinin yer aldığı alım-satım hesaplarıdır. Bu hesaplar üzerinden hem kredi riski hem de piyasa riski hesaplanmaktadır. İkinci kategori ise,

alım-satım amacı olmadan bulundurulmuş menkul kıymetler, nakdi ve gayri nakdi krediler ve diğer alacaklar ile iştirak, bağlı ortaklık ve birlikte kontrol edilen ortaklıklar haricinde kalan ve alım-satım amacı olmadan bulundurulmuş ortaklık yatırımlarının yer aldığı bankacılık hesaplarıdır. Ayrıca bankacılık hesapları içerisinde yer alan pozisyonlar üzerinden yapılan repo ve türev işlemler de bu kategoriye dahil edilmektedir. Üçüncü kategori olan ilişkili ortaklıklara yapılan yatırımlar içerisinde, iştirak, bağlı ortaklık ve birlikte kontrol edilen ortaklıklar yer almaktadır. Son olarak yukarıda bahsi geçen üç kategoriden hiçbirine dahil olmayan pozisyonlar ise diğer aktifler kategorisinde sınıflandırılmaktadır.

Banka pozisyonları bahsi geçen ana kategoriler altında çeşitli portföyler ve alt portföylere ayrılmıştır. Her bir alt portföye ilişkin ise beşer adet panel yer almaktadır. Her bir ana kategori içerisinde yer alan portföy ve alt portföylere ilişkin sınıflandırma Tablo 8’de yer almaktadır. Tabloda her bir alt portföy içerisine dahil edilen pozisyonlara ilişkin kısa açıklamalara da yer verilmiştir.

Diğer taraftan, çalışmada, her bir alt portföy beşer adet panele ayrılmıştır. Bu paneller şunlardır:

- **Kullanılan Krediler:** Bu panelde bilanço içerisinde yer alan pozisyonlara yer verilmektedir.
- **Kullanılmayan Limitler:** Bu panelde bilanço dışında izlenen cayılabilir ve cayılamaz nitelikli limitlere yer verilmektedir.
- **Diğer Bilanço Dışı Pozisyonlar:** Bu panelde diğer bilanço dışı işlemlere yer verilmektedir.
- **Repo Benzeri İşlemler:** Bu panelde repo, ters repo ve menkul kıymet ödünç işlemlerine yer verilmektedir.
- **Tezgaah Üstü Türevler:** Bu panelde organize piyasalarda işlem görmeyen türev işlemlere yer verilmektedir.

Ayrıca, QIS-TR2 çalışmasına dahil edilen pozisyonların sınıflandırılmasında iki prensip kullanılmıştır. Bunlardan ilki, alacaklara ilişkin teminat ya da garantilerin mevcut olması durumunda, portföy sınıflandırmasının teminat ve garantiler dikkate alınarak yapılmasıdır. Örneğin, büyük ölçekli bir şirkete verilen bir kredi, teminatı ya da garantisi olmaması durumunda KOBİ-dışı kurumsal krediler alt portföyünde sınıflandırılırken, bu kredi için bir Hazine bonosunun teminat olarak alındığı durumda kredi kamu portföyünde, bir banka garantisinin alınması durumunda ise bankalar portföyünde sınıflandırılmaktadır. Çalışmada prensip olarak bu yaklaşım tüm alacaklar için uygulanmış olmakla birlikte, veri problemleri nedeniyle, bazı bankaların bu prensibi uygulayamadıkları da tespit edilmiştir.

Çalışmada dikkate alınan ikinci prensip ise portföyler arası geçişkenliklere izin verilmemesi prensibidir. Bu prensip çerçevesinde, her bir alacak, hem cari mevzuata göre hem de CRD / Basel-2 hükümlerine göre yapılan raporlamalarda aynı portföyde raporlanmıştır. Örneğin, büyük ölçekli bir şirkete verilen ve teminat olarak yabancı para cinsinden devlet tahvilinin bulunduğu bir durumda, cari mevzuata göre yapılan raporlamada söz konusu krediye KOBİ-dışı kurumsal krediler alt portföyünde değil, teminatı dolayısıyla kamu portföyünde yer verilmesi gerekmektedir. Ancak, söz konusu teminatın Basel-2 hükümleri çerçevesinde dikkate alınmaması durumunda, Basel-2’ye göre yapılan raporlamada kredinin KOBİ-dışı kurumsal krediler alt portföyünde raporlanması gerekmektedir. Ancak iki yöntem arasında portföy farklılaşmasına izin verilmemesi dolayısıyla, söz konusu kredi hem cari mevzuata göre hem de Basel-2’ye göre yapılan raporlamalarda kamu portföyünde raporlanmıştır.

Tablo 8: Portföy Sınıflandırması

KATEGORİ	PORTFÖY	ALT PORTFÖY	AÇIKLAMA	
Bankacılık Hesapları	Kamu	-	Ülke Hazinelelerinden, Merkez Bankalarından, çeşitli kamu kurumlarından alacaklar	
	Bankalar	-	Bankalardan alacaklar	
	Kurumsal	Kurumsal KOBİ Kredileri		KOBİ tanımına giren şirketlerden olan kurumsal alacaklar
		KOBİ Dışı Kurumsal Krediler		Büyük ölçekli şirketlerden alacaklar
	Perakende	Perakende KOBİ Kredileri		KOBİ tanımına giren şirketlerden olan perakende alacaklar
		İkamet Amaçlı Konut Kredileri		Konut edindirme amacıyla verilmiş olan ve ikamet amaçlı gayrimenkul ipotegi ile korunan alacaklar
		Nitelikli Rotatif Perakende Krediler		Rotatif nitelikli, teminatsız, caylıabilir perakende alacaklar
		Diğer Perakende Krediler		Diğer perakende alacaklar
Hisse Senedi Yatırımları	-	İlişkili ortaklıklar ve alım-satım hesapları portföylerinde sınıflandırılanlar dışında kalan uzun vadeli yatırım amaçlı elde tutulan ortaklık yatırımları		
Alım-satım Hesapları	-	Karşı Taraf Riskine Tabi Pozisyonlar	Alım-satım hesaplarında yer alan ve karşı taraf riskine tabi olan repo benzeri ve türev işlemler	
		Spesifik Riskine Tabi Pozisyonlar	Alım-satım hesaplarında yer alan ve piyasa riski kapsamında spesifik riske maruz olan pozisyonlar	
İlişkili Ortaklıklara Yapılan Yatırımlar	-	Sermayeden İndirilenler	İştirak, bağlı ortaklık ve birlikte kontrol edilen ortaklıklardan sermayeden indirim kalemi olanlar	
		Risk Ağırlıklandırılanlar	İştirak, bağlı ortaklık ve birlikte kontrol edilen ortaklıklardan risk ağırlıklandırılanlar	
Diğer Varlıklar	-	-	Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar, ayniyat mevcudu, vb.	

5.1.3. Çalışmaya Dahil Edilen Pozisyonlar

Çalışmaya dahil edilen ve edilmeyen pozisyonlara ilişkin istatistikler 1-4 numaralı grafiklerde yer almaktadır. Çalışmaya katılan bankalar, toplamda tüm pozisyonlarının %99'unu çalışma kapsamına dahil etmişlerdir. Bilanço içi pozisyonların en büyük kısmını %84'lük pay ile bankacılık hesaplarında yer alan pozisyonlar oluşturmaktadır. Alım-satım hesaplarının payı ise %9 seviyesindedir. Bilanço dışı pozisyonlarda ise limitler %54'lük paya, diğer bilanço dışı işlemler ise %45'lik paya sahiptir. Repo benzeri işlemler ağırlıklı olarak alım-satım hesaplarında yer almaktadır. Ayrıca tezgah üstü türevlerin tamamı alım-satım hesaplarında yer almaktadır.

5.1.4. Pozisyonların Portföyler Bazında Dağılımı

Çalışmaya dahil edilen pozisyonların alt portföyler bazında dağılımı Grafik 5'te yer almaktadır. Grafikte tezgah üstü türevler kredi eşdeğerleri olarak, diğer bilanço dışı işlemler ise kredi dönüşüm oranları ile çarpılmadan yer almaktadır. Grafik incelendiğinde, en büyük paya sahip portföyün kamu portföyü olduğu görülmektedir. Bu portföy temel olarak bilanço içi pozisyonlardan oluşmaktadır. Bilanço dışı limit işlemleri daha çok KOBİ dışı kurumsal ile perakende portföyünün alt portföylerinde yer almaktadır. Diğer bilanço dışı işlemler ise karşı tarafın şirket veya banka olduğu portföylerde yer almaktadır.

Ayrıca ilişkili ortaklıklar portföyünde en büyük pay, Basel-2'de yer alan sınırlamaları aşmayan ticari ortaklık yatırımlarına aittir (Grafik 6). Bu yatırımları, finansal sektörde faaliyet gösteren ortaklıklara yapılan yatırımlar izlemektedir.

5.2. PORTFÖYLERİN KREDİ KALİTESİ DAĞILIMLARI

Bu bölümde her bir portföye ilişkin kredi kalitesi dağılımları değerlendirilecektir. Bu amaçla her bir portföy için öncelikle portföye dahil edilen pozisyon türleri incelenecektir. Daha sonrasında söz konusu pozisyonların cari mevzuat ve CRD / Basel-2 kapsamında hangi risk ağırlıklarına tabi olduklarına ilişkin özet bilgiler verilecek ve son olarak da portföylerin kredi kalitesi (risk ağırlığı) dağılımlarına ilişkin veriler değerlendirilecektir.

5.2.1. KOBİ-dışı Kurumsal Portföy

KOBİ-dışı kurumsal portföyü, kurumsal portföy içerisinde yer alan iki alt portföyden biridir. Bu portföyde yer alan alacakların tamamına yakını büyük ölçekli (KOBİ olmayan) şirketlerden olan korumasız (karşılığında teminat ya da garanti alınmamış olan) veya CA ya da SA kapsamında kabul edilen teminat ve garantiler dışındaki teminat ya da garantiler ile koruma altına alınmış alacaklardan oluşmaktadır. Bunun nedeni CA kapsamında şirketler tarafından sağlanan teminat ve garantilerin her hangi bir risk azaltımı sağlamaması ve bu tür teminat ve garantilerin SA kapsamında dikkate alınabilmesi için koruma sağlayan şirketin iyi derecelendirme notuna sahip olması gerekmesidir. İyi derecelendirme notuna sahip şirketlerin sayısının ve bahsi geçen koruma türlerinin azlığı nedeniyle, bu tür krediler oldukça sınırlı düzeydedir.

CA kapsamında, bu portföyde yer alan nakdi kredilerden, nakit teminatlardan olanlar %0, ipotek teminatlardan olanlar %50, diğer krediler ise %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca ilgili mevzuatta yer alan geçici madde uyarınca 01.01.2008 tarihine kadar teminat mektupları %20 ve akreditifler %50 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca çeklere ilişkin taahhütler %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Donuk alacaklar CA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

Portföyde yer alan alacakların SA kapsamında risk ağırlıklandırılmasında ise karşı tarafın veya koruma sağlayan tarafın derecelendirme notları dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda A- veya daha iyi derecelendirme notu bulunan büyük ölçekli şirketler için uygulanacak risk ağırlığı %100'den daha düşük olmaktadır. Derecelendirme notunun BB-'den daha kötü olduğu durumlarda ise %150 risk ağırlığı uygulanmaktadır. Ayrıca derecelendirme notu bulunmayan şirketlerden olan alacaklar %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Diğer yandan, SA kapsamında gayrimenkul ipotekleri, konut kredileri dışında, risk azaltıcı bir unsur olarak dikkate alınmamaktadır. Ticari nitelikli gayrimenkul ipoteği karşılığında verilen krediler ise belirli kriterler dahilinde %50 ve %100

risk ağırlıklarına tabi tutulmaktadır. SA kapsamında, donuk alacaklar, özel karşılık tutarlarına göre %50, %100 ve %150 risk ağırlıklarına tabi tutulmaktadır.

QIS-TR2 çalışmasında raporlanan KOBİ dışı kurumsal portföyü kredi kalitesi dağılımları incelendiğinde (Grafikler 7-11), CA kapsamında, toplam alacakların yaklaşık %70'inin %100 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. Bunu yaklaşık %15'lik pay ile %50 risk ağırlığına tabi tutulan alacaklar, yaklaşık %10'luk pay ile %20 risk ağırlığına tabi tutulan alacaklar ve yaklaşık %5'lik pay ile %0 risk ağırlığına tabi tutulan alacaklar izlemektedir. Dolayısıyla portföy içerisinde korumasız veya CA ve SA'da kabul edilmeyen risk azaltım araçları ile korunan alacakların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Portföyde yer alan nakdi alacaklarda, CA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi olan pozisyonların oranı %80'in üzerindedir ve %20 risk ağırlığına tabi pozisyonlar oldukça sınırlı düzeydedir. Bilanço dışı işlemlerde ise akreditif ve teminat mektupları, CA kapsamında %20 ve %50 risk ağırlığına tabi kalemler arasında yer almaktadır.

Portföyde yer alan hem nakdi alacaklar hem de bilanço dışı işlemlerin tamamına yakını, SA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Bunun temel nedeni borçlu tarafların derecelendirme notunun bulunmamasıdır.

5.2.2. Kurumsal KOBİ Portföyü

Kurumsal portföy içerisinde yer alan ikinci alt portföy ise Kurumsal KOBİ portföyüdür. Bu portföyde, KOBİ'lerden kurumsal nitelikli alacaklar ile KOBİ'ler tarafından koruma sağlanan kurumsal nitelikli alacaklar yer almaktadır. KOBİ dışı kurumsal portföye paralel şekilde, bu portföyde yer alan alacakların tamamına yakını korumasız (karşılığında teminat ya da garanti alınmamış olan) veya CA ya da SA kapsamında kabul edilen teminat ve garantiler dışındaki teminat ya da garantiler ile koruma altına alınmış alacaklardan oluşmaktadır.

Bu portföyde yer alan alacaklar ile KOBİ dışı kurumsal portföyde yer alan alacakların, CA ve SA kapsamında tabi oldukları risk ağırlıkları aynıdır. Dolayısıyla bir alacak bu ki portföyden hangisine dahil edilirse edilsin, nihai risk ağırlığı aynı olmaktadır.

Bu portföyde yer alan pozisyonların kredi kalitesi dağılımları (Grafikler 33-36), KOBİ dışı kurumsal portföyü ile oldukça benzerlik arz etmektedir. CA kapsamında, toplam alacakların yaklaşık %70'inin %100 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. Bunu yaklaşık %20'lik pay ile %50 risk ağırlığına tabi tutulan alacaklar, yaklaşık %10'luk pay ile %20 risk ağırlığına tabi tutulan alacaklar izlemektedir. Dolayısıyla portföy içerisinde korumasız veya CA ve SA'da kabul edilmeyen risk azaltım araçları ile korunan alacakların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Portföyde yer alan nakdi alacaklarda, CA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi olan pozisyonların oranı yaklaşık %80'dir. Bilanço dışı işlemlerde ise akreditif ve teminat mektupları, CA kapsamında %20 ve %50 risk ağırlığına tabi kalemler arasında yer almaktadır. Portföyde yer alan hem nakdi alacaklar hem de bilanço dışı işlemlerin tamamına yakını, SA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Bunun temel nedeni borçlu tarafların derecelendirme notunun bulunmamasıdır.

5.2.3. Kamu Portföyü

Kamu portföyü içerisinde ülke hazine ve merkez bankaları ile belirli nitelikleri taşıyan kamu kurumlarından olan alacaklar ve söz konusu kurumlarca koruma altına alınmış alacaklar yer almaktadır. Bu çerçevede, kamu borçlanma senetlerinden alım-satım hesapları içerisinde yer verilemeyenler, kamu kurum ve kuruluşlarına verilen nakdi ve gayrinakdi krediler, ülke

hazinelere verilen krediler ve diğer alacaklar, merkez bankalarından alacaklar (munzam karşılıklar dahil), peşin ödenmiş vergiler ile bahsi geçen kurum ve kuruluşların garantisi ile veya bu kurumlarca ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınmak suretiyle verilen krediler ve diğer alacaklar kamu portföyünde sınıflandırılmaktadır.

Bu portföy kapsamında yer alan alacaklar için, OECD ülkeleri hazine ve merkez bankaları CA kapsamında %0 risk ağırlığına tabi tutulurken, diğer ülkelerin hazine ve merkez bankaları %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca ilgili mevzuatta yer alan geçici madde uyarınca 01.01.2008 tarihine kadar, kamu kurumlarına verilen teminat mektupları %20 ve akreditifler %50 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

SA kapsamında ise, alacakların tabi olacakları risk ağırlığı borçlu veya koruma sağlayan tarafın derecelendirme notuna göre belirlenmektedir. Ancak ulusal uygulama tercihleri kapsamında, katılımcı bankaların ülkemiz Hazinesi ve TCMB'den olan YTL cinsinden alacakları, YTL cinsinden fonlanmak koşuluyla %0 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Bu uygulama dövizde endeksli alacaklar için de geçerlidir. Ülkemizin yabancı para cinsinden derecelendirme notunun, çalışmanın yapıldığı tarihte BB olması sebebiyle, yabancı para cinsinden olan alacaklar ve yabancı para menkul kıymetler %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

Portföyde yer alan pozisyonların kredi kalitesi dağılımları incelendiğinde (Grafikler 12-16), toplam pozisyonların tamamına yakınının CA kapsamında %0 risk ağırlığına tabi olduğu, SA kapsamında ise pozisyonların yaklaşık üçte birlik kısmının %100, üçte ikilik kısmının ise %0 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir.

CA kapsamında, nakdi kredi ve alacakların tamamına yakınının %0 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. Bilanço dışı limitler ve diğer bilanço dışı işlemler oldukça sınırlı düzeyde kalmata ve akreditifler ve teminat mektupları dolayısıyla %20 ve %50 risk ağırlığına tabi pozisyonlar mevcut bulunmaktadır.

SA kapsamında ise portföyde yer alan nakdi kredi ve alacakların yaklaşık üçte birlik kısmı %100, üçte ikilik kısmı %0 risk ağırlığına tabi tutulmuştur. Repo işlemlerinin yaklaşık %90'ı %100 risk ağırlığına tabi olmakla birlikte, bu işlemlerde teminat ile alacak tutarlarının oldukça yakın olması dolayısıyla, teminatlara ilişkin kapsamlı yöntemin uygulanması sonrasında kalan bakiye tutarı oldukça sınırlı olmaktadır.

5.2.4. Banka Portföyü

Banka portföyünde yer alan alacaklar temelde ülkemiz bankalarının birbirlerinden karşılıklı alacakları ile yurtdışı bankalardan (genel merkez dahil) olan alacakların yer aldığı portföydür. Ayrıca bankalarla benzer denetim ve sermaye yeterliliği süreçlerine tabi aracı kurumlardan olan alacaklar da bu portföyde yer almaktadır. Bunun yanında, portföyde, bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilmiş menkul kıymetler, bu menkul kıymetlerin teminat olarak kullanıldığı alacaklar, bankalar ve aracı kurumlar tarafından garanti verilen alacaklar da yer almaktadır. Ayrıca özelliği bir durum olarak, Takasbank bünyesindeki piyasalarda bankalar ve aracı kurumlar tarafından üstlenilen yükümlülükler Takasbank tarafından garanti verilmesi sebebiyle, bu garantiler, Takasbank için banka portföyünde sınıflandırılan kalemlerden birini oluşturmaktadır.

Portföyde yer alan alacaklar için, CA kapsamında, OECD üyesi ülkelerde faaliyet gösteren bankalar ve belirli özellikleri taşıyan aracı kurumlar %20, diğer bankalar ve aracı kurumlar ise %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Eximbank'a kullanılan krediler ise %0 risk ağırlığına

tabi tutulmaktadır. Ayrıca ilgili mevzuatta yer alan geçici madde uyarınca 01.01.2008 tarihine kadar, verilen teminat mektupları %20 ve akreditifler %50 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

SA kapsamında ise, risk ağırlıkları ilgili banka veya aracı kurumun derecelendirme notuna göre belirlenmekte olup derecelendirilmemiş taraflar için risk ağırlığı %50 olarak uygulanmaktadır. Ancak bu portföye özgü olarak iki adet avantajlı uygulama bulunmaktadır. Bunlardan ilki, bankalardan olan ve orijinal vadesi 3 aydan daha kısa alacaklar, orijinal vadesi 3 aydan daha uzun olan alacaklara kıyasla bir kademe daha düşük⁷ risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. İkinci olarak ise, ulusal uygulama tercihleri kapsamında, orijinal vadesi 3 aydan kısa olan, YTL cinsinden olan (dövizle endeksli dahil) ve YTL cinsinden fonlanan (dövizle endeksli dahil) bankalardan olan alacaklar %20 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

Portföyde yer alan pozisyonların kredi kalitesi dağılımları incelendiğinde (Grafikler 17-21), toplam pozisyonların %80'inden fazlasının CA kapsamında %20 risk ağırlığına tabi olduğu, SA kapsamında ise pozisyonların yaklaşık %60'ının %20 risk ağırlığına diğer kısımların ise genelde %50 ve %100 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. Ayrıca banka portföyünün tamamına yakını bilanço içi kredi ve diğer alacaklardan oluştuğu için, toplam için geçerli olan dağılım bu alacaklar için de geçerli olmaktadır.

Bilanço dışı pozisyonlar ise limitlerin de etkisiyle CA kapsamında genellikle %20 risk ağırlığına tabi tutulmuştur. SA kapsamında ise derecelendirme notuna bağlı olarak %50 ve %100'e tabi önemli miktarda pozisyon bulunmaktadır.

5.2.5. İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyü

Bu portföyde ikamet amaçlı konut ipotekleri karşılığı kullanılan krediler yer almaktadır. İpotek karşılığı kullanılan kredilerin CA kapsamında ve SA kapsamında risk ağırlıklandırılmasında önemli değişiklikler mevcuttur. CA kapsamında ikamet amacıyla kullanılan gayrimenkuller ile belediye sınırları dahilindeki tapulu arsa, arazi ve gayrimenkullerin birinci derece ipoteği karşılığı verilen nakdi krediler %50 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca kullanılan kredi karşılığında, bahsi geçen gayrimenkuller üzerine 2 veya 3. dereceden ipotek tesis edilmiş olması durumunda, banka tarafından tesis edilen ipotek tutarının, bankanın ipotek derecesinden önde gelen ipotek ve boş ipotek değerleri toplamı ile gayrimenkullerin rayiç değeri arasındaki farkı aşmaması kaydıyla, kredinin 2/3'ü %50, kalan kısmı ise %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca ilave teminat olarak nakit alındığı durumlarda, alacaklar %0 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

SA kapsamında ise konut edindirme amacına yönelik olarak gerçek veya tüzel kişilere kullanılan ve karşılığında söz konusu konut üzerine tesis edilmiş ipoteklerin teminat olarak alındığı krediler %35 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Konut edindirme amacı dışında verilen kredilerin konut ipoteği ile teminat altına alınması durumunda, söz konusu teminatların risk azaltıcı etkisi SA'da dikkate alınmamaktadır. Ayrıca ticari gayrimenkul ipoteği karşılığında kullanılan krediler belirli sınırlamalar çerçevesinde %50 ve %100 risk ağırlıklarına tabi tutulmaktadır. Ayrıca ilave teminat olarak nakit alındığı durumlarda, alacaklar %0 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

Portföyde yer alan pozisyonların kredi kalitesi dağılımları incelendiğinde (Grafikler 23-24), CA kapsamında pozisyonların %80'inin %50 risk ağırlığına tabi tutulduğu, kalan kısmın ise %100 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. Nakit teminatı olan, oldukça sınırlı tutarda alacak ise %0 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

⁷ Örneğin %100'den %50'ye, %50'den %20'ye veya %20'den %0'a düşme.

SA kapsamında ise alacakların tamamına yakını %35 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. İkamet amaçlı gayrimenkul ipotekleri karşılığında kullanılan ancak konut edindirme amacı taşımayan krediler ise %75 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

5.2.6. Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyü

Bu portföyde, gerçek kişilere kullanılan rotatif nitelikli, teminatsız ve cayılabilir krediler yer almaktadır. Rotatif kredilerde, kredi bakiyesi, bankanın belirlediği limit dahilinde, müşterinin borçlanma ve geri ödeme kararlarına göre değişebilmektedir. Portföyde sınıflandırılacak varlıkların en tipik örneği kredi kartı alacakları ve limitleridir.

CA kapsamında portföye dahil edilecek alacaklar %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Söz konusu alacaklar, SA kapsamında ise perakende portföye uygulanan standart risk ağırlığı olan %75 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ancak söz konusu alacaklardan donuk alacak olarak sınıflandırılanlar, özel karşılık tutarlarına göre %50, %100 veya %150 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

Portföyde yer alan pozisyonların kredi kalitesi dağılımları incelendiğinde (Grafikler 30-32), çok sınırlı tutarlı istisnalar dışında, alacakların tamamına yakınının CA kapsamında %100, SA kapsamında ise %75 risk ağırlığına tabi tutulduğu görülmektedir.

5.2.7. Diğer Perakende Krediler Portföyü

Bu portföye, perakende portföyünün diğer alt portföyleri olan perakende KOBİ, ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri ve nitelikli rotatif perakende krediler portföylerinde sınıflandırılmamış olan perakende nitelikli krediler yer almaktadır. Bu çerçevede, örneğin, taşıt ve bireysel ihtiyaç kredileri diğer perakende krediler portföyünde sınıflandırılmaktadır. Ayrıca gerçek kişilere kullanılan perakende nitelikli gayrinakdi krediler de bu portföyde sınıflandırılmaktadır.

Portföyde yer alan bilanço içi alacaklar, CA kapsamında, korumasız olmaları durumunda %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Nakit teminatlı krediler ise %0 risk ağırlığına tabi olmaktadır. Donuk alacak niteliğindeki krediler %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca ilgili mevzuatta yer alan geçici madde uyarınca 01.01.2008 tarihine kadar, verilen teminat mektupları %20 ve akreditifler %50 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

SA kapsamında ise korumasız alacaklar, perakende portföyün tabi olduğu %75 risk ağırlığına tabi olurken, donuk alacaklar ise özel karşılık tutarlarına göre %50, %100 veya %150 risk ağırlığına tabi olmaktadır.

Portföyde yer alan pozisyonların kredi kalitesi dağılımları incelendiğinde (Grafikler 25-29), bilanço içi alacakların tamamına yakınının CA kapsamında %100, SA kapsamında ise %75 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. Bilanço dışı limitler CA kapsamında %50 ve %100 risk ağırlıkları arasında yaklaşık olarak yarı yarıya dağılmış iken, SA kapsamında tamamına yakını %75 risk ağırlığına tabi tutulmuştur. Diğer bilanço dışı işlemlerde ise, CA kapsamında, alacakların yaklaşık %65'i %100, %25'i %20 ve kalan kısmı da %50 risk ağırlığına tabi tutulurken, SA kapsamında %80'inden fazlası %75 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Repo işlemleri ise CA kapsamında sermaye yükümlülüğü doğurmazken, SA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmuştur.

5.2.8. Perakende KOBİ Portföyü

Bu portföyde, KOBİ'lerden perakende nitelikli alacaklar ve KOBİ'ler tarafından koruma sağlanan perakende nitelikli alacaklar ile ipotek karşılığı kullandırılmış olmakla birlikte gerekli şartları sağlamadığı için ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri portföyünde sınıflandırılmamış olan krediler yer almaktadır. Ayrıca KOBİ'lere kullandırılan perakende nitelikli gayrinakdi krediler de bu portföyde sınıflandırılmaktadır.

Portföyde yer alan korumasız KOBİ kredileri, CA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulurken, ipotek karşılığı kullandırılanlar %50 risk ağırlığına, donuk alacak niteliğindeki krediler ise %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca ilgili mevzuatta yer alan geçici madde uyarınca 01.01.2008 tarihine kadar, KOBİ'lere verilen teminat mektupları %20 ve akreditifler %50 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Bunun yanında, KOBİ'lere verilen çeklere ilişkin taahhütler %100 risk ağırlığına tabidir. Nakit teminatlı alacaklar ise %0 risk ağırlığına tabidir.

SA kapsamında ise korumasız alacaklar %75, nakit teminatlı alacaklar %0, ticari gayrimenkul ipoteği ile korunan alacaklar çeşitli kriterler dahilinde %50 ve %100, donuk alacaklar özel karşılık tutarlarına göre %50, %100 veya %150 risk ağırlıklarına tabidir.

Portföyde yer alan pozisyonların kredi kalitesi dağılımları incelendiğinde (Grafikler 37-41), CA kapsamında, bilanço içi alacakların yaklaşık %70'inin %100, %25'inin ise %50 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. SA kapsamında ise, söz konusu alacakların tamamına yakını %75 risk ağırlığına tabi tutulmuştur. Bilanço dışı işlemlerde ise CA kapsamında önemli miktarda pozisyonun (kullanılmayan limitler için yaklaşık %30, diğer bilanço dışı işlemler için yaklaşık %50) %20 risk ağırlığına tabi tutulduğu görülmektedir. SA kapsamında ise limitlerin yaklaşık %95'i, diğer bilanço dışı işlemlerin yaklaşık %75'i %75 risk ağırlığına tabi tutulmuştur. SA kapsamında repo işlemleri için uygulanan risk ağırlığı da %75'tir.

5.2.9. Hisse Senedi Yatırımları Portföyü

Bu portföyde, ilişkili ortaklıklara yapılan yatırımlar ve alım-satım hesapları portföylerinde sınıflandırılanlar dışında kalan uzun vadeli yatırım amaçlı elde tutulan hisse senedi yatırımları yer almaktadır. Tutar olarak oldukça sınırlı olan söz konusu yatırımlar, hem CA hem de SA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır (Grafik 42).

5.2.10. İlişkili Ortaklıklara Yapılan Yatırımlar Portföyü

Bu portföyde iştirak, bağlı ortaklık ve birlikte kontrol edilen ortaklıklara yapılan yatırımlar yer almaktadır. Ayrıca, QIS-TR2 çalışmasını konsolide bazda yapan bankalar için, hem CA hem de SA için konsolidasyon kapsamı, ilgili AB Direktiflerinde tanımlanan konsolidasyon kapsamı olarak uygulanmıştır. Uygulanan kapsam, cari konsolidasyon ve sermaye yeterliliği uygulamasından, sigorta iştiraklerinin ele alınış yöntemi ve finansal olmayan şirketlere yapılan yatırımların sermayeden düşülmesi açısından farklılaşmaktadır. CRD ve Basel-2'de bankaların sigorta iştirakleri doğrudan banka özkaynağından düşülürken, ülkemizdeki uygulamada sigorta şirketleri konsolidasyona tabi tutulmaktadır. Ayrıca, 5411 sayılı Kanununun 56. maddesi hükmü gereği finansal olmayan kuruluşlara yapılan yatırımların sınırları (kuruluş başına %15, toplam da %60 olarak belirlenen) aşan kısımlarının doğrudan ana sermayeden düşülmesi istenmektedir. Ancak, CRD ve Basel-2 uygulamasında sermayeden indirim esnasında %50 ana sermayeden, %50 katkı sermayeden indirim yapılmaktadır.

Bu çerçevede, bahsi geçen ortaklık yatırımları, ortak olunan iştirakin banka, aracı kurum, sigorta şirketi, diğer bir finansal şirket veya finansal olmayan şirket olması durumuna göre aşağıda belirtilen uygulamalara tabi olmaktadır:

- Sigorta şirketlerine yapılan yatırımlar hem CA hem de SA kapsamında sermayeden indirimde konu olmaktadır.
- Finansal olmayan kuruluşlara yapılan yatırımların sınırları (kuruluş başına %15, toplam da %60 olarak belirlenen) aşan kısımları hem CA hem de SA kapsamında sermayeden indirimde konu olmaktadır.
- Bankalar, aracı kurumlar ve diğer finansal kuruluşlara yapılan ortaklık yatırımları SA kapsamında sermayeden indirim kalemi olmaktadır. Söz konusu yatırımlar, CA kapsamında ise:
  - a) QIS-TR2 çalışmasının konsolide bazda yapılması durumunda, sermayeden indirim kalemi olmakta,
  - b) QIS-TR2 çalışmasının konsolide olmayan bazda yapılması durumunda, sermayesinin %10 ve daha azına sahip olunanlar %100 risk ağırlığına tabi tutulurken, diğerleri sermayeden indirim kalemi olmaktadır.
- İlişkili ortaklık portföyünde sınıflandırılan diğer tüm ortaklık yatırımları hem CA hem de SA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır.

Sermaye yeterliliği rasyosunun asgari %8 olması gerektiği dikkate alındığında, sermayeden indirimde konu olan tutarlar, %1250 risk ağırlığı ile aynı sermaye yükümlülüğünü doğurmaktadır.

Portföyde yer alan pozisyonlar incelendiğinde (Grafik 43), pozisyonların hem CA hem de SA kapsamında yaklaşık %55'inin risk ağırlıklandırma uygulamasına, kalan kısmının ise sermayeden indirim uygulamasına tabi olduğu görülmektedir. Ayrıca CA ve SA yöntemleri arasında risk ağırlıklandırılan pozisyonların oranında önemli bir değişiklik olmamaktadır.

5.2.11. Alım-satım Hesapları

Bu portföyde, para ve sermaye piyasalarında sürekli alım ve satım işlemlerinde bulunmak amacıyla kısa vadeli olarak, alım ve satım fiyatları arasındaki beklenen ya da gerçekleşen fiyat farklılıklarından ya da diğer fiyat ve faiz oranı değişikliklerinden faydalanmak amacıyla veya alım satıma aracılık ya da piyasa yapıcılığı nedeniyle bulundurulmuş, repo ve menkul kıymet ödünç işlemlerine konu olanlar dahil finansal araçlar ile söz konusu finansal araçlar ile ilgili pozisyonlardan kaynaklanan risklerden korunma ya da bu riskleri azaltma amacıyla taraf olunan türevler ve spekülasyon amaçlı türev işlemler yer almaktadır.

Portföyde yer alan tüm pozisyonlar için hem CA hem de SA kapsamında genel piyasa riski ve spesifik risk hesaplanmakta, ayrıca repo benzeri (repo, ters repo ve menkul kıymet ödünç işlemleri) işlemler için CA kapsamında, türevler için de hem CA hem de SA kapsamında karşı taraf riski hesaplanmaktadır.

Repo işlemlerinde CA kapsamında karşı taraf riski hesaplanmamaktadır. SA kapsamında ise karşı taraf riskine maruz pozisyonlar, karşı tarafın derecelendirme notu dikkate alınarak ve bankacılık hesaplarında yer alan diğer portföyler için ifade edilmiş olan prensipler kullanılarak risk

ağırlıklandırılmaktadır. Bu çerçevede örneğin, karşı tarafın banka olduğu bir repo işleminde karşı taraf riskine maruz tutarlar, bankanın derecelendirme notu dikkate alınarak, bankalar için geçerli olan risk ağırlıkları ile çarpılmaktadır. Karşı tarafın derecelendirme notunun bulunmadığı durumlarda uygulanacak risk ağırlığı %100 olmaktadır.

Tezgah-üstü türevlere ilişkin karşı taraf riskinin hesaplanmasında, CA kapsamında döviz, faiz oranı ve altına dayalı türevler için “orijinal tutar yöntemi (*original exposure method*)”, diğer türevler için “cari tutar yöntemi (*current exposure method*)” kullanılırken, SA kapsamında ise tüm türevler için “cari tutar yöntemi” kullanılmaktadır. Orijinal tutar yönteminde, karşı taraf kredi riski türevlerin nominal tutarları üzerinden hesaplanırken, cari tutar yönteminde ise türevler için yenileme maliyeti hesaplanmakta ve bu tutara ilave artış faktörleri eklenmektedir. Dolayısıyla CA ve SA kapsamında risk ağırlıklandırmaya tabi tutulacak tutarlar farklılaşmaktadır. Ayrıca uygulanacak risk ağırlıkları, CA kapsamında, OECD ülkeleri hazine ve merkez bankaları için %0, OECD üyesi ülkelerde faaliyet gösteren bankalar ve belirli özellikleri taşıyan aracı kurumlar için %20, diğer taraflar için ise %100 olarak uygulanmaktadır. SA kapsamında ise, repo işlemlerine paralel olarak, karşı tarafın derecelendirme notu dikkate alınarak ve bankacılık hesaplarında yer alan diğer portföyler için ifade edilmiş olan prensipler kullanılarak risk ağırlıklandırılmaktadır.

Spesifik riskin hesaplanmasında ise, CA kapsamında kamu menkul kıymetleri %0, belirli koşulları sağlayan “nitelikli” menkul kıymetler vadeye kalan sürelerine göre %0,25, %1 veya %1,6, diğer menkul kıymetler ise %8 oranı ile ağırlıklandırılmaktadır. SA kapsamında ise, nitelikli menkul kıymetlere ilişkin uygulama değişmezken, kamu menkul kıymetleri ve diğer menkul kıymetler için uygulanacak oranlar, derecelendirme notlarına bağlı olarak %0 ile %12 arasında değişebilmektedir. Ayrıca ulusal uygulama tercihleri kapsamında, ülkemiz Hazinesince ihraç edilen YTL cinsinden bono ve tahviller, YTL cinsinden fonlanmak koşuluyla %0 oranı ile ağırlıklandırılmaktadır. Bu uygulama dövize endeksli menkul kıymetler için de geçerlidir. Ülkemizin yabancı para cinsinden derecelendirme notunun, çalışmanın yapıldığı tarihte BB olması sebebiyle, yabancı para menkul kıymetler %8 oranı ile ağırlıklandırılmaktadır.

Repo işlemlerinden kaynaklanan karşı taraf riski incelendiğinde (Grafik 44), CA kapsamında karşı taraf riski için sermaye yükümlülüğü bulunmaması nedeniyle pozisyonların tamamının %0 risk ağırlığında sınıflandırıldığı görülmektedir. SA kapsamında ise karşı tarafın kamu kurumları olduğu veya kamu garantörlüğü olan YTL işlemlerin %0 risk ağırlığında sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu işlemler pozisyonların yaklaşık %15’ini oluşturmaktadır. Bunun yanında karşı tarafın niteliği (banka, şirket, gerçek kişi, vb) ve derecelendirme notu dikkate alınarak, pozisyonların yaklaşık %35’i %20 risk ağırlığında, yaklaşık %25’i %50 risk ağırlığında ve yaklaşık %20’si de %100 risk ağırlığında sınıflandırılmıştır.

Tezgah-üstü türevlerden kaynaklanan karşı taraf riski incelendiğinde (Grafik 45), CA kapsamında işlemlerin yaklaşık %70’inin %20 risk ağırlığına tabi olduğu görülmektedir. Bu durum karşı tarafın banka olduğu işlemlerin oransal payının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. SA kapsamında ise karşı tarafın banka olduğu kısa vadeli YTL cinsinden işlemler %20 risk ağırlığına dahil edilmeye devam edilmiştir. %20 risk ağırlığına tabi pozisyonlar toplam pozisyonların yaklaşık %60’ını oluşturmaktadır. Diğer işlemlerde ise karşı tarafın niteliği (banka, şirket, gerçek kişi, vb) ve derecelendirme notu dikkate alınarak, pozisyonların yaklaşık %20’si %50 risk ağırlığına, yaklaşık %15’i ise %100 risk ağırlığına tabi tutulmuştur.

Spesifik riske tabi pozisyonlar incelendiğinde (Grafik 46), tamamına yakını kamu menkul kıymetlerinden oluşan pozisyonların CA kapsamında %0 oranı ile ağırlıklandırıldığı görülmektedir. SA kapsamında ise, ulusal uygulama tercihi kapsamında, pozisyonların yaklaşık

%60'ının %0 ağırlığı ile kalan kısmın tamamına yakınının ise %8 oranı ile ağırlıklandırıldığı görülmektedir.

5.3. KREDİ RİSKİ AZALTIM TEKNİKLERİNİN DAĞILIMI

5.3.1. Kredi Riski Azaltım Teknikleri

Bankalar kredi risklerini tamamen veya kısmen nakit veya menkul kıymetlerden oluşan birinci öncelikli teminatlarla güvence altına alabildikleri gibi üçüncü bir şahsın kefaletini kabul edebilmekte veya kredi türevi satın alabilmektedir. Basel-2'de, belirlenen nitelikleri haiz olmak kaydıyla Basel-I'de kabul edilenden daha fazla sayıda araç kredi riski azaltımında kullanılabilir. Bankalar kredi risklerini tamamen veya kısmen nakit veya menkul kıymetlerden oluşan birinci öncelikli teminatlarla güvence altına alabildikleri gibi üçüncü bir şahsın kefaletini kabul edebilmekte veya kredi türevi satın alabilmektedir. Basel-2'de, belirlenen nitelikleri haiz olmak kaydıyla Basel-I'de kabul edilenden daha fazla sayıda araç kredi riski azaltımında kullanılabilir.

Standart yaklaşım kapsamında kabul edilen başlıca kredi riski azaltım teknikleri teminat, bilanço içi netleştirme, garantiler ve kredi türevlerinden oluşmaktadır. QIS-TR2 çalışmasına katılan bankaların bir bölümünde her bir kredi ile kredi riski azaltımı aracının eşleştirilmesinde veri ve altyapıdan kaynaklanan bir takım sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar, "veri kalitesi" ve "varsayımlar" başlıkları altında detaylı ele alındığı gibi çoğu zaman manüel müdahalelerle çözümlenmiştir. Bu nedenle, bazı portföyler için kredi riski azaltım araçlarının kullanımında çeşitli tahminlerden yararlanılmıştır. Ayrıca, her bir kredi itibarıyla kredi azaltım aracı eşleştirilmesi yapılmadığı durumlarda veya mevcut kredi azaltımının CRD / Basel-2'de kabul edilmemesi nedeniyle bazı krediler kredi azaltımı olmaksızın dikkate alınmıştır.

CRM hesaplamalarında bankaların büyük çoğunluğunca Basel-2'de kabul edilen mevcut tüm teminat ve garantiler dikkate alınmıştır. Bankaların bir bölümünde, kredi riskinin azaltımında yalnız nakit ve hazine bonusu teminatlar dikkate alınırken, bir bölümünde veri yetersizliği nedeniyle hiçbir teminat dikkate alınmamıştır.

Bankalar, teminatların dikkate alınmasında muhafazakar bir yaklaşım benimsemiştir. Bankalar, alım-satım hesaplarındaki teminatların dikkate alınmasında kapsamlı yöntemi, bankacılık hesaplarındaki teminatlar için ise basit yöntemi kullanmışlardır.

5.3.2. Portföylerin Kredi Riski Azaltım Teknikleri Dağılımı

Bankaların Kurumsal Portföylerinde, CA uygulamasında dikkate alınan teminatların bir bölümünün SA uygulamasında dikkate alınmaması nedeniyle CRM kullanımında azalma gerçekleşmiştir (Grafik 49). Bununla birlikte, halen CA uygulamasında CRM uygulaması düşük düzeylerde bulunmaktadır.

Hazine borçlanma araçlarının izlendiği kamu portföyünde halen CA uygulamasında koruma ve teminat kullanımı oldukça düşük düzeyde bulunmaktadır. Bununla birlikte, SA uygulamasıyla, CRM kullanımı daha da düşük bir seviyede bulunmaktadır (Grafik 50).

Diğer portföylere benzer şekilde halen CA uygulamasında koruma ve teminat kullanımı oldukça düşük düzeyde bulunan bankalar portföyünde CRM kullanımı ise SA uygulaması ile birlikte CA'ya göre daha düşük bir düzeyde bulunmaktadır (Grafik 51).

Kredi korumasının bulunmadığı, dolayısıyla CRM'nin tamamen teminatlandırmadan ibaret olduğu perakende portföyünde ise SA uygulaması ile dikkate alınan teminat tutarında CA'ya göre önemli

bir düşüş gözlemlenmiştir (Grafikler 52-56). Bu düşüşün temel nedeninin, CA kapsamında dikkate alınan bazı teminatların, kredi kalitesine ilişkin kısıtlar nedeniyle SA kapsamında dikkate alınmamasından ve veri kısıtı nedeniyle bazı CRM'lerin SA'da dikkate alınmamasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Bankaların hisse senedi yatırımları portföyünde CA ve SA uygulamasında herhangi bir CRM aracı kullanımı mevcut değildir.

5.4. KREDİ RİSKİ AZALTIM TEKNİKLERİNİN ETKİSİ

Kredi riski azaltım araçlarının, banka sermaye yeterliliği üzerindeki etkisini belirleyebilmek amacıyla kredi riski azaltımı öncesi ve sonrası risk ağırlıklı varlık (RWA) kalemleri karşılaştırılmıştır. Bu bölümde, her bir portföy itibarıyla risk azaltım araçlarının etkisi ele alınmaktadır.

5.4.1. KOBİ-dışı Kurumsal Portföyü

KOBİ-dışı Kurumsal Portföyünde, CA uygulamasında CRM olarak teminatlardan yararlanılmıştır. Teminatlar kullanılarak azaltılmış olan RWA tutarı azaltım öncesi RWA tutarının toplamda %50'sine tekabül etmektedir. Diğer bir ifadeyle, CA uygulamasında her bir krediye ait RWA tutarının yarısı teminatlar ile azaltılabilmektedir. SA uygulamasında ise CRM olarak kullanılan kredi, kullanılmayan limit ve diğer bilanço dışı işlemlerde teminat, repo işlemlerinde ise yalnızca koruma kullanılmaktadır.

CA uygulamasında, kullanılan kredilerde teminatlar kullanılarak RWA tutarının %49'u, kullanılmayan limitlerde %33.5'i, diğer bilanço dışı işlemlerde %74.2'si, toplamda da %49.9'u azaltılmıştır (Grafik 58).

SA uygulamasında, kullanılan kredilerde teminatlar kullanılarak RWA tutarının %52.4'ü, kullanılmayan limitlerde %4.8'i, toplamda ise %48.7'si azaltılabilmektedir. Koruma kullanılarak da repo işlemlerinde RWA tutarının %78.4'ü azaltılabilmektedir (Grafik 58).

CA ve SA uygulamaları arasında teminatlar kullanılarak yapılan CRM arasında önemli bir fark bulunmamaktadır.

5.4.2. Kurumsal KOBİ Portföyü

Kurumsal KOBİ portföyünde CRM olarak yalnızca teminatlardan yararlanılmıştır.

CA uygulamasında kullanılan kredilerde RWA tutarının %48.4'ü, kullanılmayan limitlerde %62.9'u, diğer bilanço dışı işlemlerde ise %72.3'ü, toplamda da %60.3'ü teminatlar kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 64).

SA uygulamasında ise, azaltılan RWA tutarı kullanılan kredilerde %80.8'e, kullanılmayan limitlerde %89'a ulaşmakta, diğer bilanço dışı işlemlerde ise %47.8'de kalmakta, toplamda ise tüm Kurumsal KOBİ Portföyünün RWA tutarının %74.4'ü teminatlar kullanılarak azaltılabilmektedir (Grafik 64).

5.4.3. Kamu Portföyü

Kamu portföyünde, CA uygulamasında CRM olarak yalnızca teminatlardan yararlanılırken, SA uygulamasında teminatın yanında korumalardan da yararlanılmıştır.

CA uygulamasında, kamu portföyünde sınıflandırılan alacaklardan, kullanılan kredilerde RWA tutarının %88.5'i, diğer bilanço dışı işlemlerde ise %99.8'i, toplamda da %93.6'sı teminatlar kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 59).

SA uygulamasında ise, azaltılan RWA tutarı kullanılan kredilerde %75.1'de, diğer bilanço dışı işlemlerde ise %71.4'de kalmakta, toplamda ise tüm kamu portföyünün RWA tutarının %74.2'si teminatlar kullanılarak azaltılabilmektedir (Grafik 59). SA uygulamasında RWA tutarı koruma kullanılarak repo işlemlerinde %2.3'e düşürülmekte, toplamda ise koruma kullanımı ile RWA tutarının %48.9'u azaltılabilmektedir.

5.4.4. Banka Portföyü

Banka portföyünde, CA ve SA uygulamalarında CRM olarak teminatın yanında korumalardan da yararlanılmıştır.

CA uygulamasında, banka portföyünde sınıflandırılan teminatlardan kullanılan kredilerde RWA tutarının %74.5'i, kullanılmayan limitlerde %4.4'ü, diğer bilanço dışı işlemlerde ise %83.2'si, toplamda da %75.6'sı teminatlar kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 60). Korumalı işlemlerde ise, kullanılan kredilerde RWA tutarının %79.8'i, diğer bilanço dışı işlemlerde %67.6'sı, toplamda da %77.4'ü koruma kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 60).

SA uygulamasında ise, bu portföyde sınıflandırılan kredilerden teminatla azaltılabilen RWA tutarı kullanılan kredilerde %31.7'de, diğer bilanço dışı işlemlerde %85.8'de, toplamda da %58.5'de kalmıştır. Koruma ile azaltılabilen RWA tutarı ise, kullanılan kredilerde %44'de, diğer bilanço dışı işlemlerde %64.2'de, repoda %75.7'de, toplamda da %60.3'de kalmıştır (Grafik 60).

5.4.5. İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyü

İkamet amaçlı gayrimenkul kredileri portföyünde, CA ve SA uygulamalarında CRM olarak teminattan yararlanılmıştır.

CA uygulamasında, ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri portföyünde sınıflandırılan alacaklardan kullanılan kredilerde RWA tutarının %43.1'i, teminatlar kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 61).

SA uygulamasında ise, bu portföyde sınıflandırılan kredilerden teminatla azaltılabilen RWA tutarı kullanılan kredilerde %16.5'de kalmıştır (Grafik 61).

5.4.6. Diğer Perakende Krediler Portföyü

Diğer perakende krediler portföyünde, CA uygulamasında CRM olarak yalnızca teminatlardan yararlanılırken, SA uygulamasında teminatın yanında repo işlemleri için korumalardan da yararlanılmıştır.

CA uygulamasında, diğer perakende krediler portföyünde sınıflandırılan alacaklardan kullanılan kredilerde RWA tutarının %70'i, diğer bilanço dışı işlemlerde %96.9'u, toplamda ise %70.1'i teminatlar kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 62).

SA uygulamasında ise, bu portföyde sınıflandırılan alacaklardan teminatla azaltılabilen RWA tutarı kullanılan kredilerde %67'de, diğer bilanço dışı işlemlerde %22'de, toplamda da %65.9'da kalmıştır. Repo işlemlerinde ise RWA tutarının %78.7'si koruma kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 62).

5.4.7. Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyü

Nitelikli rotatif perakende krediler portföyünde, CA ve SA uygulamalarında CRM olarak teminattan yararlanılmıştır.

CA uygulamasında, nitelikli rotatif perakende krediler portföyünde sınıflandırılan alacaklardan kullanılan kredilerde RWA tutarının %47.3'ü, teminatlar kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 63).

SA uygulamasında ise, bu portföyde sınıflandırılan alacaklardan teminatla azaltılabilen RWA tutarı kullanılan kredilerde %37.3'de kalmıştır (Grafik 63).

5.4.8. Perakende KOBİ Portföyü

Perakende KOBİ portföyünde, CA uygulamasında CRM olarak yalnızca teminatlardan yararlanılırken, SA uygulamasında teminatın yanında repo işlemleri için korumalardan da yararlanılmıştır.

CA uygulamasında, perakende KOBİ portföyünde sınıflandırılan alacaklardan kullanılan kredilerde RWA tutarının %58.3'ü, kullanılmayan limitlerde %36'sı, diğer bilanço dışı işlemlerde %72.1'i, toplamda ise %58.7'si teminatlar kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 65).

SA uygulamasında ise, bu portföyde sınıflandırılan alacaklardan teminatla azaltılabilen RWA tutarı kullanılan kredilerde %56.6'da, kullanılmayan limitlerde %2'de, diğer bilanço dışı işlemlerde %39.1'de, toplamda da %45.1'de kalmıştır. Repo işlemlerinde ise RWA tutarının %78.4'ü koruma kullanılarak azaltılmıştır (Grafik 65).

5.4.9. Alım-satım Hesapları

Alım-satım hesaplarında, CA uygulamasında CRM olarak OTC işlemlerinde korumalardan yararlanılmaktadır. Koruma kullanılarak OTC işlemlerinde RWA tutarının %21.3'ü azaltılabilirken, portföyün toplam RWA tutarının %60.7'si koruma kullanılarak azaltılmıştır.

SA uygulamasında ise, koruma kullanılarak repo işlemlerinin RWA tutarının %75.3'ü, OTC işlemlerinin yalnızca %1.9'u, toplam portföyün RWA tutarının ise %67.8'i azaltılmıştır.

5.5. BRÜT GELİR DAĞILIMI

Bankaların operasyonel risk sermaye yükümlülüklerinin hesaplanmasında basit yaklaşım olan Temel Gösterge Yöntemi ile standart yaklaşımlar olan Standart Yöntem ve Alternatif Standart Yöntem kullanılmıştır.

Bilindiği üzere, söz konusu yöntemlerde, finansal gösterge olarak brüt gelir kullanılmaktadır. Brüt gelir tutarının hesaplanması ve işkolları bazında dağıtımının yapılabilmesini ve sermaye yükümlülüklerinin hesaplanabilmesini teminen Kurumumuz ve yardım masası bankalarıyla yapılan çalışma neticesinde Brüt Gelir Hesaplama Dosyası hazırlanmıştır. QIS-TR2 çalışmasında, tüm katılımcı bankalardan, mizan hesapları üzerinden sermaye yükümlülüğü hesaplanmasına imkan veren bu hesaplama dosyasını kullanmaları istenmiştir.

Bankalarca; 2004, 2005 ve 2006 yılları brüt gelirleri kullanılarak operasyonel risk sermaye yükümlülükleri hesaplanmıştır. QIS-TR2 çalışmasında Eylül 2006 itibarıyla banka verileri kullanılması esasını benimsendiğinden 2006 yılına ait dokuz aylık brüt gelir tutarları (4/3) ile çarpılmak suretiyle yıllıklandırılmıştır.

QIS-TR2 çalışmasında operasyonel risk sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında kullanılan 2004, 2005 ve 2006 dönemlerine ait brüt gelir tutarları, faaliyet kolları bazında Grafik 67'de yer almaktadır. Bankaların brüt gelirleri, 2005 yılında 2004 yılına göre %20.3 oranında artarken, 2006 yılında artış oranı özellikle Mayıs-Haziran 2006 döneminde yaşanan piyasa hareketlerinin etkisiyle %8.9 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, bankaların operasyonel risk sermaye yükümlülüğü hesaplamasında matrah teşkil eden brüt gelirleri analizin kapsadığı üç dönem de istikrarlı bir artış göstermiştir.

Brüt gelirdeki artışın alt kalemleri incelendiğinde, söz konusu artışların bankaların faaliyet ve aktif kompozisyonundaki gelişmelerle de paralellik taşıdığı görülmektedir. Buna göre, bankaların aktif yapılarında ve karlılıklarında özellikle 2000'li yıllarda önem bir paya sahip olan alım-satım işlemlerinden elde edilen gelirlerde yıllar itibarıyla azalışın sürdüğü görülmektedir. Bankaların gelir yapısının en önemli unsurlarından olan ticari bankacılıktan elde edilen brüt gelirlerde 2005 yılında %3.8 ve 2006 yılında %11,9 artış görülmektedir. Bir diğer önemli faaliyet kolu olan perakende bankacılık brüt gelirlerindeki artış 2005 yılında %39,4 ve 2006 yılında %11,5 olarak gerçekleşmiştir.

Bilindiği üzere, Basel Komitesince belirlenen sekiz faaliyet kolundan üçü (alım-satım işlemleri, perakende bankacılık ve kurumsal bankacılık) aktiften pay alan faaliyet kollarıdır. Diğer faaliyet kolları ise aktifte her hangi bir plasmanı içermemekte olup, sadece çeşitli hizmetlerin sunulmasından elde edilen gelirlerin sınıflandırıldığı faaliyet kollarıdır.

Faaliyet kollarına ilişkin brüt gelir değişimleri birlikte değerlendirildiğinde, toplam brüt gelirdeki son üç yılda meydana gelen artış, bankaların operasyonel risk sermaye yükümlülüklerini artırıcı etkide bulunmaktadır. Ancak, bankaların brüt gelirlerinin önemli bir bölümünün perakende bankacılık faaliyet kolundan elde edilmesi, kredi riski kapsamında perakende kredilerin daha avantajlı bir uygulamaya tabi olması nedeniyle, bu kredilerden kaynaklanan kredi riski sermaye yükümlülüğündeki azalış, operasyonel risk sermaye yükümlülüğündeki artışla dengelenmektedir.

Operasyonel risk sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında yararlanılan bir diğer yöntem ise Alternatif Standart Yöntemdir. Bu yöntemde, SY'den farklı olarak operasyonel risk sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında, finansal gösterge olan brüt gelir yerine perakende bankacılık

ve kurumsal bankacılık faaliyet kolları için aktif büyüklüğü kullanılmaktadır. Söz konusu iki faaliyet kolundaki aktif büyüklüğünün gelişimine ait bilgiler Grafik 68'de yer almaktadır.

Perakende bankacılık faaliyetlerine ait aktif büyüklüğünde, 2005 yılındaki artış 2004 yılına göre % 49,9 seviyesinde gerçekleşirken, özellikle Mayıs-Haziran dönemindeki dalgalanmalar nedeniyle yavaşlayan büyüme nedeniyle 2006 yılındaki artış bir önceki yıla göre %37,9 olarak gerçekleşmiştir. Ticari bankacılık faaliyetlerindeki büyüme ise 2005 yılında %4 iken, 2006 yılında %17,6 olmuştur. Söz konusu iki faaliyet kolundaki hızlı büyümeler ASY ile yapılan hesaplamalarda operasyonel risk sermaye yükümlülüğünün artmasına neden olmaktadır. Sermaye yükümlülüğündeki artış büyük oranda perakende bankacılık faaliyetlerindeki hızlı genişlemeden kaynaklanmıştır.

5.6. RİSK AĞIRLIKLIL VARLIKLAR

Bu bölümde önceki bölümde ele alınan portföy dağılımları dahilinde, bankaların RWA tutarlarının dağılımı ve RWA değişimleri ele alınmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle cari mevzuat ile CRD / Basel-2 uygulaması halinde portföylerdeki RWA toplamları, RWA tutarlarının dağılımı ve RWA tutarlarındaki değişimler ele alınmaktadır. Son olarak, RWA tutarlarındaki değişime portföylerin katkısı incelenmektedir. Portföyler itibariyle RWA toplamına, dağılımına, değişimine ve katkılara ilişkin bilgiler Grafik 69-84'de verilmektedir.

5.6.1. Risk Ağırlıklı Varlıkların Toplamı ve Dağılımı

Basel-I hükümlerine dayanan cari mevzuat kapsamında hesaplanan RWA toplamı 290.101 milyon YTL iken, CRD/Basel-2 hükümlerinin uygulanması durumunda hesaplanan RWA toplamı %38.15 oranında artışla 400.768 milyon YTL'ye yükselmektedir.

Cari sermaye yeterliliği uygulamasına göre RWA tutarlarının portföyler itibariyle dağılımında, en yüksek paya (%21.97) KOBİ dışı kurumsal portföyü sahiptir. Bunu diğer perakende krediler portföyü (%16.92), ilişkili ortaklıklara yatırımlar portföyü (%15.63), perakende KOBİ portföyü (%15.19) ve kurumsal KOBİ portföyü (%10.73) takip etmektedir. Alım-satım hesaplarının ve kamu portföyünün payları ise sırasıyla %4.73 ve %0.18 düzeyindedir (Grafik 82).

CRD/Basel-2 uygulamasıyla birlikte RWA dağılımında da değişim meydana gelmektedir. Buna göre, toplam RWA içindeki payında azalış gerçekleşen portföyler KOBİ-dışı kurumsal portföyü (21.97'den 19.11'e), kurumsal KOBİ portföyü (10.73'den 8.81'e), ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri portföyü (4.11'den 1.87'e), diğer perakende krediler portföyü (16.92'den 9.26'a), nitelikli rotatif perakende portföyü (7.03'den 2.95'e), perakende KOBİ portföyü (15.19'dan 9.90'a) ve ilişkili ortaklıklara yapılan yatırımlar portföyü (15.63'den 11.52'e) olarak öne çıkmaktadır.

5.6.2. Risk Ağırlıklı Varlıklar Değişimi

CRD/Basel-2 uygulaması ile birlikte, portföyler arasında en yüksek RWA artışı, kamu kağıtlarının yer aldığı kamu portföyü ile alım-satım hesaplarında gerçekleşmektedir. Kamu portföyünün payı 106.1 kat artışla %13.58'e, alım-satım hesaplarının payı ise 1.33 kat artışla %7.99'a yükselmiştir. Söz konusu artışın temel nedeni, cari uygulamada %0 risk ağırlığına tabi tutulan YP cinsinden kamu kağıtlarının SA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmasıdır. Ayrıca, artışların kamu portföyünde, alım-satım hesaplarına göre oldukça yüksek olmasının sebebi, alım-satım hesapları

içerisinde kamu menkul kıymetleri dışındaki işlemlerden (özellikle türevler) kaynaklanan RWA tutarlarının da yer almasıdır.

Diğer portföyler için RWA tutarlarındaki değişim incelendiğinde, KOBİ-dışı kurumsal ve kurumsal KOBİ alt portföylerinden oluşan kurumsal portföy için RWA toplamının arttığı görülmektedir. Bu artış temelde alacaklar için alınmış olan teminat ve garantilerin tabi olacakları risk ağırlıklarının CA'ya oranla SA'da artmış olmasından ve yine benzer şekilde takipteki alacakların SA kapsamında daha yüksek risk ağırlığına tabi tutulabilmesinden kaynaklanmaktadır. Portföyün tamamına yakınının derecelendirilmemiş kredilerden oluşması sebebiyle bu krediler %100 risk ağırlığına tabi olmaktadır. Portföyde yer alan kredilerin büyük çoğunluğu korumasız durumdadır. Bu kredilerin korumasız kısımları CA ve SA kapsamında %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ayrıca, korumalı kısımları da koruma satıcısının genellikle derecesinin bulunmaması nedeniyle %100 risk ağırlığına tabi olmaktadır. Bu çerçevede, SA kapsamında kurumsal portföydeki RWA artışları KOBİ-dışı kurumsal alt portföyü için %20.2, kurumsal KOBİ alt portföyü için ise %13.4 olarak gerçekleşmiştir.

Bankalar portföyü için hesaplanan RWA tutarı %78.5 oranında artış göstermektedir. Bu artışta bankaların tabi olacakları risk ağırlıklarının derecelendirme notuna göre belirlenmesi ve teminat ve garantilerin tabi olacakları risk ağırlıklarının artması etkili olmaktadır. Bankalar portföyünde yer alan kredi müşterilerinin tamamına yakınının derecelendirilmiş olması ve YTL kredilerin risk ağırlığının derecelendirilmemiş krediler için uygulanan %100 risk ağırlığından daha düşük olması RWA tutarındaki artışı sınırlandırmıştır.

Perakende portföyü RWA azalışlarının olduğu tek ana portföy durumundadır. Bu portföyde yer alan alacaklar mevcut uygulamada genel olarak %50 ve %100 risk ağırlığına tabi tutulmakta iken, SA kapsamında %75 ve (ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri alt portföyü için) %35 risk ağırlığına tabi tutulmakta ayrıca söz konusu risklere yönelik alınan teminat ve garantiler sebebiyle risk ağırlığı daha düşük seviyelere de inebilmektedir. Bu çerçevede, ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri alt portföyünde yaklaşık %37.2, diğer perakende krediler alt portföyünde %24.4, nitelikli rotatif perakende krediler alt portföyünde %42.1 ve perakende KOBİ alt portföyünde %9.9 oranında azalış meydana gelmiştir. Perakende portföyünün RWA tutarında meydana gelen toplam 29.343.55 milyon YTL azalış, toplam RWA artışının %26.52'sine tekabül etmektedir.

Hisse senedi yatırımlarına ilişkin RWA tutarında herhangi bir değişim meydana gelmezken, ilişkili ortaklıklara yatırımlar portföyüne ilişkin RWA tutarı yalnızca %1.82 oranında artmıştır. Söz konusu artışın nedeni ticari şirketlere yapılan ortaklık payı yatırımlarının belirli limitleri aşan kısımlarının, sigortacılık iştiraklerinin ise tamamının sermayeden indirim kalemi yapılması etkili olmuştur.

Cari mevzuatta henüz hesaplamaya dahil edilmeyen operasyonel riskler için sermaye yükümlülüğü CRD/Basel-2 uygulamasında ilave 42.184 milyon YTL RWA artışını beraberinde getirmiş ve operasyonel risk RWA tutarının payı toplam içerisinde %10.53'e ulaşmıştır.

5.6.3. Portföylerin Toplam Risk Ağırlıklı Varlık Artışına Katkıları

Bu bölümde her bir portföyün, toplam RWA artışına katkısı incelenmektedir. Bu amaçla bir önceki bölümde incelenen her bir portföyün RWA artışları, o portföye ait CA kapsamında hesaplanan RWA tutarının CA kapsamında hesaplanan toplam RWA tutarına oranı ile çarpılması suretiyle o portföye ait katkılar hesaplanmaktadır. Söz konusu hesaplamaların nasıl yapıldığı Tablo 9'da açıklanmaktadır. Katkı hesaplamaları hem portföyün tüm portföyler içerisindeki oransal

payını hem de portföyün RWA artışını dikkate aldığı için, farklı büyüklükteki portföylerin nihai etkilerinin daha iyi değerlendirilmesi sağlamaktadır. Ayrıca her bir portföye ilişkin katkıların toplanması suretiyle, tüm portföyler için RWA tutarının ne kadar arttığı elde edilebilmektedir.

Tablo 9: Portföy Katkıları Hesaplama Yöntemi

Portföy	CA % RWA	RWA % Artış	Yeni RWA / CA RWA Toplamı	Katkı
P ₁	a ₁	Δ ₁	a ₁ x (1 + Δ ₁)	K ₁ = a ₁ x Δ ₁
P ₂	a ₂	Δ ₂	a ₂ x (1 + Δ ₂)	K ₂ = a ₂ x Δ ₂
..	..	..	..	..
..	..	..	..	..
..	..	..	..	..
..	..	..	..	..
TOPLAM	Σa _i = %100	Σ(a _i x Δ _i)	Σ [a _i x (1 + Δ _i)]	K = Σ(a _i x Δ _i)

Portföylerin büyüklükleri RWA değişimlerinin toplam RWA tutarına katkısının büyüklüğünü de etkilemektedir. Buna göre, toplam RWA içerisindeki görece payı düşük olan portföylerde ortaya çıkan yüksek RWA artışları daha düşük katkılara sebep olabilmekte iken, görece payı yüksek olan portföylerde ortaya çıkan düşük RWA artışları daha yüksek katkılara sebep olabilmektedir. Bu çerçevede, her bir alt portföy için hesaplanmış katkı tutarları Tablo 10 ve Grafik 84'de yer almaktadır.

Tablo 10: Portföylerin Risk Ağırlıklı Vralık Artışına Katkıları

Portföyler	Katkılar (%)	Katkıların Dağılımı (%)
KOBİ Dışı Kurumsal Krediler Portföyü	4.43	11.62
Kurumsal KOBİ Kredileri Portföyü	1.44	3.78
Kamu Portföyü	18.58	48.71
Bankalar Portföyü	2.69	7.06
İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyü	-1.53	-4.00
Diğer Perakende Krediler Portföyü	-4.12	-10.81
Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyü	-2.96	-7.76
Perakende KOBİ Kredileri Portföyü	-1.50	-3.94
Alım-satım Hesapları	6.29	16.48
Hisse Senedi Yatırımları Portföyü	0.00	0.00
İlişkili Ortaklıklara Yapılan Yatırımlar Portföyü	0.28	0.75
Operasyonel Risk	14.54	38.12
TOPLAM	38.15	100

Tablo 10'da yer alan katkılar incelendiğinde, artış yönünde en yüksek katkıların kamu portföyünden (18.58 puan) ve operasyonel riskten (14.54 puan) kaynaklandığı, bunları alım-satım hesapları (6.29 puan) ile kurumsal portföyün (5.87 puan) takip ettiği, perakende portföyünün toplam katkısının ise negatif (-10.11 puan) olduğu görülmektedir.

Kamu portföyünde yukarıda ifade edilen nedenden dolayı ortaya çıkan katkı, toplam RWA tutarındaki %38.15 oranındaki artışın yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. CA kapsamında her hangi bir RWA tutarı doğurmayan operasyonel riskler de, SA kapsamında RWA tutarındaki artışın %38.12'sini oluşturmaktadır. Bu iki portföyü alım-satım hesaplarındaki toplam artışın %16.48'ine tekabül eden artış takip etmektedir. Bu üç portföyü, kurumsal portföy %15.40 ve bankalar portföyü %7.06 pay ile takip etmektedir. Beş portföy birlikte, toplam RWA artışından daha

yüksek bir artışı (%125.77) oluşturmakla birlikte, özellikle perakende portföyündeki RWA düşüşü (-%26.52) toplam artışı sınırlandırmıştır.

Basel-2 ile birlikte bankaların toplam yasal sermaye yükümlülüklerinin değişmemesi, bunun için de operasyonel riskler için getirilen sermaye yükümlülüğünün, gelişmiş yöntemlerle ölçüm yapılmak suretiyle kredi riski yasal sermaye yükümlülüğünün azaltılması ile karşılanması hedeflenmiştir.

Buna göre, yukarıda yer alan özellikle perakende portföyüne ait RWA tutarlarındaki negatif katkılar Basel-2 amaçları ile uyumlu iken ülkemizin uluslar arası kredi derecesinin düşük olması ve derecelendirilmiş şirket sayısının ihmal edilebilir düzeyde olması nedeniyle toplam RWA tutarında artışlar ortaya çıkmaktadır. Mevcut portföy dağılımları veri kabul edildiğinde, ülkemizin derecelendirme notunun yükselmesi ile birlikte RWA artışı büyük oranda azalacaktır. Ayrıca, derecelendirilmiş şirket sayısındaki artış da RWA artışını azaltabilecektir.

RWA artışının diğer önemli kaynağı olan operasyonel risk RWA katkısı ise toplam artışın %38.12'sini oluşturmaktadır. Operasyonel risk için BIA ile 42.184 milyon YTL olarak hesaplanan RWA, SA ile 40.395, ASA ile de 20.349 milyon YTL'ye düşmektedir. Bankaların faaliyet kollarında özellikle son yıllarda ön plana çıkmaya başlayan perakende bankacılık ve ticari bankacılık faaliyetlerinin ağırlığının artması ASA yönteminin kullanılmasına imkan sağlayabilecektir. ASA ile hesaplanan RWA tutarının daha düşük olması operasyonel risk RWA açısından, perakende kredilerin daha düşük risk ağırlığına tabi olması da kredi riski RWA açısından avantajlı bir durum ortaya koymaktadır.

5.7. ÖZKAYNAKLAR

QIS-TR2 çalışmasında, özkaynak tutarlarının SA kapsamında hesaplanmasında dikkate alınan CRD / Basel-2 hükümleri, Basel-I'de yer alan hükümlerden az sayıda noktada farklılıklar içermektedir. Bu çerçevede, çalışmada;

- Genel karşılıkların sadece RWA toplamının % 1.25'ine karşılık gelen kısmı katkı sermayeye dahil edilmiştir.
- Menkul değer değer artış fonunun %55 oranında ıskontoya tabi tutulmasından sonra kalan kısmına katkı sermaye içerisinde yer verilmiştir.
- Standart Yaklaşım için sermayeden indirim konusu yapılan sigorta sektörüne yapılan tüm yatırımlar ile konsolidasyona tabi tutulmayan diğer mali iştirakler %50 oranında ana sermayeden ve %50 oranında katkı sermayeden indirilmiştir.
- Şerefiye kalemi bütünüyle ana sermayeden indirilmiştir.
- Belli düzeyin üstündeki ticari iştiraklere ilişkin aşım tutarının (her bir iştirak açısından banka sermayesinin azami %15'i ve bu nitelikteki iştiraklerin genel toplamı banka sermayesinin %60'ını aşan kısım) %50 oranında ana sermaye ve %50 oranında katkı sermayeden indirilmiştir.

Söz konusu hükümler halen yürürlükte bulunan sermaye yeterliliği mevzuatından bazı farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklardan başlıcaları, değer artış fonunun cari mevzuatta %55 yerine %45 olarak dikkate alınması, Basel-2'deki sigorta iştiraklerinin doğrudan sermayeden indirim kalemi olarak dikkate alınması uygulamasının cari mevzuatta bulunmaması gelmektedir.

Bu çerçevede, CA'ya göre hesaplanan birinci kuşak sermaye (ana sermaye) tutarı ile SA için hesaplanan tutar arasında küçük bir fark bulunmaktadır. Bununla birlikte SA için hesaplanan

ikinci kuşak sermayede (katkı sermaye) CA'ya göre %6.24 oranında bir artış meydana gelmiştir. Söz konusu farklılıklar, toplam özkaynak tutarına %0.54 oranında bir artış olarak yansımıştır (Grafik 85).

5.8. SERMAYE YETERLİLİĞİ RASYOLARI

Bu bölümde, daha önceki bölümde detaylı bir şekilde incelenen RWA değişimlerinin bankaların sermaye yeterlilik rasyolarına (SYR) etkileri ele alınmaktadır. Bu çerçevede, öncelikle SYR'de ortaya çıkan değişimler incelenmekte, ardından alternatif yöntemlerin kullanılmasının SYR üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir.

5.8.1. Sermaye Yeterliliği Rasyosundaki Değişimler

Sermaye yeterlilik rasyosu hesaplamasında iki temel unsur bulunmaktadır: özkaynaklar ve risk ağırlıklı varlıklar. Bu bölümde, önceki bölümlerde ayrı ayrı detaylı olarak ele alınan söz konusu iki unsur birlikte değerlendirilerek, SYR üzerinde etkisi incelenmektedir.

Sonuçlar incelendiğinde, rasyonun payında yer alan sermaye tutarının CA kapsamında 50.084 milyon YTL iken SA kapsamında %0.54 artışla 50.354 milyon YTL'ye yükseldiği görülmektedir (Grafik 85). SYR hesaplamasında payda bulunan sermaye kalemlerinde CA ile SA arasındaki küçük farklılık rasyonun değerini etkileyebilecek düzeyde bulunmamaktadır.

SYR hesaplamasında paydada yer alan RWA tutarlarındaki değişimler SYR oranındaki değişimlerin belirleyicisi konumundadır. RWA artışlarının/azalışlarının büyük bir kısmı sermaye yeterliliği rasyosunun paydasında yer alan toplam risk ağırlıklı varlıklar kaleminde değişikliğe sebep olurken, sınırlı bir bölümü de rasyonun payında yer alan sermaye tutarının değişmesine sebep olmaktadır⁸.

SYR hesaplamasında kullanılan özkaynak ve RWA tutarları ile SYR oranına ilişkin bilgiler Tablo 11 ile Grafik 86'da yer almaktadır. Söz konusu hesaplamalar kredi riski için SA, piyasa riski için SA ve operasyonel risk için BIA yaklaşımları kullanılarak yapılmıştır. Buna göre, CA ve SA sermaye yeterliliklerinin hesaplanmasında yararlanılan özkaynak unsurlarında küçük değişiklik bulunurken, RWA unsurlarında önemli değişimler mevcuttur. Riskler itibariyle ele alınan RWA unsurlarında en yüksek artış 49.416 milyon YTL ile kredi riski RWA tutarında gerçekleşmektedir. Kredi riski RWA tutarını, 42.184 milyon YTL ile operasyonel risk RWA tutarı, 18.242 milyon YTL ile de piyasa riski RWA tutarı takip etmektedir.

Çalışmaya katılan tüm bankalar için CA ile hesaplanan SYR rasyosu 19.31 iken, CRD / Basel-2 kapsamında hesaplanan oran 5.6 puanlık azalışla 13.68'e gerilemektedir. Rasyonun %8'in üzerinde gerçekleşmiş olması, sektörde mevcut konsolide sermaye tutarının CRD / Basel-2 kapsamında hesaplanan sermaye yükümlülüklerini karşılayacak seviyede olduğunu, dolayısıyla sektörün genelinde ilave sermaye ihtiyacının ortaya çıkmadığını göstermektedir.

Diğer taraftan, katılımcı bankaların sermaye yeterliliği rasyoları ortalamalarını, ihtiyari olarak, %19.31 seviyesinde tutmaları için 20,753 milyon YTL sermaye artırımında bulunmaları gerekmektedir.

⁸ Daha önceki bölümlerde RWA değişiklikleri incelenen portföylerden biri de ilişkili ortaklıklara yatırımlar portföyüdür ve bu portföy içerisinde sermayeden indirim kalemi olan ortaklık payları da, %1250 ile çarpılmak suretiyle, RWA eşdeğerleri üzerinden hesaplamalara dahil edilmiştir.

Tablo 11: Sermaye Yeterliliği Rasyosu Kalemlerindeki Değişmeler

SYR Kalemleri	RWA Tutarları		Değişim	
	CA	SA	YTL	puan
SERMAYE	50.084	50.354	270	0,54
Birinci Kuşak Sermaye (Ana sermaye)	46.609	46.661	52	0,10
İkinci Kuşak Sermaye (Katki sermaye)	3.475	3.692	217	0,43
Üçüncü Kuşak Sermaye	0	0	0	0,00
Risk Ağırlıklı Varlıklar	259.335	368.195	108.860	42,0
Bankacılık Hesapları - Kredi Riski RWA	230.998	280.414	49.416	19,1
Alım-satım Hesapları – Karşı Taraf Riski RWA	232	1.823	1.591	0,6
Alım-satım Hesapları - Genel Piyasa Riski RWA	8.031	8.031	0	0,0
Alım-satım Hesapları - Spesifik Risk RWA	112	16.763	16.651	6,4
Alım-satım Hesapları - Takas Riski RWA	0	0	0	0,0
Operasyonel Risk RWA	0	42.184	42.184	16,3
İlişkili Ortaklıklar (sadece risk ağırlığı uygulaması) RWA	4.915	3.934	-981	-0,4
Diğer Aktifler RWA	15.046	15.046	-	0
Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu (%)	19,31	13,68		-5,6

Söz konusu SYR azalışlarının nedenleri portföyler itibarıyla şu şekilde özetlenebilir:

- Kamu portföyü ve alım-satım hesaplarından kaynaklanan SYR azalışı temel olarak YP kamu menkul kıymetlerinin, ülkemizin derecelendirme notuna bağlı olarak, %100 risk ağırlığına tabi olmasından;
- Kurumsal portföyden kaynaklanan azalış özellikle teminat olarak alınan YP kamu menkul kıymetlerinin %100 risk ağırlığına tabi olmasından ve bilanço dışı işlemlere ilişkin kredi dönüşüm oranlarındaki değişmelerden;
- Bankalar portföyünden kaynaklanan azalış risk ağırlıklarının derecelendirme notuna tabi tutulmasından ve teminat olarak alınan YP kamu menkul kıymetlerinin %100 risk ağırlığına tabi olmasından;
- Perakende portföyünden kaynaklanan artış bu portföydeki ikamet amaçlı gayrimenkul kredilerinin risk ağırlığının %35'e ve diğer perakende kredilerin risk ağırlığının da %75'e düşürülmüş olmasından;
- İlişkili ortaklıklara yapılan yatırımlar portföyünden kaynaklanan azalış mali olmayan iştiraklerin belirlenen limitleri aşan kısımlarının sermayeden indirim kalemi yapılmasından;
- Operasyonel riskten kaynaklanan artış da bu yükümlülüğün yeni eklenmesinden kaynaklanmaktadır.

5.8.2. Alternatif Yöntemler

Cari uygulama ve mevcut portföyler üzerinden CRD/Basel-2'de yer alan alternatif yöntemler kullanılarak yapılan SYR hesaplamaları Tablo 12'de yer almaktadır. Piyasa riskine ilişkin VaR yöntemi sadece iki banka tarafından raporlandığı için bu yöntemde tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 12: Alternatif Yöntemlerle Hesaplanan Sermaye Yeterliliği Rasyoları

Alternatif Hesaplamalar	SYR (%)
Cari Uygulama	
CA (Kredi) + SA (Piyasa)	19.31
CRD/Basel-II Uygulaması	
SA (Kredi) + SA (Piyasa) + BIA (Operasyonel)	13.68
SA (Kredi) + SA (Piyasa) + SA (Operasyonel)	13.74
SA (Kredi) + SA (Piyasa) + ASA (Operasyonel)	14.54

Cari uygulamada bankaların tamamı SYR oranlarını kredi riski için Basel-I ve piyasa riski için de Standart Yöntem kullanarak hesaplamaktadır. Söz konusu yöntemler kullanılarak hesaplanan SYR oranı 19.31'dir.

Operasyonel riske ilişkin alternatif yöntemlerin SYR'ye etkileri, görece gelişmiş yöntemlerin rasyoyu yükseltmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Bu çerçevede operasyonel riske ilişkin sermaye yükümlülüğünün BIA ile hesaplandığı durumda SYR %13,68 olurken, SA yaklaşımında rasyo sınırlı bir artış ile %13,74'e yükselmekte, ASA yaklaşımında ise yaklaşık 1 puanlık artış ile %14,54'e yükselmektedir.

Piyasa riskine ilişkin olarak VaR yaklaşımı ile raporlama yapan iki bankanın sonuçları incelendiğinde ise VaR yaklaşımı ile hesaplanan RWA tutarlarının CA kapsamında hesaplanan tutarların yaklaşık 3,2 katı, SA kapsamında hesaplanan tutarların ise yaklaşık 5,5 katı olduğu görülmektedir.

5.9. QIS-TR2 SONUÇLARININ QIS-3 VE QIS-TR1 SONUÇLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Gerçekleştirilen üç adet sayısal etki çalışması sonucunda hesaplanan katkı tutarları Tablo 13'te yer almaktadır. Tablodaki veriler, Basel Komitesi tarafından 40'tan fazla ülkeden bankanın katılımıyla gerçekleştirilen ve ülkemizin 6 banka ile katılım sağladığı QIS-3 çalışması ile yerel olarak gerçekleştirilen QIS-TR1 ve QIS-TR2 çalışmalarının sonuçlarını içermektedir. Tablodaki verilerin değerlendirilmesinde, bahsi geçen üç sayısal etki çalışmasının, çalışmanın gerçekleştirildiği tarih (dolayısıyla hesaplamalara dahil edilen pozisyonlar), çalışmaya katılan bankalar ve çalışmada dikkate alınan mevzuat hükümleri açısından farklılık arz ettiği dikkate alınmalıdır. Örneğin, QIS-3 çalışması Haziran 2002, QIS-TR1 çalışması Haziran 2003, QIS-TR2 çalışması ise Eylül 2006 tarihli veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu üç farklı dönemde hesaplamaya tabi tutulan portföylerin oransal dağılımı oldukça farklıdır. Bunun yanında, QIS-3 çalışmasına 6 banka katılmışken, QIS-TR1 çalışmasına 23, QIS-TR2 çalışmasına ise 31 banka katılmıştır. Ayrıca çalışmalarda hem cari mevzuata göre hem de Basel-2'ye göre sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında dikkate alınan hükümlerde önemli farklılıklar bulunmaktadır. Çünkü bu dönemlerde geçerli olan yerel mevzuatımızda önemli değişiklikler gerçekleşmiştir. Basel-2 kapsamında hesaplanan sermaye yeterliliklerinde ise QIS-3 çalışmasında Basel Komitesi tarafından bu çalışmaya özel olarak yayımlanan teknik doküman⁹, QIS-TR1 çalışmasında Basel-2'ye ilişkin 3. İstisari Metin, QIS-TR2 çalışmasında ise CRD ve Basel-2'ye ilişkin nihai metinler

⁹ Söz konusu teknik doküman, Basel-II'ye ilişkin ikinci istisari metinden (CP-2) sonra yayımlanmıştır ve Komite'nin üçüncü taslak metinde (CP-3) yer vermeyi planladığı bazı değişiklikleri de içermektedir. Bu sebeple bahsi geçen teknik metin CP-2,5 olarak da adlandırılmaktadır.

dikkate alınmıştır. Dolayısıyla üç sayısal etki çalışması sonucunda hesaplanan katkı oranlarının farklılaşmasında pek çok neden etkili olmuştur.

Tablo 13: Sayısal Etki Çalışmalarında Hesaplanan Katkı Oranları

PORTFÖYLER	KATKILAR (%)		
	QIS-3	QIS-TR1	QIS-TR2
Alım-satım Hesapları	31,5	22,0	6,3
Kamu Portföyü	16,9	11,8	18,6
Bankalar Portföyü	1,3	1,6	2,7
KOBİ Dışı Kurumsal Krediler Portföyü	5,7	4,6	4,4
Kurumsal KOBİ Kredileri Portföyü	2,4	2,7	1,4
İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyü	-0,1	-0,2	-1,5
Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyü			-3,0
Perakende KOBİ Kredileri Portföyü	0,5	-0,1	-1,5
Diğer Perakende Krediler Portföyü	-3,0	-2,2	-4,1
Hisse Senedi Yatırımları Portföyü	0,0	0,0	0,0
İlişkili Ortaklıklara Yapılan Yatırımlar Portföyü	2,7	2,6	0,3
Operasyonel Risk	20,6	13,9	14,5
TOPLAM	78,5	56,7	38,1

Portföylerin katkıları incelendiğinde, genelde Hazine tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerden oluşan alım-satım hesapları ile kamu portföyünün katkı oranının, bu kıymetlerin banka bilançolarındaki görece öneminin azalmasına paralel olarak düştüğü görülmektedir. Tersine bir etki ise perakende portföylerde ortaya çıkmaktadır. Bu portföylerin artan bilanço payları, katkı oranlarının da mutlak değer olarak artmasına sebep olmuştur. Ayrıca son dönemde sermaye yeterliliği mevzuatında gayrimenkul krediler ve diğer bazı hususlarda yapılan değişiklikler, cari mevzuatımızı Basel-2 ile daha uyumlu hale getirmiştir. Bu da başta kurumsal portföyler (KOBİ dışı kurumsal ve kurumsal KOBİ portföyleri) olmak üzere katkı oranlarının düşmesine neden olmuştur.

Bir diğer önemli husus da portföy katkı oranlarının işaretlerinin¹⁰ her üç çalışmada da aynı olmasına karşın, kredilerin yoğunlukla yer aldığı portföylerin toplam katkısı ve KOBİ portföylerinin katkısının daha önceki çalışmaların aksine QIS-TR2 çalışmasında negatif çıkmış olmasıdır. Kredilerin yoğunlukla yer aldığı KOBİ dışı kurumsal, kurumsal KOBİ, perakende KOBİ, ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri, nitelikli rotatif perakende krediler ve diğer perakende krediler portföylerinin toplam katkısı QIS-3 çalışmasında %5,5 ve QIS-TR1 çalışmasında %4,8 iken QIS-TR2 çalışmasında -%4,24 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca kurumsal ve perakende KOBİ kredilerinden oluşan KOBİ portföylerinin toplam katkısı da QIS-3 çalışmasında %2,9 ve QIS-TR1 çalışmasında %2,6 iken QIS-TR2 çalışmasında -%0,06 olarak hesaplanmıştır. Kamuoyunda da yoğun bir şekilde tartışılan Basel-2'nin KOBİ'ler ve reel sektör üzerine olası etkileri konusunda elde edilen bu istatistik, Basel-2'nin reel sektör tarafından kullanılan kredilerin sermaye yükümlülüğü üzerinde olumlu bir etki ortaya çıkaracağı şeklinde yorumlanabilecektir.

QIS-TR1 ve QIS-TR2 çalışması sonuçlarına ilişkin detaylı karşılaştırmalara 91 ila 94 numaralı grafiklerde yer verilmiştir. Çalışmaların yapıldığı dönemlerde geçerli olan cari mevzuatlar kapsamında hesaplanan risk ağırlıklı varlıklar dağılımları incelendiğinde, iki çalışma arasında kredilerin payında görülen artış ve menkul kıymetlerin payında görülen azalışa paralel olarak, toplam risk ağırlıklı varlıklar içerisinde, yoğunlukla kredilerden oluşan portföylerin paylarının arttığı, yoğunlukla menkul kıymetlerden oluşan portföylerin paylarının ise azaldığı görülmektedir. Bunun yanında, QIS-TR1 çalışmasında KOBİ tanımı olarak 50 milyon €'luk ciro tutarı

¹⁰ Katkı oranının pozitif mi negatif mi olduğu

kullanılmışken, QIS-TR2 çalışmasında ise Bakanlar Kurulu tarafından yayımlanan ilgili yönetmelikte¹¹ yer alan ikiyüzelli kişiden az yıllık çalışan istihdam etme ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu yirmibeş milyon Yeni Türk Lirasını aşmama kriterleri uygulanmıştır. Bu da QIS-TR1 çalışmasında kurumsal veya perakende KOBİ portföyünde sınıflandırılan bazı alacakların QIS-TR2 çalışmasında KOBİ dışı kurumsal portföyünde sınıflandırılmasına sebep olmuştur. Bu durum KOBİ dışı kurumsal portföyünün, SA kapsamında hesaplanan toplam risk ağırlıklı varlıklar içerisindeki payının artmasına da katkı yapmıştır. Ayrıca, iki çalışma arasında, ilişkili ortaklıklara yapılan yatırımlar portföyü için hesaplanan risk ağırlıklı varlıkların oransal payı hem CA hem de SA kapsamında düşüş göstermiştir. SA kapsamında hesaplanan risk ağırlıklı varlıklar içerisinde operasyonel riskin payı da iki çalışma arasından düşüş göstermiştir.

Portföyler için CA ve SA kapsamında hesaplanan risk ağırlıklı varlık tutarlarındaki değişimler incelendiğinde kurumsal nitelikli kredilerin yer aldığı portföylerdeki artışların düşüş gösterdiği, perakende nitelikli kredilerin yer aldığı portföylerdeki azalışların ise mutlak değer olarak büyüdüğü görülmektedir. Menkul kıymetlerin yer aldığı portföylere ilişkin artışlar her iki çalışmada da oldukça yüksek seviyelerde gerçekleşmiştir.

İki sayısal etki çalışmasında hesaplanan sermaye yeterliliği oranları incelendiğinde, her iki çalışmada da CA ile SA kapsamında hesaplanan özkaynak tutarlarında önemli değişiklikler olmadığı ve sermaye yeterliliği oranlarındaki değişikliklerin temelde risk ağırlıklı varlıklardaki artışlardan kaynaklandığı görülmektedir. Risk ağırlıklı varlıklar, QIS-TR1 çalışmasında yaklaşık %70, QIS-TR2 çalışmasında da yaklaşık %42 oranında artış göstermiştir. Sermaye yeterliliği oranının ise QIS-TR1 çalışmasında yaklaşık 12 puanlık bir azalışla %28,84'ten %16,87'ye, QIS-TR2 çalışmasında da yaklaşık 5,6 puanlık bir azalışla %19,31'den %13,68'e düştüğü görülmektedir.

5.10. SENARYO ANALİZLERİ

QIS-TR çalışmasında CRD/Basel-2'nin muhtemel etkileri mevcut sermaye yeterliliği uygulamasıyla karşılaştırmalı olarak statik bir portföy için ölçülmektedir. Bu nedenle, CRD/Basel-2'nin uygulanması halinde bankaların portföy tercihlerinde, portföy yönetimlerinde ve kredilendirme davranışlarında meydana gelebilecek değişiklikler ve etkiler ile birlikte diğer etkenler nedeniyle (makroekonomik gelişmeler, mevzuat değişikliği, tüketici taleplerindeki değişiklikler gibi) portföylerde meydana gelebilecek muhtemel değişiklikler dikkate alınmamaktadır.

Bu bölümde, çalışmanın bu statik yapısından kaynaklanabilecek eksikliklerin giderilebilmesi amacıyla geleceğe dönük senaryolar dahilinde sermaye yeterliliklerinde ne gibi değişiklikler olabileceği analiz edilmektedir. Senaryo analizlerinin sonuçlarına Tablo 14'te yer verilmektedir.

Çalışmanın bundan önceki bölümlerinde CRD/Basel-2 hükümlerinin uygulanması halinde sermaye yeterliliklerinin CA'ya göre ne gibi değişiklikler göstereceği analiz edilmiştir. Bu bölümde ise, analiz bir adım ileriye götürülerek çeşitli senaryolar kullanılmak suretiyle SA kapsamında hesaplanan sermaye yeterliliklerinin nasıl değişebileceği analiz edilmektedir.

Bu amaçla, portföy büyüklüğü ve kredi kalitesi olmak üzere başlıca iki grupta ele alınabilecek toplam 31 adet senaryodan yararlanılmaktadır.

¹¹ Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete Tarih ve No: 18.11.2005 / 25997).

Tablo 14: Senaryo Analizi Sonuçları

SENARYOLAR		CA RWA		SA RWA		CA SYR		SA SYR	
		CA RWA	SA RWA	SYR (%)	Değişim (puan)*	SYR (%)	Değişim (puan)**		
	MEVCUT DURUM (QIS-TR2 Sonuçları)	259.334.761	368.195.201	19,312		13,676			
A	PORTFÖY BÜYÜKLÜĞÜ SENARYOLARI								
A.1	Portföylerde Büyüme Senaryoları								
A.1.a	KOBİ-dışı Kurumsal Portföyünde %10 Büyüme	265.707.227	375.853.788	18,849	-0,463	13,397	-0,279		
A.1.b	Kurumsal KOBİ Portföyünde %10 Büyüme	262.446.479	371.724.850	19,083	-0,229	13,546	-0,130		
A.1.c	Kamu Portföyünde %10 Büyüme	259.385.569	373.636.339	19,309	-0,004	13,477	-0,199		
A.1.d	Banka Portföyünde %10 Büyüme	260.330.136	369.972.031	19,239	-0,074	13,610	-0,066		
A.1.e	İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyünde %10 Büyüme	260.525.849	368.943.317	19,224	-0,088	13,648	-0,028		
A.1.f	Diğer Perakende Krediler Portföyünde %10 Büyüme	264.242.155	371.906.395	18,954	-0,359	13,539	-0,136		
A.1.g	Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyünde %10 Büyüme	261.375.618	369.377.254	19,162	-0,151	13,632	-0,044		
A.1.h	Perakende KOBİ Portföyünde %10 Büyüme	263.739.980	372.164.041	18,990	-0,323	13,530	-0,146		
A.1.i	Alım-satım Hesaplarında %10 Büyüme	260.711.284	371.395.864	19,210	-0,102	13,558	-0,118		
A.1.j	Tüm Portföylerde %10 Büyüme (*)	283.786.213	399.412.274	17,648	-1,664	12,607	-1,069		
A.2	YP Kamu Menkul Kıymetleri portföyünde Büyüme Senaryoları								
A.2.a	YP Kamu Menkul Kıymetlerinde %10 Büyüme	259.334.761	372.567.420	19,312	0,000	13,515	-0,160		
A.2.b	YP Kamu Menkul Kıymetlerinde %20 Büyüme	259.334.761	376.939.639	19,312	0,000	13,359	-0,317		
A.2.c	YP Kamu Menkul Kıymetlerinde %50 Büyüme	259.334.761	390.056.298	19,312	0,000	12,909	-0,766		
B	KREDİ KALİTESİ SENARYOLARI								
B.1	Portföylerin Ortalama Risk Ağırlığında Artış Senaryoları								
B.1.a	KOBİ-dışı Kurumsal Portföy Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	265.707.227	375.853.788	18,849	-0,463	13,397	-0,279		
B.1.b	Kamu Portföyü Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	262.446.479	371.724.850	19,083	-0,229	13,546	-0,130		
B.1.c	Banka Portföyü Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	259.385.569	373.636.339	19,309	-0,004	13,477	-0,199		
B.1.d	Kurumsal KOBİ Portföyü Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	260.330.136	369.972.031	19,239	-0,074	13,610	-0,066		
B.1.e	Perakende KOBİ Portföyü Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	260.525.849	368.943.317	19,224	-0,088	13,648	-0,028		
B.1.f	Alım-satım Hesapları Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	264.242.155	371.906.395	18,954	-0,359	13,539	-0,136		
B.1.g	İkamet Amaçlı Gayrimenkul Kredileri Portföyü Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	261.375.618	369.377.254	19,162	-0,151	13,632	-0,044		
B.1.h	Nitelikli Rotatif Perakende Krediler Portföyü Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	263.739.980	372.164.041	18,990	-0,323	13,530	-0,146		
B.1.i	Diğer Perakende Krediler Portföyü Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış	260.711.284	371.395.864	19,210	-0,102	13,558	-0,118		
B.1.j	Tüm Portföylerin Ortalama Risk Ağırlığında 10 Puan Artış (*)	283.786.213	399.412.274	17,648	-1,664	12,607	-1,069		
B.2	Hazinenin YP Derecelendirme Notuna İlişkin Senaryolar								
B.2.a	Hazinenin YP Derecelendirme Notunun BBB Olması	259.334.761	346.334.104	19,312	0,000	14,539	0,863		
B.2.b	Hazinenin YP Derecelendirme Notunun A Olması	259.334.761	333.217.445	19,312	0,000	15,111	1,436		
B.2.c	Hazinenin YP Derecelendirme Notunun AA Olması	259.334.761	324.473.007	19,312	0,000	15,519	1,843		
B.2.d	Hazinenin YP Derecelendirme Notunun AAA Olması	259.334.761	324.473.007	19,312	0,000	15,519	1,843		
B.3	Derecelendirilmemiş Şirketlerden Olan Alacaklara İlişkin Senaryolar								
B.3.a	Ortalama Risk Ağırlığının %20 Olması	259.334.761	284.995.104	19,312	0,000	17,668	3,992		
B.3.b	Ortalama Risk Ağırlığının %25 Olması	259.334.761	290.195.110	19,312	0,000	17,352	3,676		
B.3.c	Ortalama Risk Ağırlığının %50 Olması	259.334.761	316.195.140	19,312	0,000	15,925	2,249		
B.3.d	Ortalama Risk Ağırlığının %75 Olması	259.334.761	342.195.171	19,312	0,000	14,715	1,039		

* İlişkili ortaklıklara yapılan yatırımlar ve hisse senet yatırımları portföyleri ile operasyondaki risk hariçtir.

5.10.1. Portföy Büyüklüğü Senaryoları

Portföy büyüklüğü senaryoları, portföylerde meydana gelebilecek büyümeye bağlı olarak mevcut sermaye yeterliliği ile CRD/Basel-2 sermaye yeterliliğinde ne gibi değişimler yaşanacağını ele almaktadır.

Bu amaçla, dokuz portföyde %10 bireysel büyüme gerçekleşmesi halinde, bu büyümenin CA ve SA kapsamında sermaye yeterliliğine marjinal katkısının ne olacağı ile tüm portföylerde aynı anda %10 büyüme gerçekleşmesi halinde bu büyümenin sermaye yeterliliği oranları üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Bireysel senaryolarda, her bir portföyün %10 oranında büyüdüğü ve analize konu olan portföy dışındaki portföylerin risk ağırlıklı varlıklar toplamının değişmediği varsayılmıştır. Ayrıca analizde, büyüme gösteren portföyün risk ağırlıklı varlıklar toplamının da aynı oranda büyüdüğü (yani portföyün kredi kalitesi dağılımının değişmediği) ve portföydeki büyümenin yabancı kaynaklar ile fonlandığı (yani sermaye artışı olmadığı) varsayılmıştır.

Büyüme senaryoları sonuçları incelendiğinde, tüm portföylerde (ilişkili ortaklıklara yatırımlar ve operasyonel risk hariç) %10'luk bir büyümenin yaşandığı bir durumda (bu durum sektörün %10 büyüdüğü bir senaryo olarak da dikkate alınabilir) sermaye yeterliliğinin CA kapsamında 1.66 puan, SA kapsamında ise 1,07 puan düştüğü görülmektedir. SA'da puan olarak düşüşlerin sınırlı kalmasında rasyonun senaryolar öncesi seviyesinin SA'da daha düşük olmasının da etkisi bulunmaktadır.

Portföy büyüme senaryoları incelendiğinde, CA kapsamında hesaplanan rasyoda en önemli düşüşe sebep olan senaryonun, KOBİ-dışı kurumsal portföye ilişkin büyüme senaryosu olduğu görülmektedir. Bu senaryo CA kapsamında hesaplanan SYR'de 0,46 puanlık bir düşüşe neden olmaktadır. Bu senaryoyu 0,36 puanlık düşüş ile diğer perakende krediler, 0,32 puanlık düşüş ile de perakende KOBİ portföyüne ilişkin senaryolar izlemektedir. Portföy büyüme senaryolarının SYR üzerine etkileri RWA dağılımındaki payları ile doğru orantılıdır. CA kapsamında krediler için kullanılan risk ağırlıkları yüksek, kamu menkul kıymetleri için kullanılanlar ise düşüktür. Bu nedenle kredilerin yoğun olarak yer aldığı portföylere ilişkin senaryolarda ortaya çıkan etkiler, menkul kıymetlerin yer aldığı portföylere ilişkin senaryo sonuçlarına göre daha yüksektir. Örneğin CA kapsamında alım-satım portföyündeki büyüme senaryosu SYR'de 0,10 puanlık bir azalışa neden olmakta, kamu portföyüne ilişkin senaryonun SYR üzerindeki etkisi ise ihmal edilebilecek düzeydedir.

Senaryoların SA kapsamında hesaplanan SYR oranları üzerindeki etkileri ise YP kamu menkul kıymetlerinin yer aldığı portföylerde daha belirgindir. Örneğin CA kapsamında önemli düzeyde bir etkiye sahip olmayan kamu portföyüne ilişkin büyüme senaryosu SA kapsamında en büyük ikinci etkiyi oluşturan senaryo niteliğindedir. KOBİ-dışı kurumsal ve diğer perakende krediler portföyleri ise CA'ya benzer şekilde, SA kapsamında da önemli etki doğuran senaryolardır.

Söz konusu etkilerin değerlendirilmesinde portföylerin toplam RWA içerisindeki paylarının da önemi bulunmaktadır. CA kapsamında hesaplanan toplam RWA içerisinde en büyük pay %43.24 ile perakende portföyüne aittir. Perakende portföyünü % 32.69 ile kurumsal portföyü, %15.63 ile ilişkili ortaklıklara yatırımlar portföyü, %4.74 ile alım-satım hesapları, %3.43 ile bankalar portföyü ve %0.18 ile kamu portföyü takip etmektedir. Söz konusu, dağılım SA ile değişikliğe uğramıştır. Buna göre, perakende portföyünün payı %23.98'e, kurumsal portföyün payı %27.92'ye ve ilişkili ortaklıklara yatırımlar portföyünün payı %11.52'ye düşerken, kamu portföyünün payı %13.58'e, bankalar portföyünün payı %4.43'e, alım-satım hesaplarının payı %7.99'a yükselmiştir. Ayrıca, CA'da bulunmamakla birlikte SA ile eklenen operasyonel risk portföyünün payı %0.53'dür. Bu çerçevede, perakende kredilerde meydana gelen büyüme, CA'ya göre SA'da daha düşük SYR

etkisini beraberinde getirirken, SA kapsamında hesaplanan RWA tutarında kamu portföyünün payının artması ile birlikte, CA kapsamında herhangi bir etkisi bulunmayan bu portföydeki büyümenin SA kapsamında SYR üzerindeki etkisi de artmaktadır.

Portföylerdeki bireysel büyüme senaryoları kapsamında, CA kapsamında SYR üzerinde en fazla düşüşe neden olan perakende portföylerinin SA kapsamında etkisinin düştüğü görülmektedir. Bu sonuçlar kapsamında, özellikle son yıllarda bankaların perakende kredilerinde yaşanan büyümenin sermaye yeterliliği üzerindeki etkisi bakımından, SA'da kullanılan risk ağırlıklarının daha düşük olması nedeniyle, SA uygulamasının CA uygulamasından daha avantajlı olduğu söylenebilir. Benzer şekilde, SA uygulamasıyla kurumsal portföyün etkisi de CA'ya göre daha düşük olmaktadır. Bankalar portföyü ve alım-satım hesaplarındaki büyümenin SYR üzerindeki etkisine dair CA ve SA arasında arasındaki farklılık ihmal edilebilir düzeydedir. Ancak, kamu portföyünün CA kapsamındaki etkisi sifıra yakınken, SA uygulamasında -0.199 puana yükselmektedir.

Kurumsal ve perakende portföylerinde yer alan kurumsal ve perakende KOBİ alacaklarının, SA kapsamında toplam RWA içerisinde % 25.91 olan payı, SA ile %18.71'e gerilemiştir. Buna paralel olarak, KOBİ alacaklarındaki %10 oranındaki büyüme CA kapsamında SYR oranında -0.552 puan düşüşe neden olurken, SA kapsamındaki düşüş -0.276 ile sınırlı kalmaktadır. Bu çerçevede, KOBİ kredilerindeki büyüme bankaların SYR oranları üzerine etkisi bakımından, SA'da kullanılan risk ağırlıklarının daha düşük olması nedeniyle, SA uygulamasında CA'ya göre daha avantajlı hale gelmektedir.

5.10.2. Yabancı Para Cinsinden Hazine Menkul Kıymetlerine İlişkin Senaryolar

Kamu portföyünün CA kapsamında hesaplanan toplam RWA içerisindeki payı %0.18 iken, yabancı para (YP) cinsinden kamu menkul kıymetlerin ülkenin uluslar arası kredi derecesi notuna tekabül eden risk ağırlığı ile ağırlıklandırılması nedeniyle, SA uygulamasında toplam RWA içerisindeki payı %13.58'e yükselmektedir.

QIS-TR1 ve QIS-TR2 çalışmalarının sonuçlarına göre bankaların sermaye yeterliliklerindeki azalmanın temel sebebi operasyonel riskin ilavesi ile birlikte YP kamu menkul kıymetleridir. Bu sebeple senaryo analizleri kapsamında incelenen ikinci grup senaryolarda, diğer portföyler sabit iken YP kamu menkul kıymetlerinin arttığı ve portföydeki büyümenin yabancı kaynaklar ile fonlandığı (yani sermaye artışı olmadığı) varsayılmıştır.

CA uygulamasında YP kamu menkul kıymetlerindeki %10, %20 ve %50 oranlarındaki büyüme, SYR oranında herhangi bir değişime neden olmamaktadır. Ancak, SA uygulamasında söz konusu büyüme oranları SYR üzerinde sırasıyla -0.160, -0.317 ve -0.766 puan düşüşe neden olmaktadır. Söz konusu etkinin temel nedeni Hazinesinin kredi derecelendirme notunun BB seviyesinde olmasından kaynaklanmaktadır.

Söz konusu artış oranları QIS-TR1 çalışmasındaki artış oranlarından düşük bulunmaktadır. Bunun temel nedeni, bankaların aktifleri içerisinde YP cinsinden kamu menkul kıymetlerinin payında son yıllarda yaşanan göreceli azalmadır.

YP kamu menkul kıymetlerinin görece önemi sebebiyle, ülkemiz Hazinesine ait YP derecelendirme notunun değişmesine yönelik senaryolar da oluşturulmuştur. Bu çerçevede, ekonomideki olumlu gelişmeler paralelinde ülke notunun artması durumunda, ülke notunun BBB seviyesine ulaştığı noktada YP kamu menkul kıymetleri %100 yerine %50 risk ağırlığına tabi tutulacaktır. Söz konusu risk ağırlığı, ülke notunun A olması durumunda %20, AA veya AAA olması durumunda

ise %0 olarak uygulanacaktır. Ancak ülke notunun BB veya BB+'ya ulaşması durumunda risk ağırlığında her hangi bir değişiklik olmayacaktır. Bu yönde oluşturulan senaryolar incelendiğinde, bankaların portföylerinde her hangi bir değişiklik olmaksızın ülke notunun BBB olması durumunda (BBB- ve BBB+ dahil) SA için hesaplanan sermaye yeterlilik oranında 0.863 puanlık, ülke notunun A olması durumunda (A- ve A+ dahil) 1.436 puanlık, ülke notunun AA veya AAA olması durumunda (AA-, AA+ dahil) 1.843 puanlık artışlar ortaya çıkmaktadır.

Söz konusu yükseliş, YP cinsinden menkul kıymetlerindeki büyüme ile birlikte daha da yüksek gerçekleşebilecektir. Bu çerçevede, özellikle Hazinenin uluslar arası derecelendirme notunun yatırım yapılabilir seviyeye yükseltilmesi, SYR'deki düşüşü sınırlayıcı nitelikte olabilecektir.

5.10.3. Ortalama Risk Ağırlıklarına İlişkin Senaryolar

Senaryo analizleri kapsamında incelenen bir diğer husus da portföylerin ortalama risk ağırlıklarında (yani kredi kalitelerinde) ortaya çıkabilecek artışların etkileridir. Bu kapsamda her bir portföy için ve son olarak da tüm portföyler için, ortalama risk ağırlıklarında 10 puanlık bir artışın olması durumunda CA ve SA kapsamında hesaplanan SYR'lerin nasıl değişebileceği incelenmiştir.

Her hangi bir portföy için toplam RWA, portföyde yer alan pozisyonlar ile ortalama risk ağırlığının çarpımı şeklinde hesaplanmaktadır. Bu nedenle, portföyde yer alan pozisyonlarda meydana gelecek bir değişim ile ortalama risk ağırlıklarında meydana gelecek aynı orandaki değişim, toplam RWA üzerinde aynı etkiyi doğurmaktadır. Bu çerçevede, portföylerin ortalama risk ağırlıklarına ilişkin senaryoların sonuçları, önceki bölümlerde incelenen portföylerin büyüme senaryoları ile aynıdır. Dolayısıyla önceki bölümlerde yer verilen değerlendirmeler ortalama risk ağırlıklarına ilişkin senaryolar için de geçerlidir.

5.10.4. Derecelendirilmemiş Şirketlere İlişkin Senaryolar

Senaryo analizleri kapsamında dikkate alınan son husus ise QIS-TR çalışmasında kurumsal portföyde yer alan alacaklardan “derecelendirilmemiş” olarak sınıflandırılan ve dolayısıyla %100 risk ağırlığına tabi tutulanların ileride alabilecekleri derecelendirme notlarına yönelik senaryolardır. CRD/Basel-2 uygulamasına başlanması ile birlikte ilerleyen dönemde derecelendirilmiş şirket sayısının artmasının beklendiği hususu da dikkate alınarak, bahse konu şirketlerin alabilecekleri derecelerin ortalama olarak SA kapsamında hangi risk ağırlığına tabi olacağına yönelik senaryolar oluşturulmuştur. Bu çerçevede ilk senaryoda bu şirketlerin tabi olacağı ortalama risk ağırlığının %20 olacağı¹², diğer senaryolarda da sırasıyla %25, %50¹³ ve %75 olacağı varsayılmıştır. Senaryo sonuçları QIS-TR kapsamında SA için hesaplanan sermaye yeterlilik oranlarında sırasıyla 0,0032 puanlık, 0,0030 puanlık, 0,0020 puanlık ve 0,0010 puanlık artışlar ortaya çıkarmaktadır. Ancak, QIS-TR2 çalışmasının sonuçlarına göre artış oranları sırasıyla 3.992, 3.676, 2.249 ve 1.039 olarak hesaplanmıştır.

Sonuç olarak senaryo analizleri ile elde edilen bulgularla birlikte değerlendirildiğinde, CRD/Basel-2 uygulaması ile SYR oranlarında düşüş yaşanacağı, ancak oranın %8'in oldukça üzerinde kalmaya devam edeceği söylenebilir. Ayrıca, ülke derecesi ile derecelendirilmiş şirket sayısındaki artışın operasyonel riskin ilavesiyle SYR oranındaki düşüşün önemli bir bölümünü karşılanabileceğini, dolayısıyla SYR oranındaki düşüşün sınırlandırılabilirliğini göstermektedir.

¹² SA kapsamında AAA ile AA- arasındaki derecelendirme notlarına karşılık gelmektedir.

¹³ SA kapsamında A+ ile A- arasındaki derecelendirme notlarına karşılık gelmektedir.

6. GENEL DEĞERLENDİRME

QIS-TR2 çalışmasının konsolide bazda verilerle yapılması esası benimsenmiş, ancak konsolide aktif büyüklüklerinin önemli bölümü solo aktif büyüklüklerinden oluşan ve çalışmayı konsolide bazda yapmasında önemli güçlükler bulunan bankaların solo bazda raporlama yapmalarına da imkan verilmiştir. Bu kapsamda, raporlamayı 15 banka konsolide bazda yaparken, 16 banka solo bazda yapmıştır.

Çalışmaya bankaların tüm pozisyonlarının %99'u dahil edilmiştir. Bankaların bilanço içi pozisyonlarının %84'ü bankacılık hesaplarında, %9'u da alım-satım hesaplarında yer almaktadır. Bilanço dışı pozisyonların ise %54'ü kullanılmayan limitlerden, %45'i ise diğer bilanço dışı işlemlerden oluşmuştur. Bankaların çalışmaya dahil edilen pozisyonlarının oluşturduğu portföylerden en büyüğü kamu portföyüdür. Kamu portföyünü kurumsal portföyü ile perakende portföyü takip etmektedir. Söz konusu portföylerin payları portföylerin sermaye yeterliliği üzerindeki etkilerinin ve sermaye yükümlülüğüne katkılarının büyüklüğünü belirlemektedir.

Portföylerin kredi kalitesi dağılımlarının incelenmesinden cari uygulamaya göre kamu portföyünde olumsuz etkilerin, KOBİ kredilerinin de önemli bir bölümünü kapsayan perakende portföyü üzerinde ise olumlu etkilerin ortaya çıktığı görülmektedir.

Kamu portföyünde yer alan YP cinsinden borçlanma araçlarının ülke kredi derecelendirme notu nedeniyle %100 risk ağırlığına tabi tutulması kamu portföyündeki olumsuz etkinin temel nedeni konumundadır. Söz konusu uygulama nedeniyle cari uygulamada tamamına yakını %0 risk ağırlığına tabi olan pozisyonlardan eurobond pozisyonlarının risk ağırlığının %0'dan %100'e yükselmesi kamu portföyünün RWA tutarında, toplam pozisyonların üçte biri oranında bir artışı da beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte, kredi azaltım tekniklerinin kullanımı ile kamu portföyünün RWA tutarı %48.9'u azaltılabilmektedir.

Büyüklik açısından kamu portföyünü kurumsal kredi portföyü takip etmektedir. Bu portföy de, KOBİ-dışı kurumsal portföyü ve kurumsal KOBİ portföyü olmak üzere iki alt portföyde incelenmiştir. CA uygulamasında KOBİ dışı kurumsal portföyde yer alan nakdi kredilerin yaklaşık %80'i %100 risk ağırlığına tabi iken, SA uygulamasında nakdi ve gayrinakdi kredilerin tamamına yakını %100 risk ağırlığına tabi bulunmaktadır. Bunun temel nedeni, derecelendirme notu bulunan kurumsal müşteri sayısının çok az olması, dolayısıyla bu alacakların tamamına yakınının derecesiz kredilere uygulanan %100 risk ağırlığına tabi olması ile pozisyonların büyük çoğunluğu için CA ve SA'da kabul gören risk azaltım araçlarının bulunmaması olarak değerlendirilmektedir. Kurumsal KOBİ portföyünde yer alan alacakların tamamına yakını da, benzer şekilde, korumasız veya CA ya da SA kapsamında kabul edilen teminat ve garantiler dışındaki teminat ya da garantiler ile koruma altına alınmış alacaklardan oluşmaktadır.

Diğer önemli bir portföy ise perakende portföyüdür. Bu portföy de, perakende KOBİ, ikamet amaçlı gayrimenkul kredileri, nitelikli rotatif perakende krediler ve diğer perakende kredilerden oluşan dört alt portföyde incelenmiştir. Basel-2/CRD ile perakende kredilere uygulanan risk ağırlıkları azaltılarak bu portföyler sermaye yeterliliği açısından avantajlı hale getirilmiştir. CA uygulamasında %100 risk ağırlığına tabi tutulan korumasız nitelikli rotatif krediler, diğer perakende krediler ve perakende KOBİ kredileri (ipotek karşılığı kullanılan krediler %50 risk ağırlığına tabidir), SA uygulamasında %75 risk ağırlığına tabi tutulmakta, ayrıca ipotek karşılığı kullanılan kredilerin risk ağırlığı da %35'e indirilmektedir.

Portföylerin sermaye yükümlülüğüne katkıları incelendiğinde, bankaların sermaye yeterliliklerinin düşmesine neden olan katkıların başlıca kamu portföyü, kurumsal portföy ve operasyonel riskin

ilavesinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. En yüksek olumsuz katkı, kamu portföyü ve alım-satım hesaplarında sınıflandırılan YP kamu menkul kıymetlerinin risk ağırlığının SA kapsamında %100'e çıkmasından kaynaklanmaktadır. Bunu operasyonel riskin sermaye yükümlülüğüne ilavesinin neden olduğu olumsuz katkı takip etmektedir. Kurumsal alacaklar için de derecelendirme notlarının kullanımı esası getirilmiş, ancak çok az sayıda müşterinin derecelendirme notunun bulunması nedeniyle bu alacaklar derecesiz olarak %100 risk ağırlığına tabi olmuştur. Bankalar portföyü de, derecelendirme notuna dayalı risk ağırlığı uygulaması nedeniyle olumsuz katkının ortaya çıktığı bir diğer portföy durumundadır.

Bankaların sermaye yeterliliklerinin düşmesine neden olan RWA artışının kaynağı olan yukarıdaki portföylerin tersine perakende portföylerinin daha düşük risk ağırlığı uygulaması nedeniyle sermaye yükümlülüğündeki artışı azaltan bir katkıda buldukları tespit edilmiştir. Söz konusu uygulama ile KOBİ'lerin önemli bir bölümünün içinde sınıflandırıldığı perakende KOBİ portföyündeki müşterilerle diğer perakende müşterilerine kullanılan krediler Basel-2/CRD uygulamasında bankaların sermaye yeterliliği açısından avantajlı hale gelmektedir.

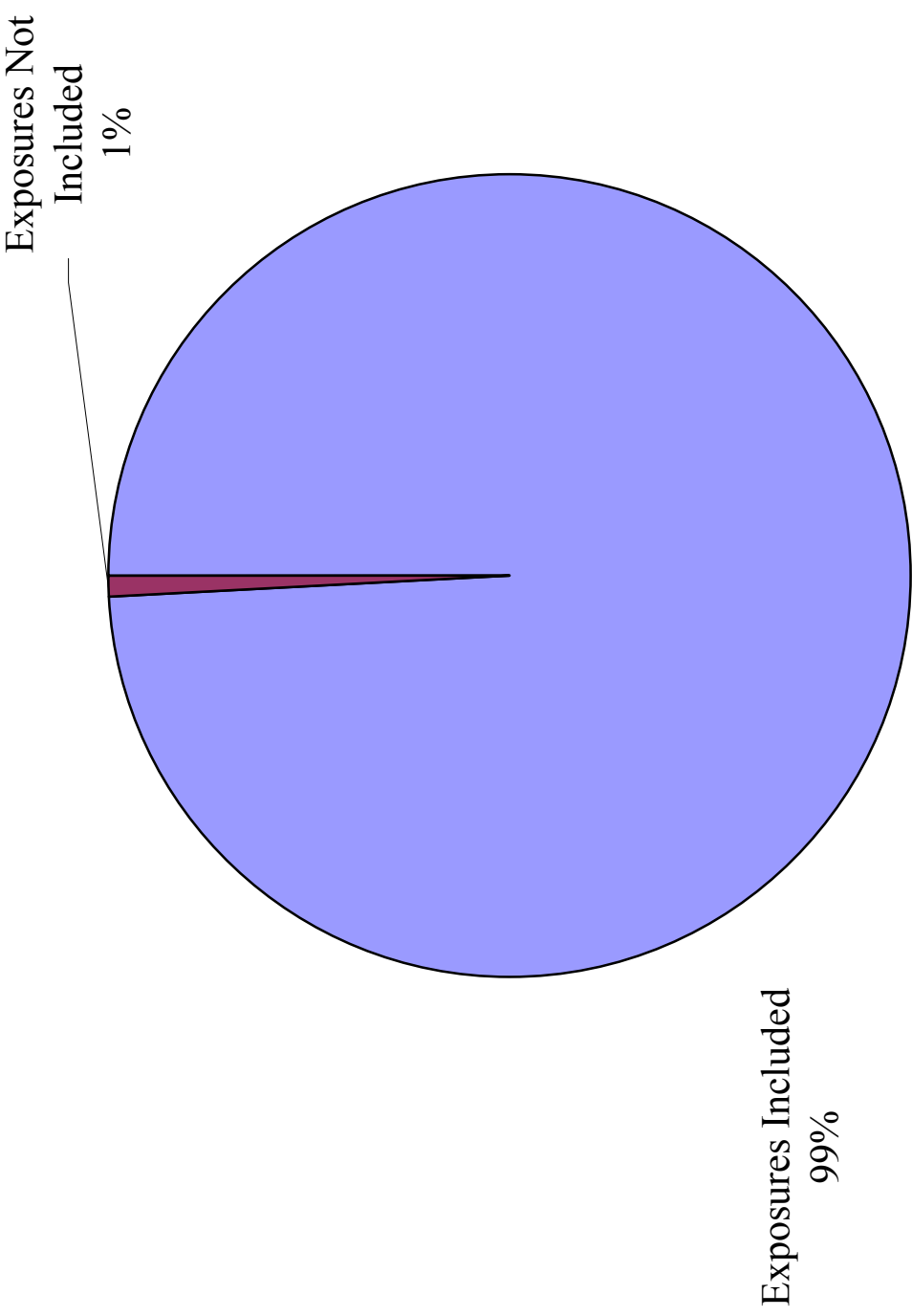
Bankaların Eylül 2006 tarihindeki portföyleri üzerinden cari uygulama ve Basel-2/CRD uygulamasıyla getirilen alternatif yöntemlerle yapılan hesaplamalarda elde edilen sermaye yeterlilik rasyoları, yukarıda yer verilen nedenlerden dolayı cari yeterlilik oranının altında kalmaktadır. Diğer bir ifadeyle, Basel-2/CRD uygulaması bir bütün olarak ele alındığından bankaların sermaye yeterlilik rasyolarının düşmesine neden olmaktadır. Diğer taraftan, operasyonel riskte Alternatif Standart Yaklaşımın kullanılması SYR düşüşünü sınırlayıcı bir etki yapmaktadır. Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Basel-2/CRD'nin sermaye yeterlilikleri üzerindeki olumsuz etkileri özellikle perakende ve ticari bankacılık ağırlıklı faaliyet gösteren bankalar için, kamu alacağı portföyü büyük bankalara göre daha sınırlı kalmaktadır.

EKLER

GRAFİK LİSTESİ

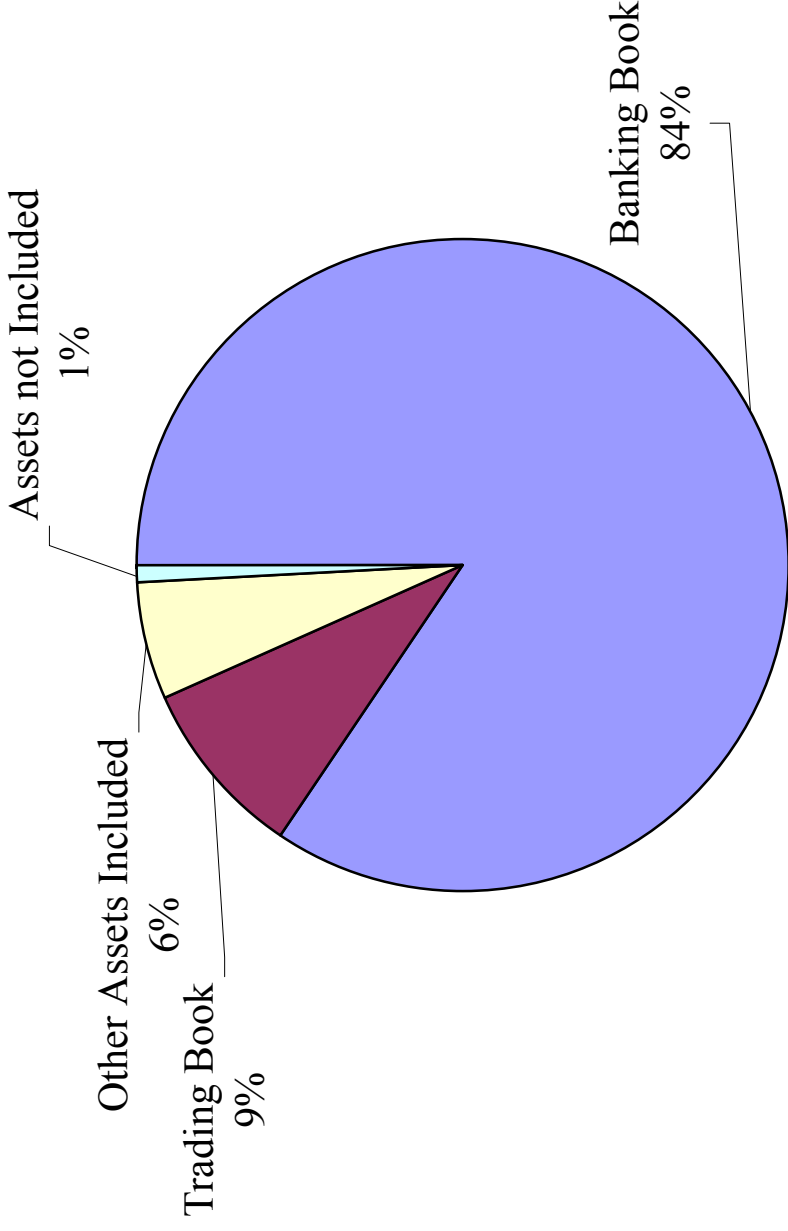
KONU	GRAFİK NO
Çalışmaya Dahil Edilen ve Edilmeyen Pozisyonlar	1-6
Kredi Kalitesi Dağılımları	7-48
Kredi Riski Azaltım Teknikleri Dağılımları	49-57
Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin Etkisi	58-66
Brüt Gelir Dağılımları	67
Alternatif Standart Yaklaşımında Kullanılan Aktif Büyüklükleri	68
Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamları	69-81
Risk Ağırlıklı Varlıklar Yüzde Dağılımı	82
Risk Ağırlıklı Varlıklar Değişimi	83
Katkılar	84
Özkaynaklar	85
Riskler Bazında Risk Ağırlıklı Varlıklar	86
Riskler Bazında Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Değişimler	87
Riskler Bazında Risk Ağırlıklı Varlıklar Artışlarına Katkılar	88
Sermaye Yeterliliği Rasyosu	89
Sermaye Yeterliliği Büyüklüklerindeki Değişimler	90
QIS-TR1 ve QIS-TR2 Sonuçlarının Karşılaştırılması	91-94

Grafik 1: Çalışmaya Dahil Edilen ve Edilmeyen Pozisyonların Oranları

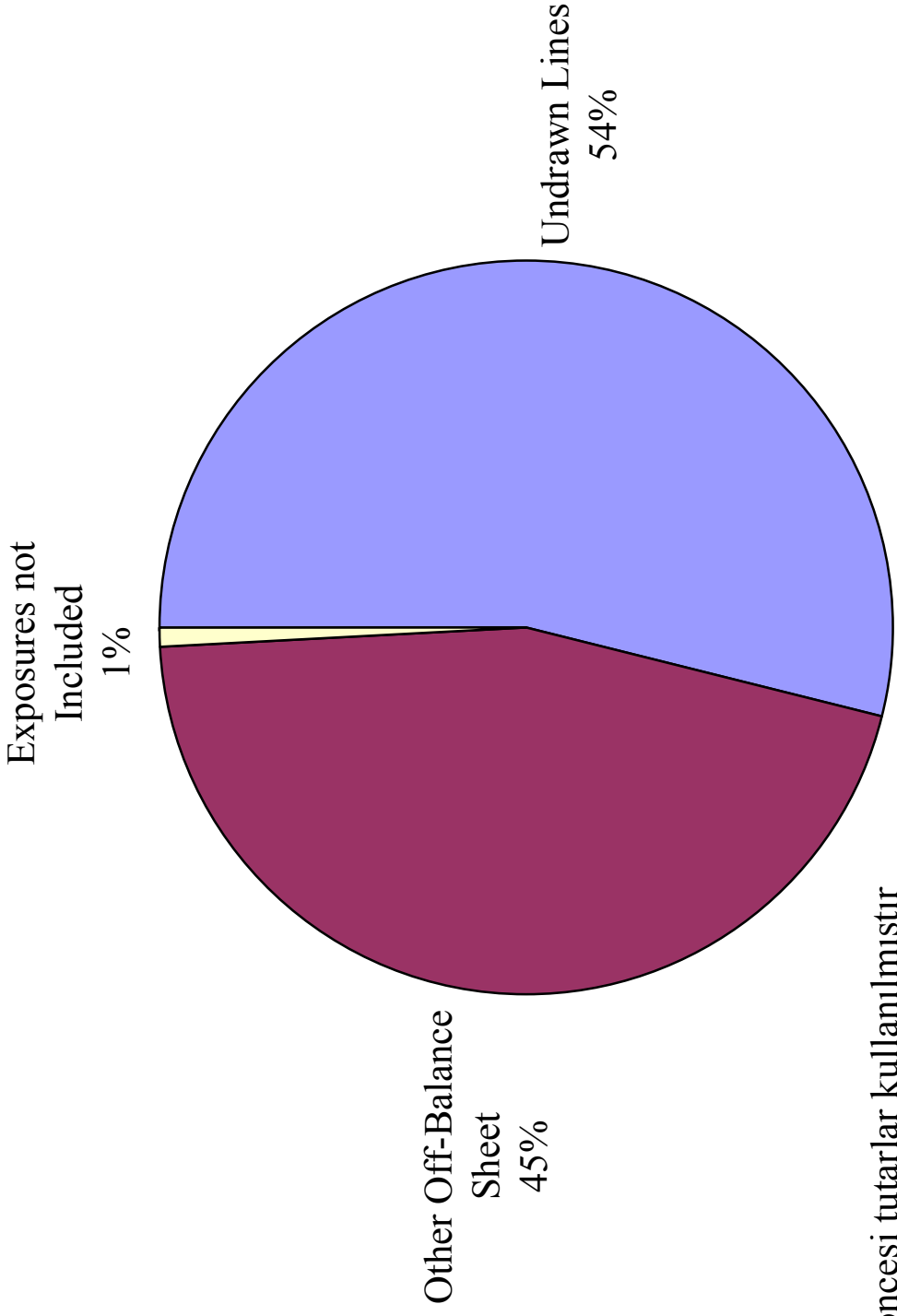

Grafik 2: Bilanço içi Pozisyonların Dağılımı

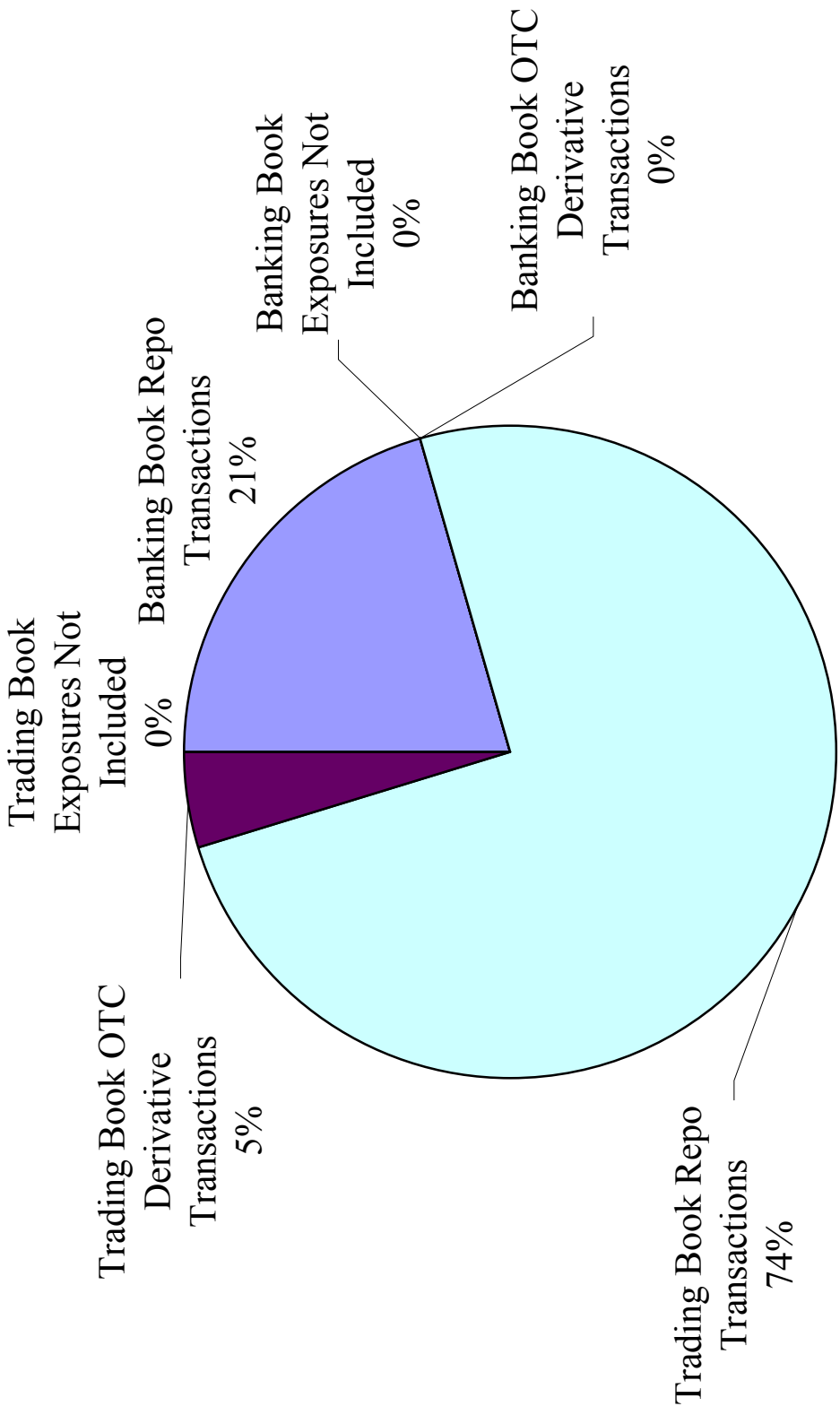

Grafik 3: Bilanço Dışı Pozisyonların Dağılımı

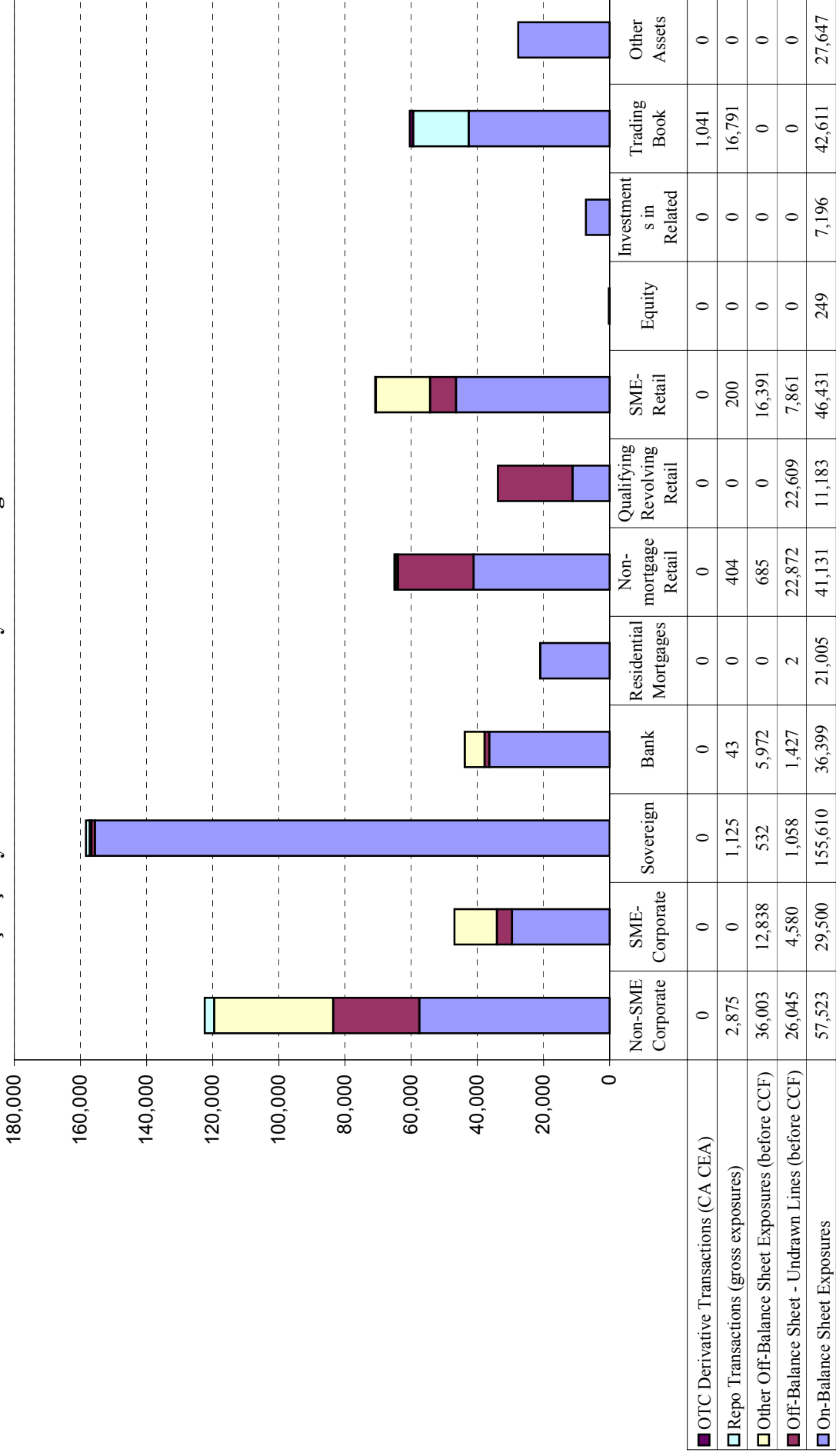

Not: CCF öncesi tutarlar kullanılmıştır

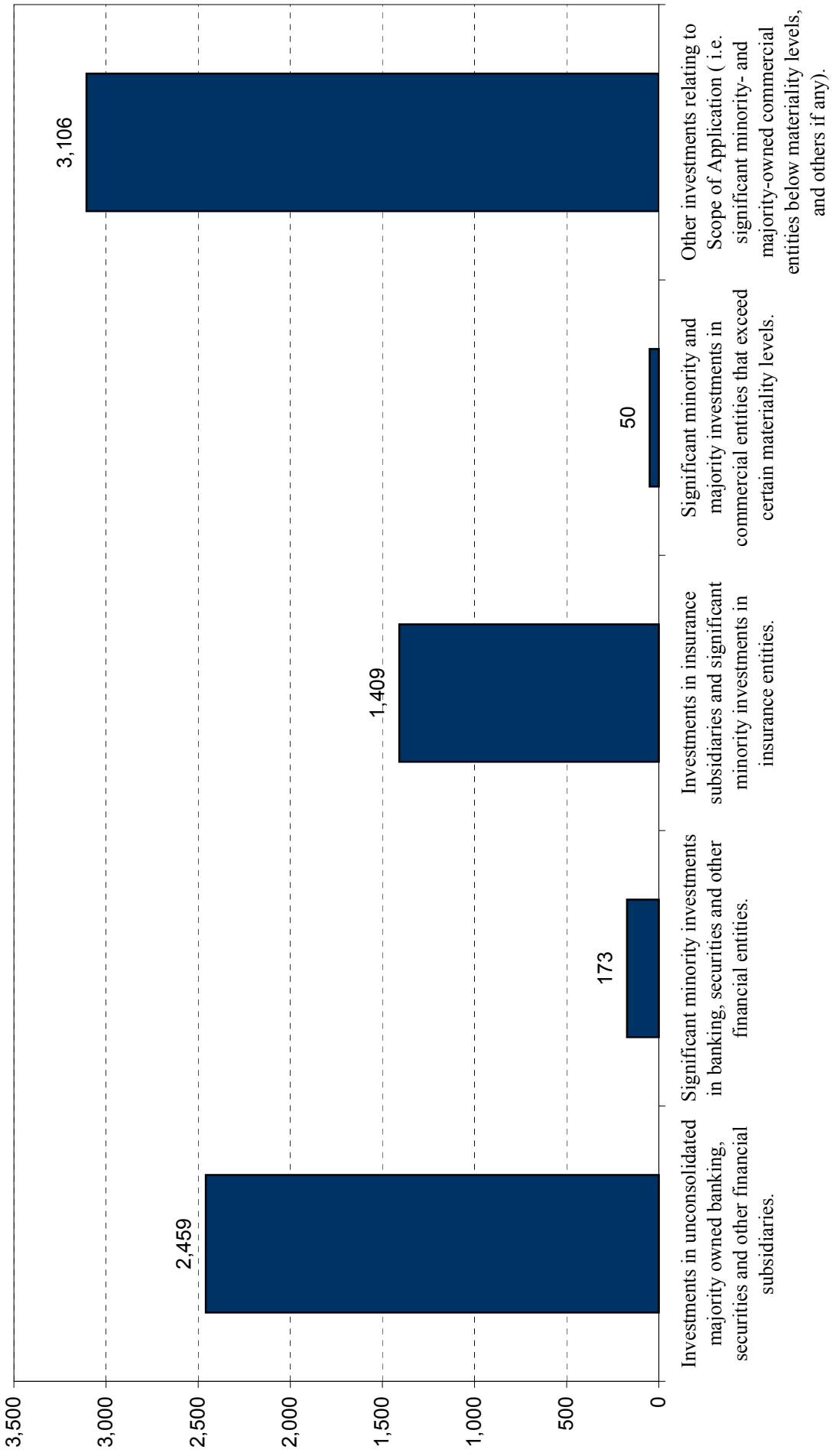
Grafik 4: Repo ve Tezgah-üstü Türev İşlemlerin Dağılımı

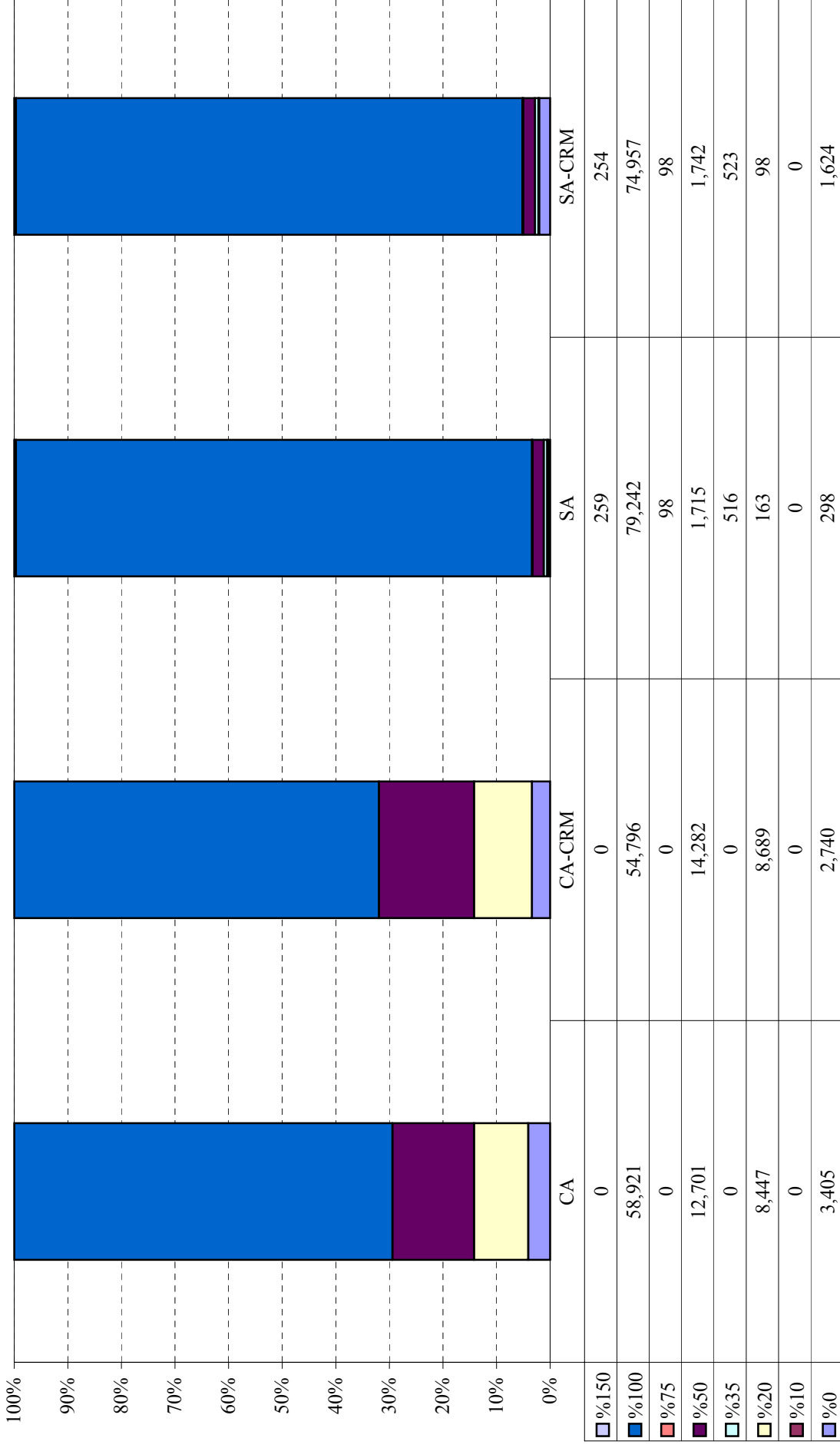
Grafik 5: Çalışmaya Dahil Edilen Pozisyonların Dağılımı

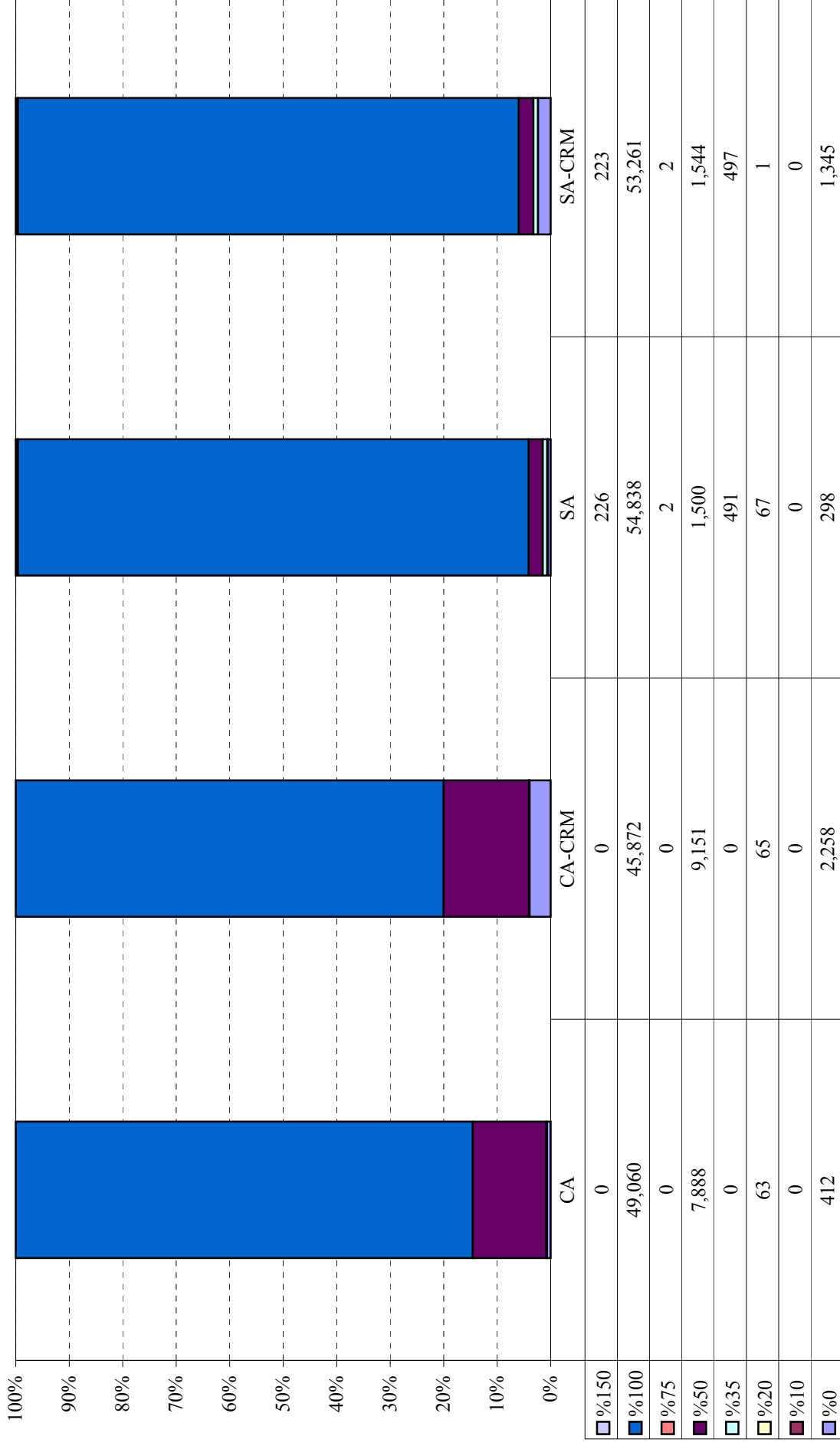
Grafik 6: Çalışmaya Dahil Edilen İştirak, Bağlı Ortaklık ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıkların Dağılımı

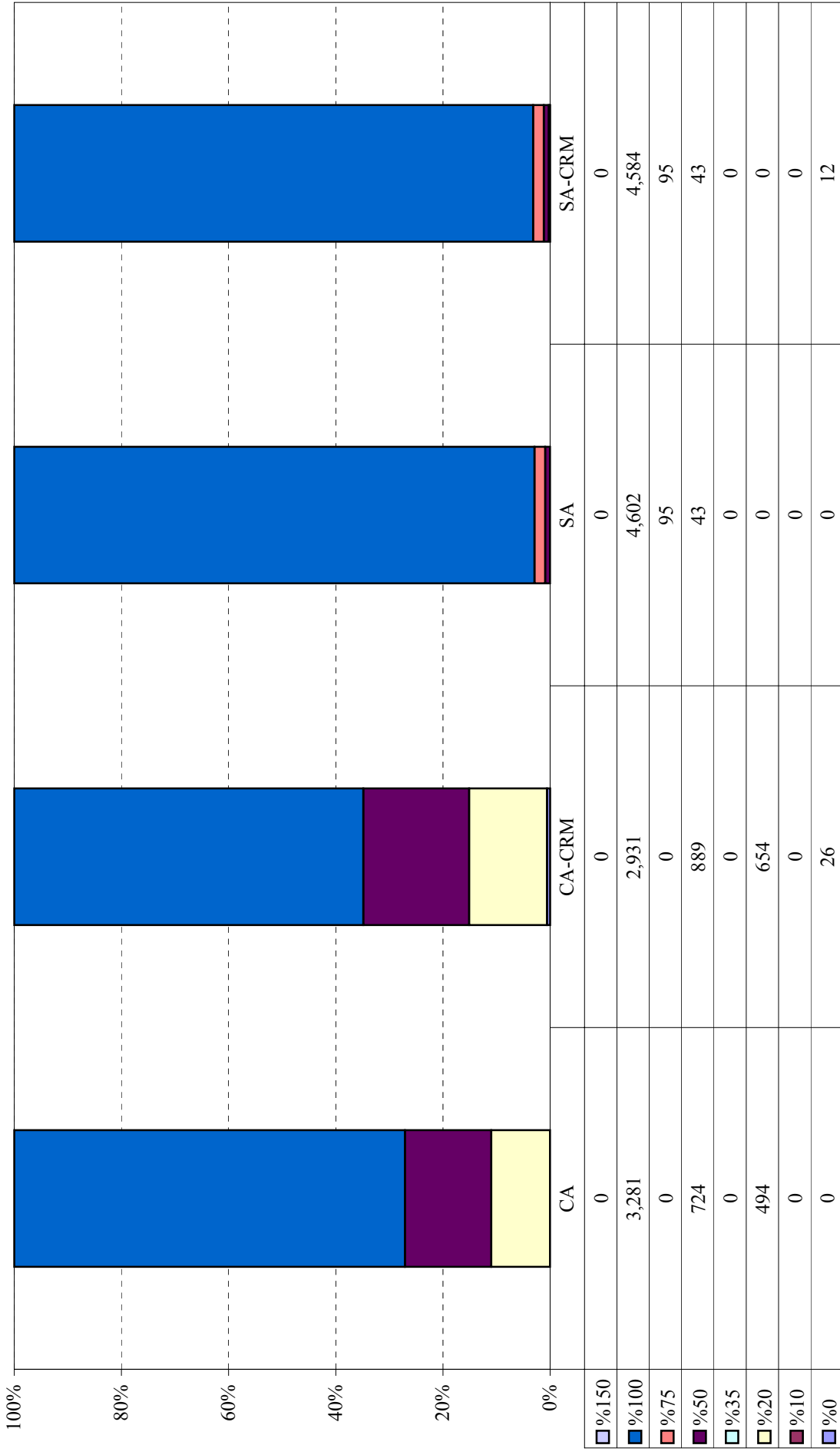
Grafik 7: Non-SME Corporate (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

Grafik 8: Non-SME Corporate (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

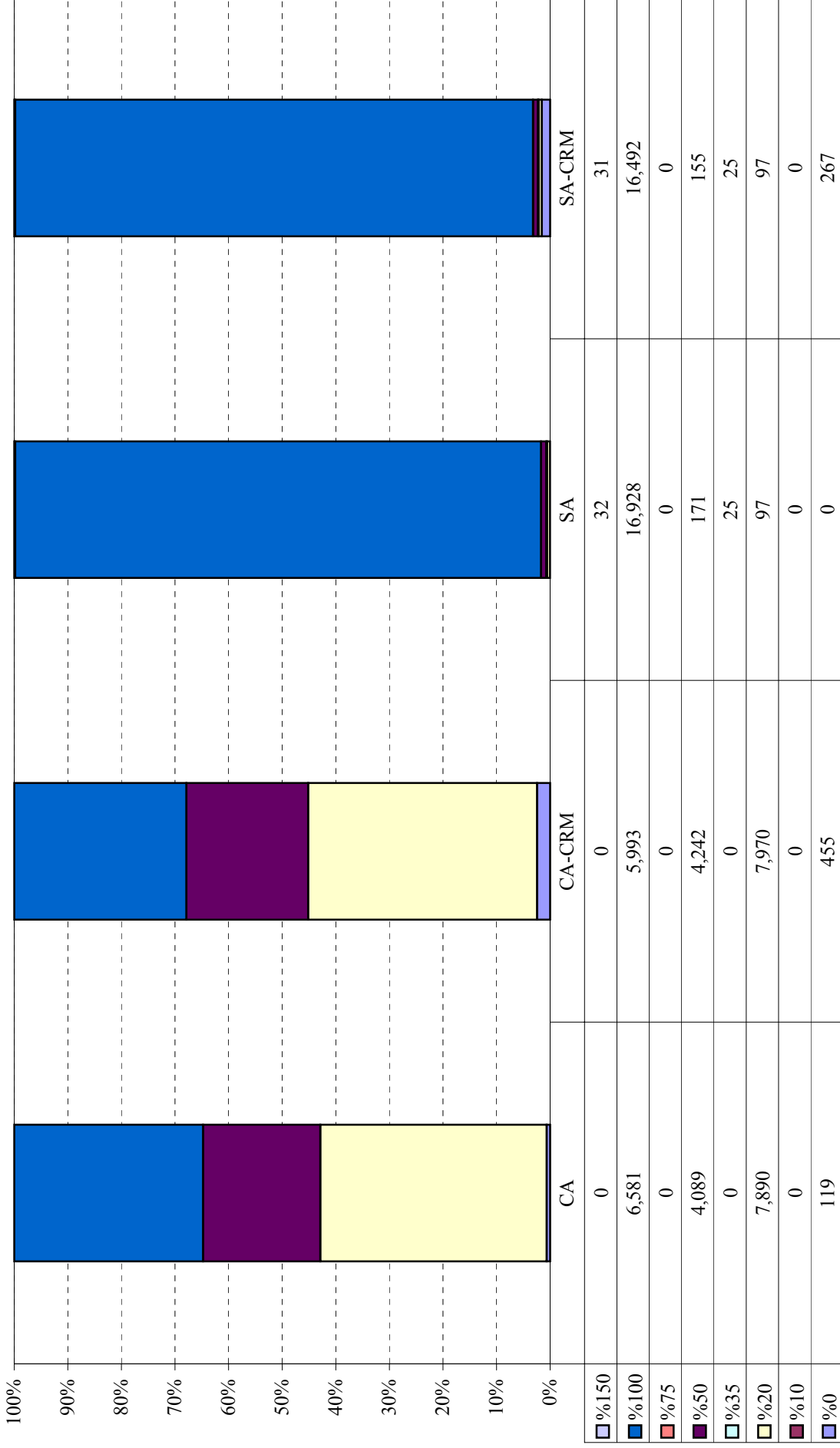

Grafik 9: Non-SME Corporate (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

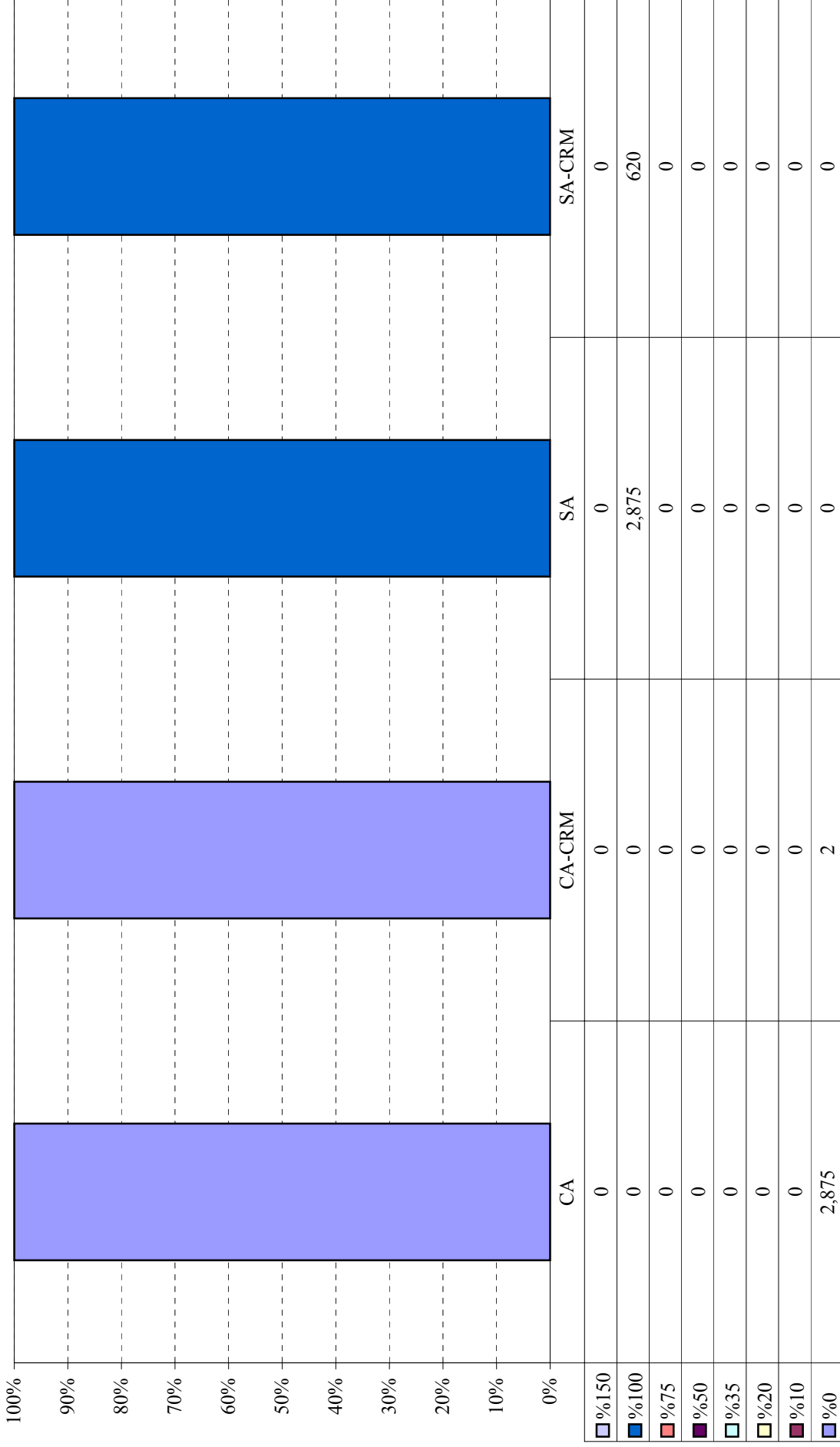

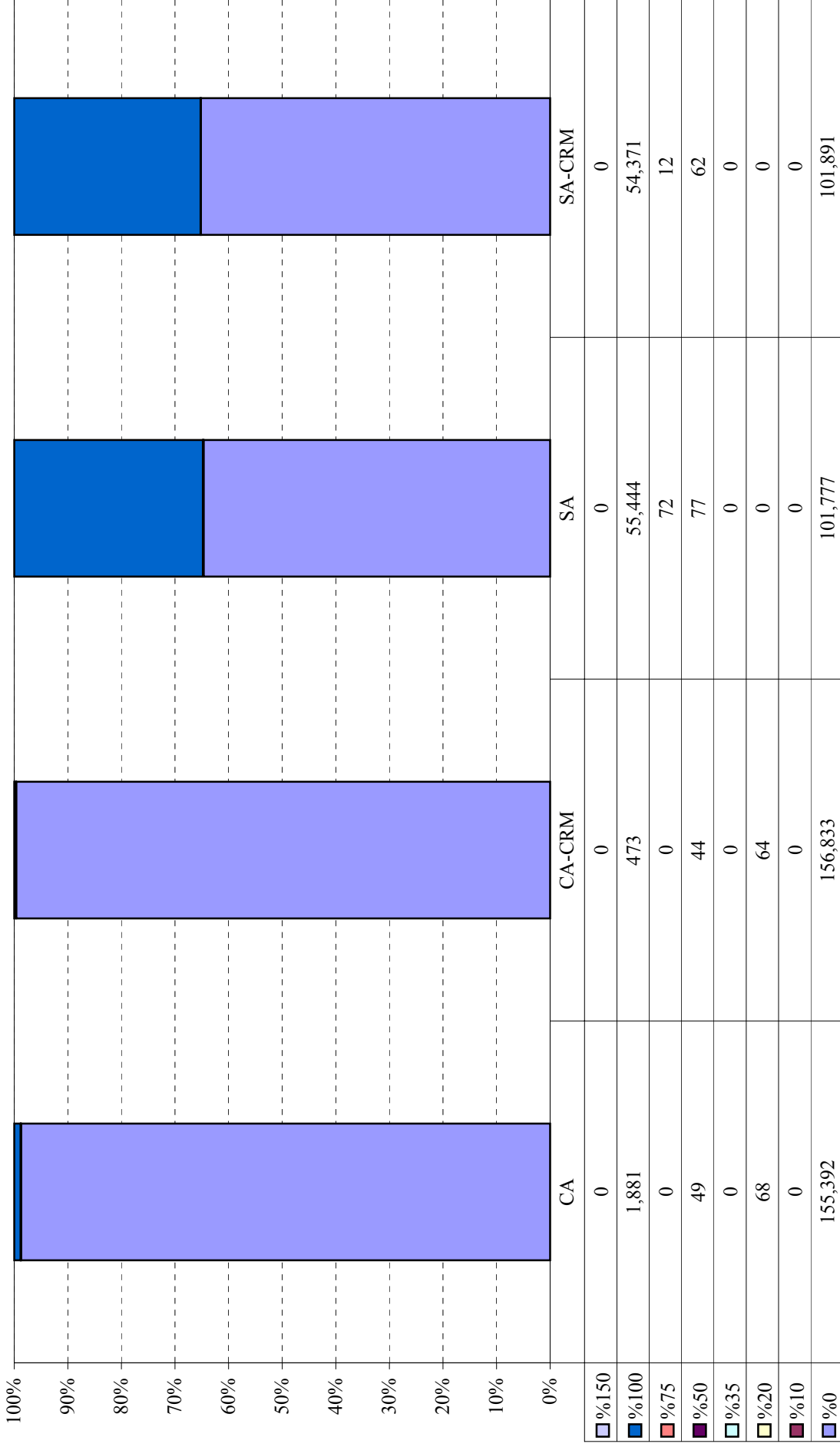
Grafik 10: Non-SME Corporate (Other Off-Balance Sheet) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

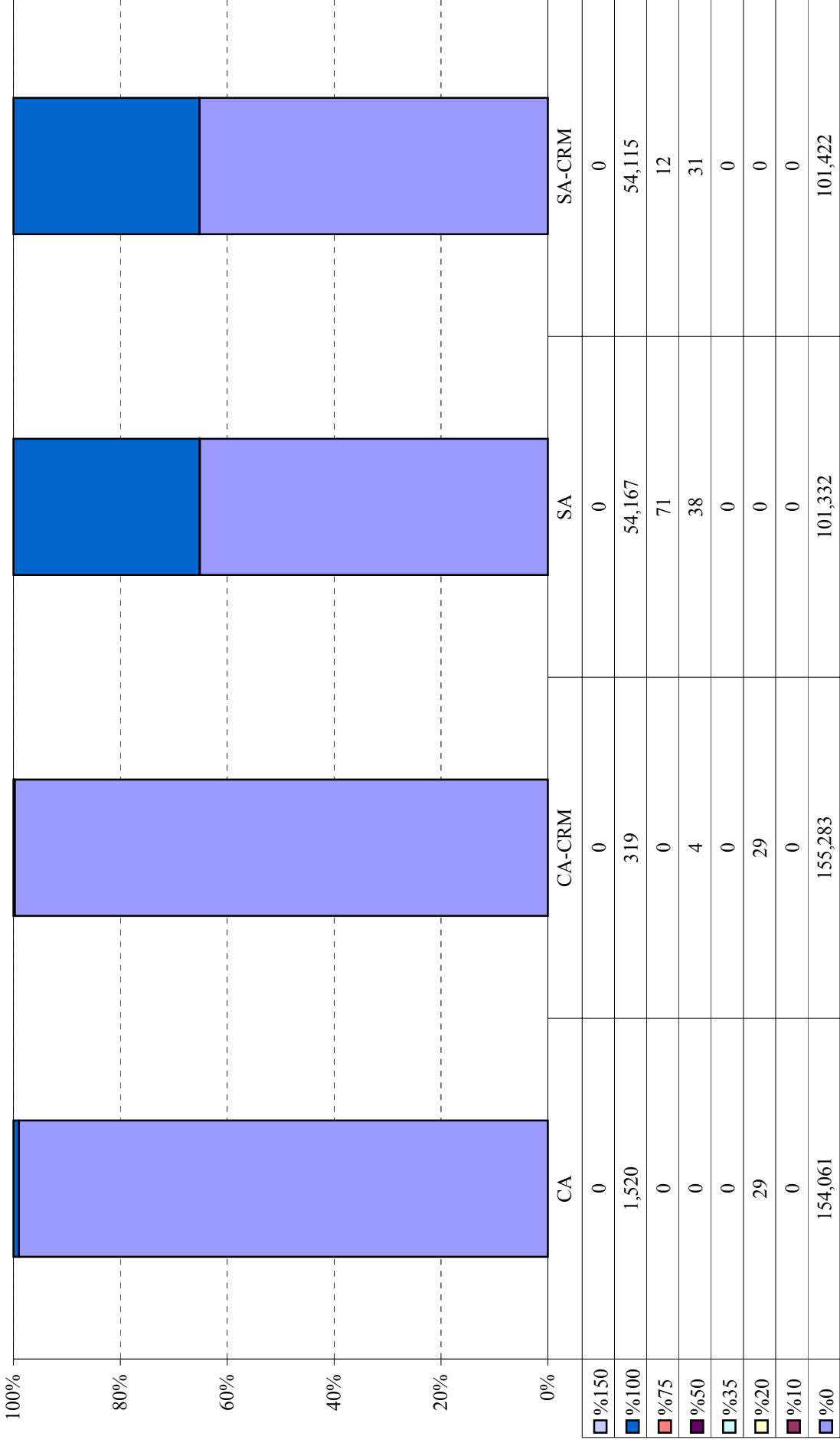
Grafik 11: Non-SME Corporate (Repo) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

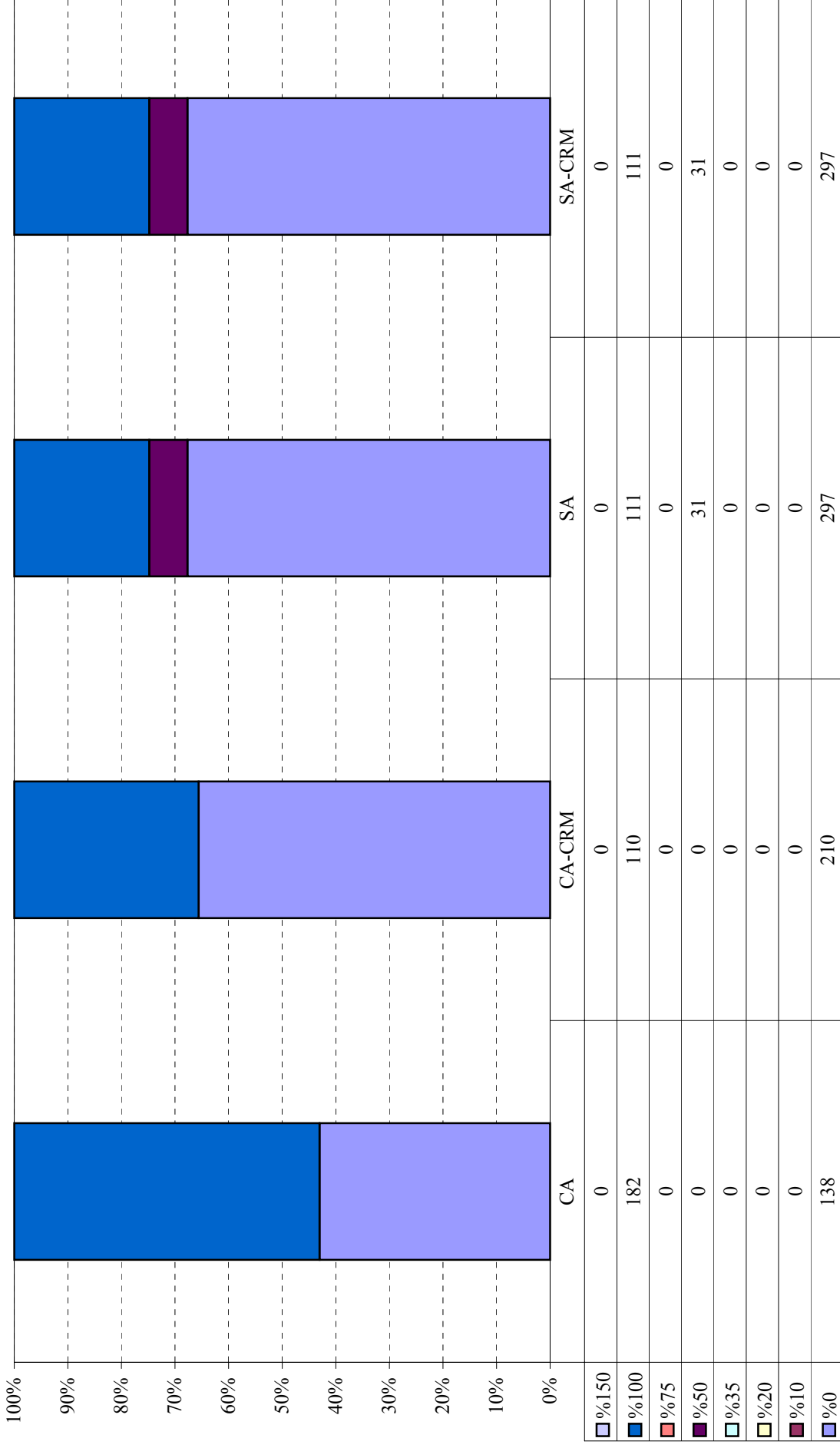
Grafik 12: Sovereign (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

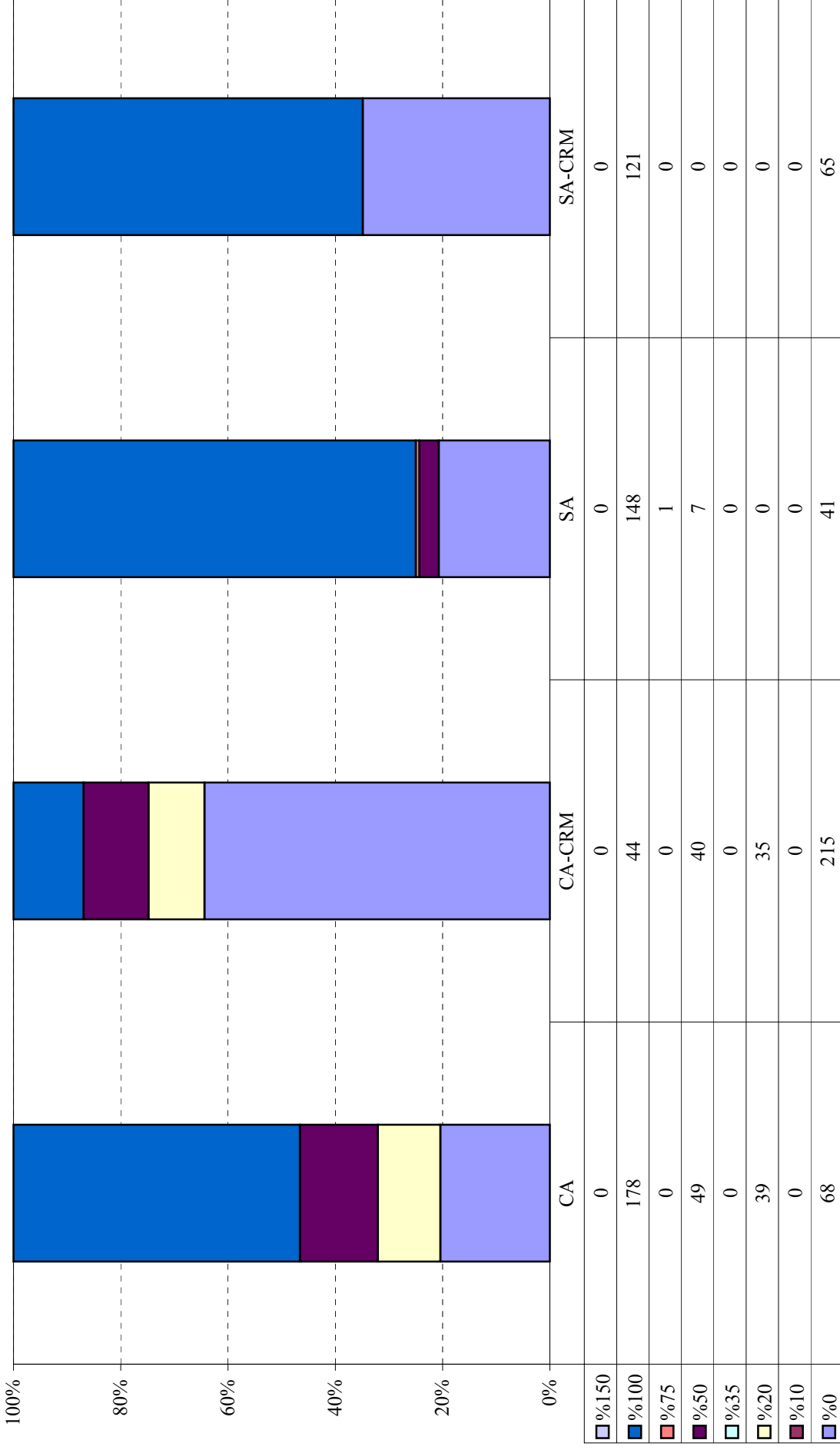
Grafik 13: Sovereign (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

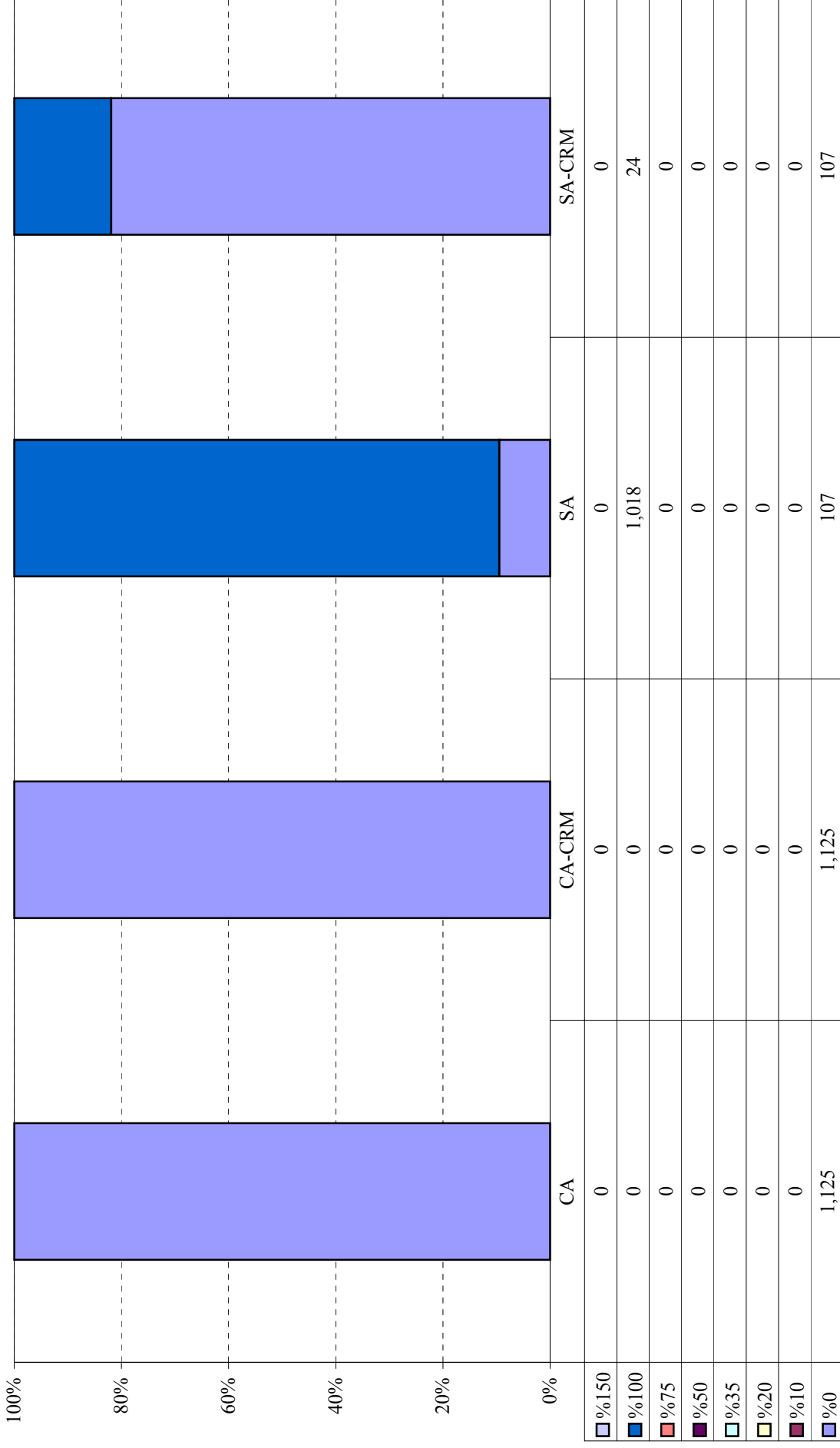
Grafik 14: Sovereign (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

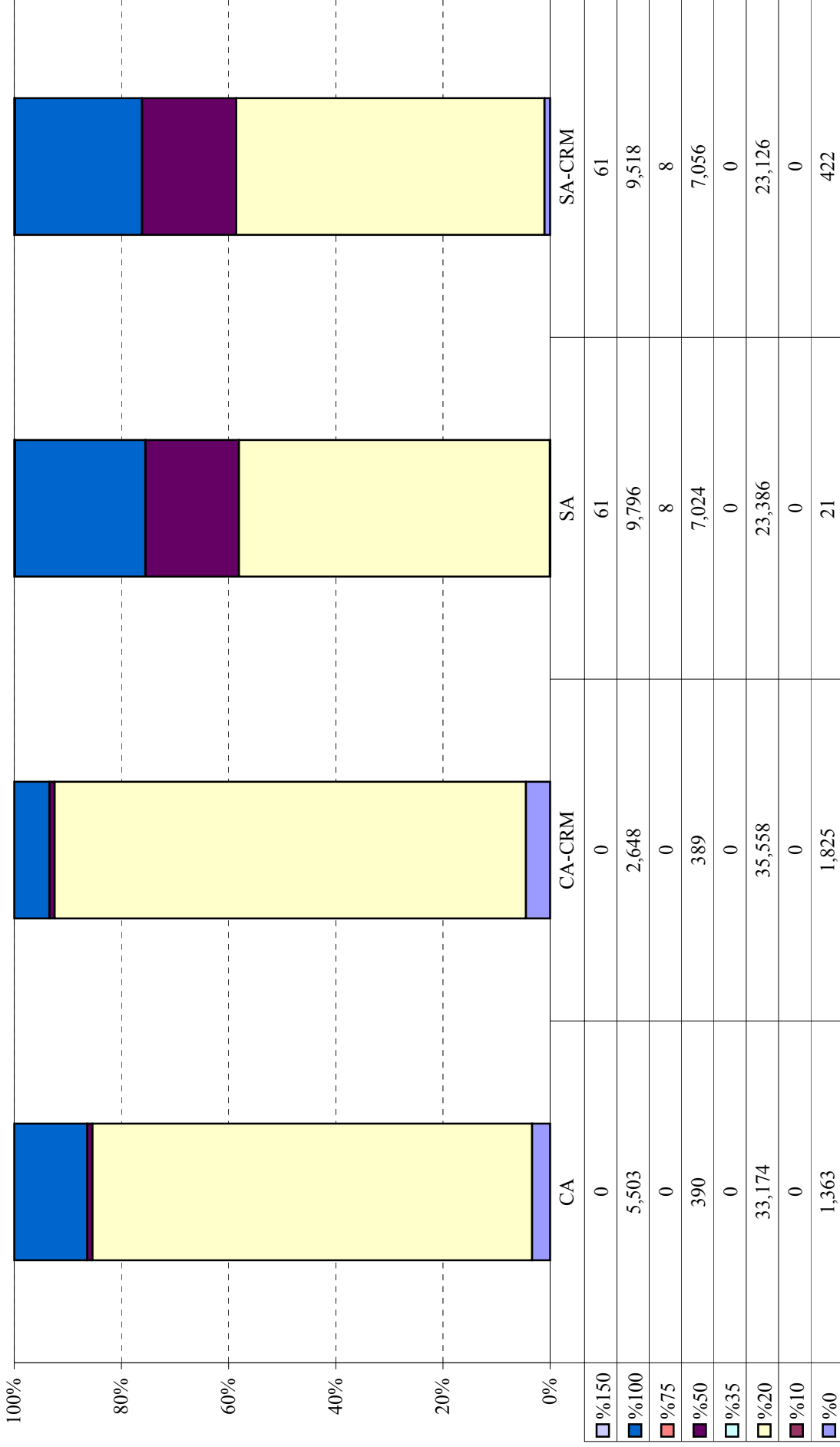
Grafik 15: Sovereign (Other Off-Balance Sheet) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

Grafik 16: Sovereign (Repo) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

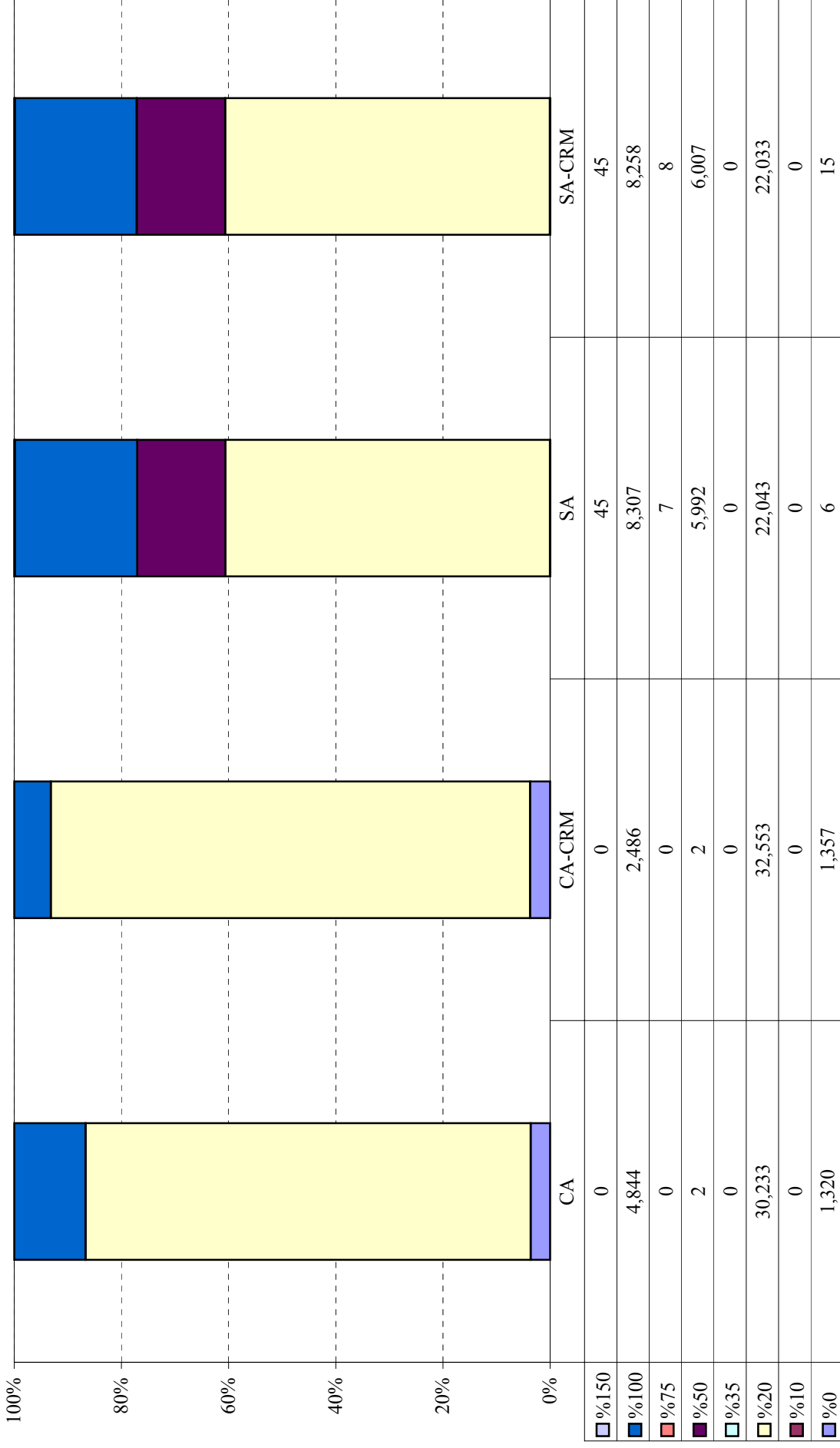

Grafik 17: Bank (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

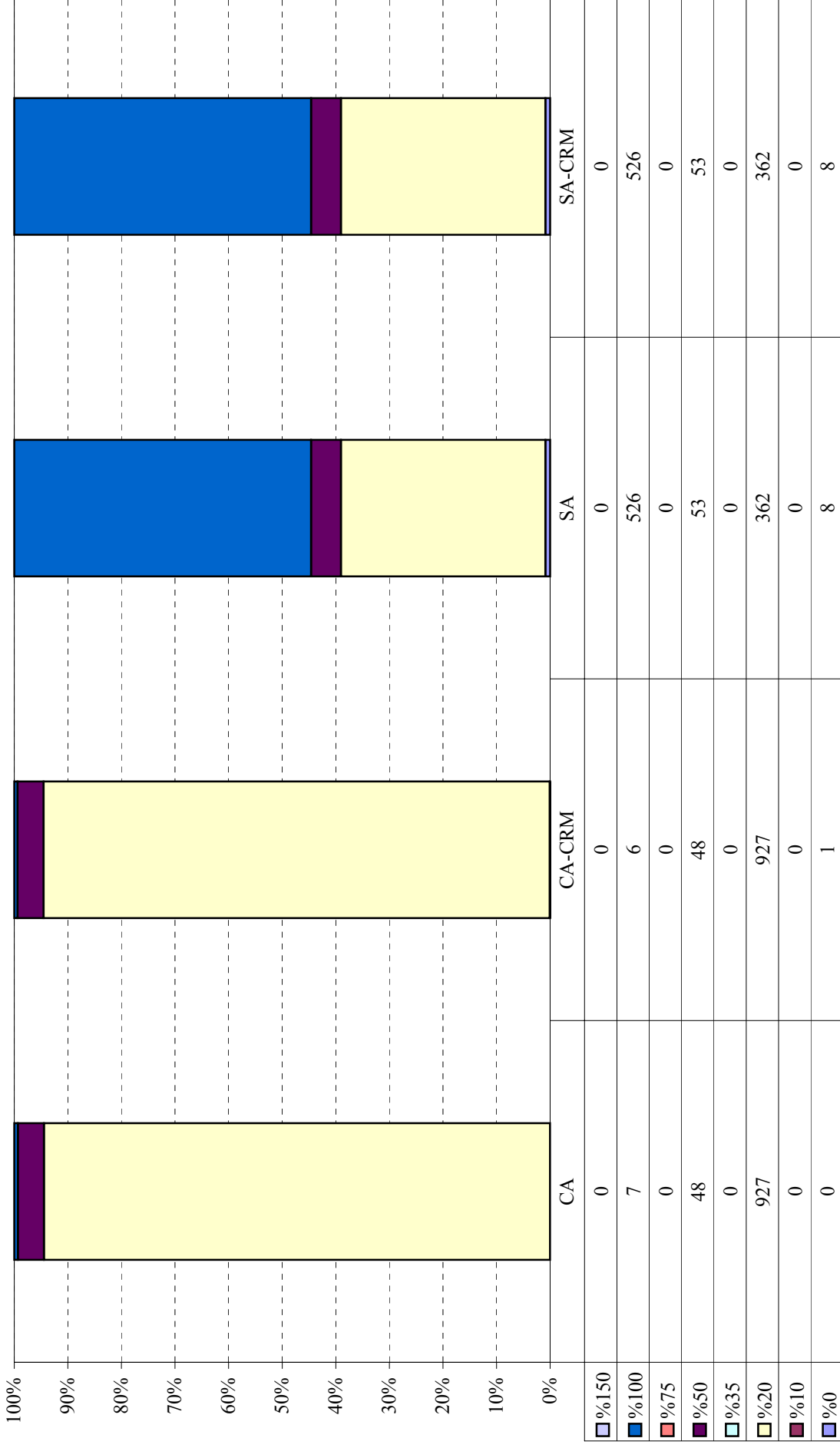

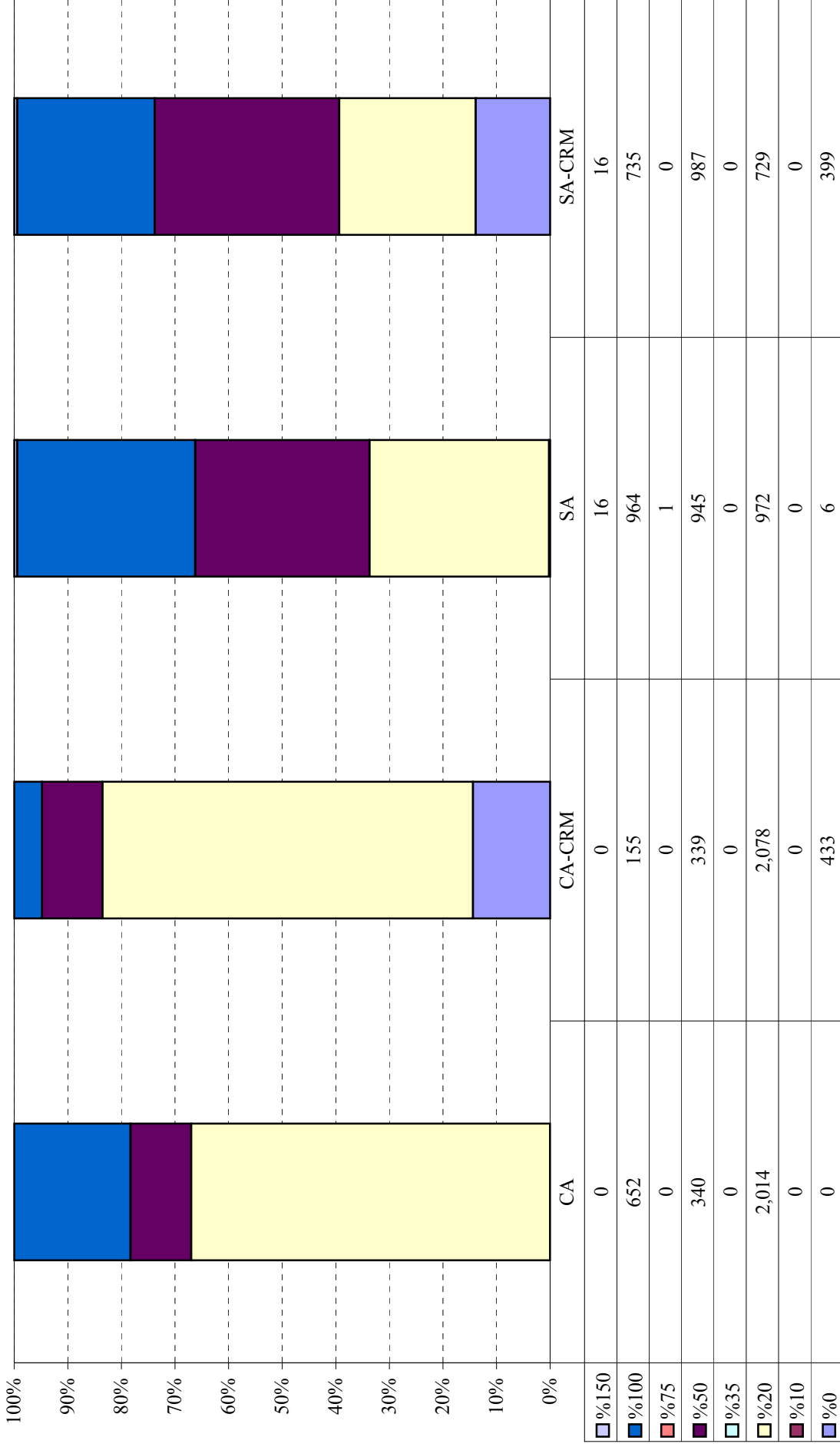
Grafik 18: Bank (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

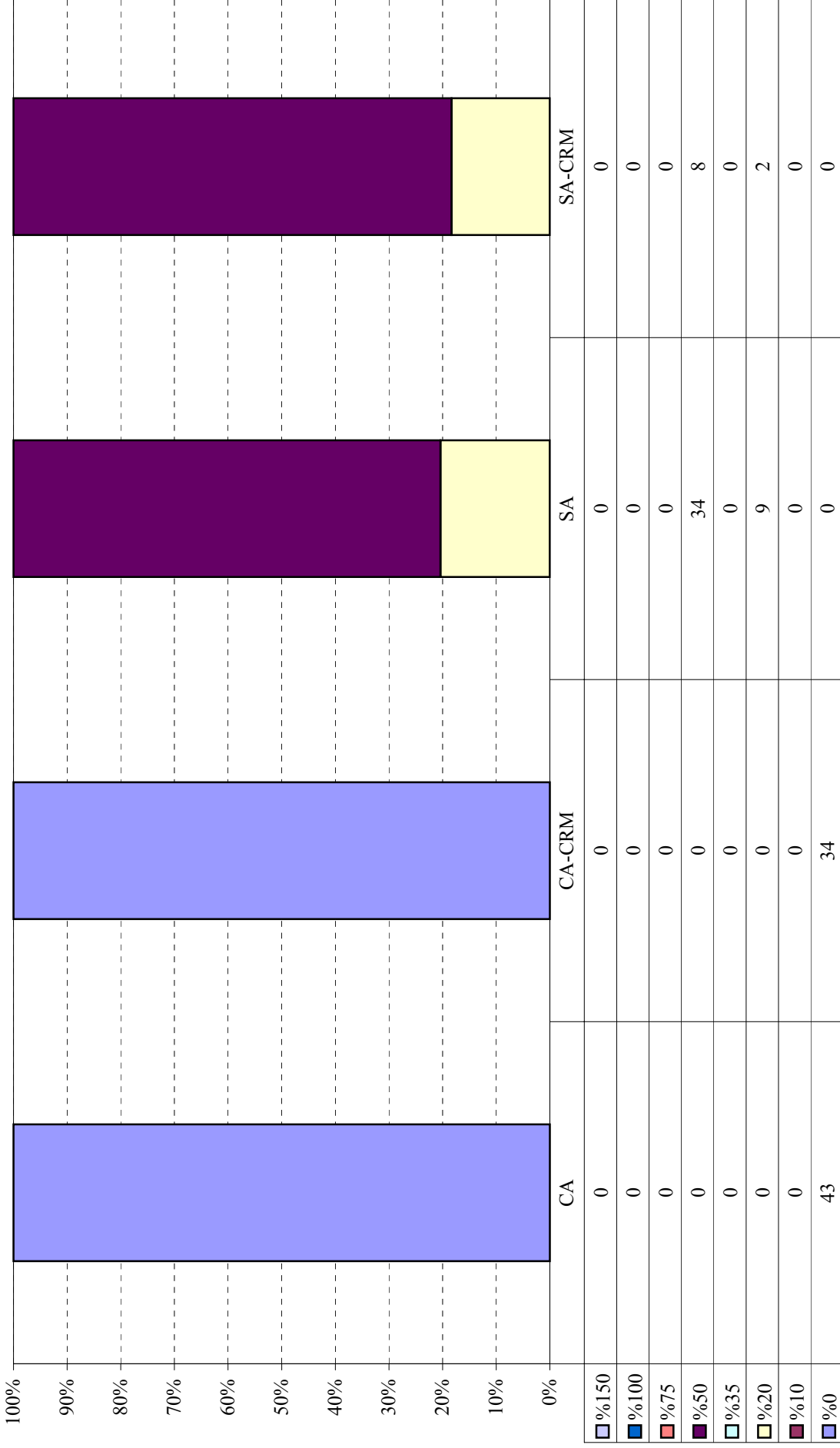
Grafik 19: Bank (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

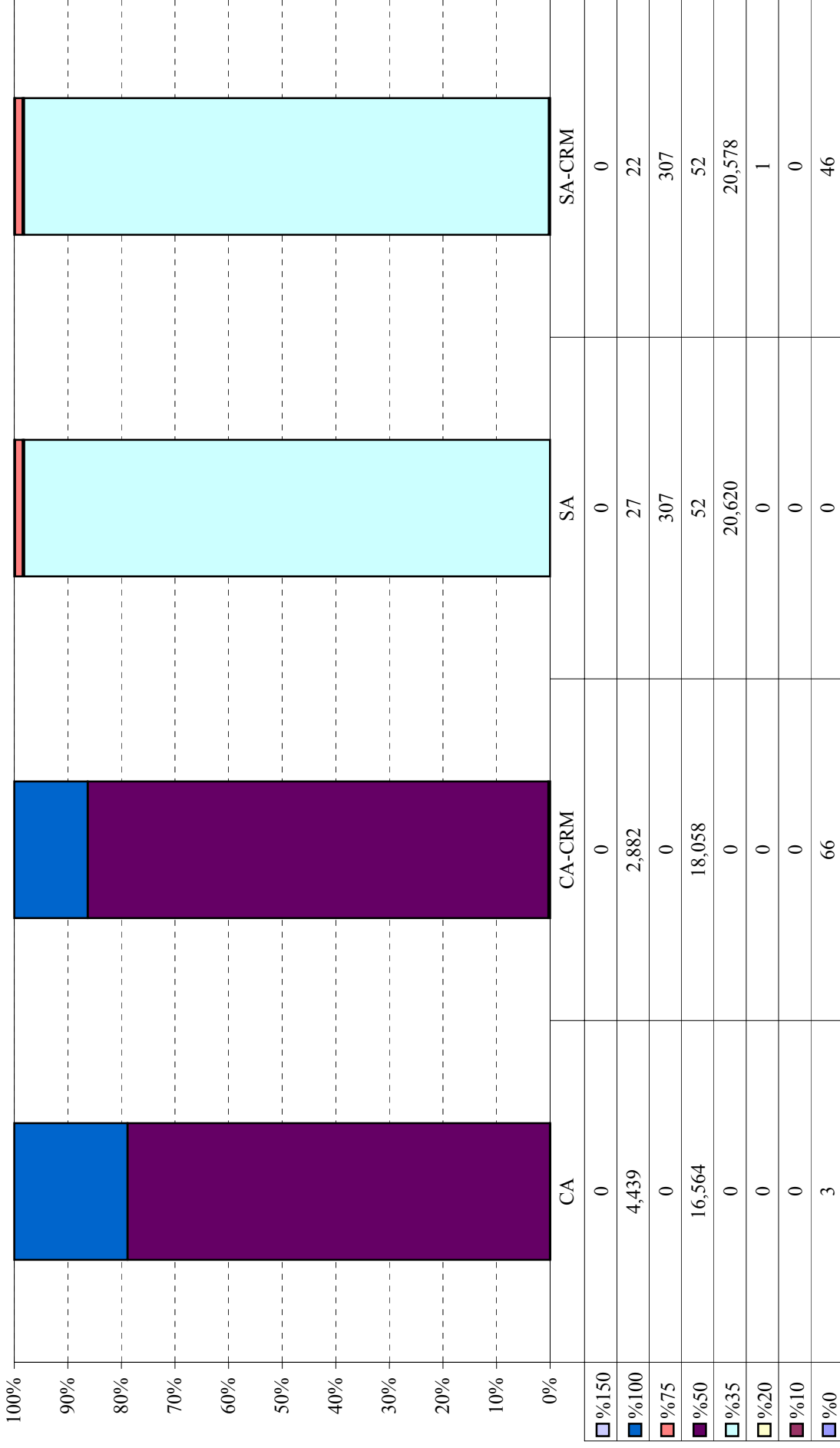
Grafik 20: Bank (Other Off-Balance Sheet) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

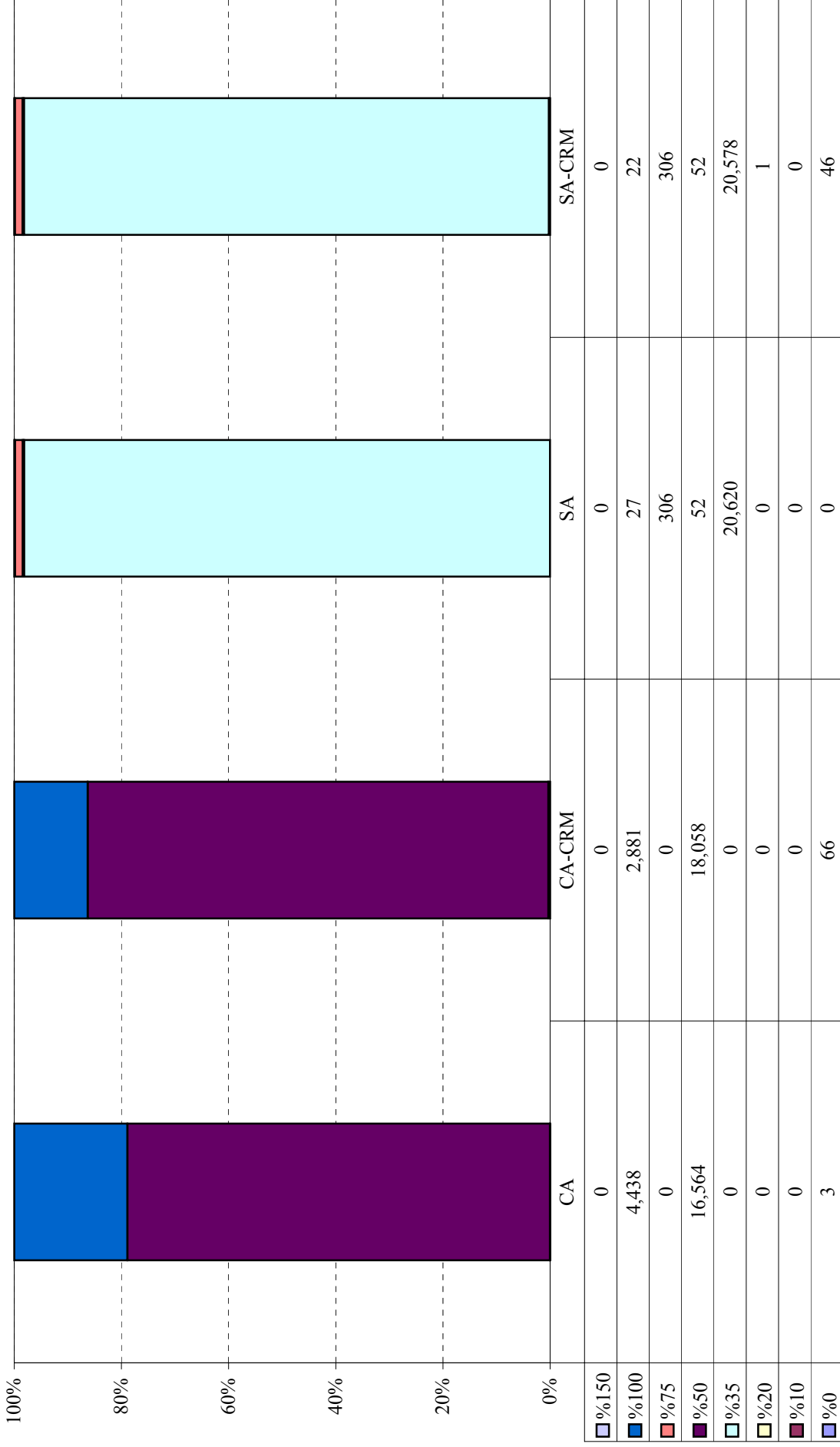
Grafik 21: Bank (Repo) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

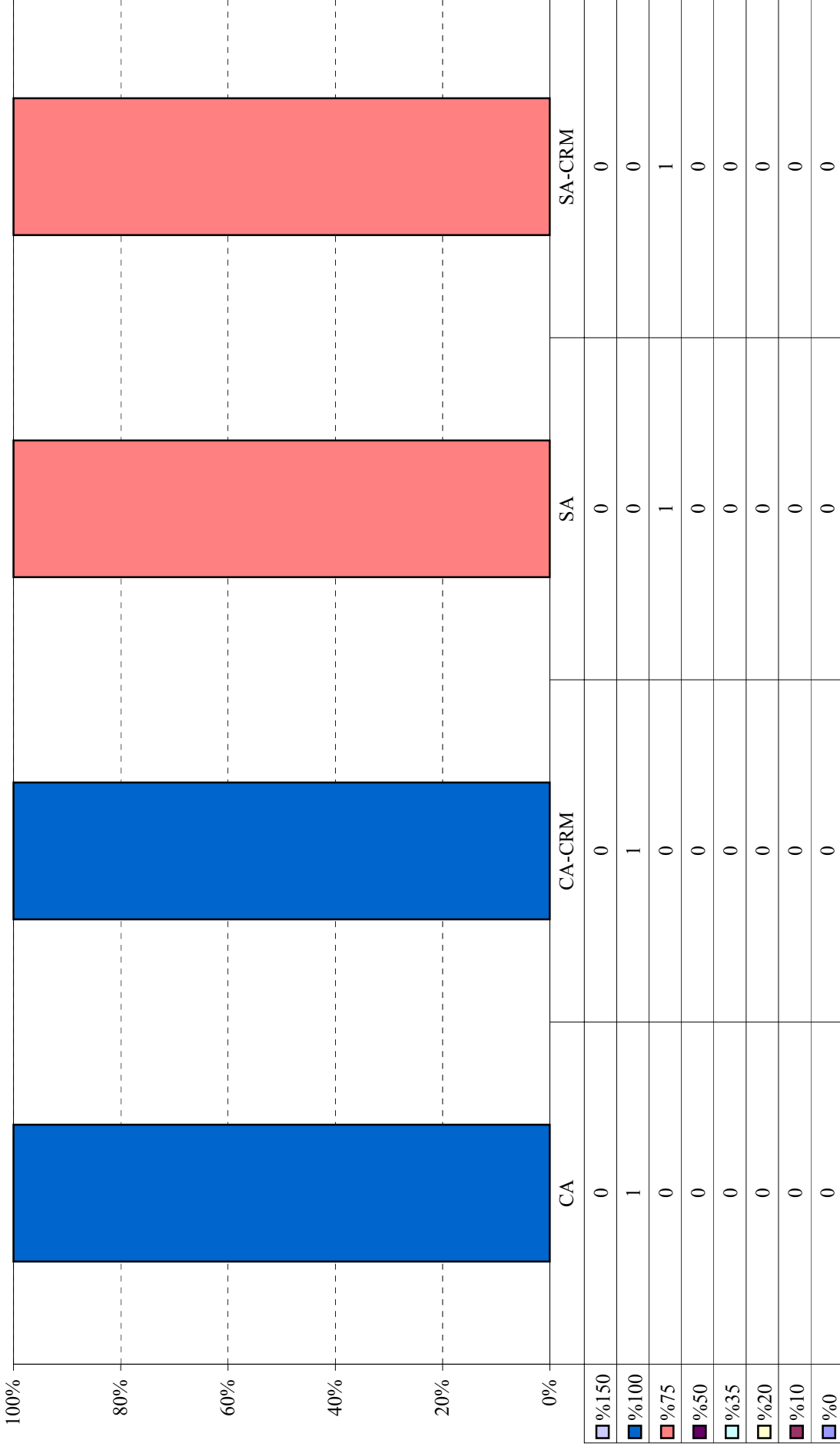
Grafik 22: Residential Mortgage (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

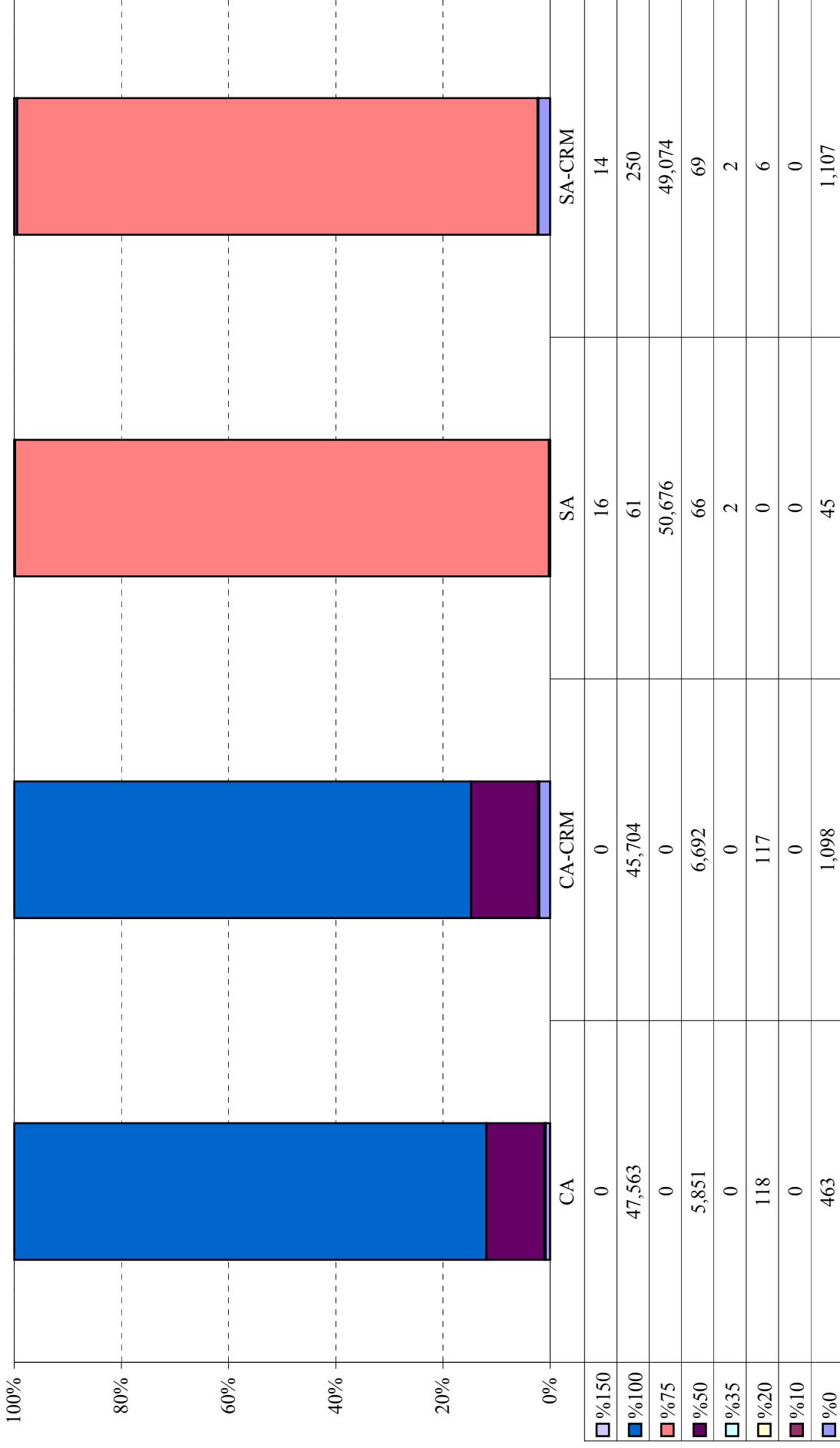
Grafik 23: Residential Mortgage (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

Grafik 24: Residential Mortgage (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

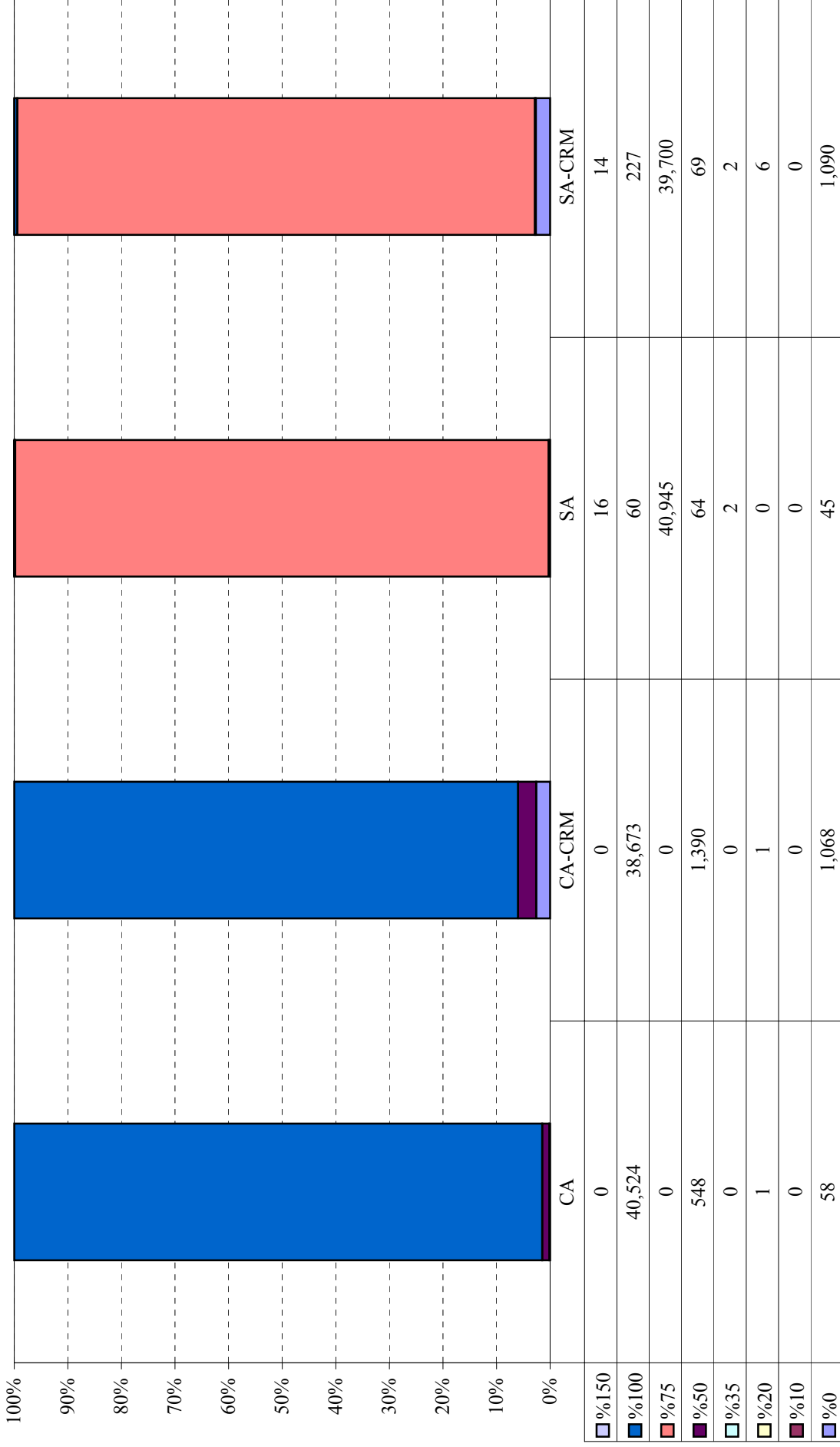

Grafik 25: Other Retail (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

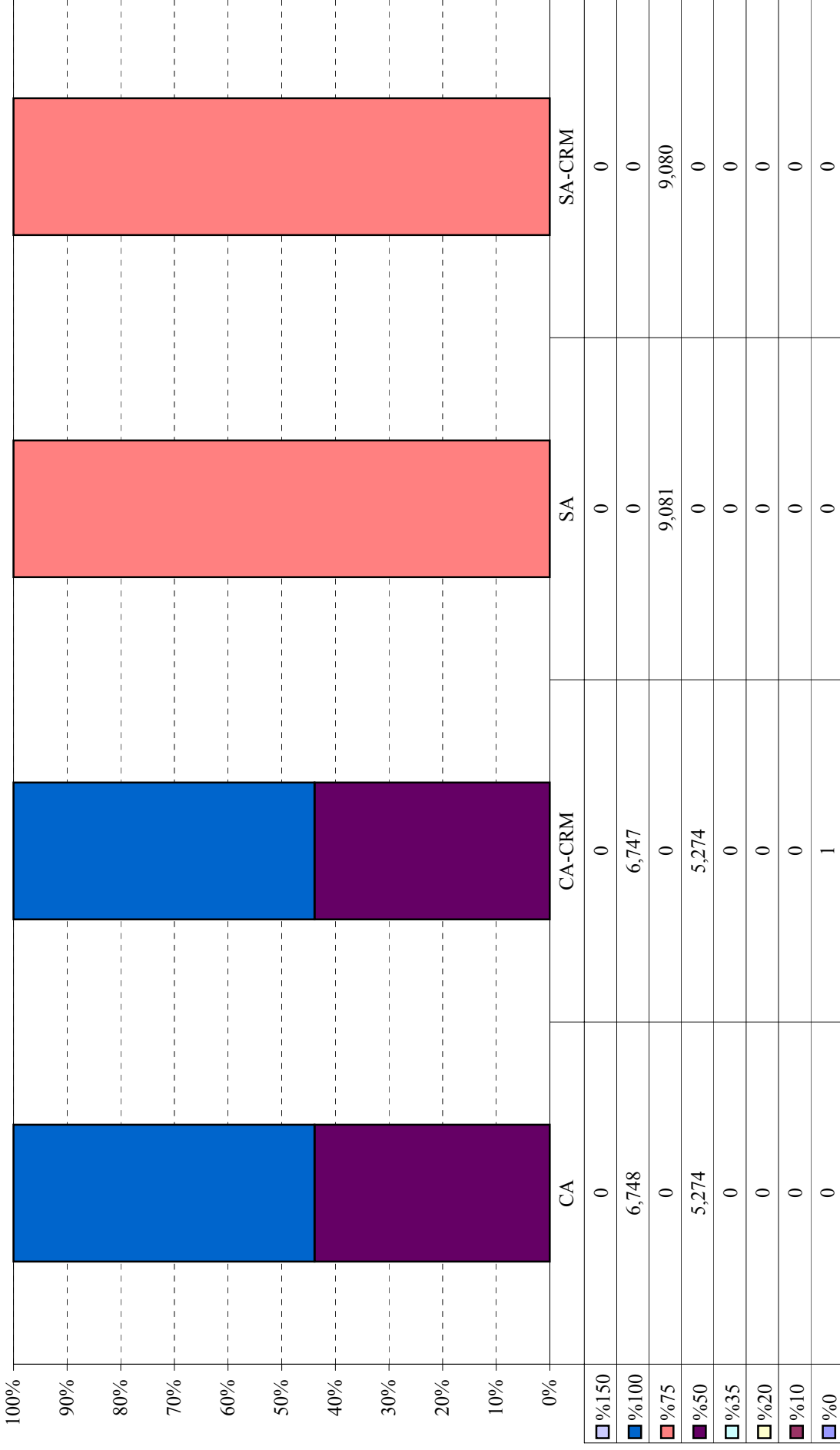

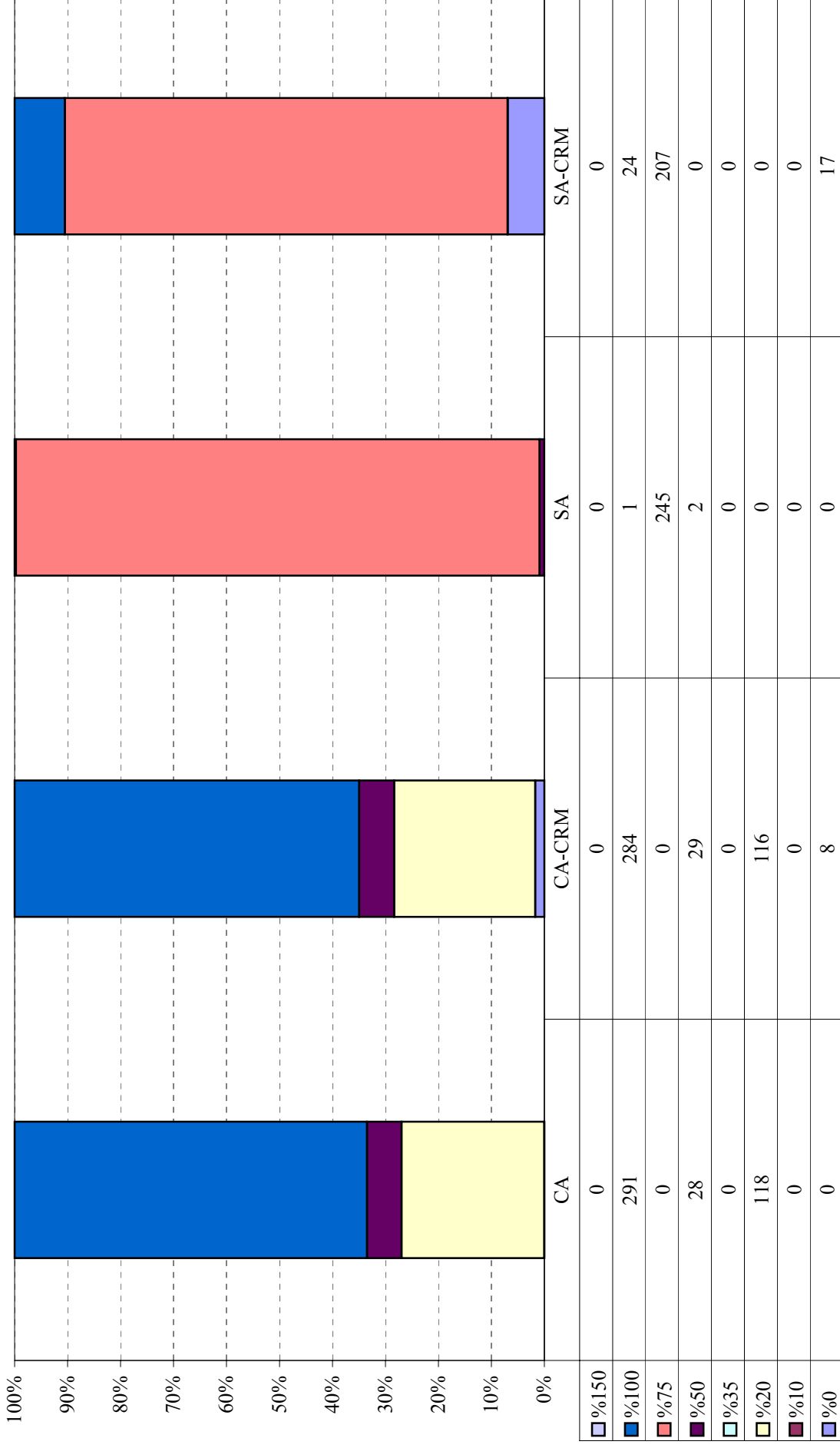
Grafik 26: Other Retail (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

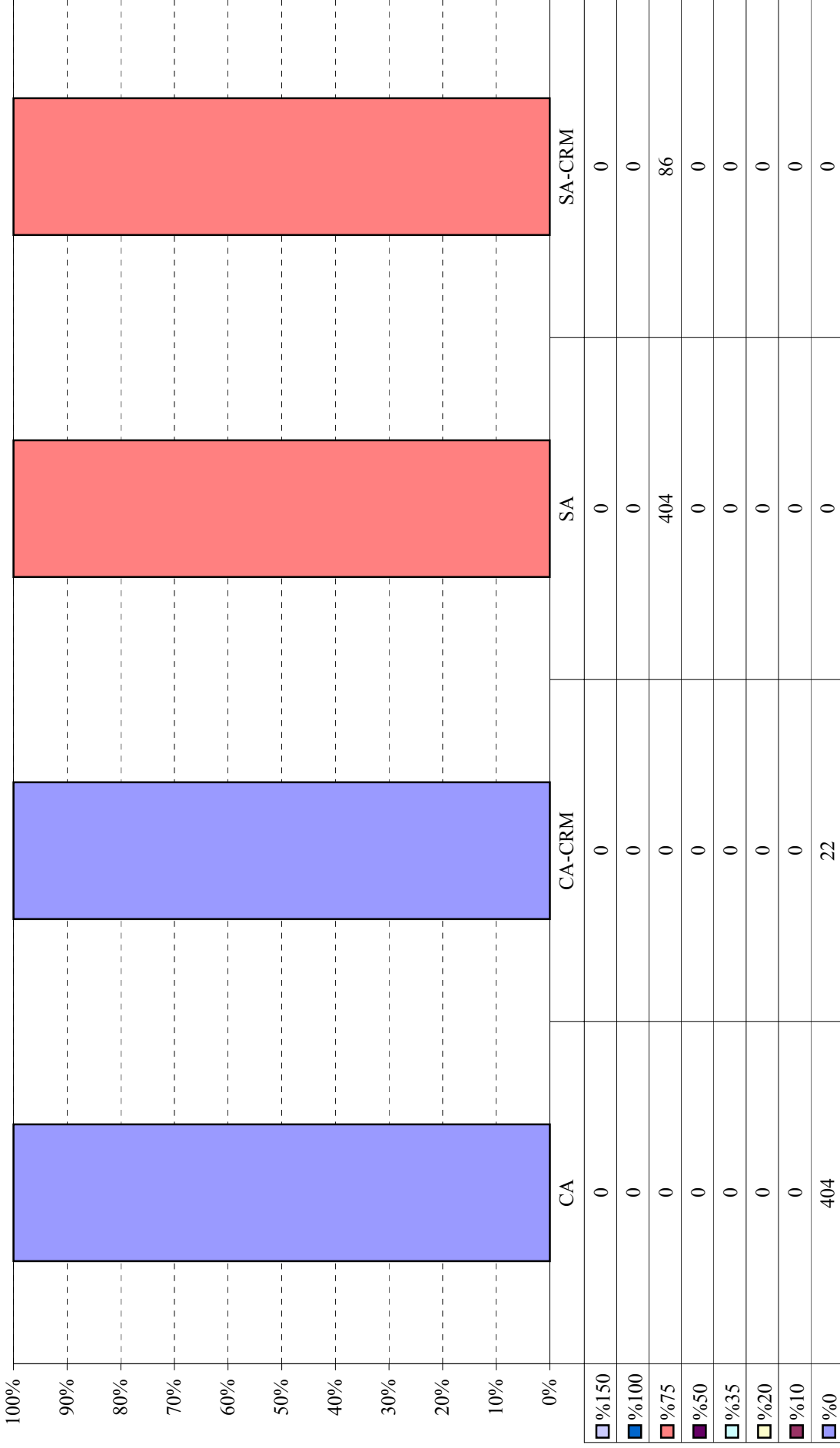
Grafik 27: Other Retail (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

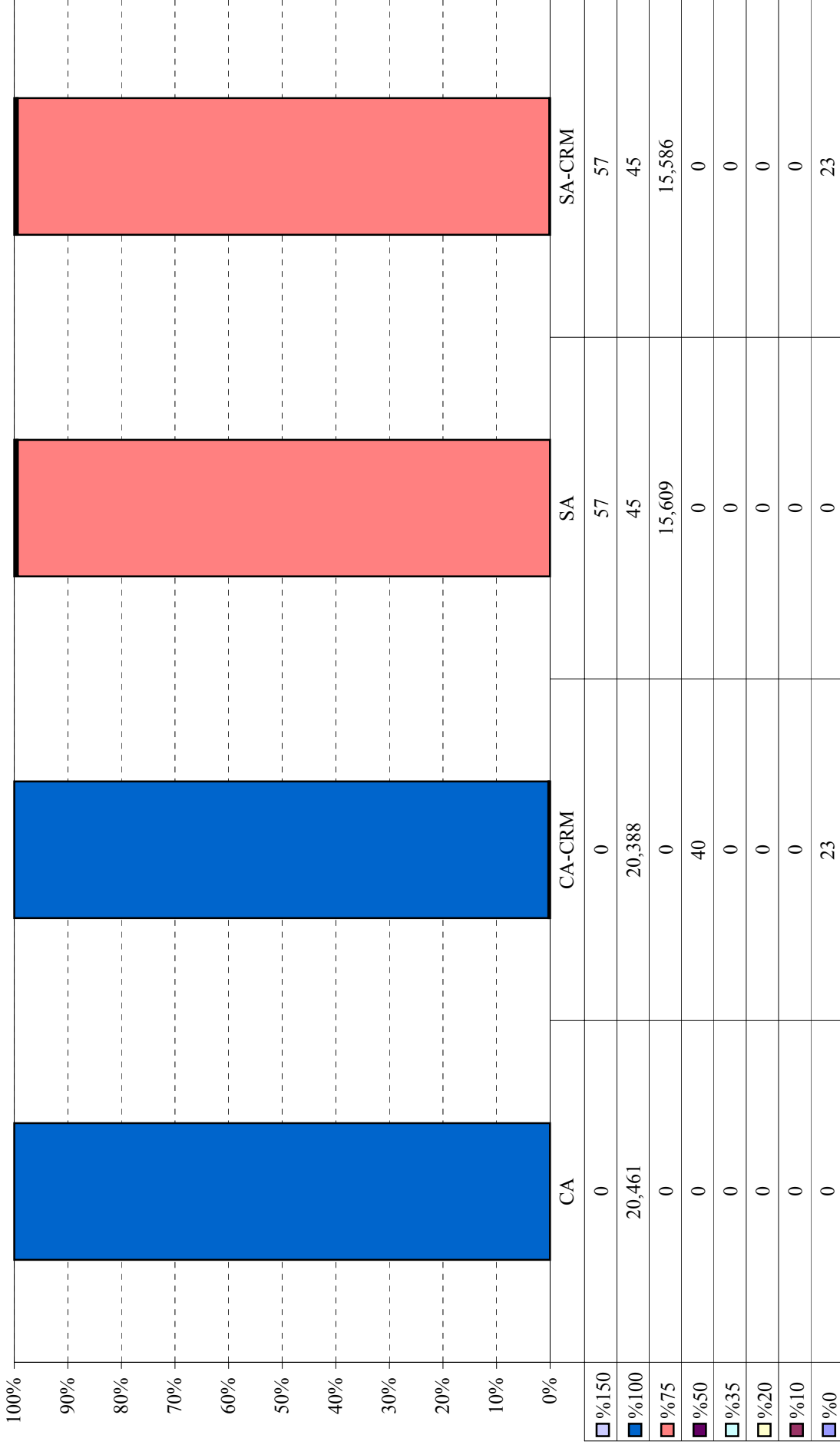
Grafik 28: Other Retail (Other Off-Balance Sheet) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

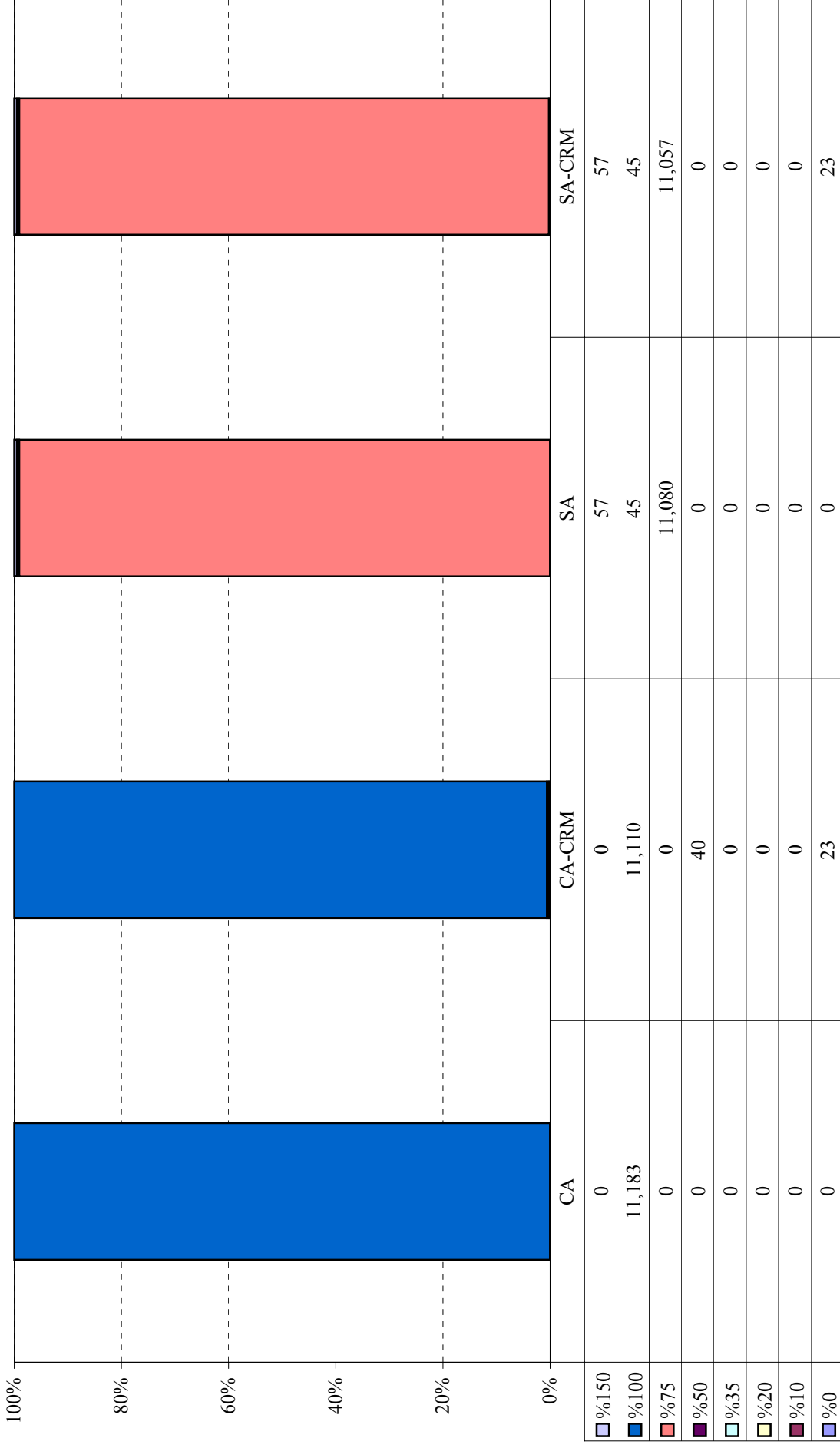
Grafik 29: Other Retail (Repo) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

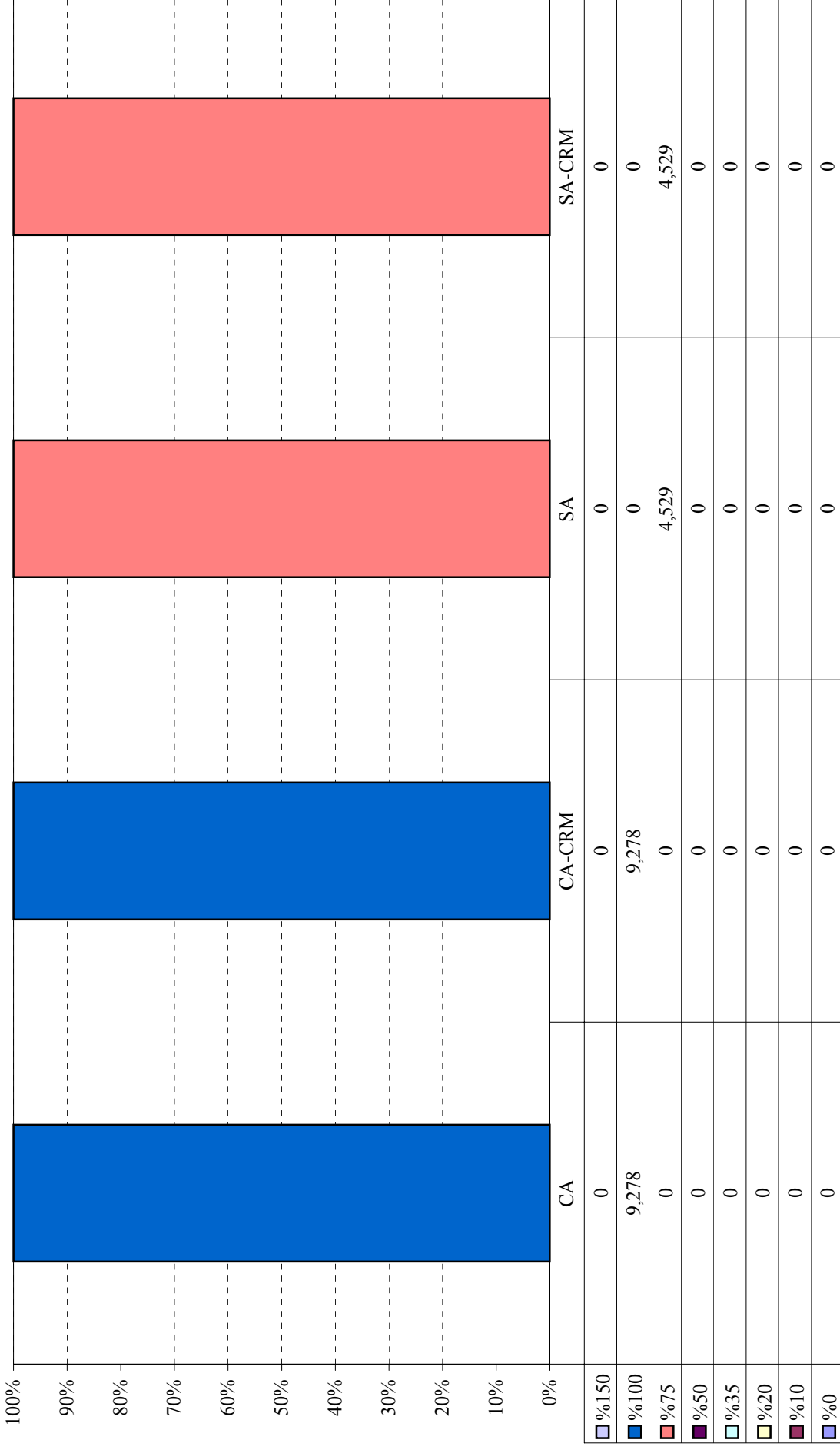
Grafik 30: Qualifying Revolving Retail (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

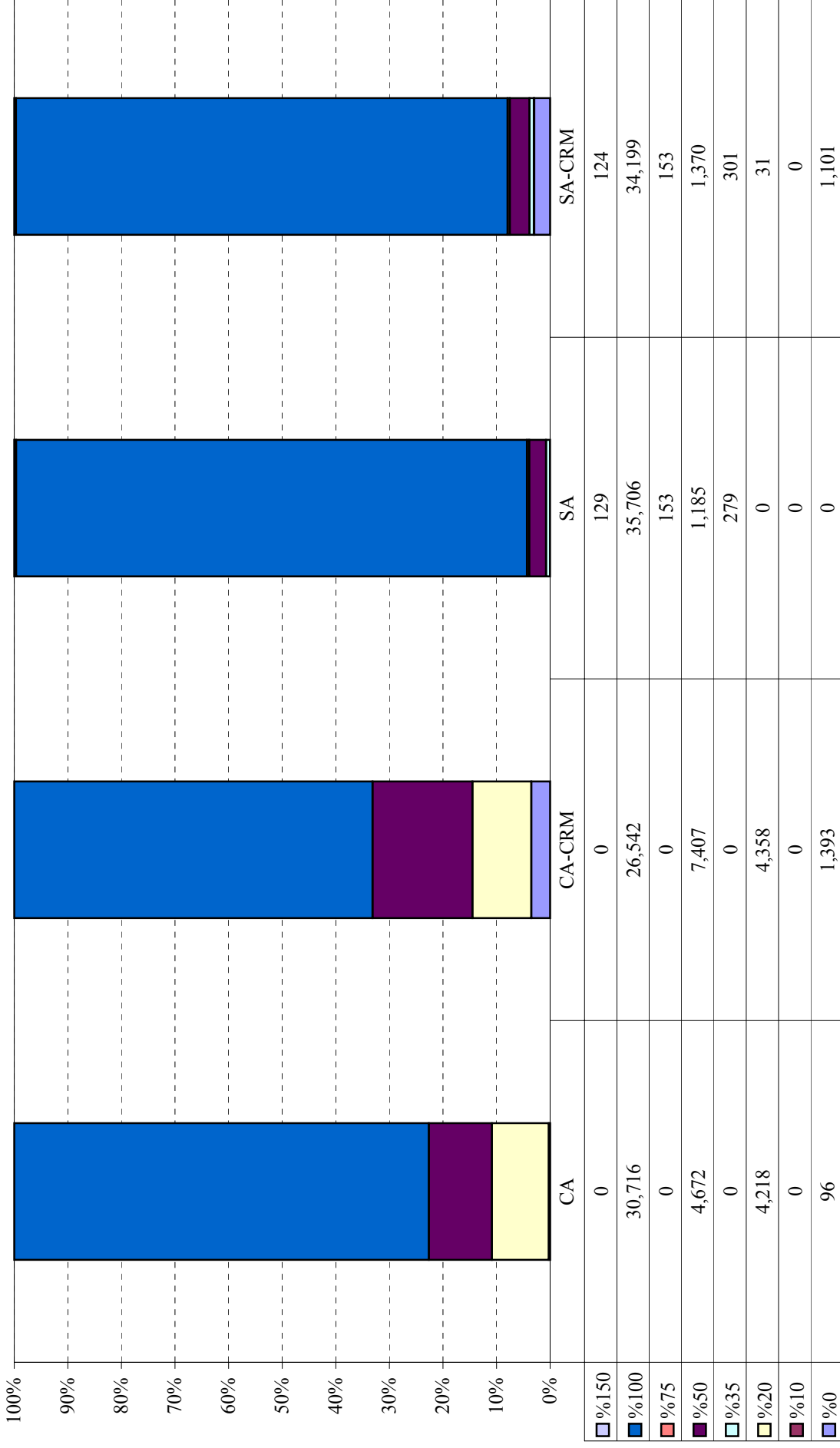
Grafik 31: Qualifying Revolving Retail (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

Grafik 32: Qualifying Revolving Retail (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

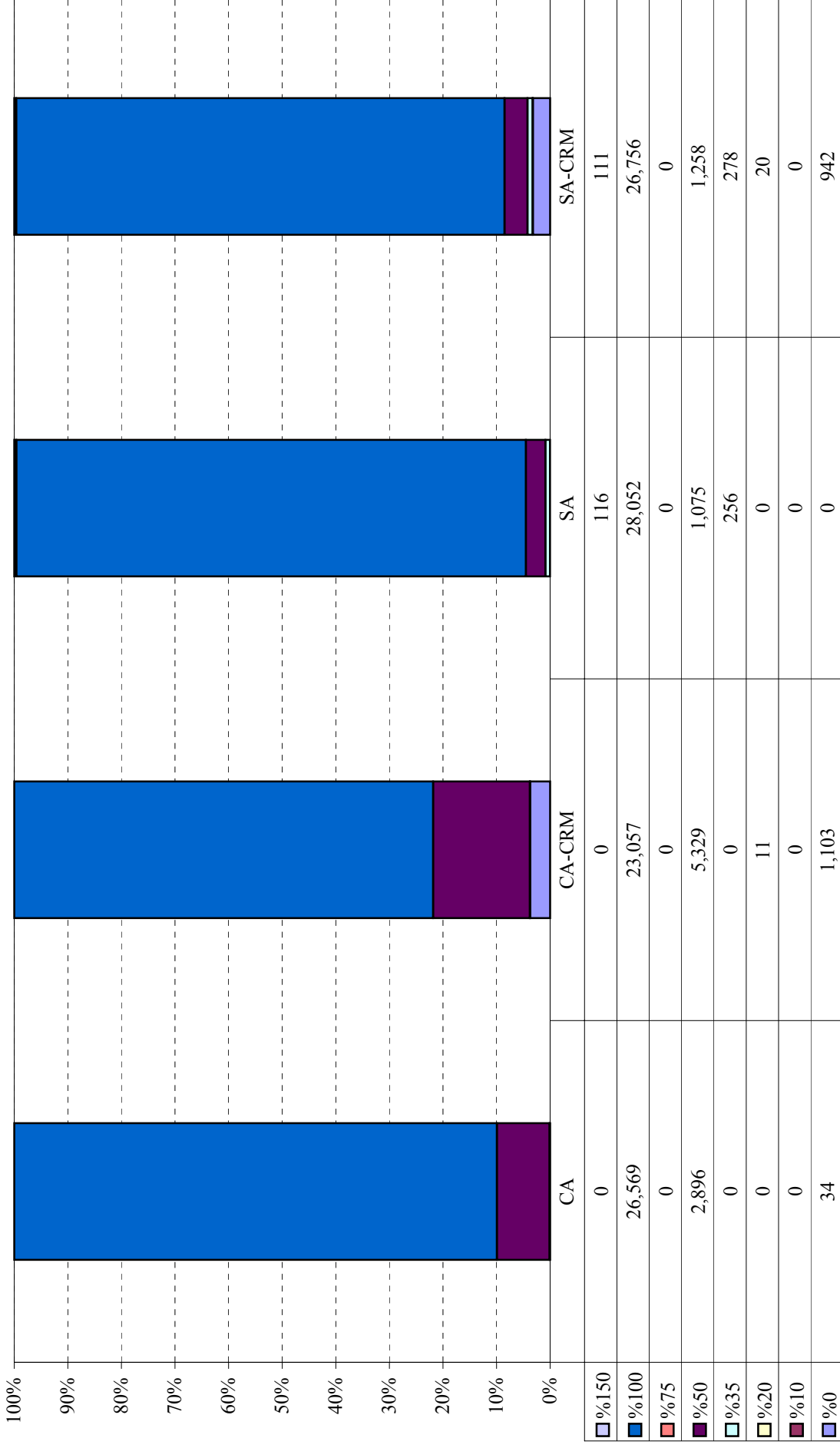

Grafik 33: SME Corporate (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

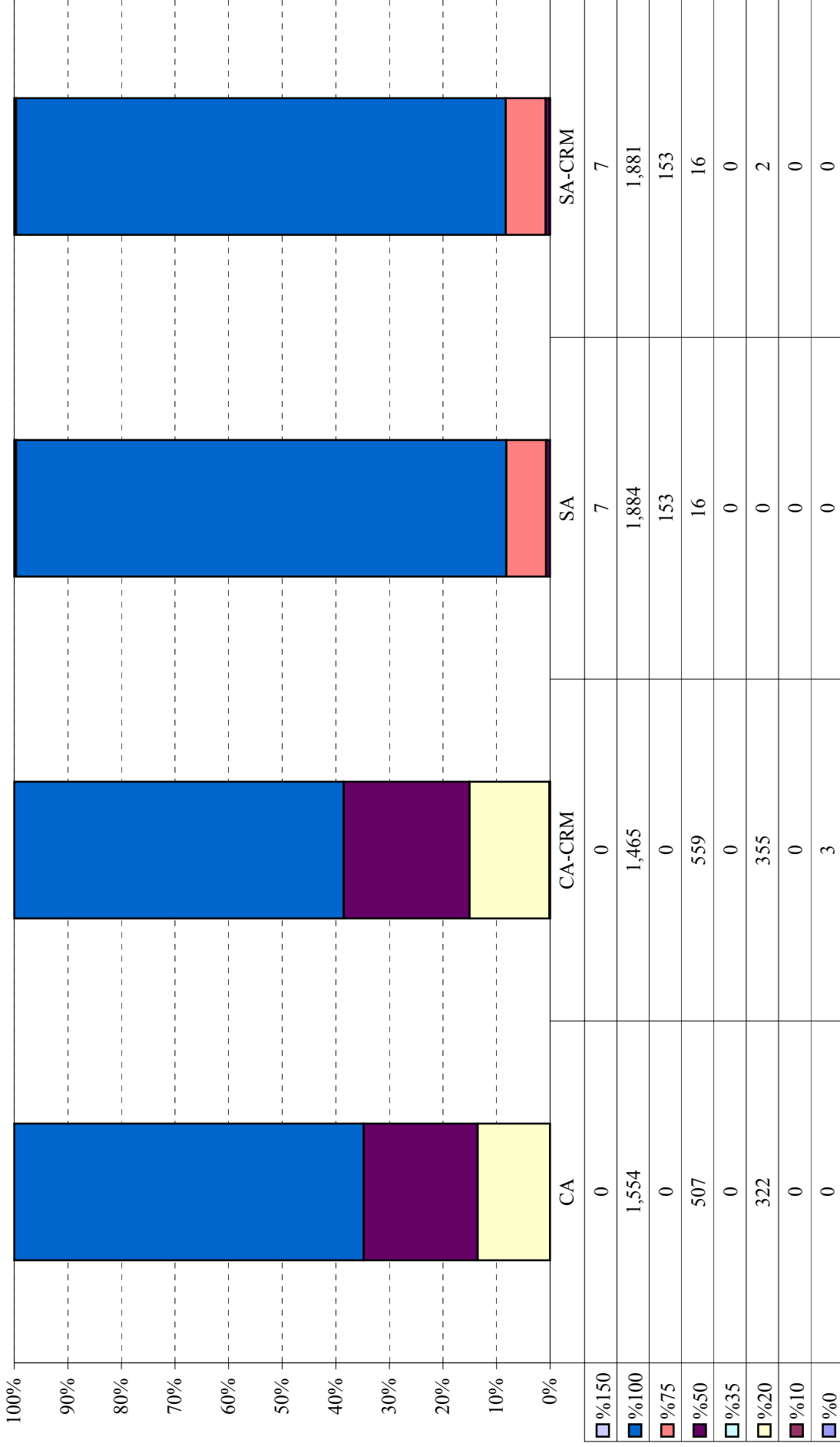

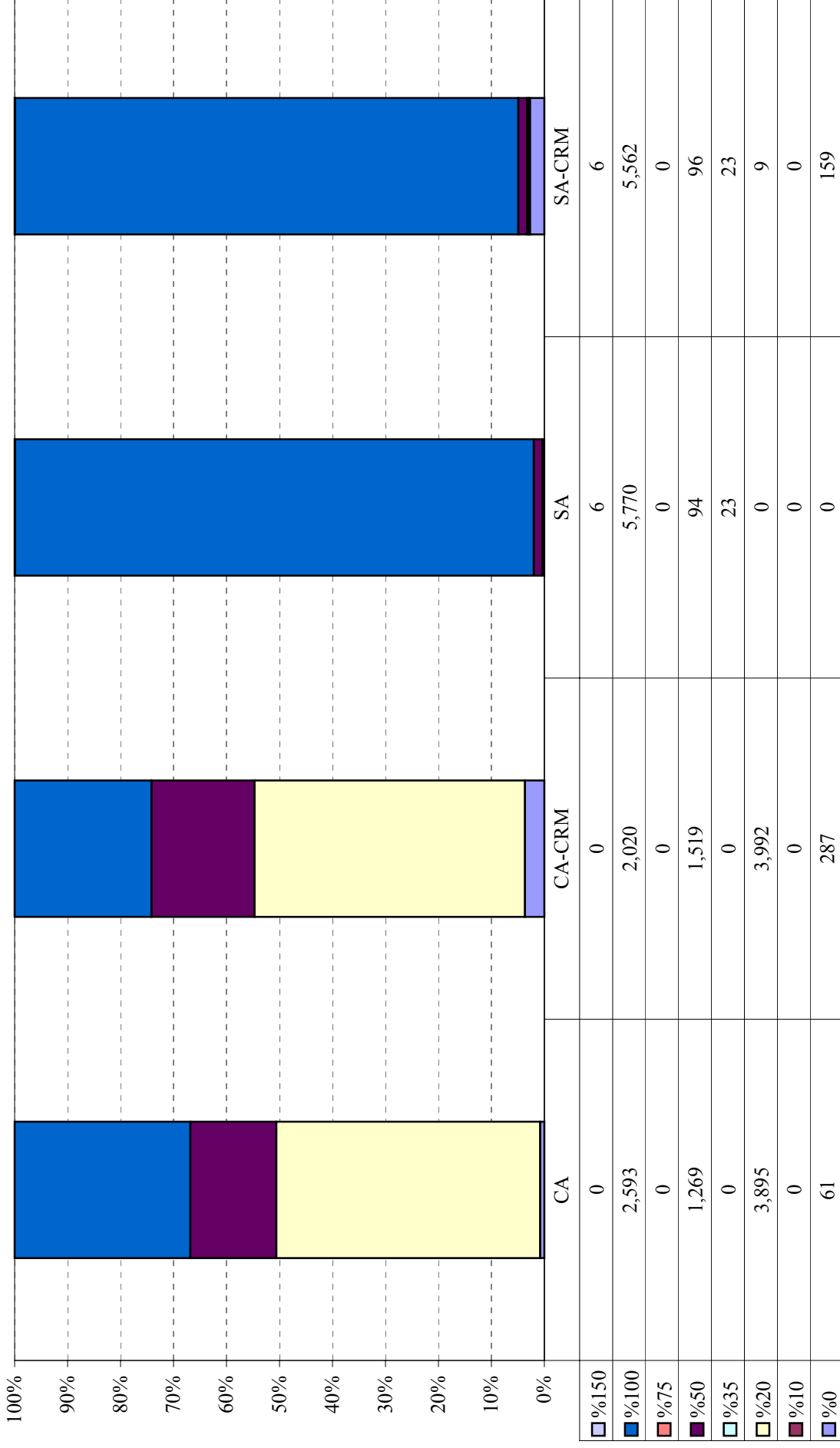
Grafik 34: SME Corporate (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

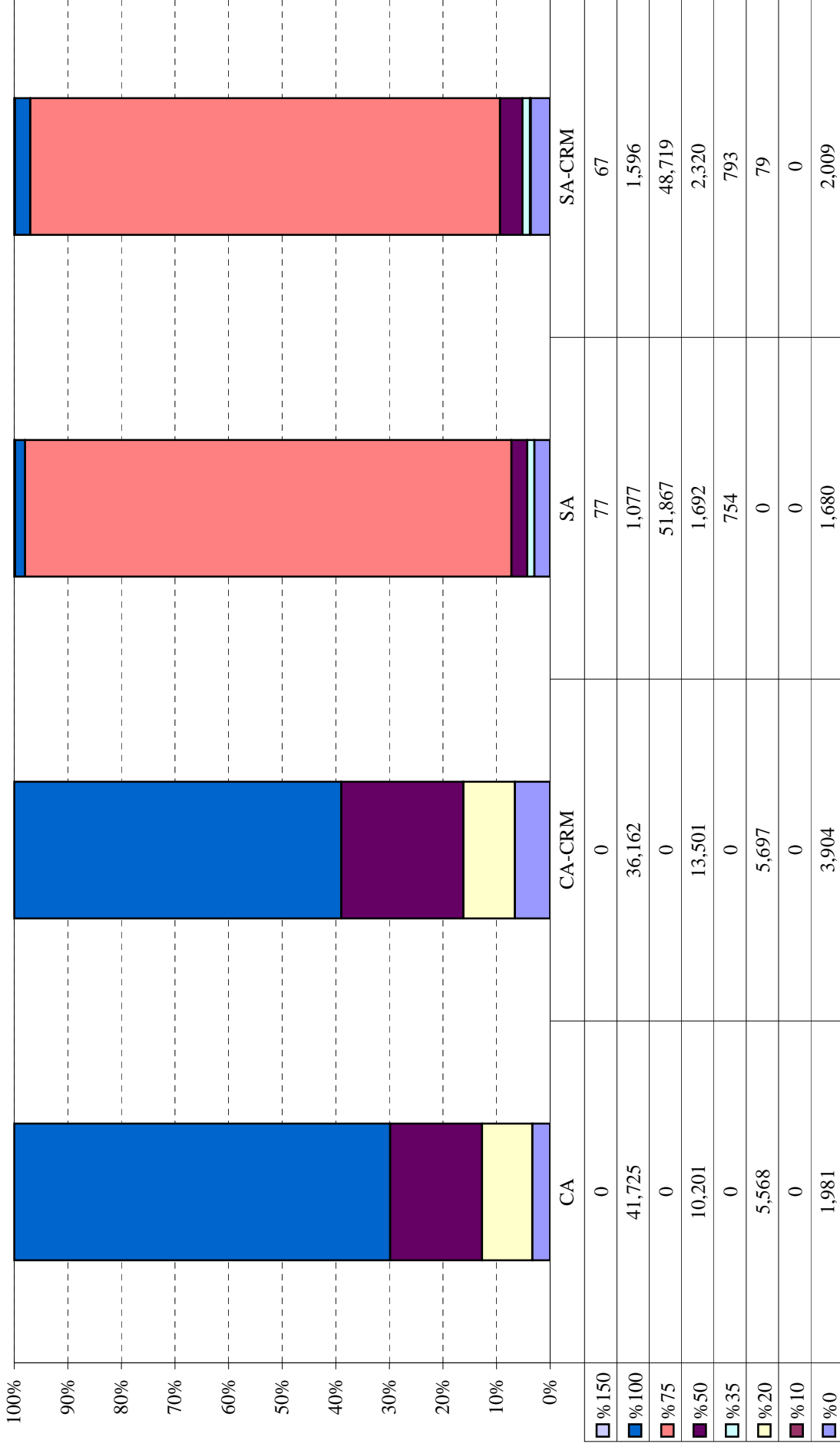
Grafik 35: SME Corporate (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

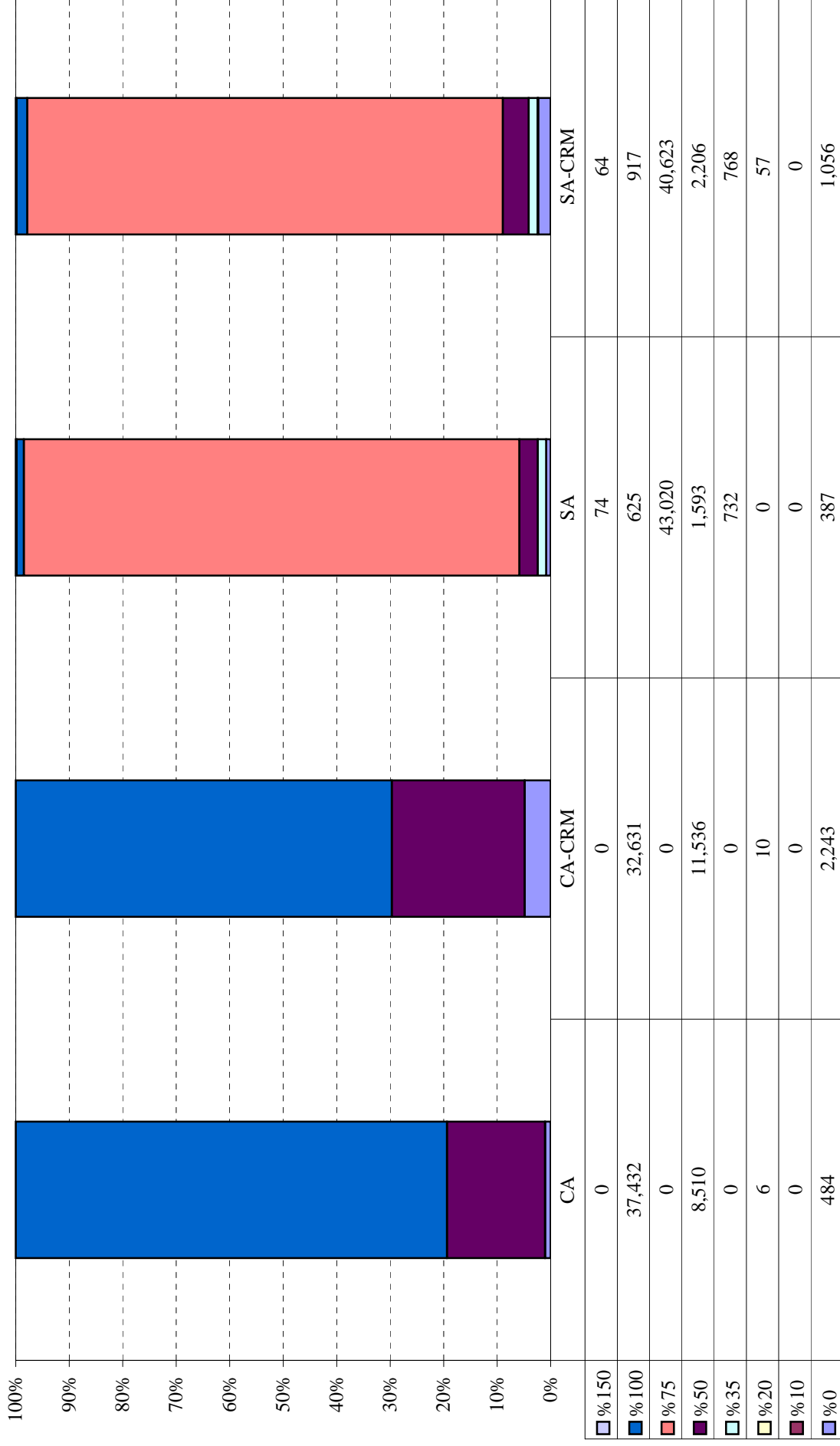
Grafik 36: SME Corporate (Other Off-Balance Sheet) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

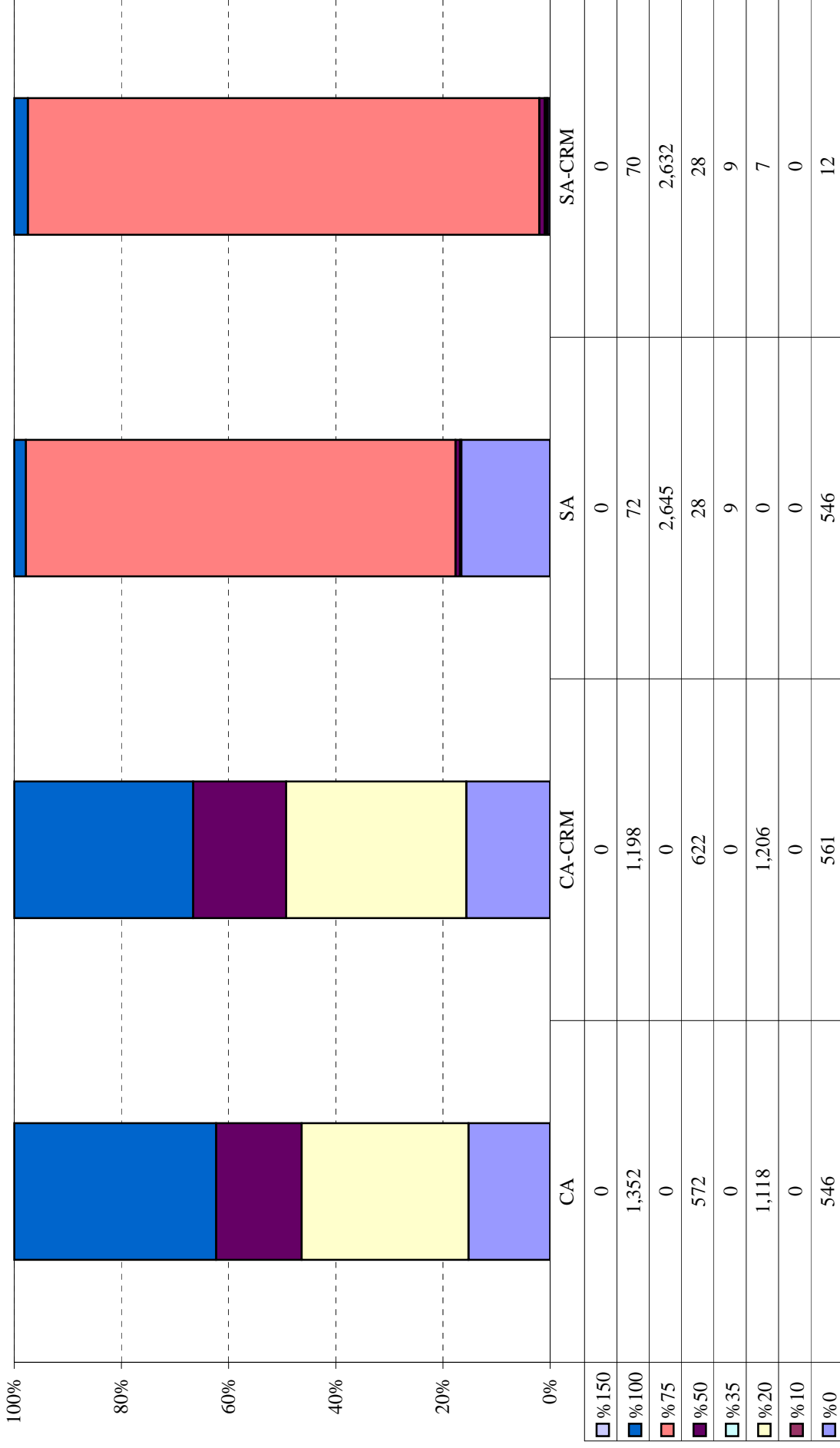
Grafik 37: SME Retail (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

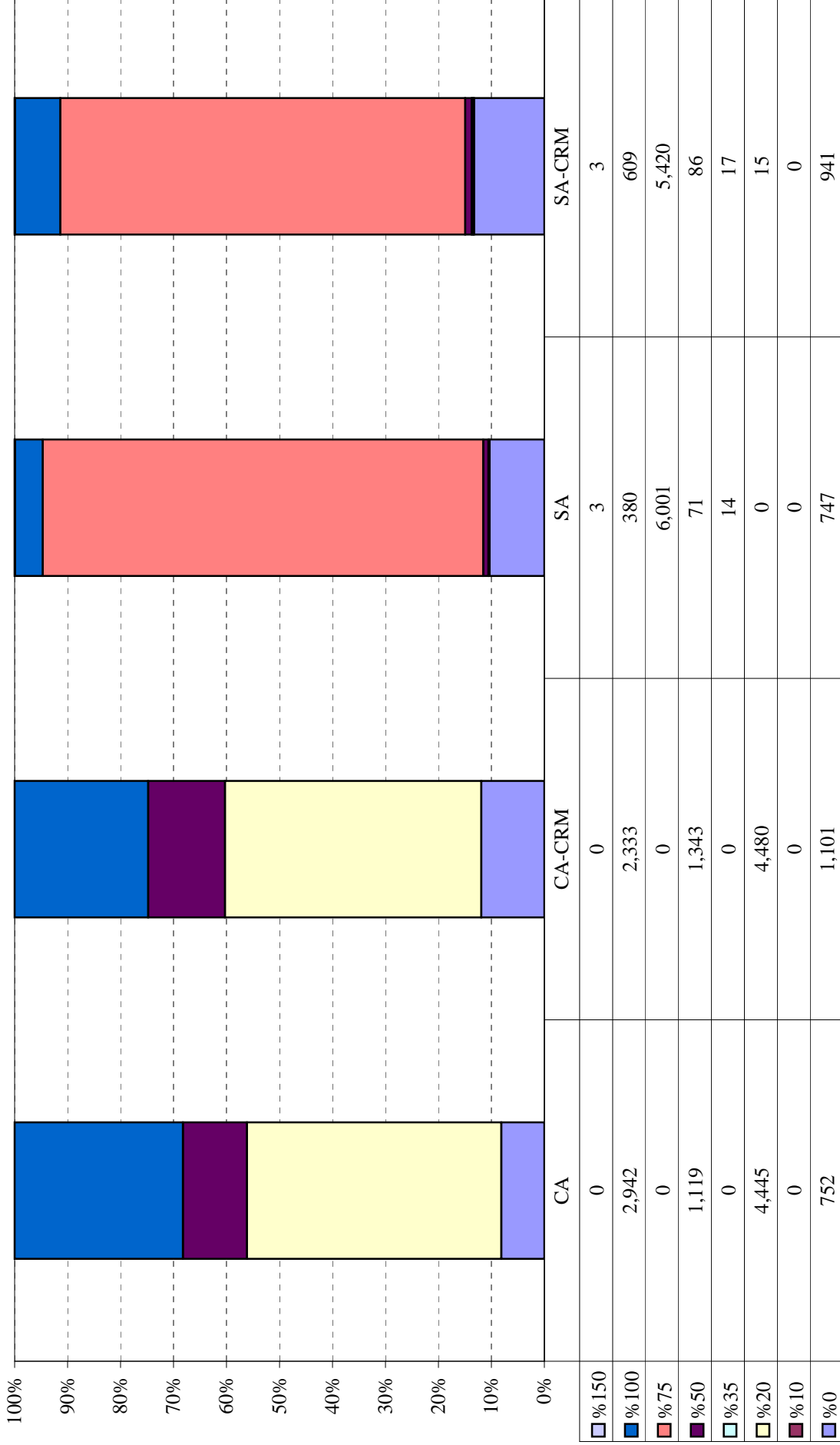
Grafik 38: SME Retail (Drawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

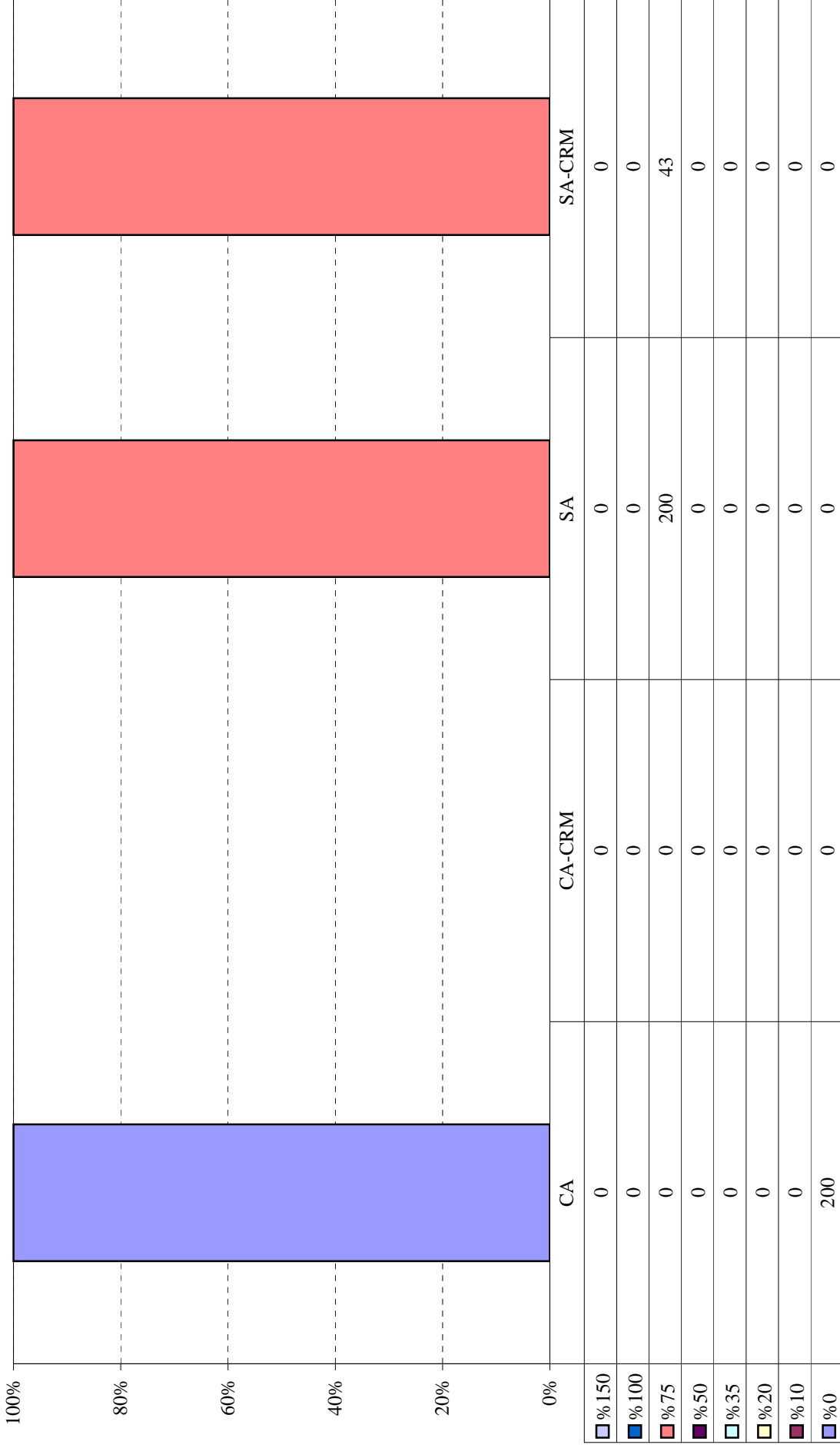
Grafik 39: SME Retail (Undrawn) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

Grafik 40: SME Retail (Other Off-Balance Sheet) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

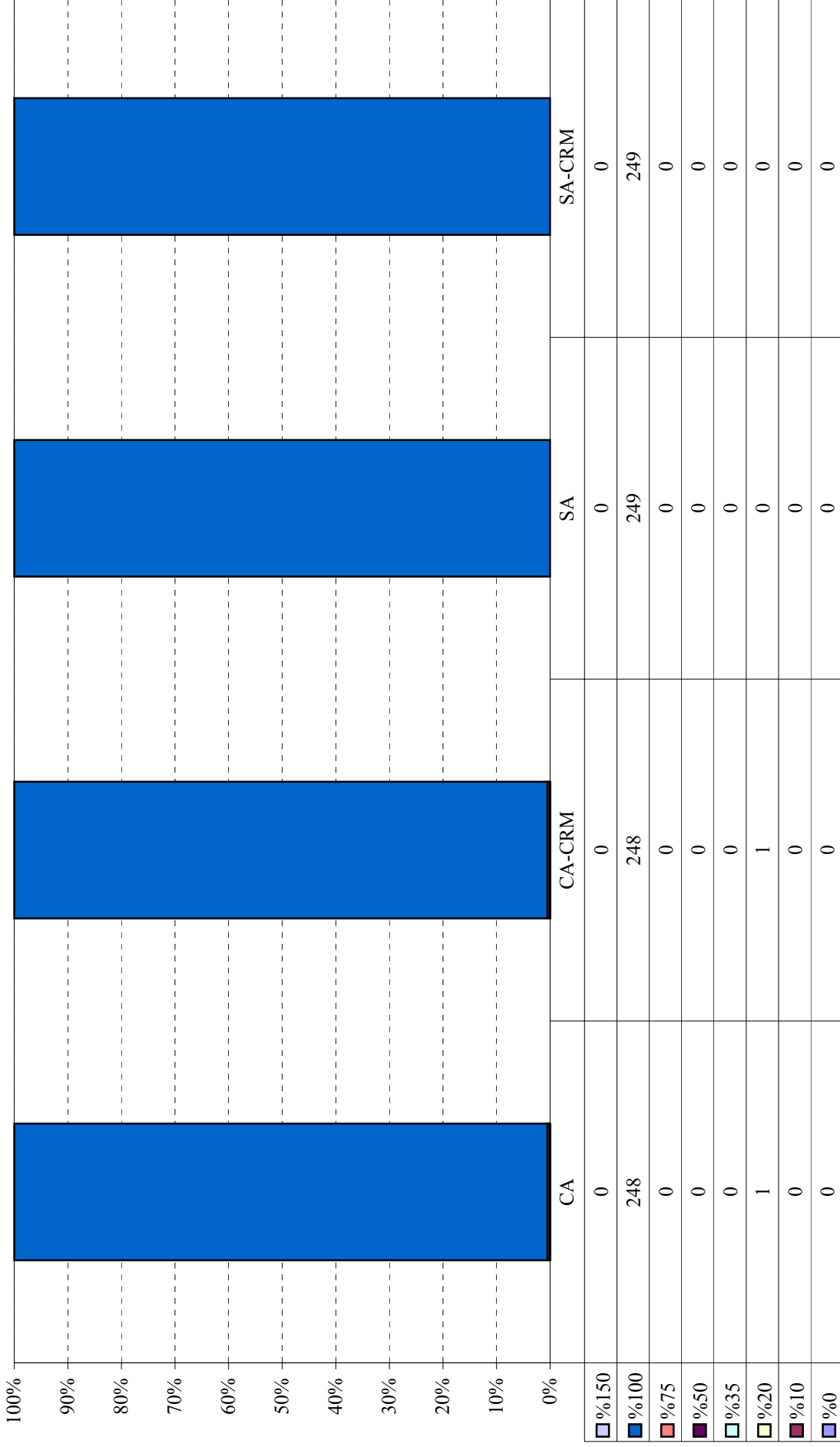

Grafik 41: SME Retail (Repo) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

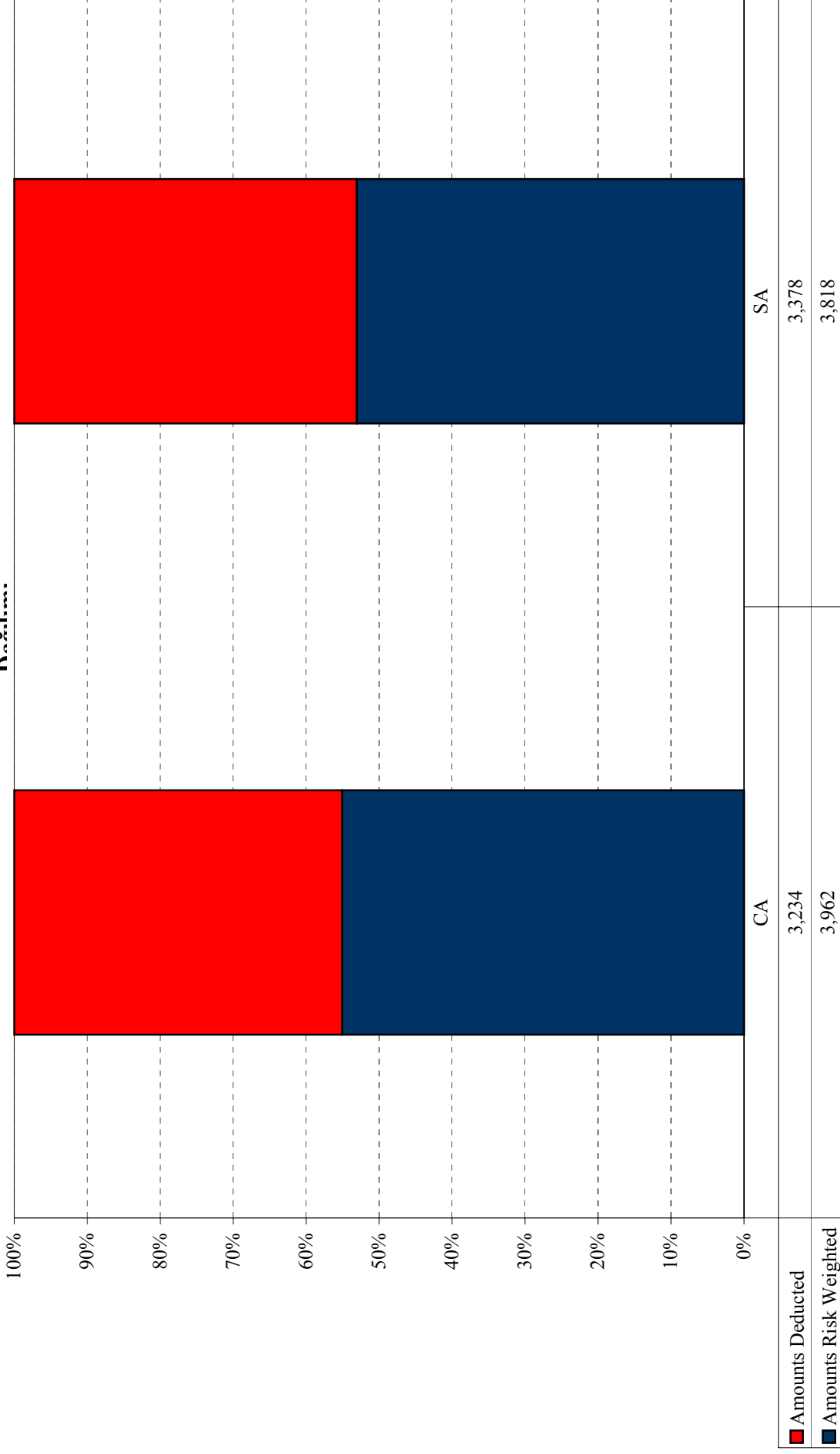

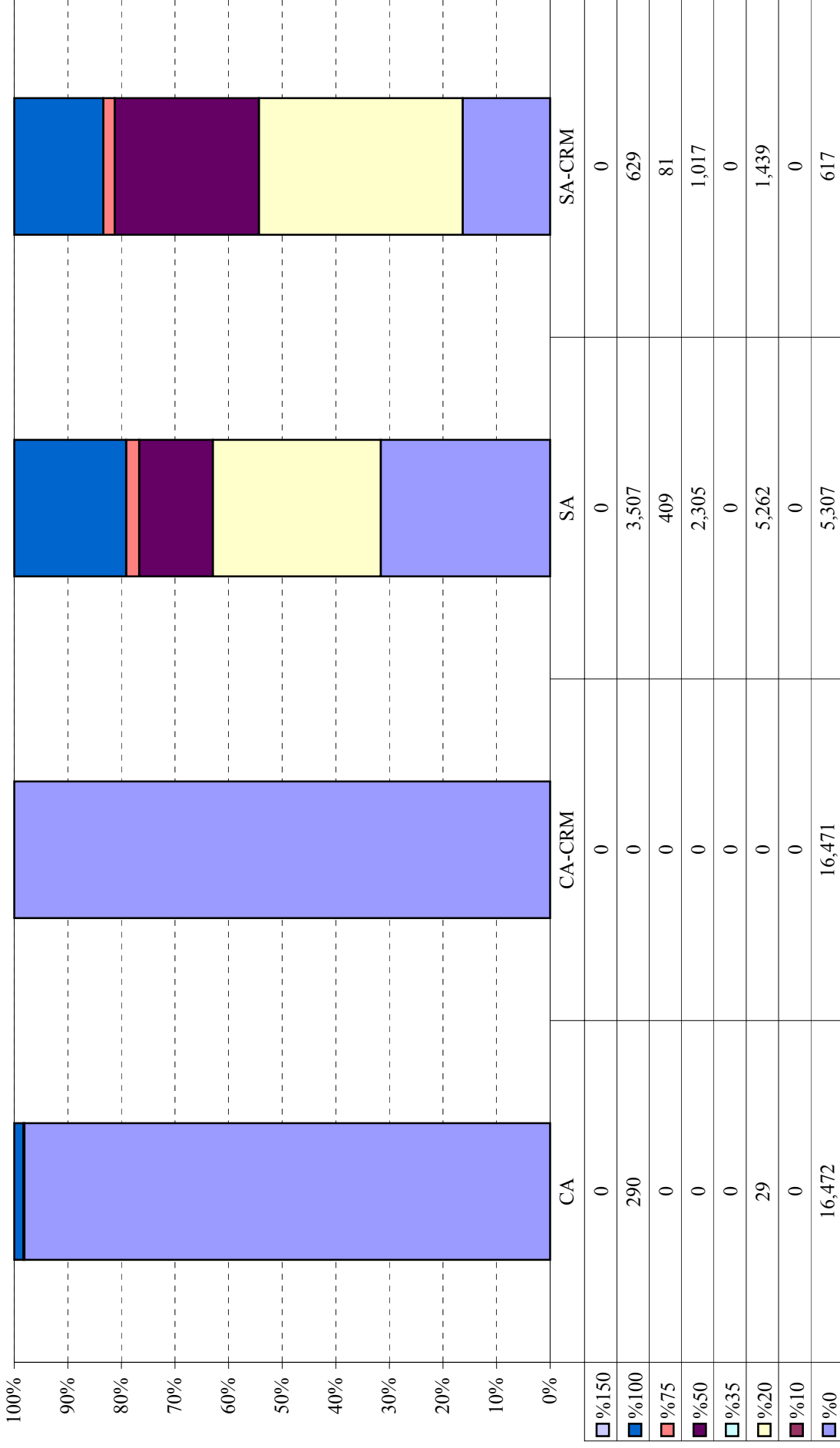
Grafik 42: Equity (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

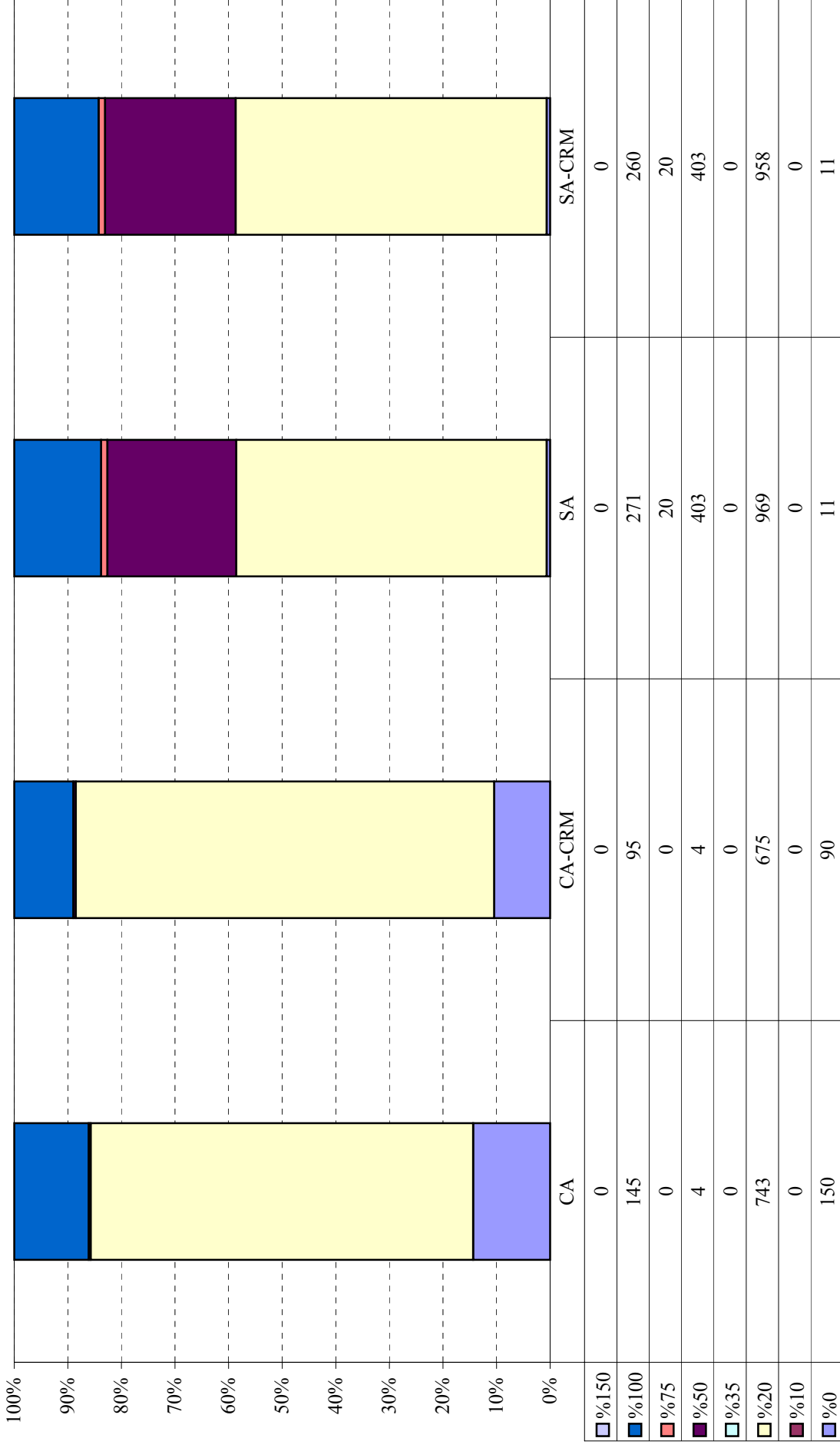
Grafik 43: Investments in Related Entities (Toplam) Portföyü Kredi Kalitesi
Değerler

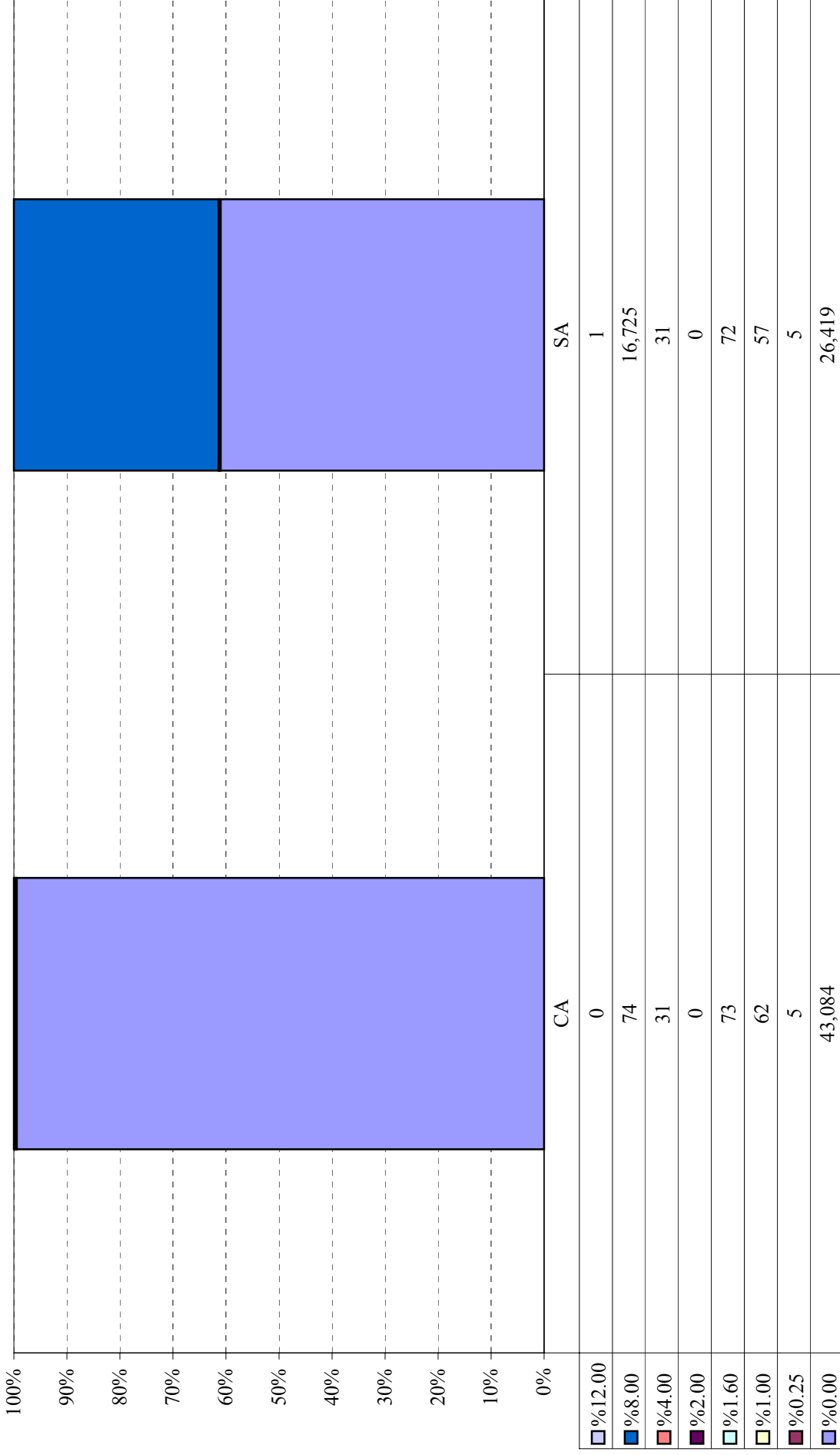
Grafik 44: Trading Book (Repo) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

Grafik 45: Trading Book (OTC) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

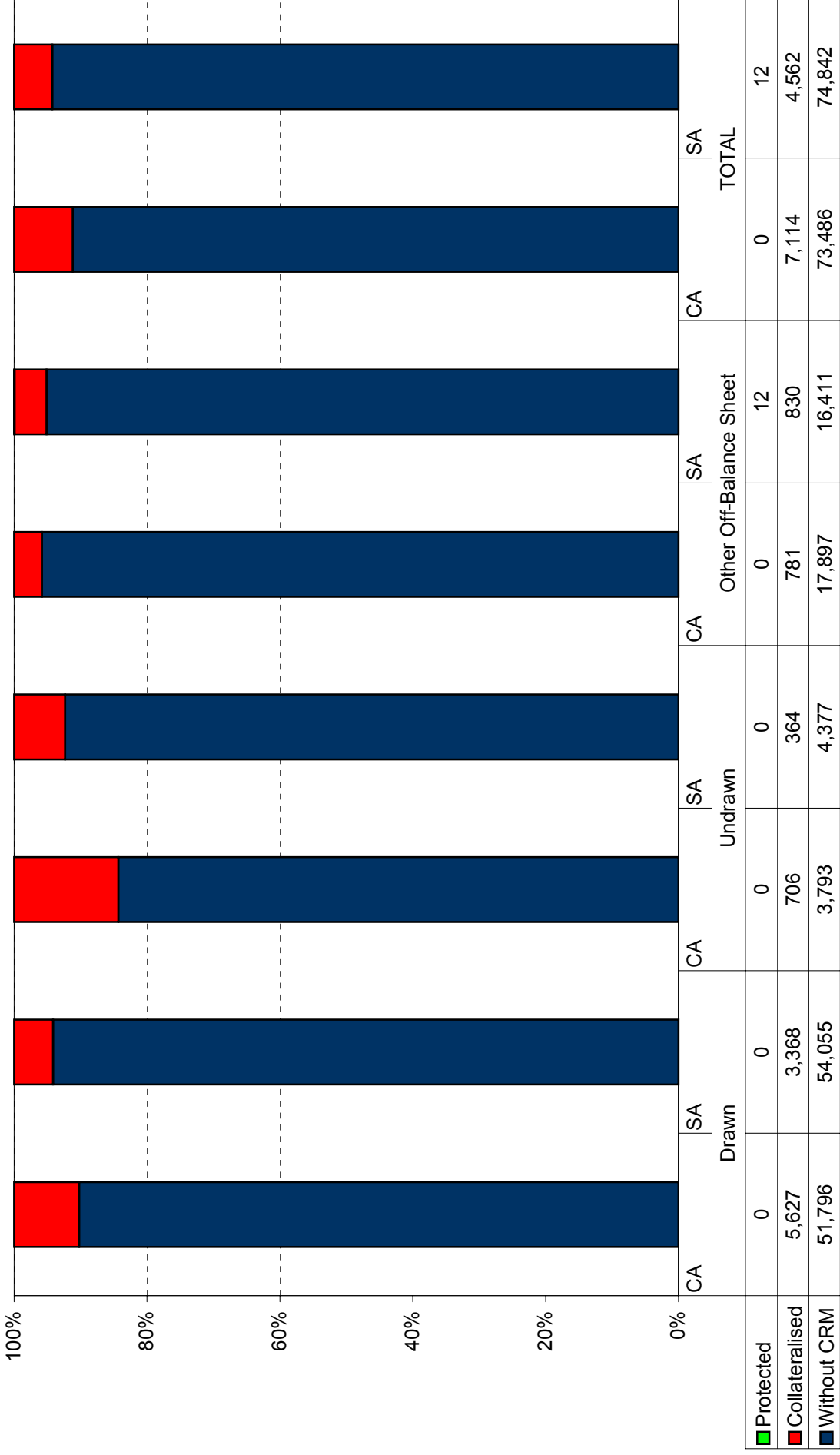
Grafik 46: Trading Book (Specific Risk) Portföyü Kredi Kalitesi Dağılımı

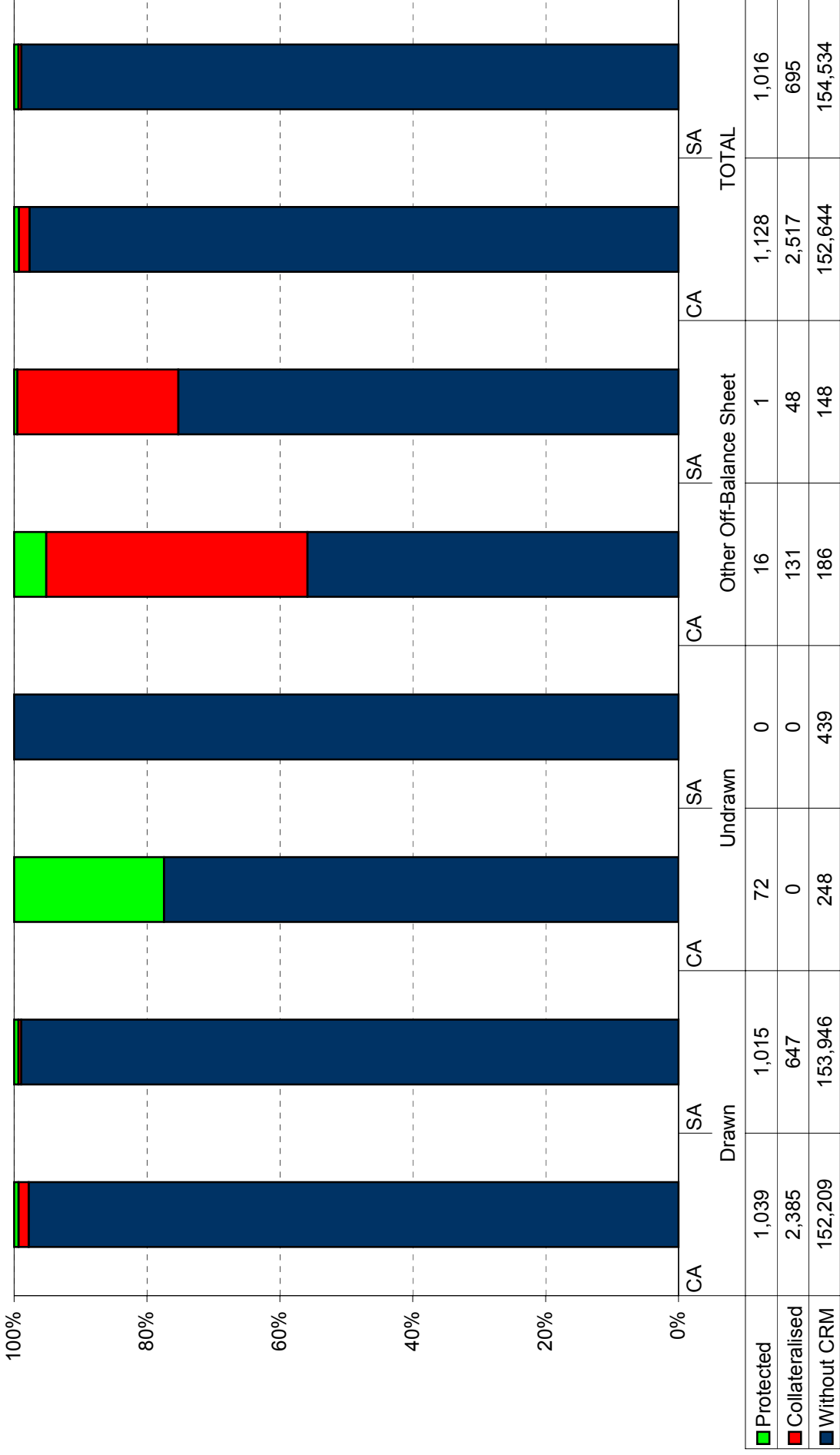

Grafik 49: Non-SME Corporate Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

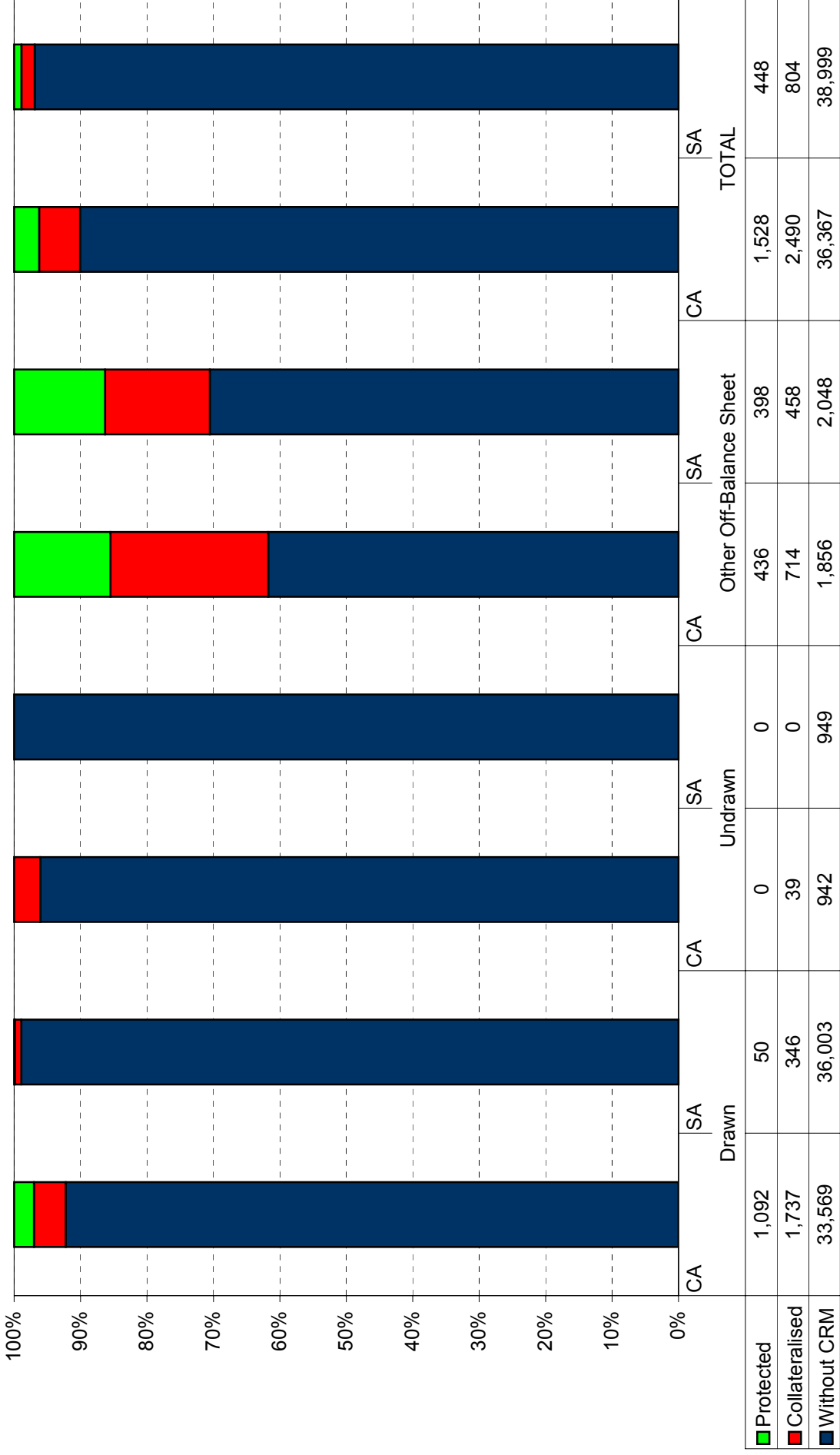

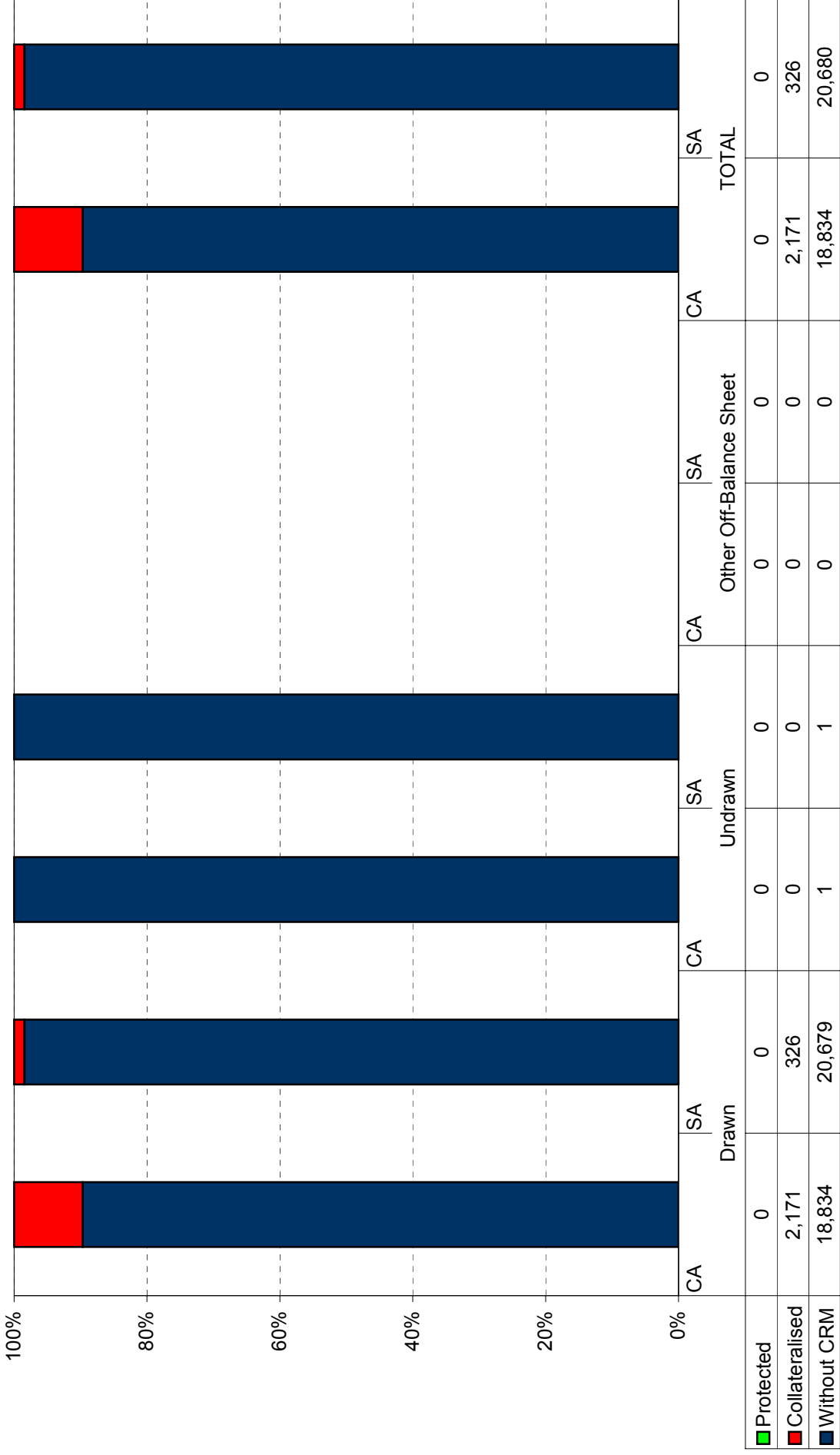
Grafik 50: Sovereign Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

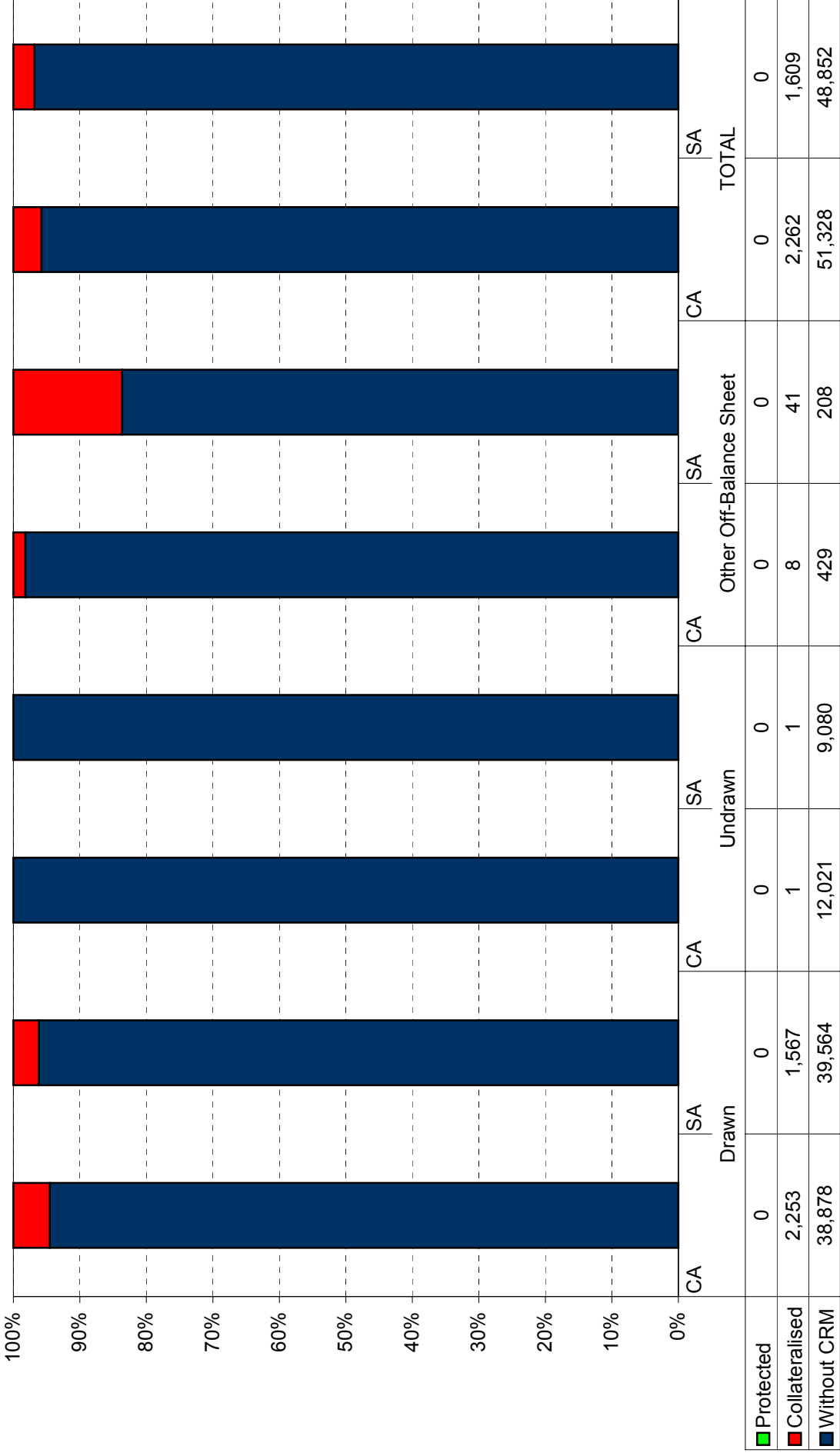
Grafik 51: Bank Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

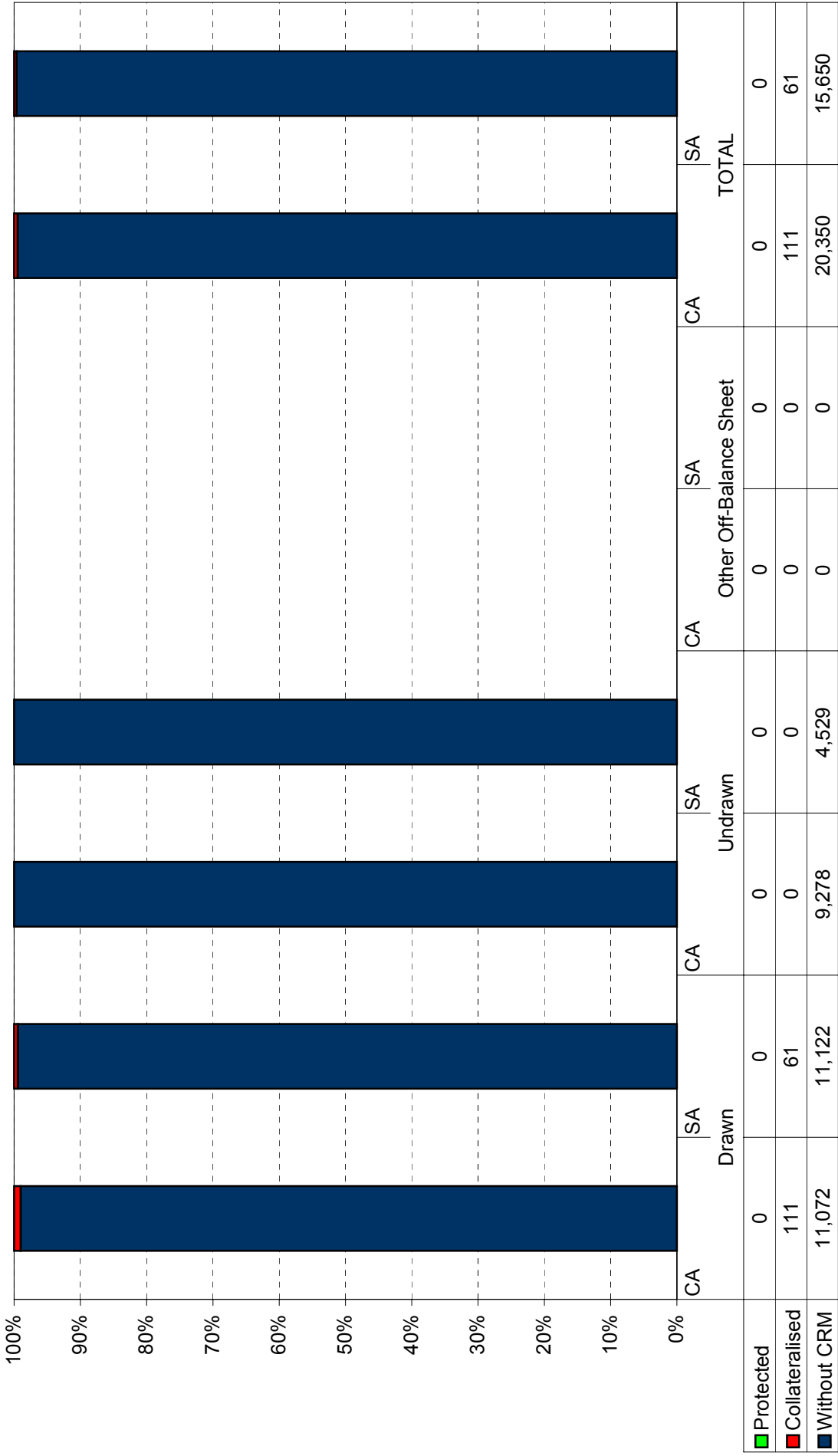
Grafik 52: Residential Mortgage Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

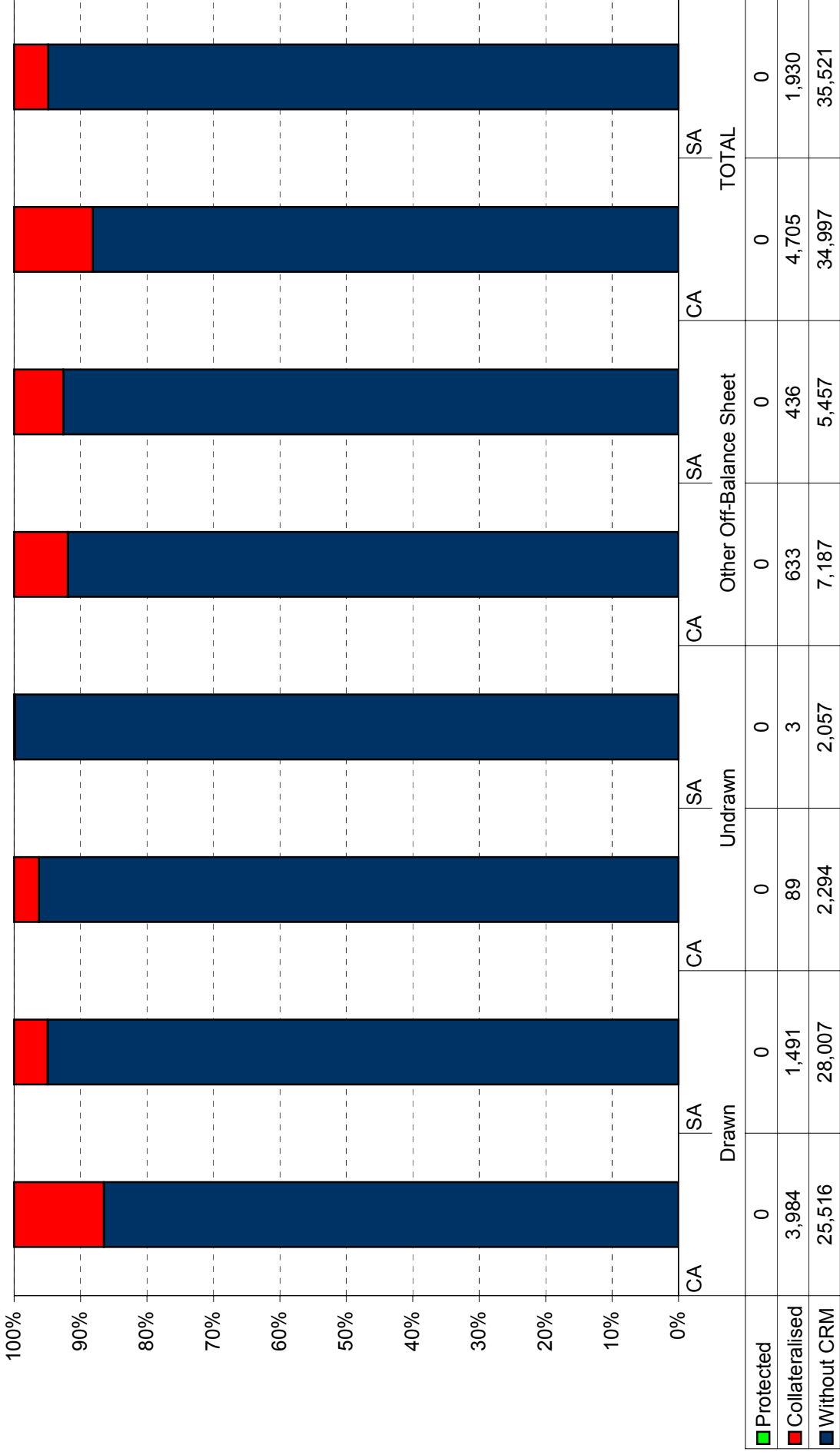
Grafik 53: Other Retail Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

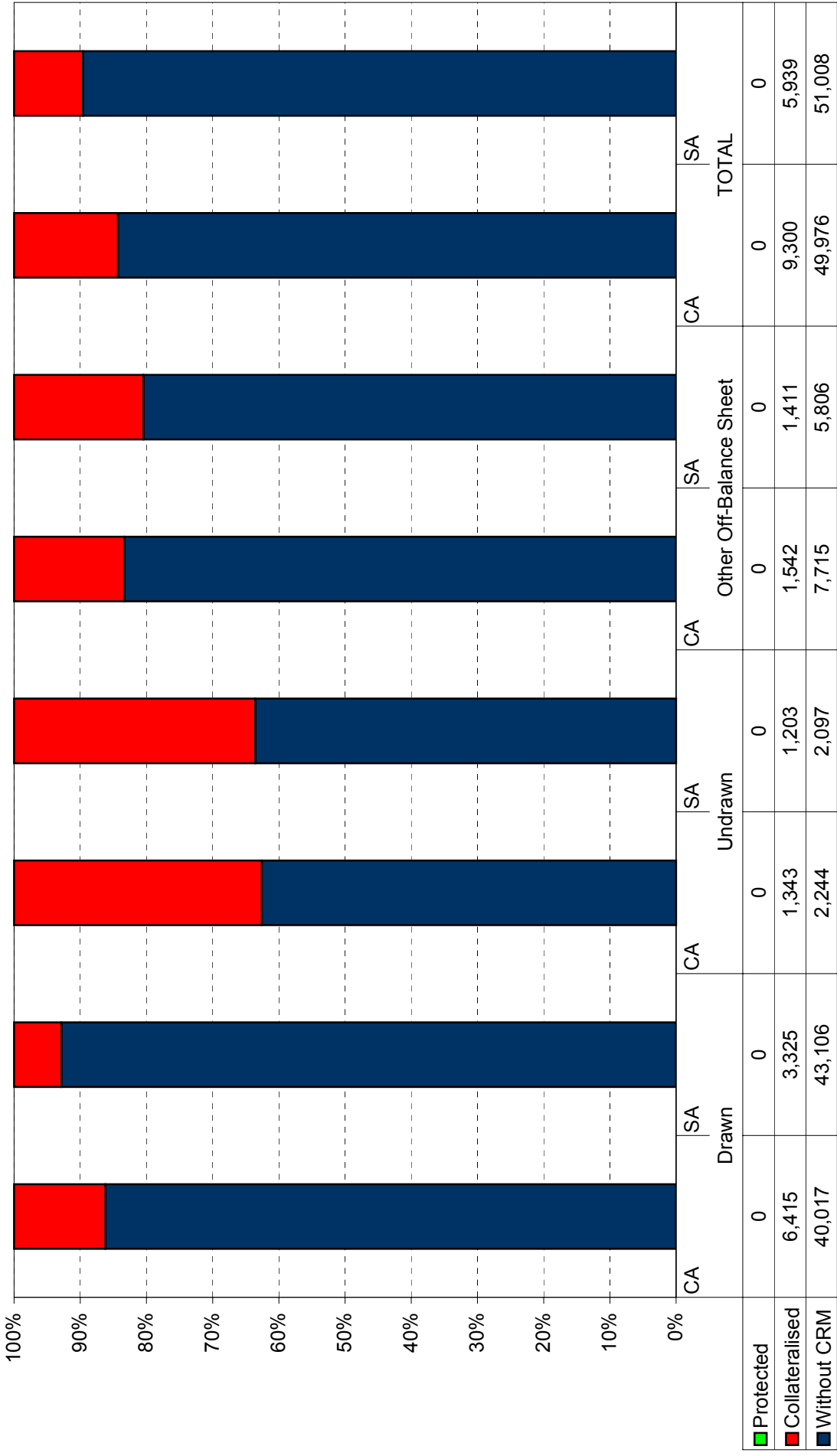
Grafik 54: Qualifying Revolving Retail Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

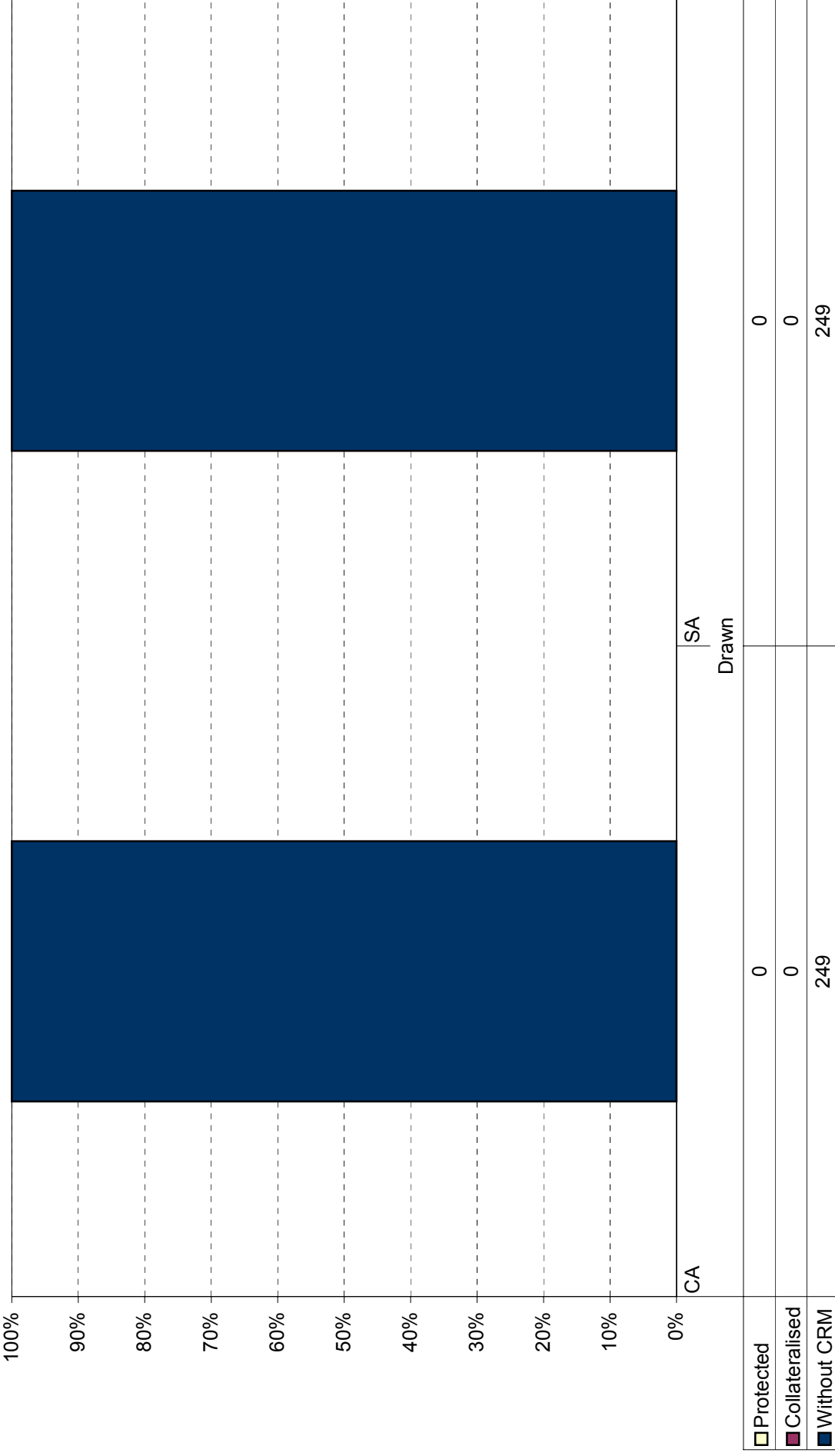
Grafik 55: SME Corporate Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

Grafik 56: SME Retail Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

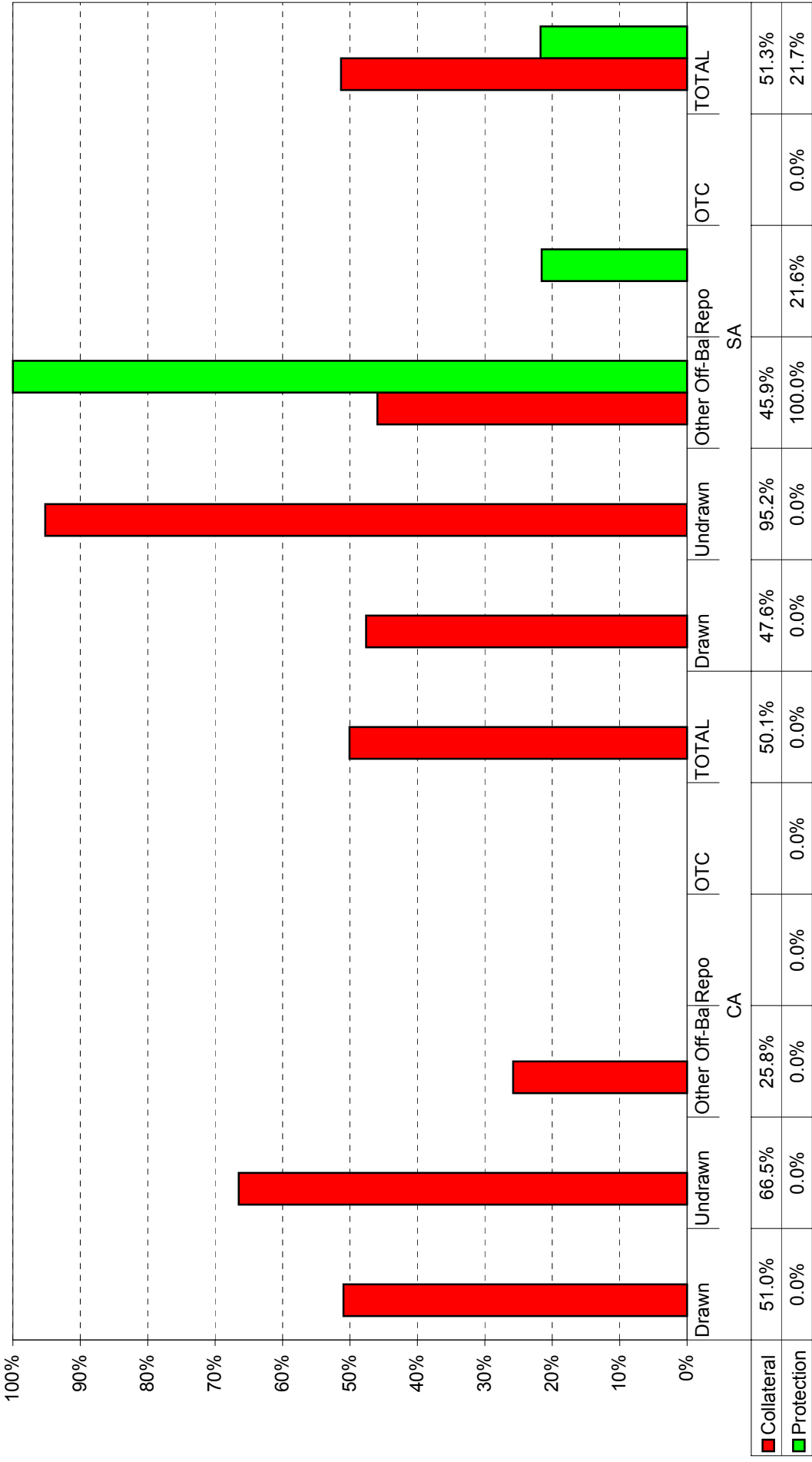

Grafik 57: Equity Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Dağılımı

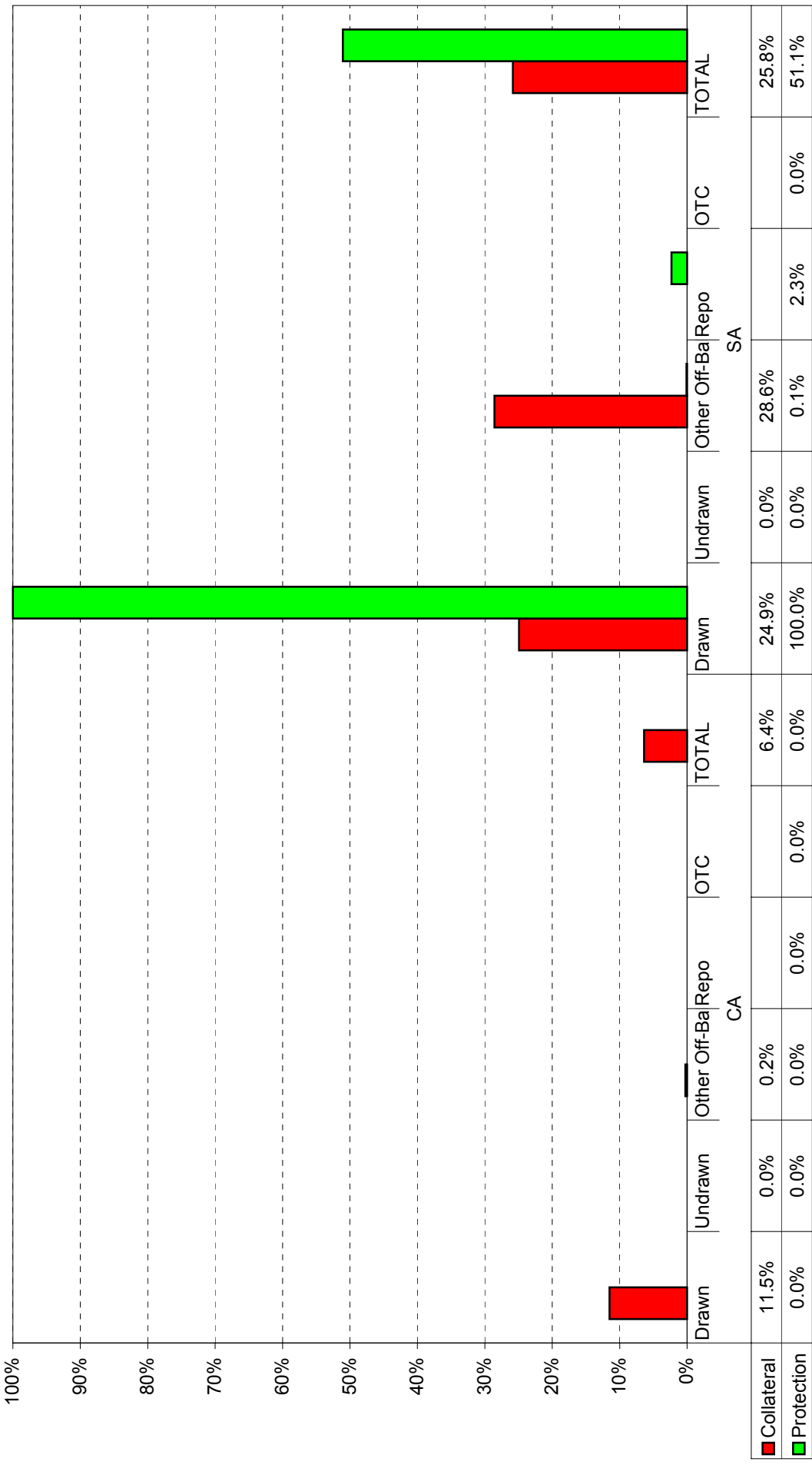

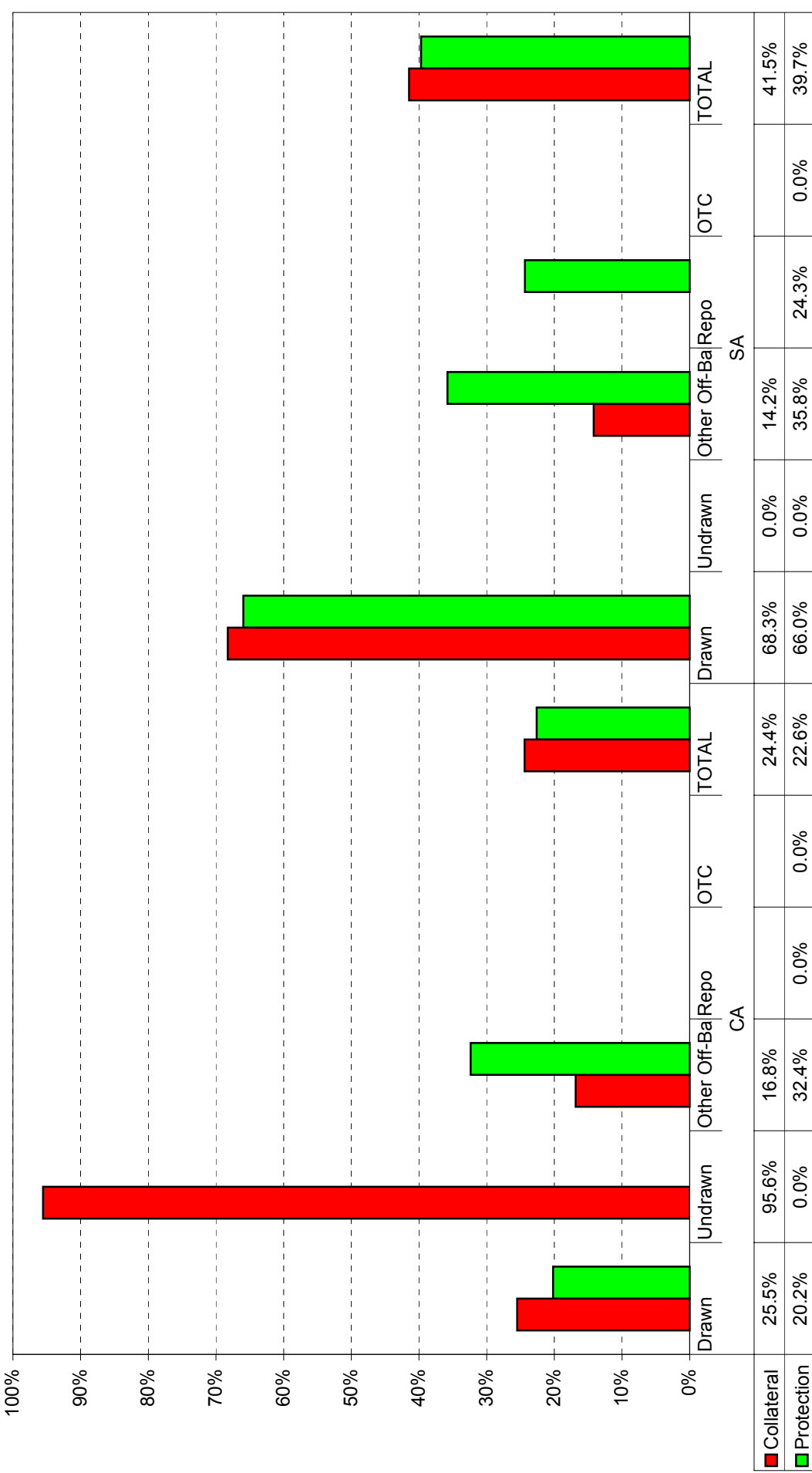
Grafik 58: Non-SME Corporate Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Etkisi
(Kredi Riski Azaltım Aracı Sonrası Risk Ağırlıklı Varlıklar / Kredi Riski Azaltım Aracı Öncesi Risk Ağırlıklı Varlıklar)

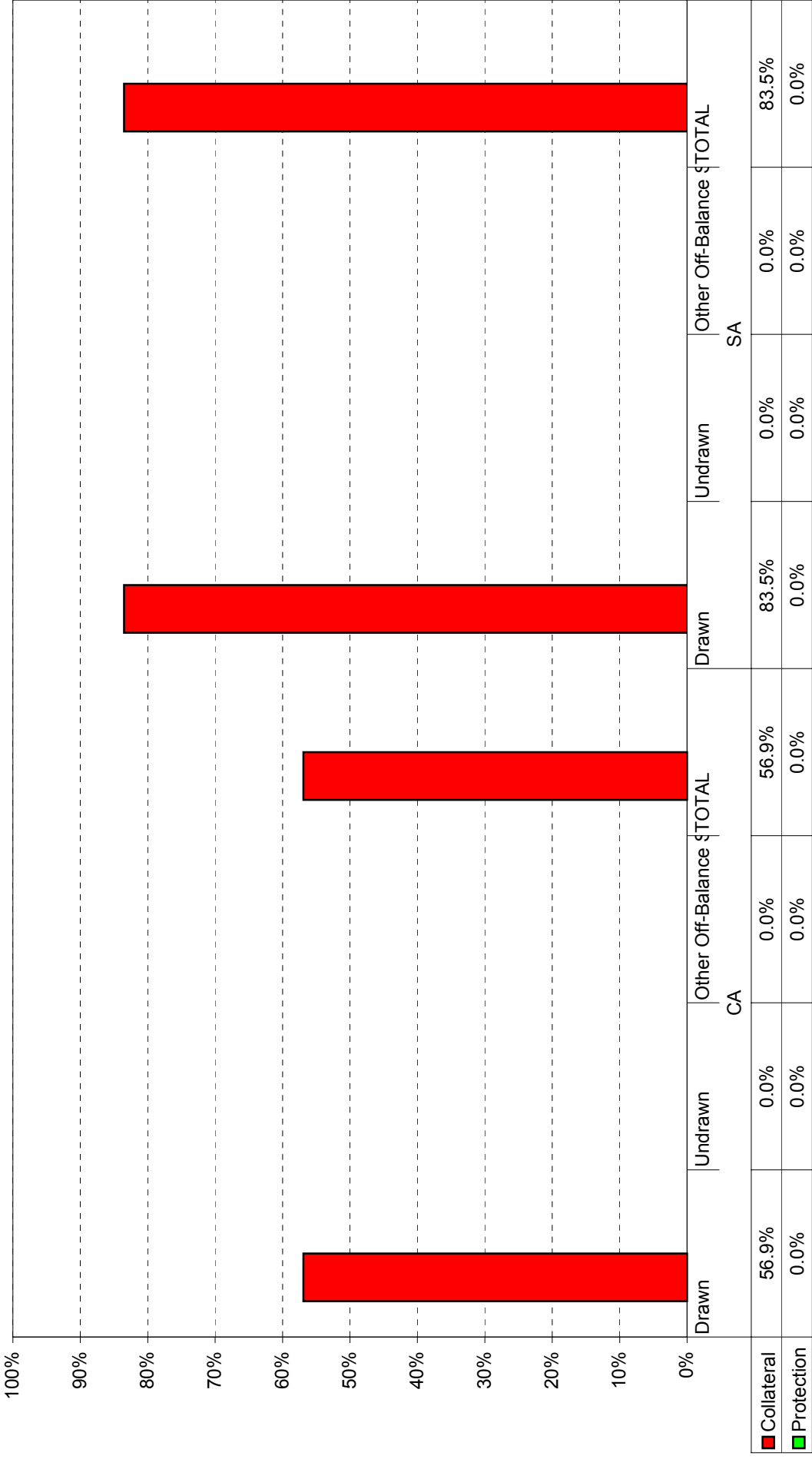
**Grafik 59: Sovereign Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Etkisi
(Kredi Riski Azaltım Aracı Sonrası Risk Ağırlıklı Varlıklar / Kredi Riski Azaltım Aracı Öncesi Risk Ağırlıklı Varlıklar)**

**Grafik 60: Bank Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Etkisi
(Kredi Riski Azaltım Aracı Sonrası Risk Ağırlıklı Varlıklar / Kredi Riski Azaltım Aracı Öncesi Risk Ağırlıklı Varlıklar)**

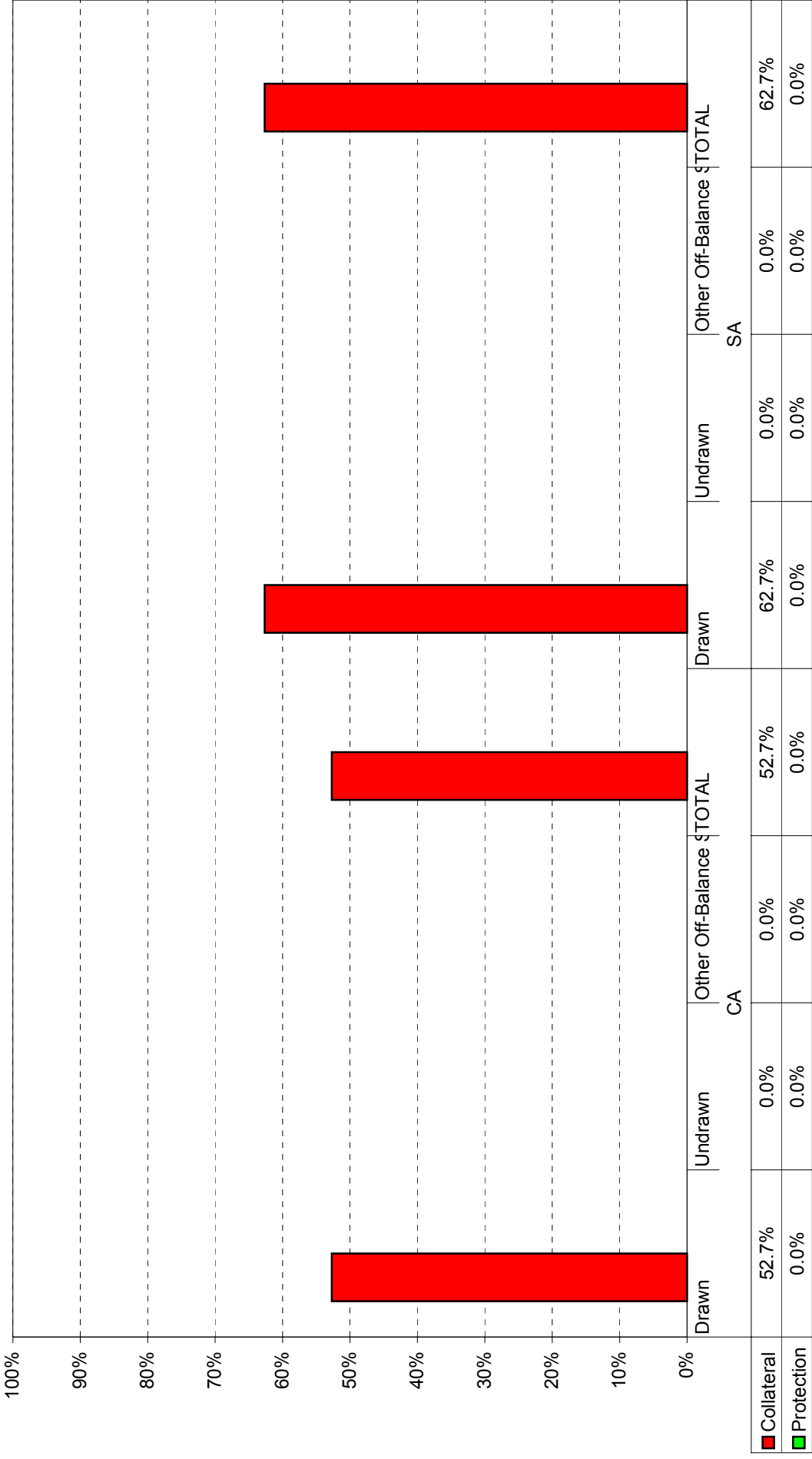

**Grafik 61: Residential Mortgage Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Etkisi
(Kredi Riski Azaltım Aracı Sonrası Risk Ağırlıklı Varlıklar / Kredi Riski Azaltım Aracı Öncesi Risk Ağırlıklı Varlıklar)**

**Grafik 63: Qualifying Revolving Retail Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Etkisi
(Kredi Riski Azaltım Aracı Sonrası Risk Ağırlıklı Varlıklar / Kredi Riski Azaltım Aracı Öncesi Risk Ağırlıklı Varlıklar)**

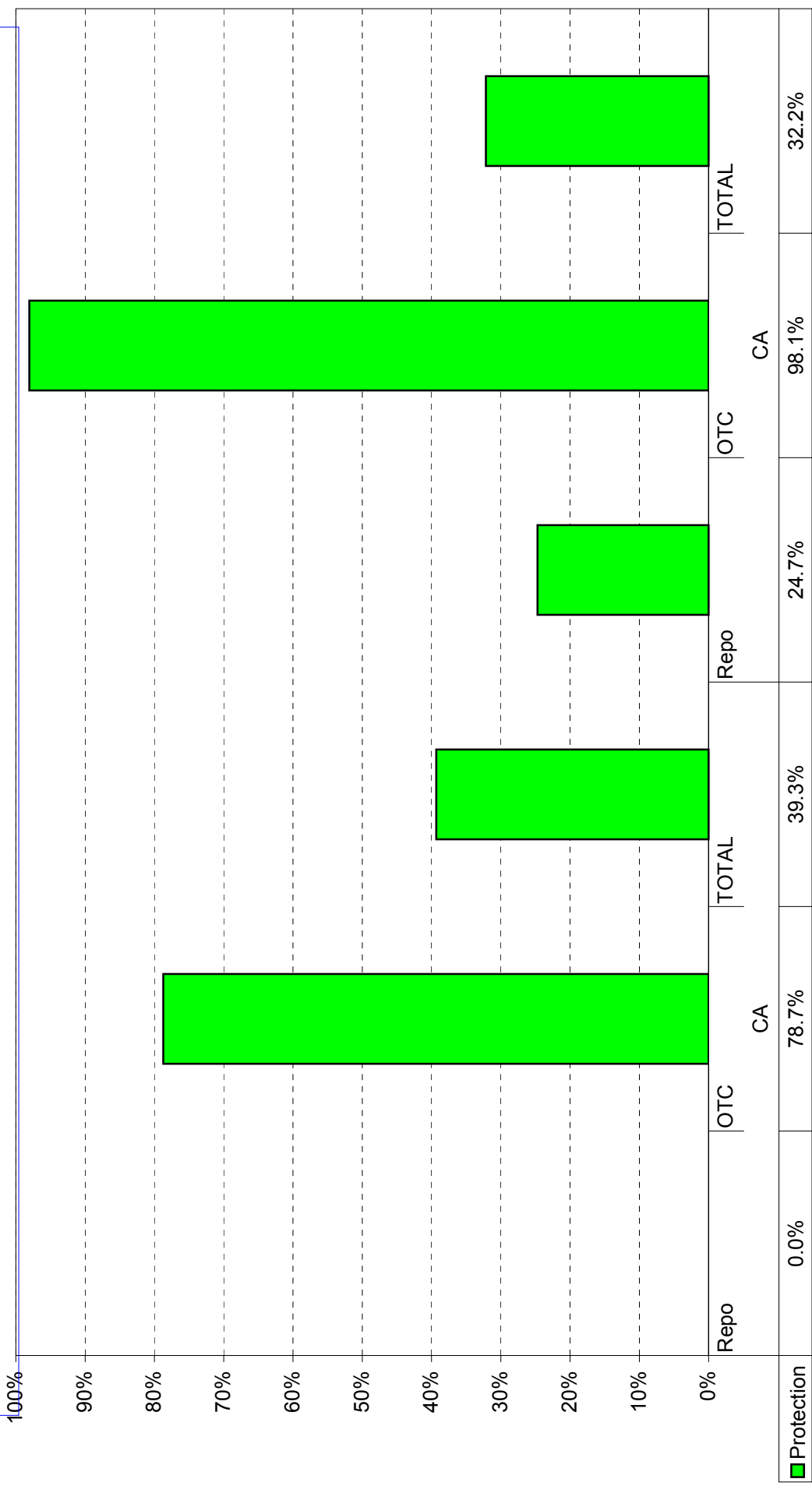

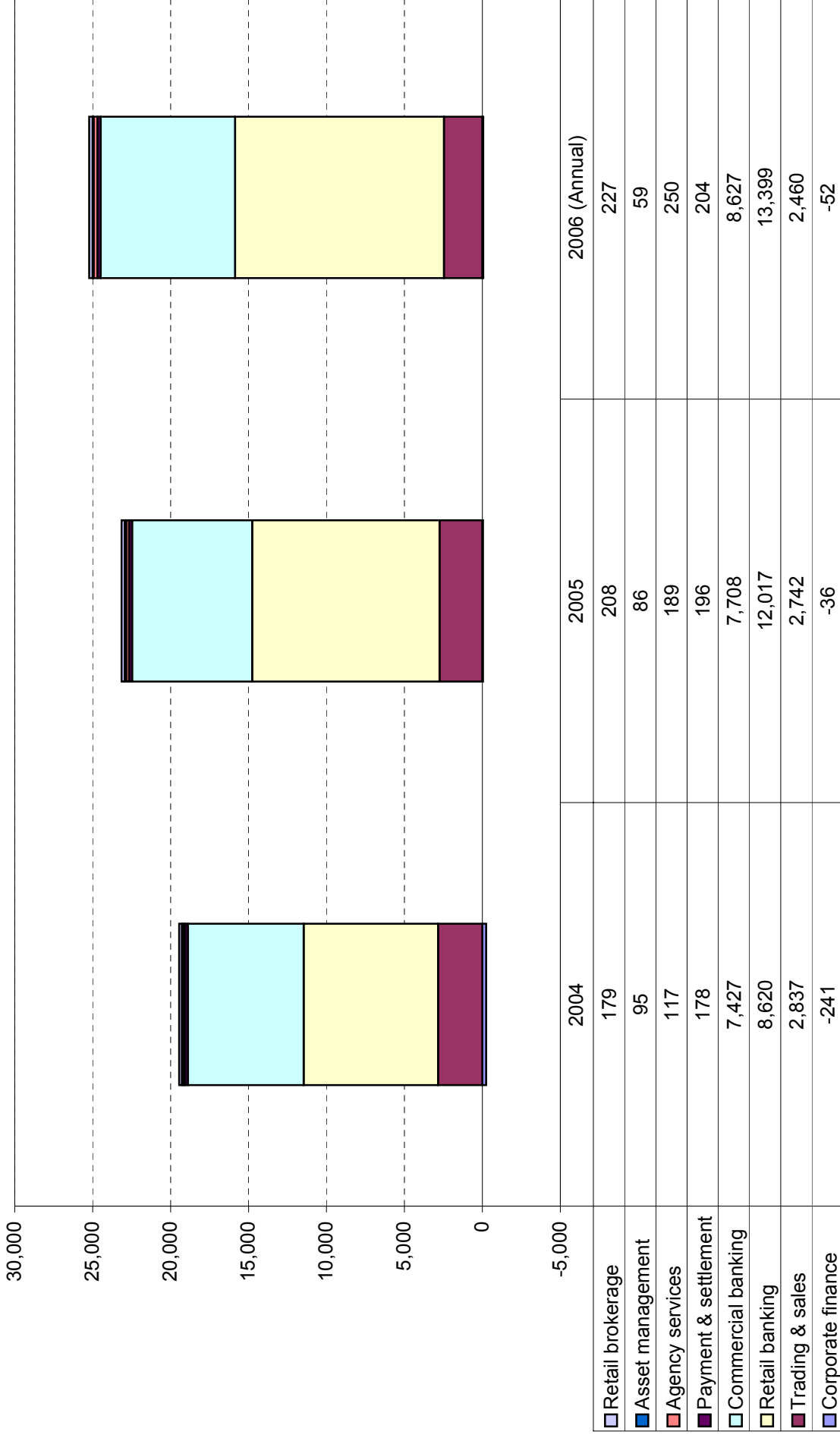

**Grafik 66: Trading Book Portföyü Kredi Riski Azaltım Araçları Etkisi
(Kredi Riski Azaltım Aracı Sonrası Risk Ağırlıklı Varlıklar / Kredi Riski Azaltım Aracı Öncesi Risk Ağırlıklı Varlıklar)**

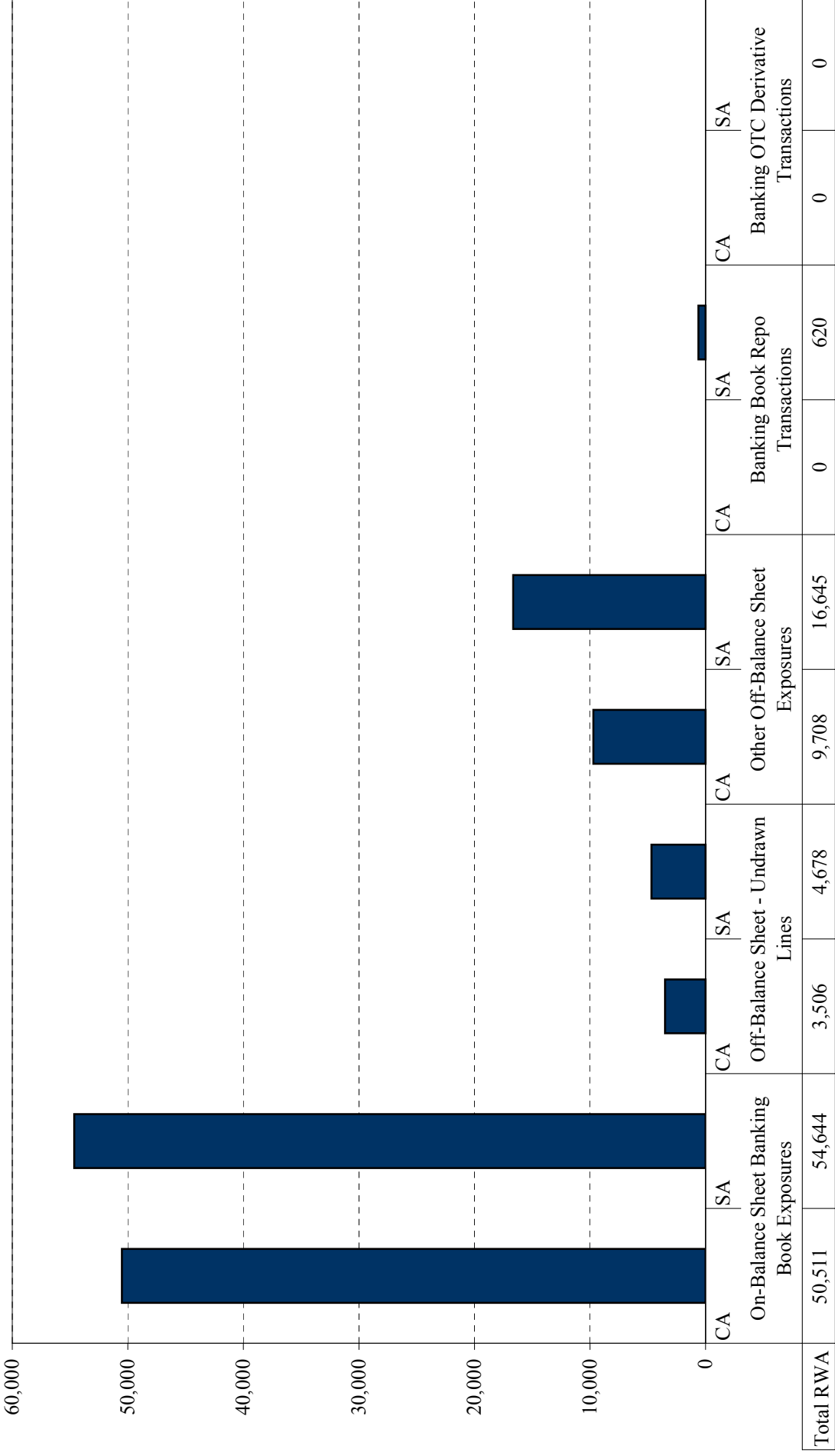
Grafik 67: Brüt Gelir Dağılımları

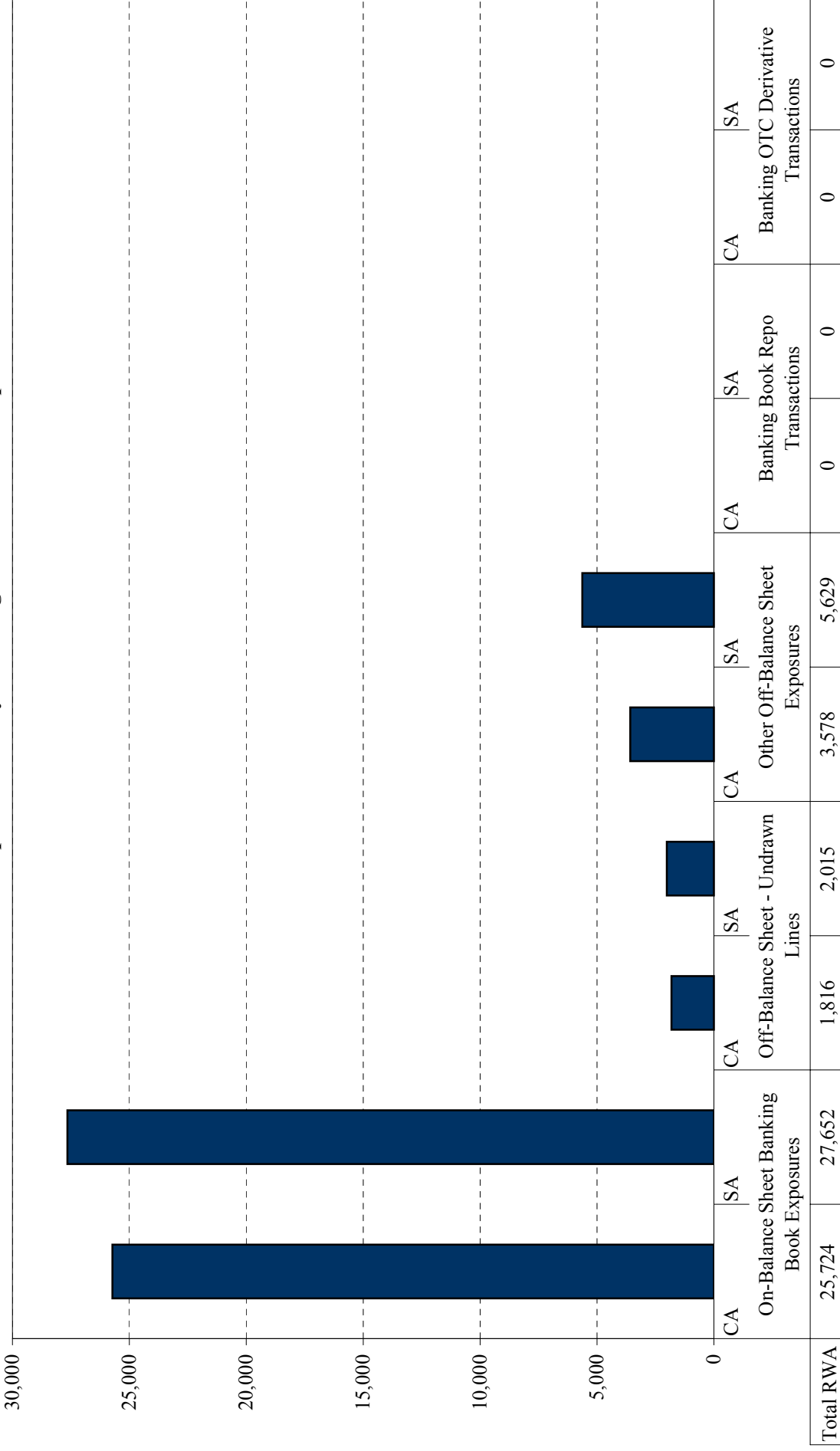
Grafik 68: Operasyonel Riske İlişkin Alternatif Standart Yaklaşımında Kullanılan Aktif Büyüklükleri

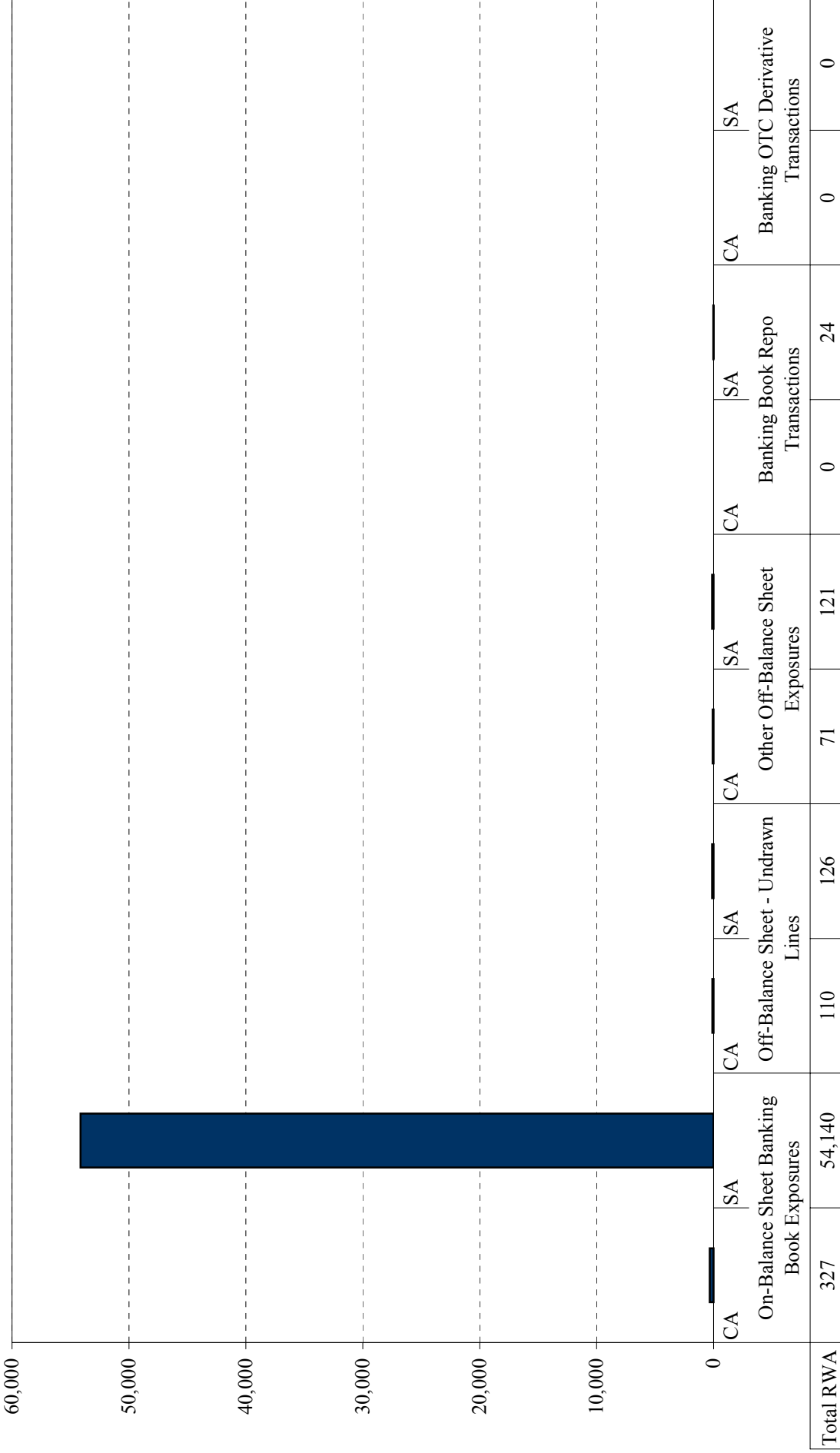
Grafik 69: Non-SME Corporate Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

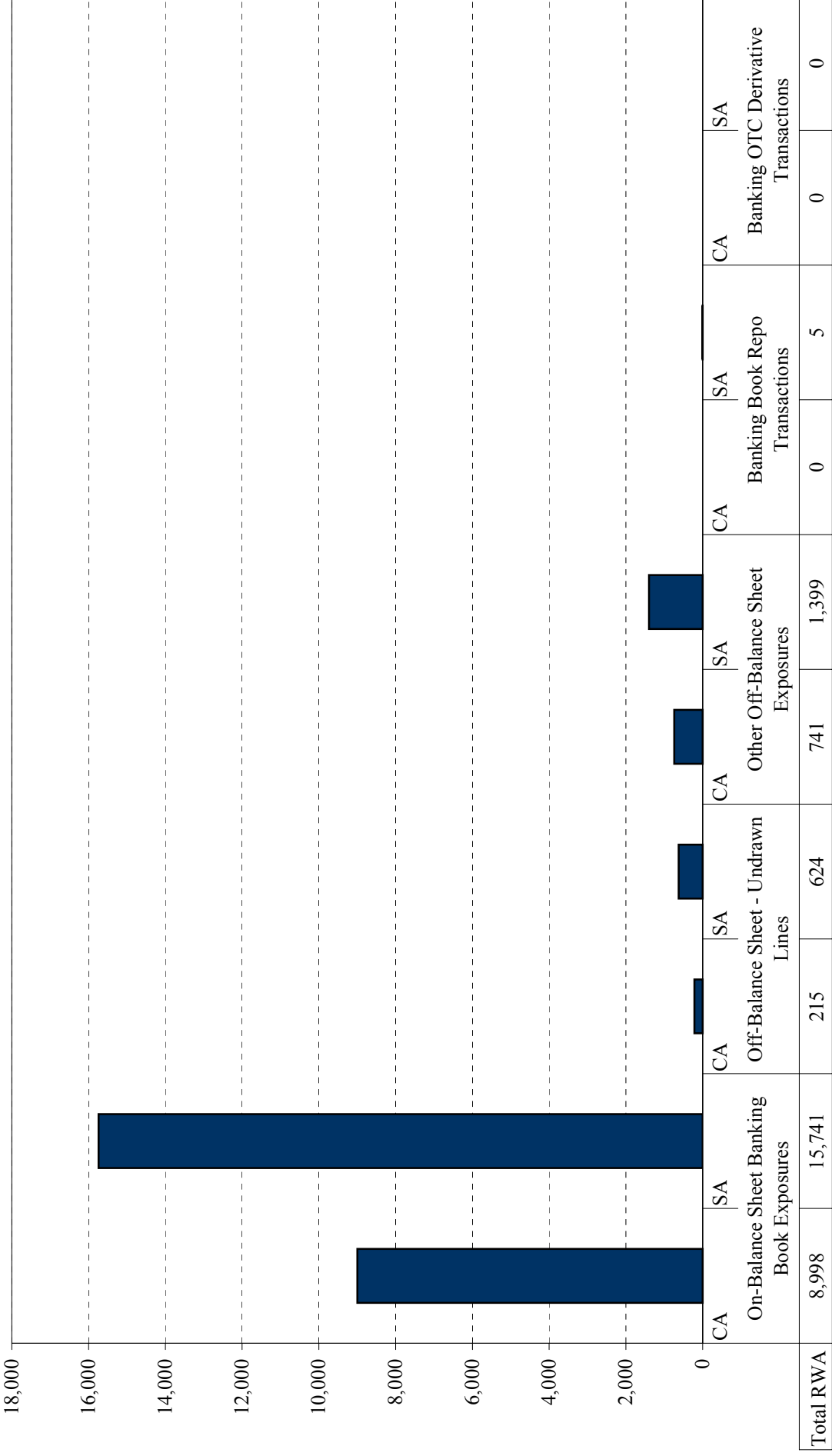
Grafik 70: SME Corporate Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

Grafik 71: Sovereign Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

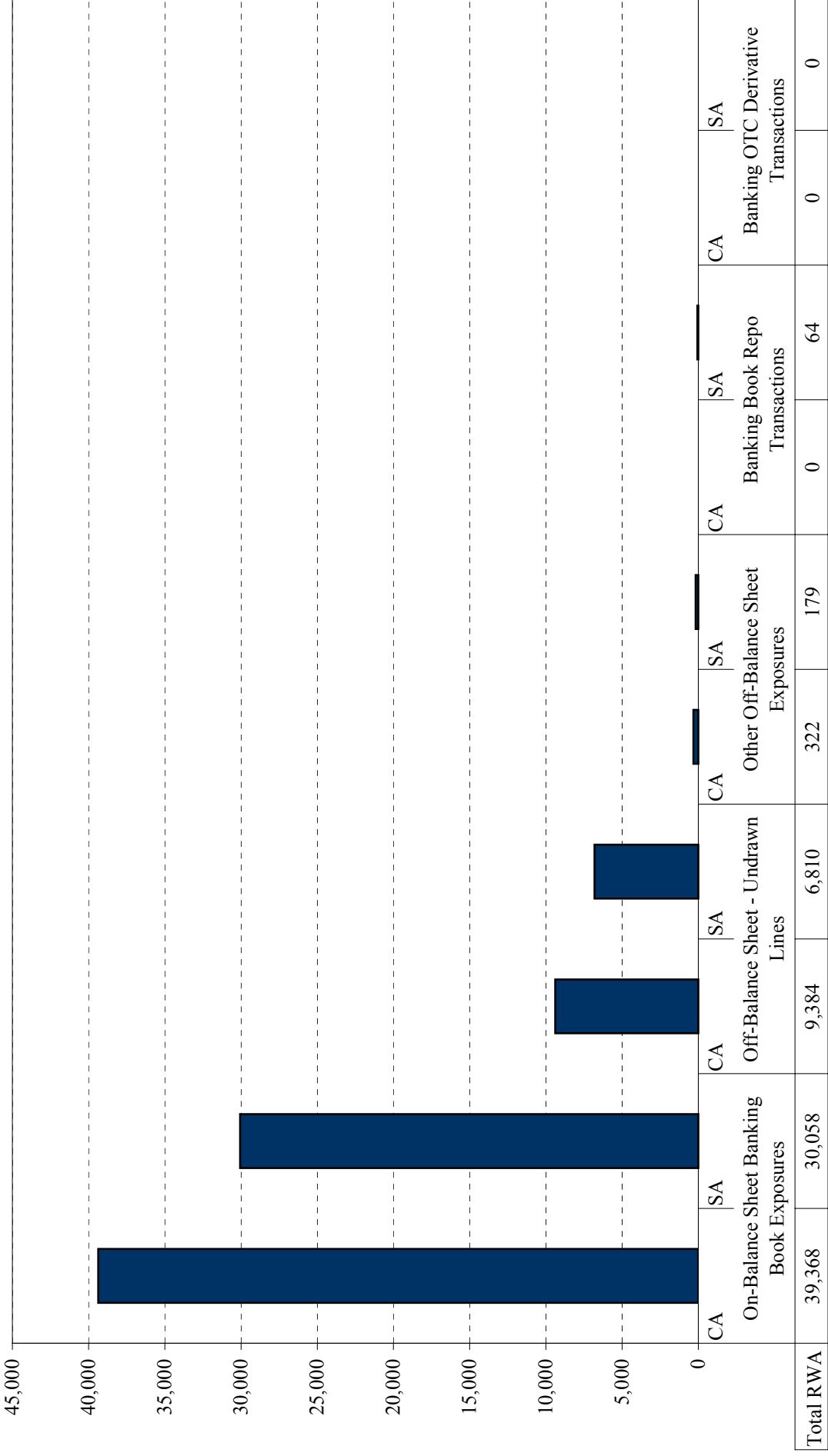
Grafik 72: Bank Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

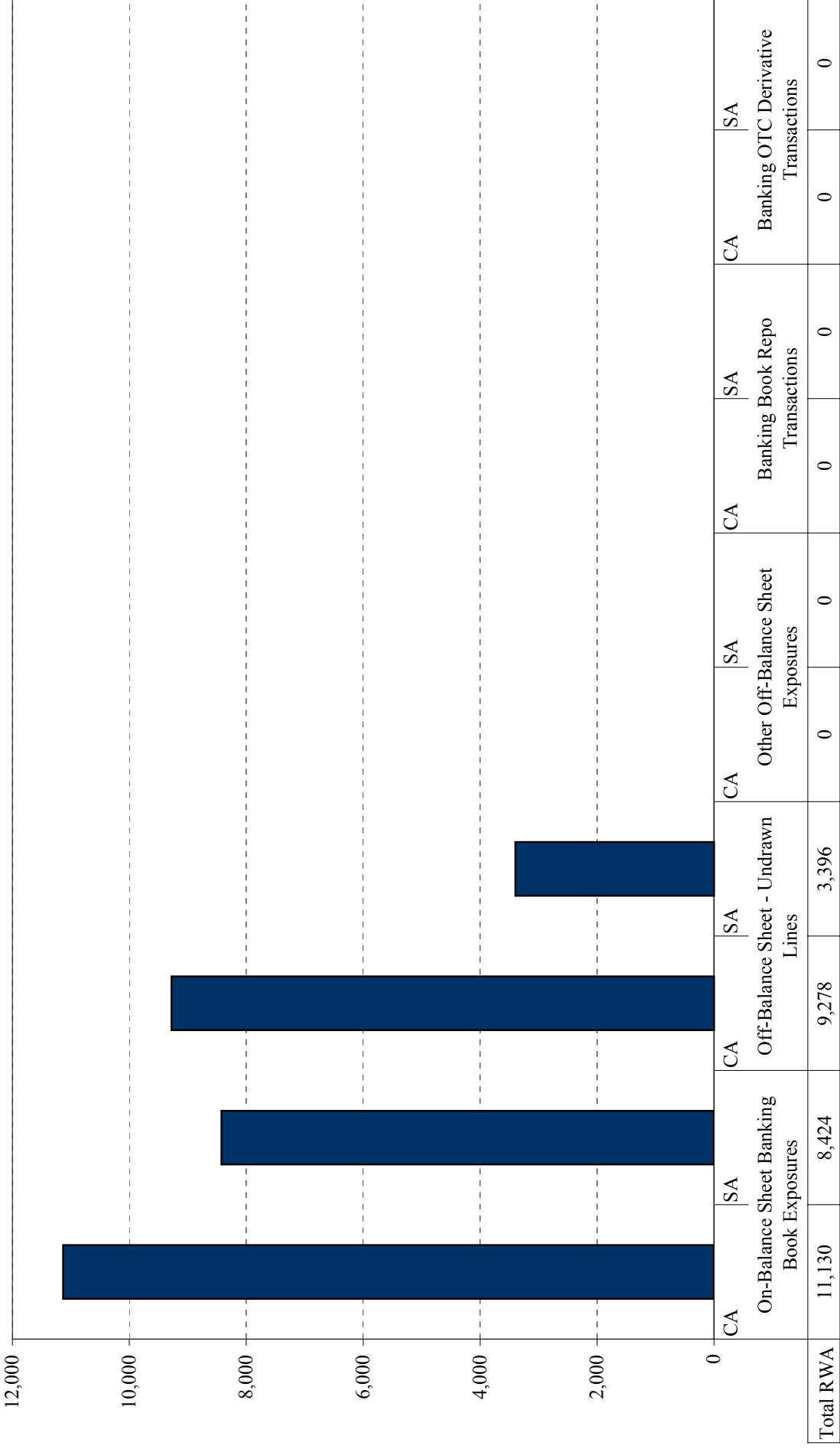

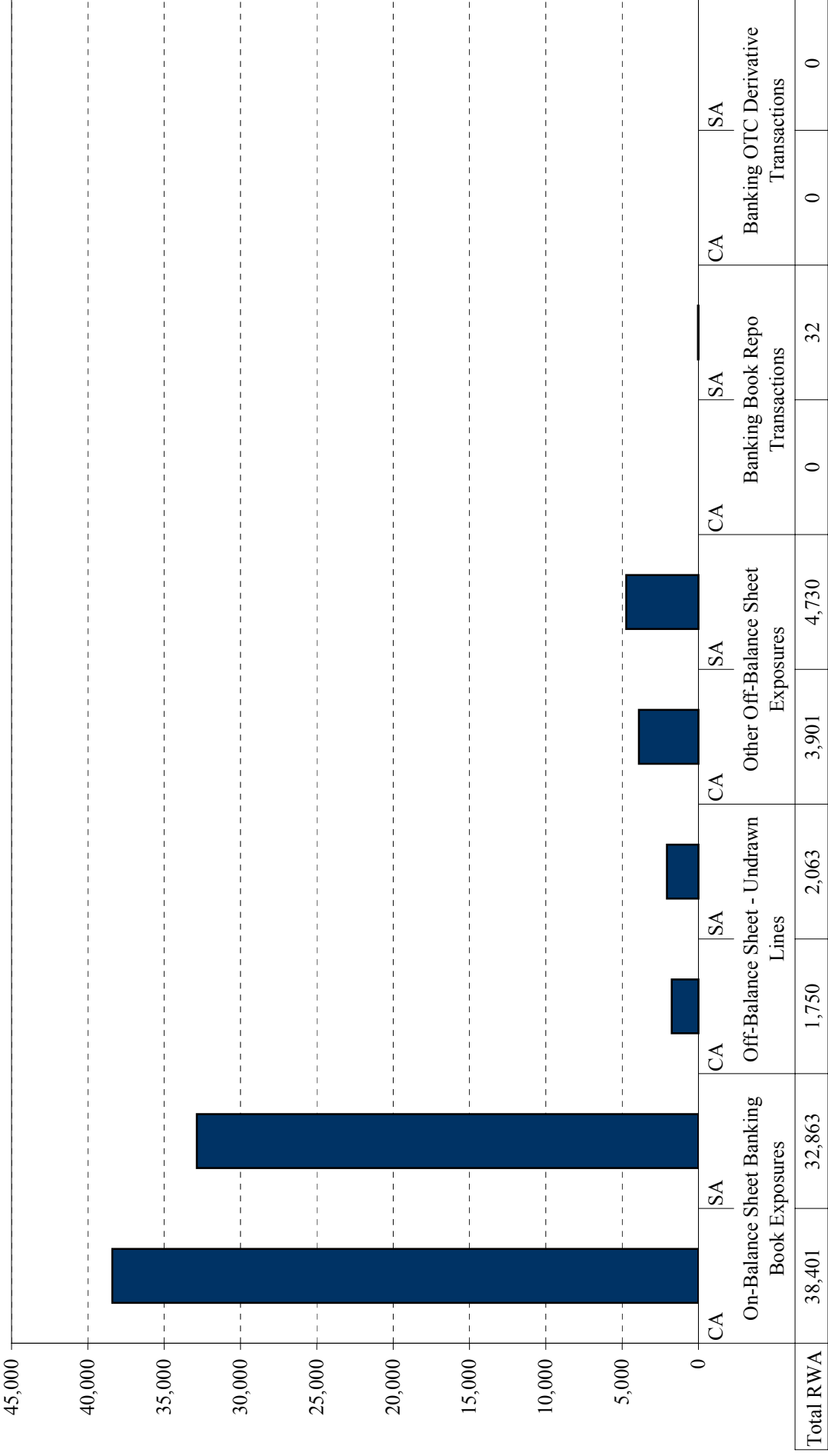
Grafik 74: Non-Mortgage Retail Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

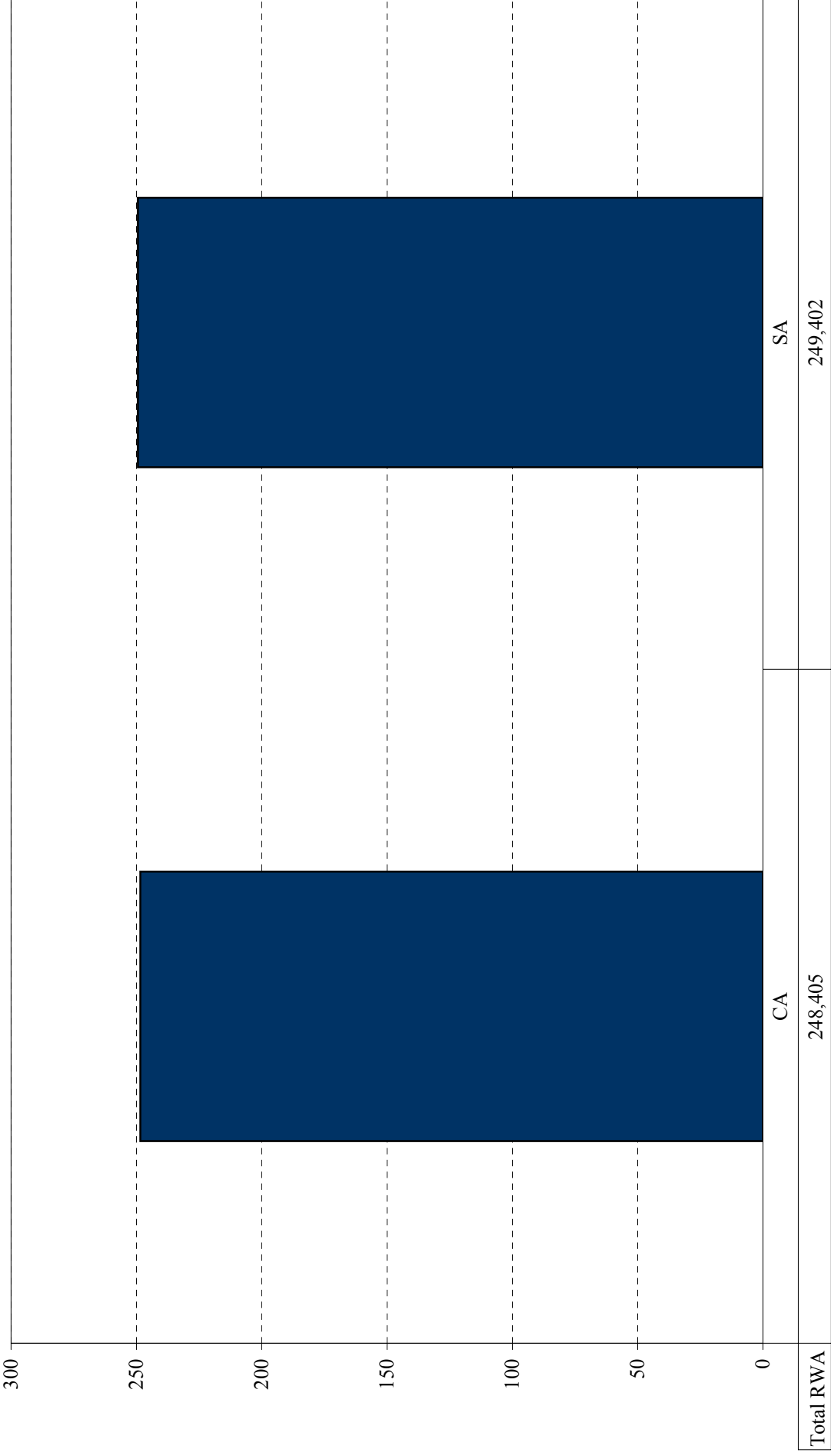
Grafik75 : Qualifying Revolving Retail Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

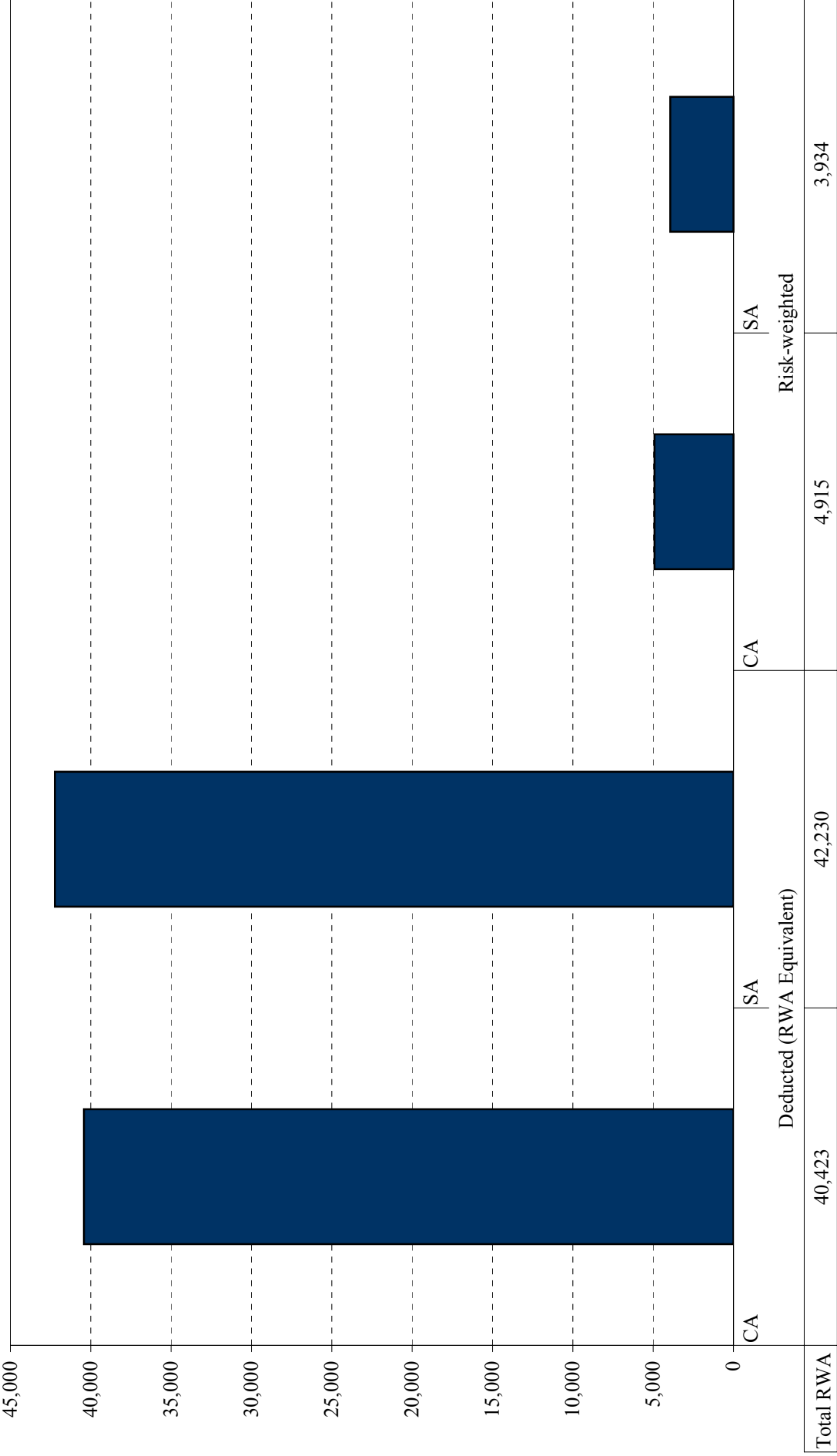
Grafik 76: SME Retail Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

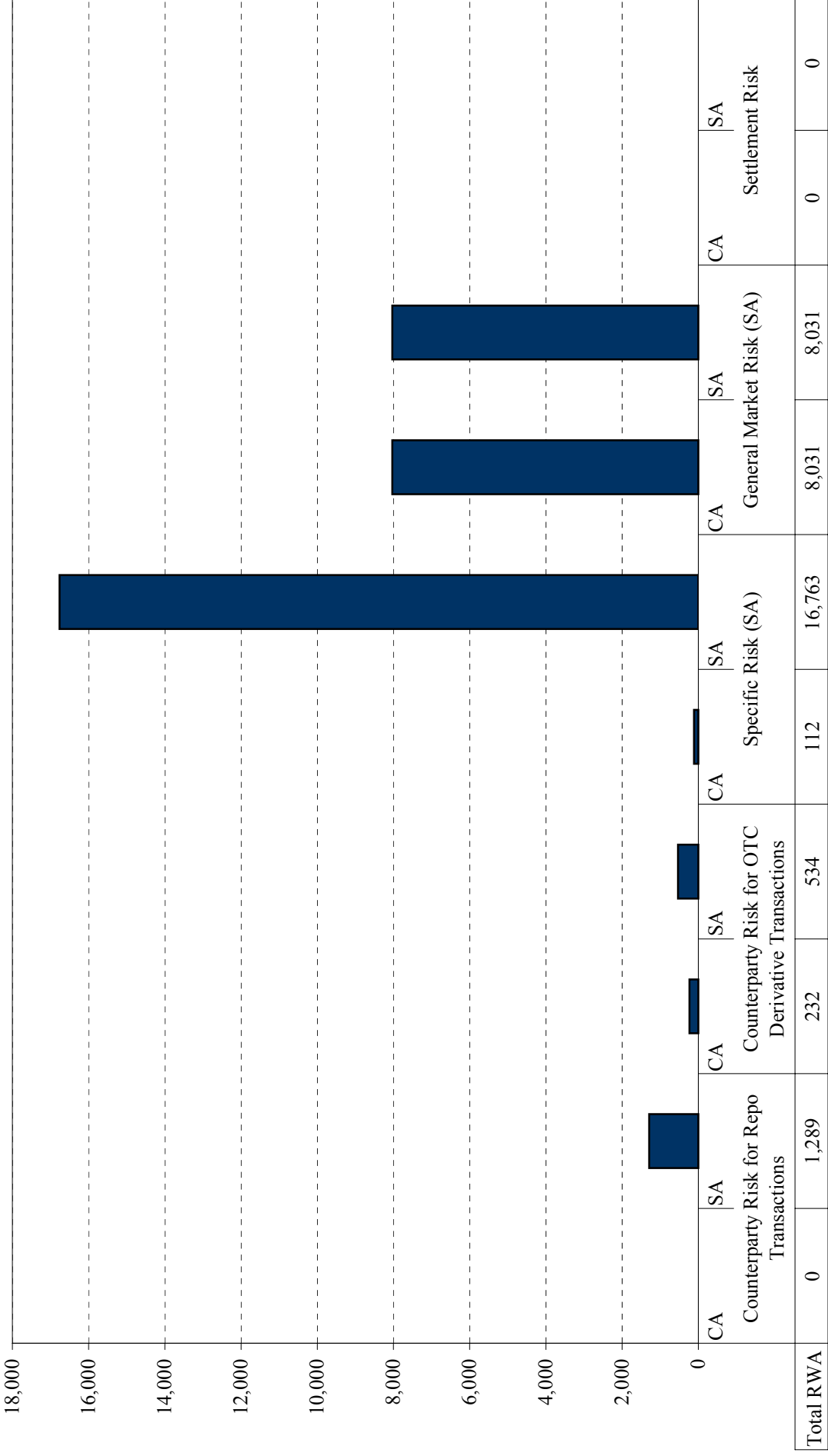
Grafik 77: Equity Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

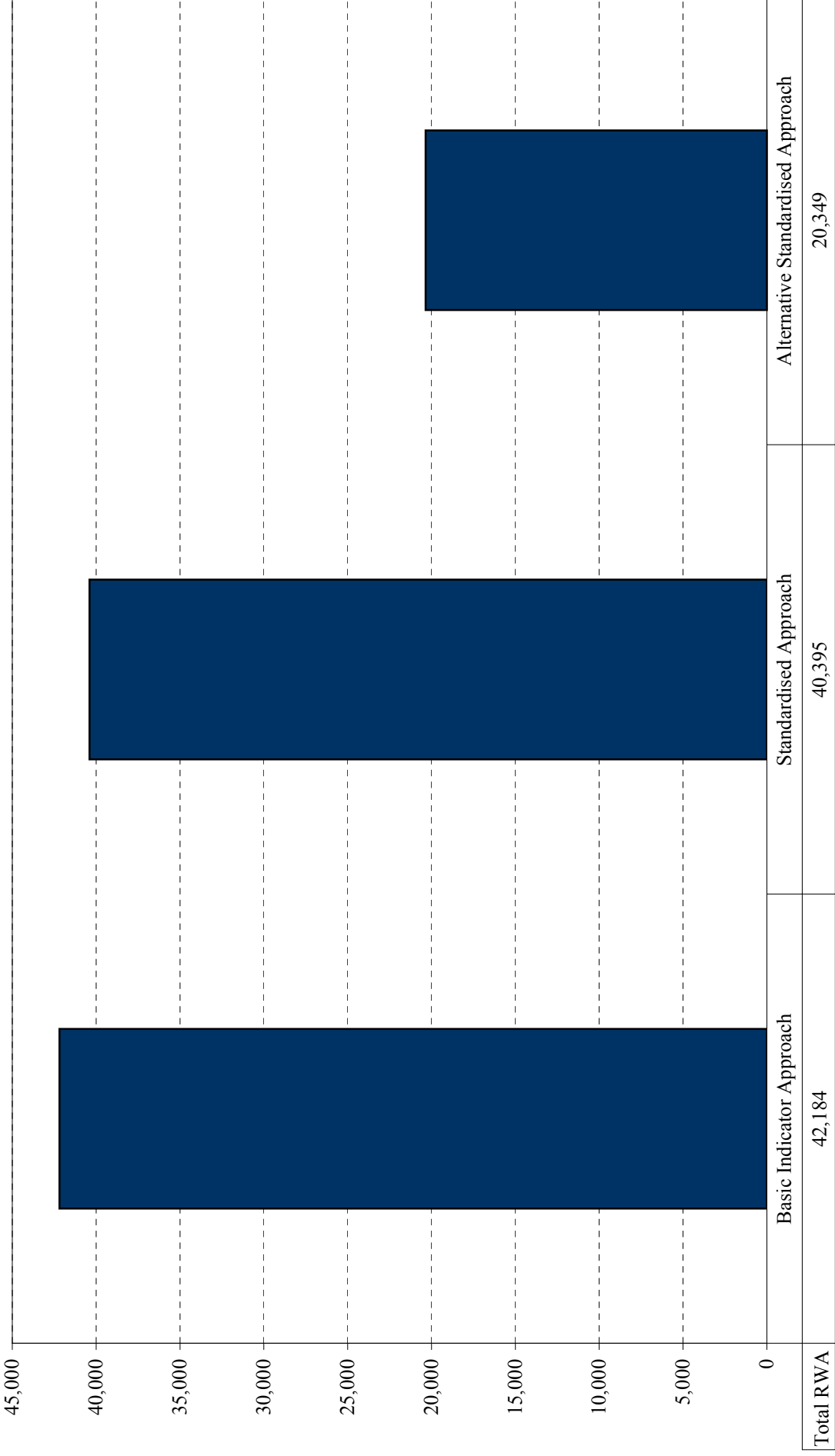
Grafik 78: Related Entities Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

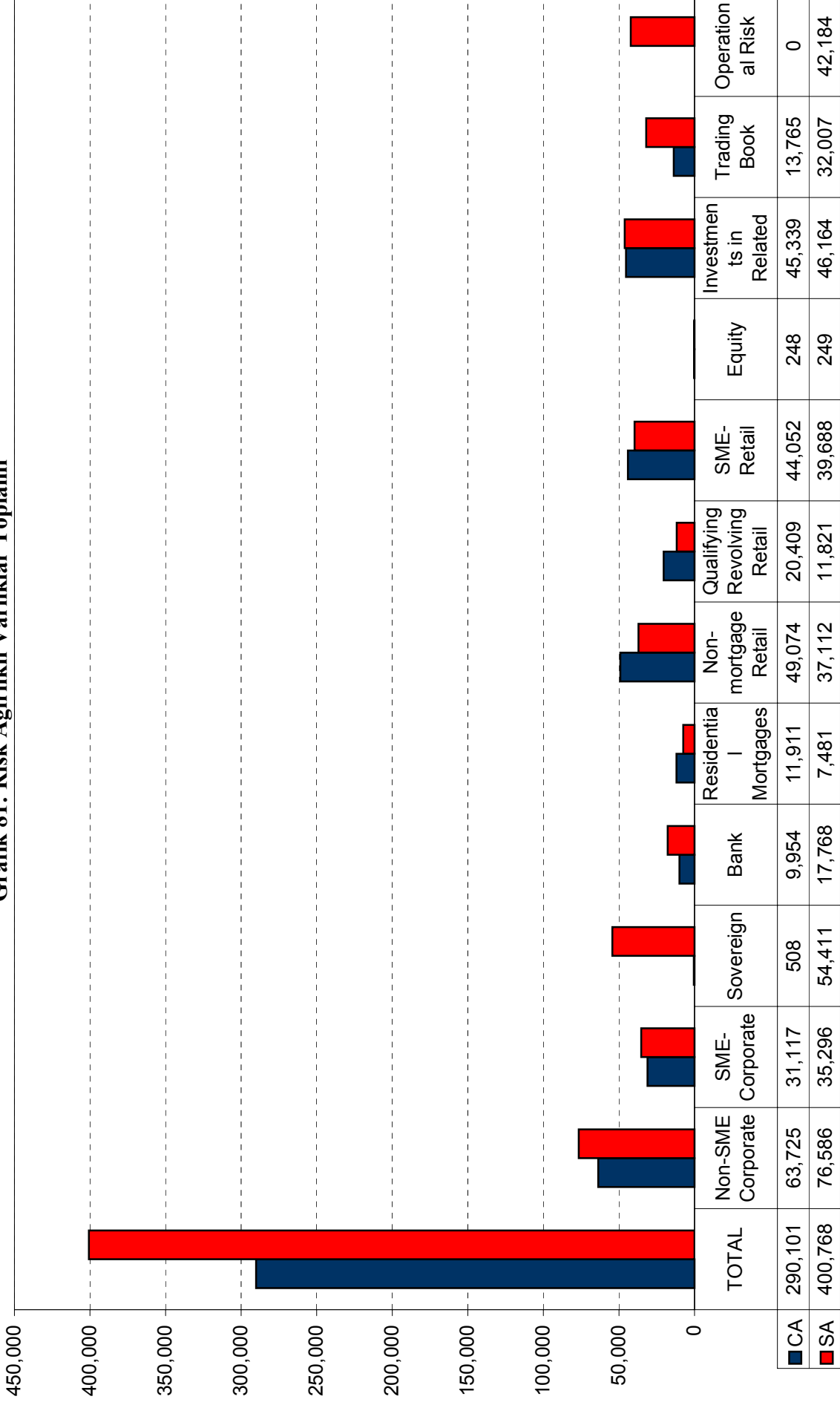
Grafik 79: Trading Book Portföyü Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

Grafik 80: Operasyonel Risk Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

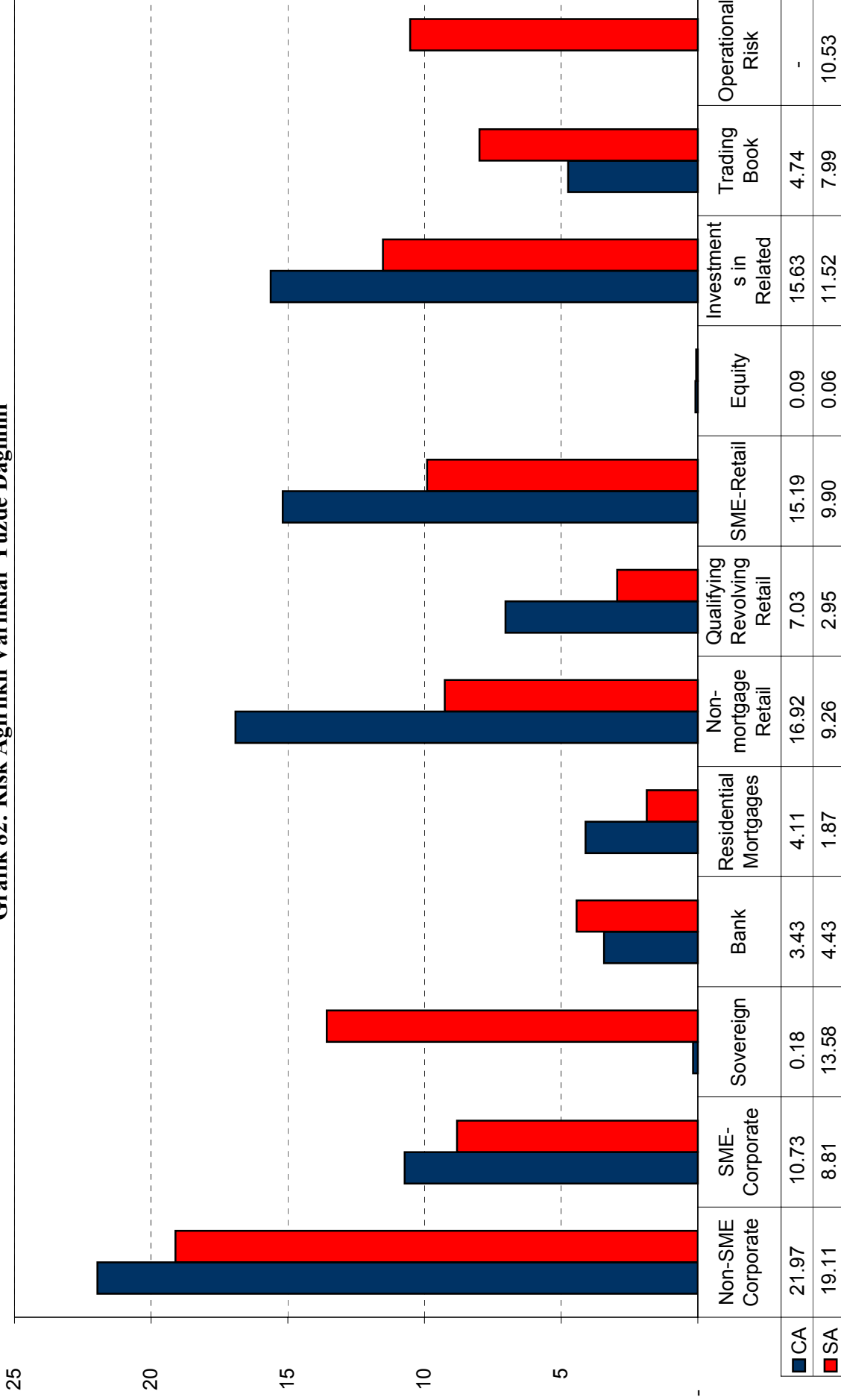

Grafik 81: Risk Ağırlıklı Varlıklar Toplamı

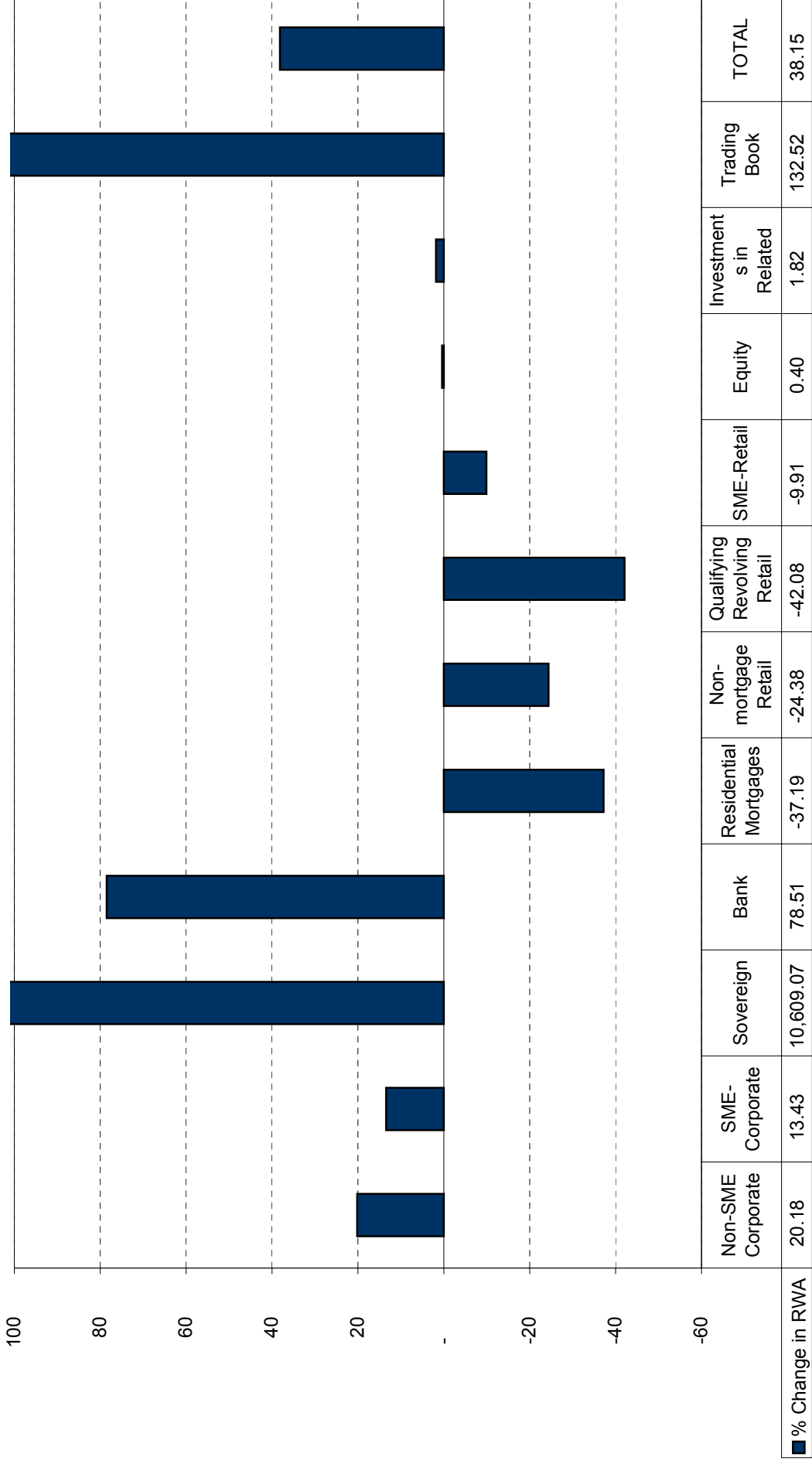

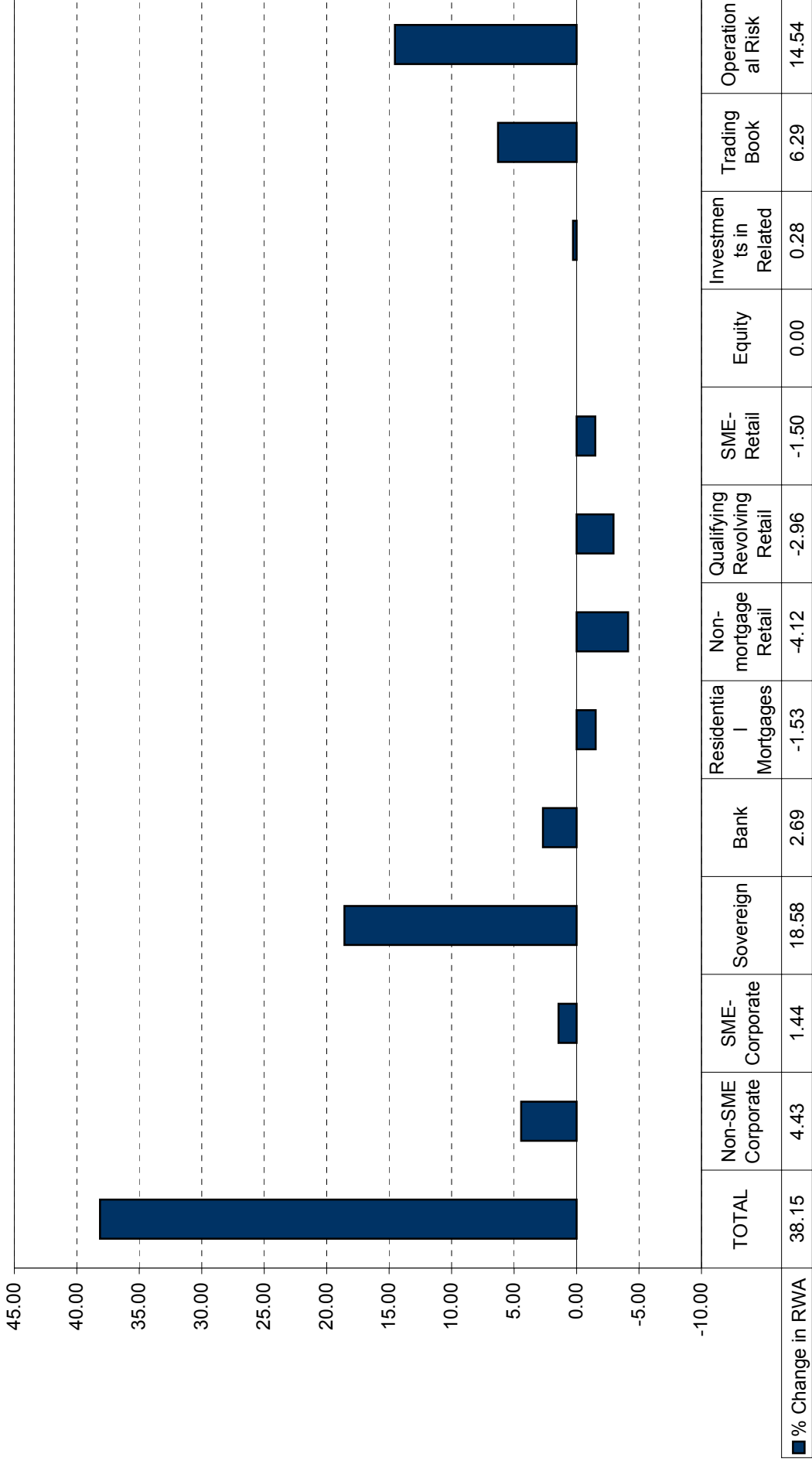
Grafik 82: Risk Ağırlıklı Varlıklar Yüzde Dağılımı

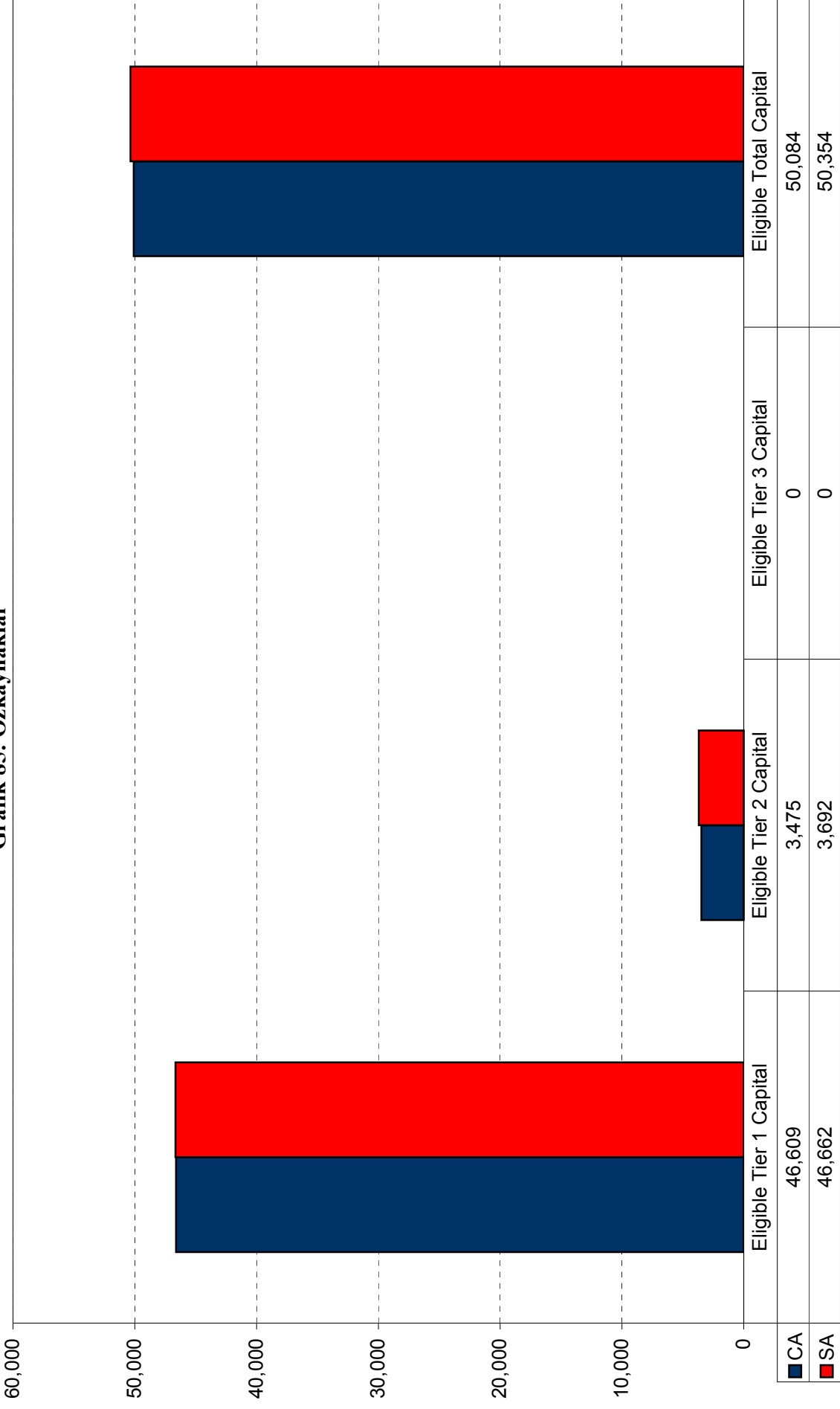
**Grafik 83: Risk Ağırlıklı Varlıklar Değişimi
(SA Yaklaşımına Göre Risk Ağırlıklı Varlıklar / CA Yaklaşımına Göre Risk Ağırlıklı Varlıklar)**

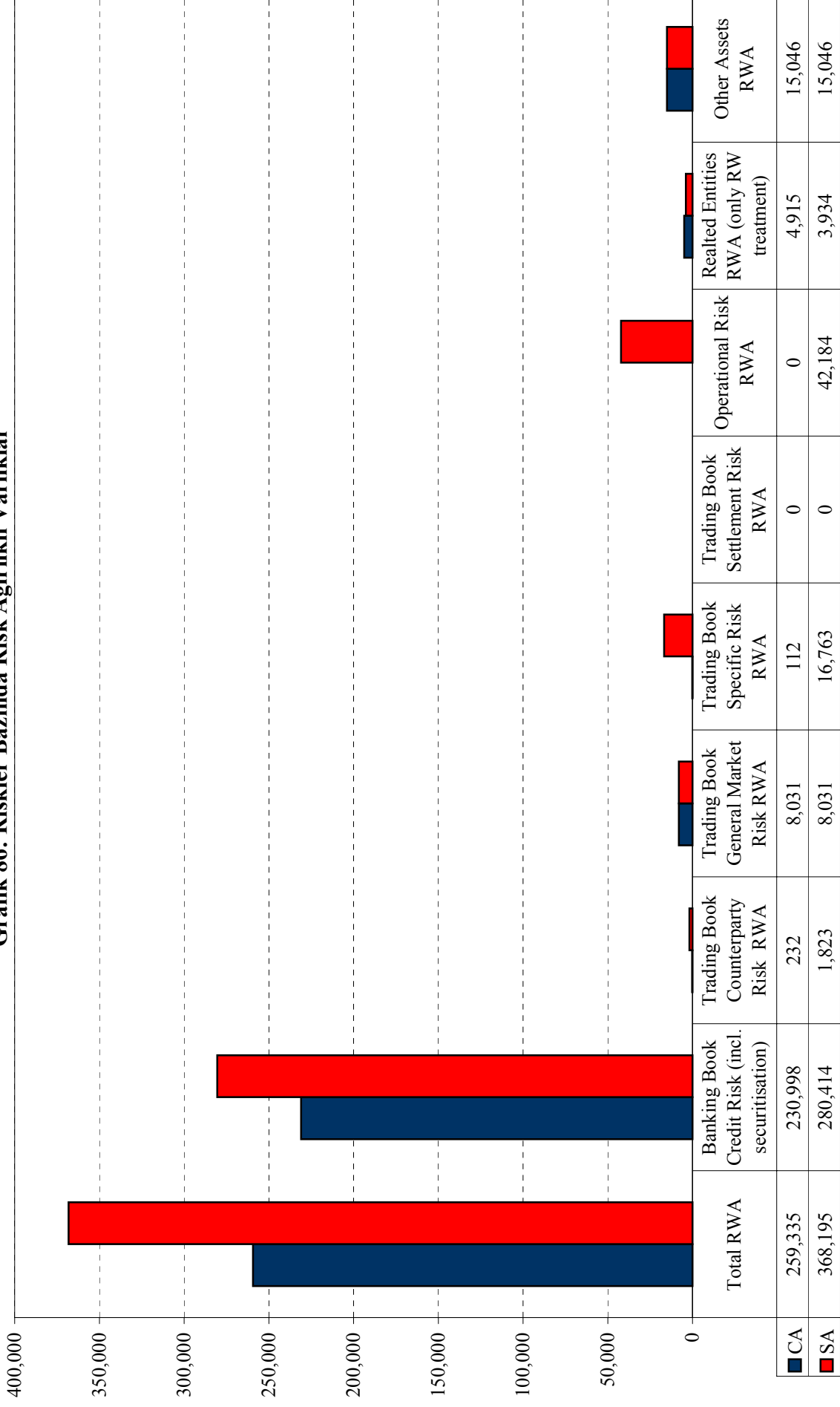
Grafik 84: Katkılar
(Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Değişim / CA Yaklaşımına Göre Toplam Risk Ağırlıklı Varlıklar)

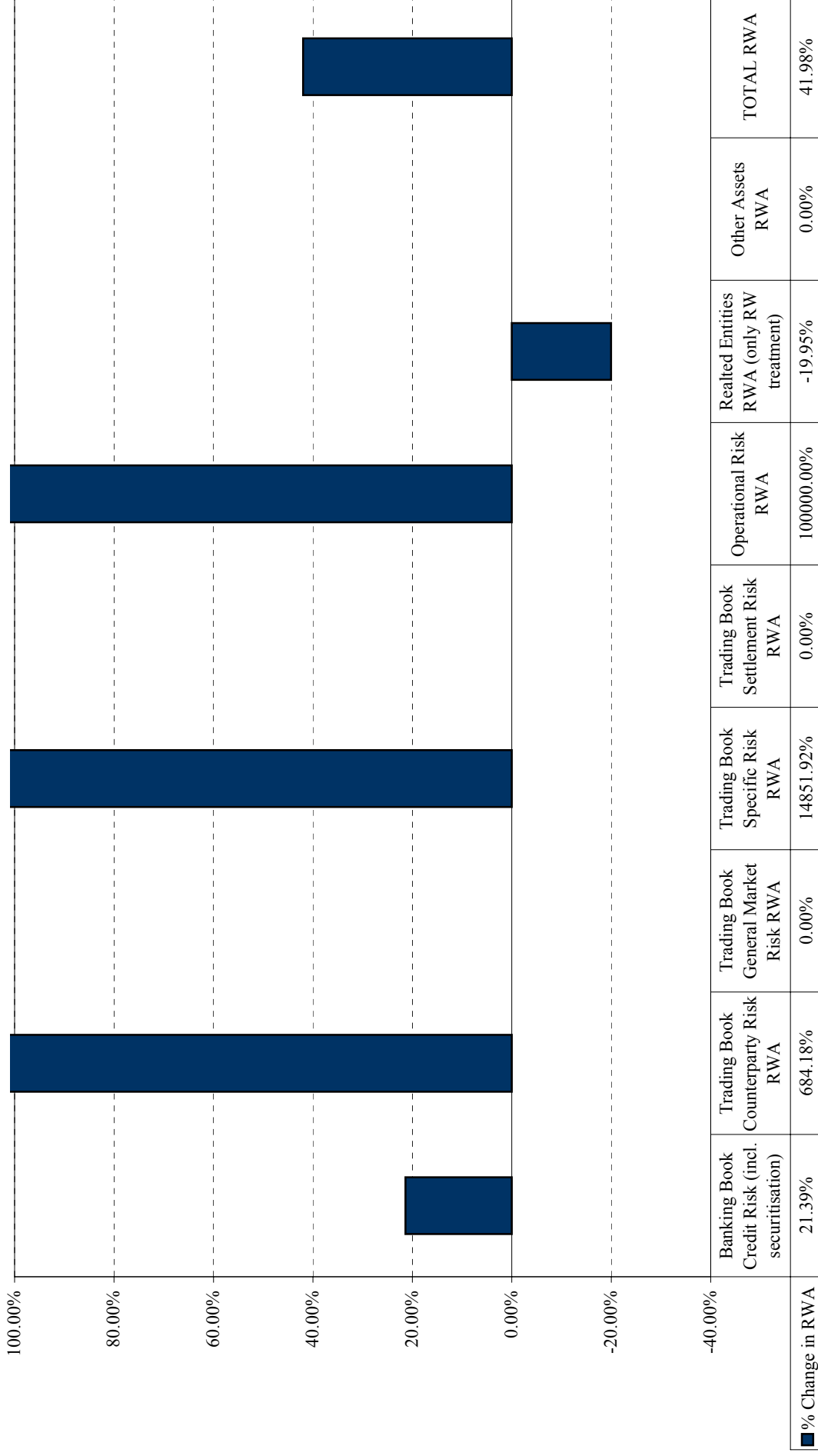
Grafik 85: Özkaynaklar

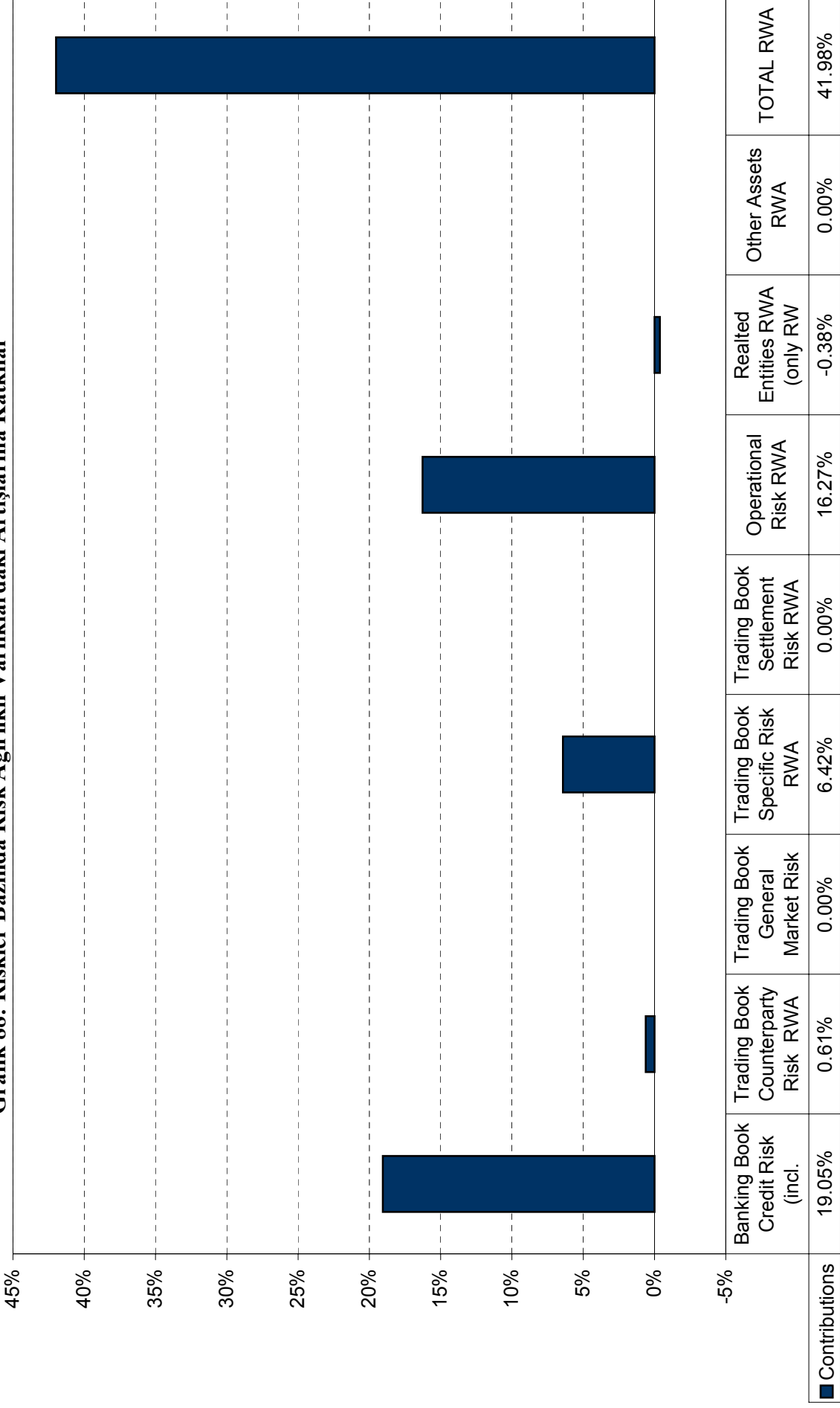
Grafik 86: Riskler Bazında Risk Ağırlıklı Varlıklar

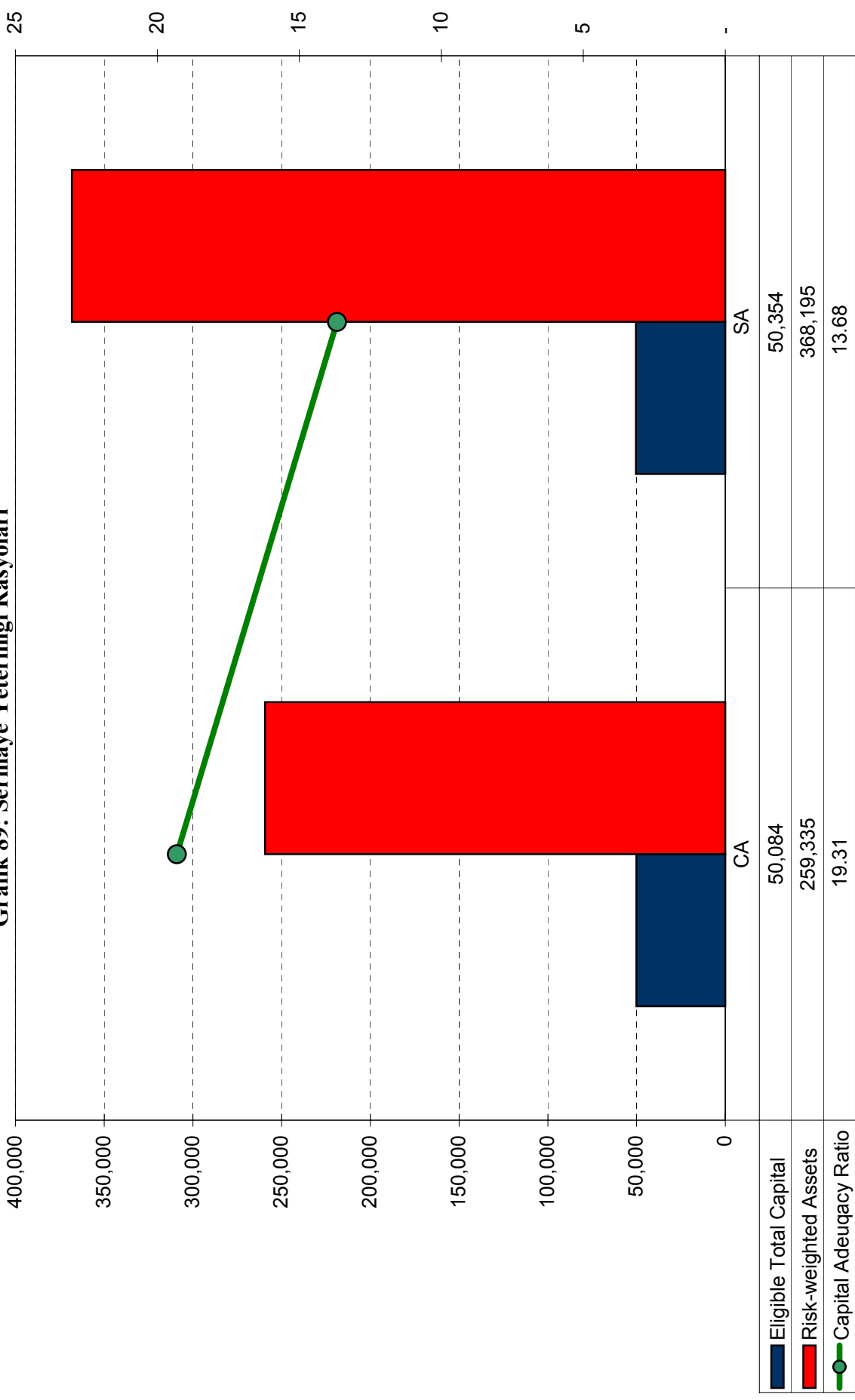
Grafik 87: Riskler Bazında Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Artışlar

Grafik 88: Riskler Bazında Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Artışlarına Katkılar

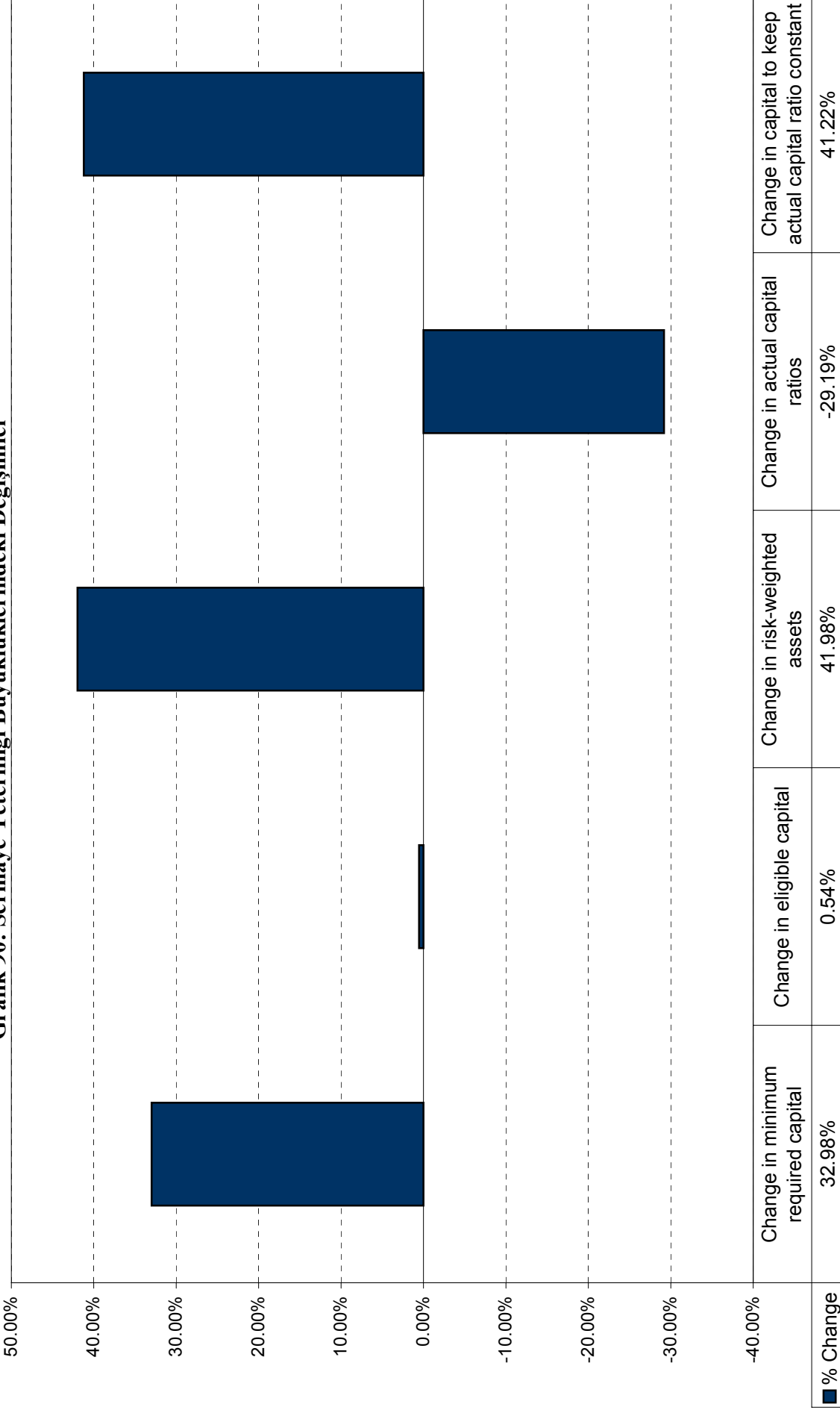

Grafik 89: Sermaye Yeterliliği Rasyoları

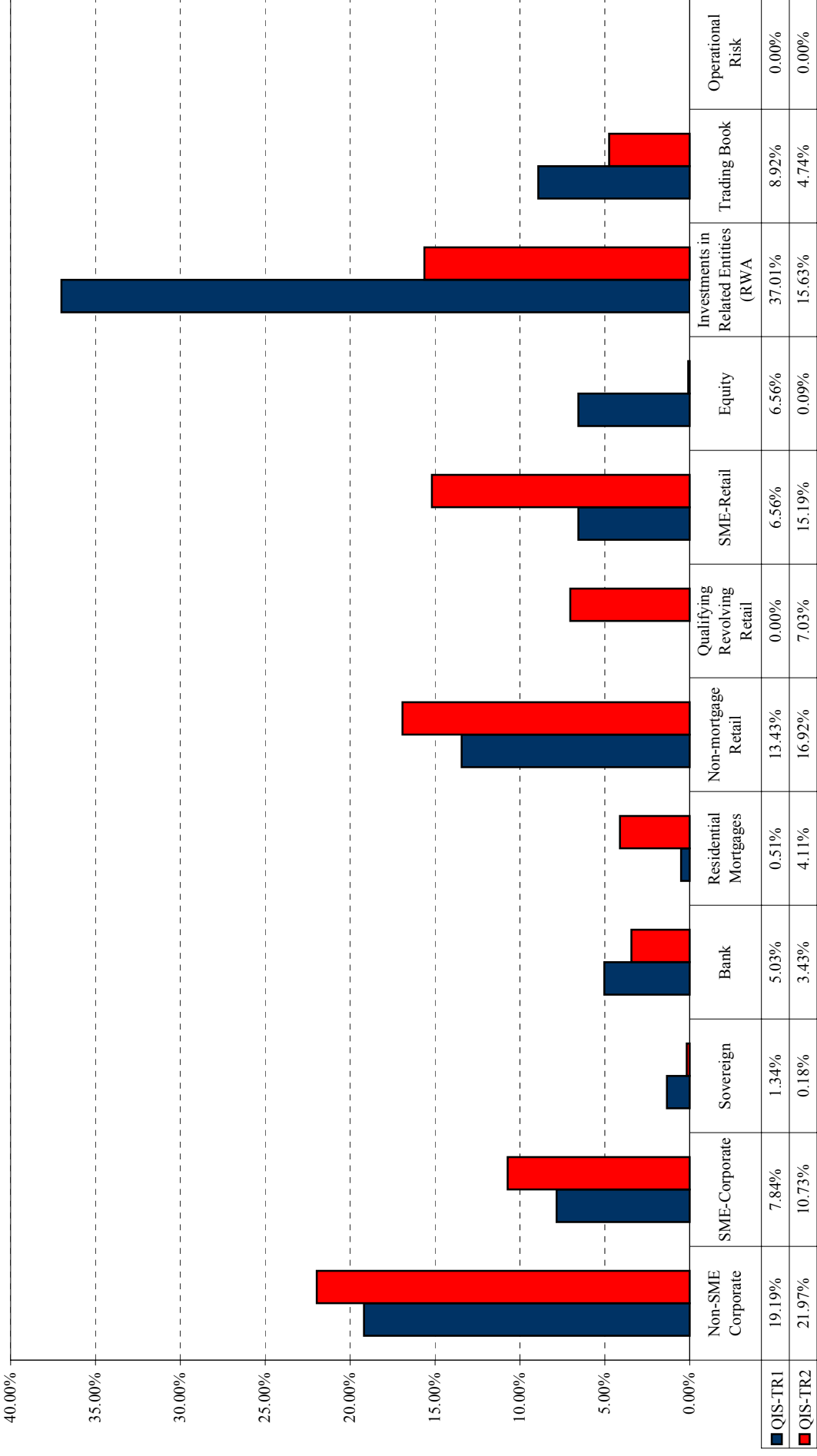

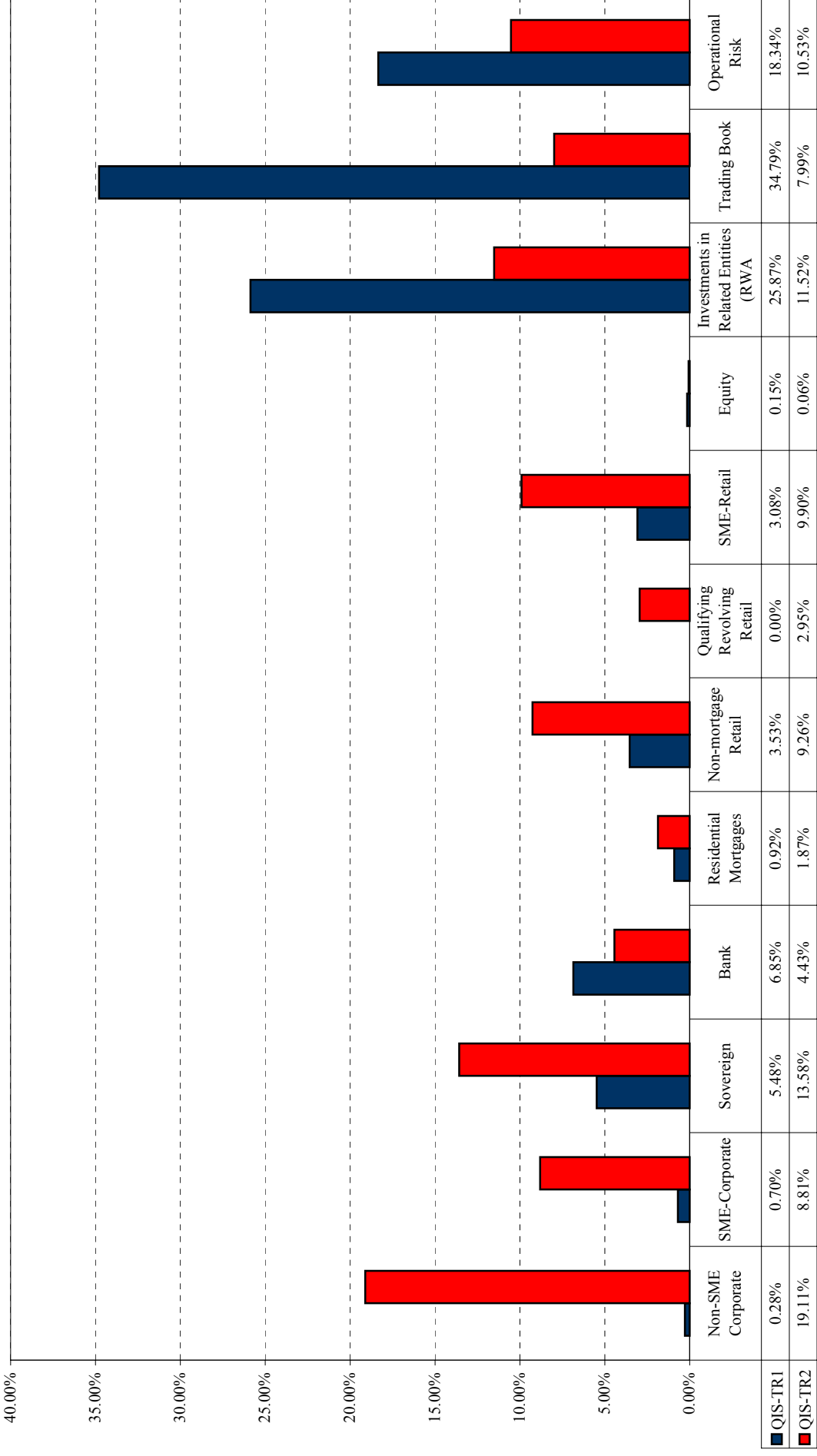
Grafik 90: Sermaye Yeterliliği Büyüklüklerindeki Değişimler

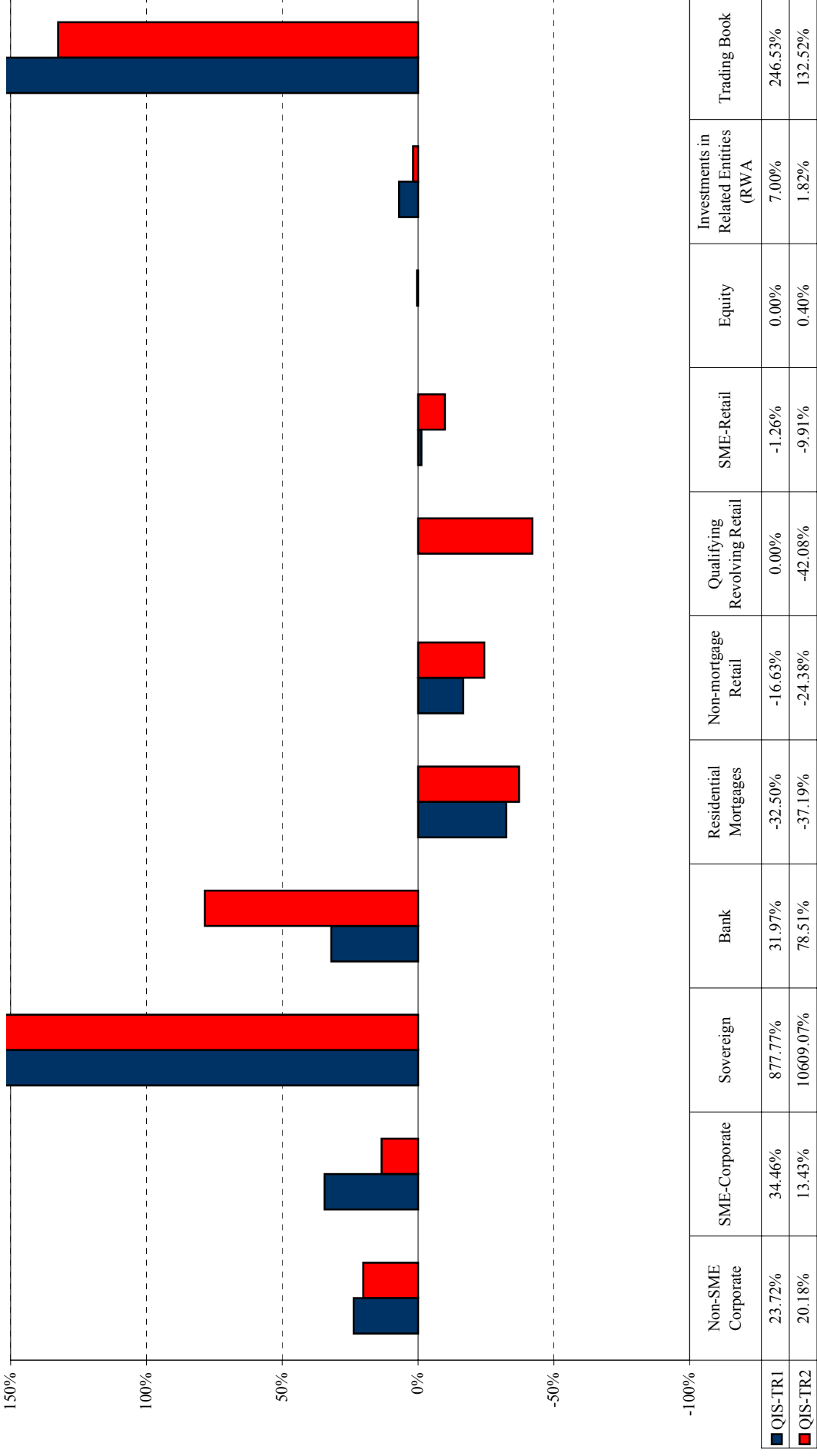
**Grafik 91: QIS-TR1 ve QIS-TR2 Sonuçlarının Karşılaştırılması
(CA Yaklaşımına Göre Risk Ağırlıklı Varlıklar Dağılımı)**

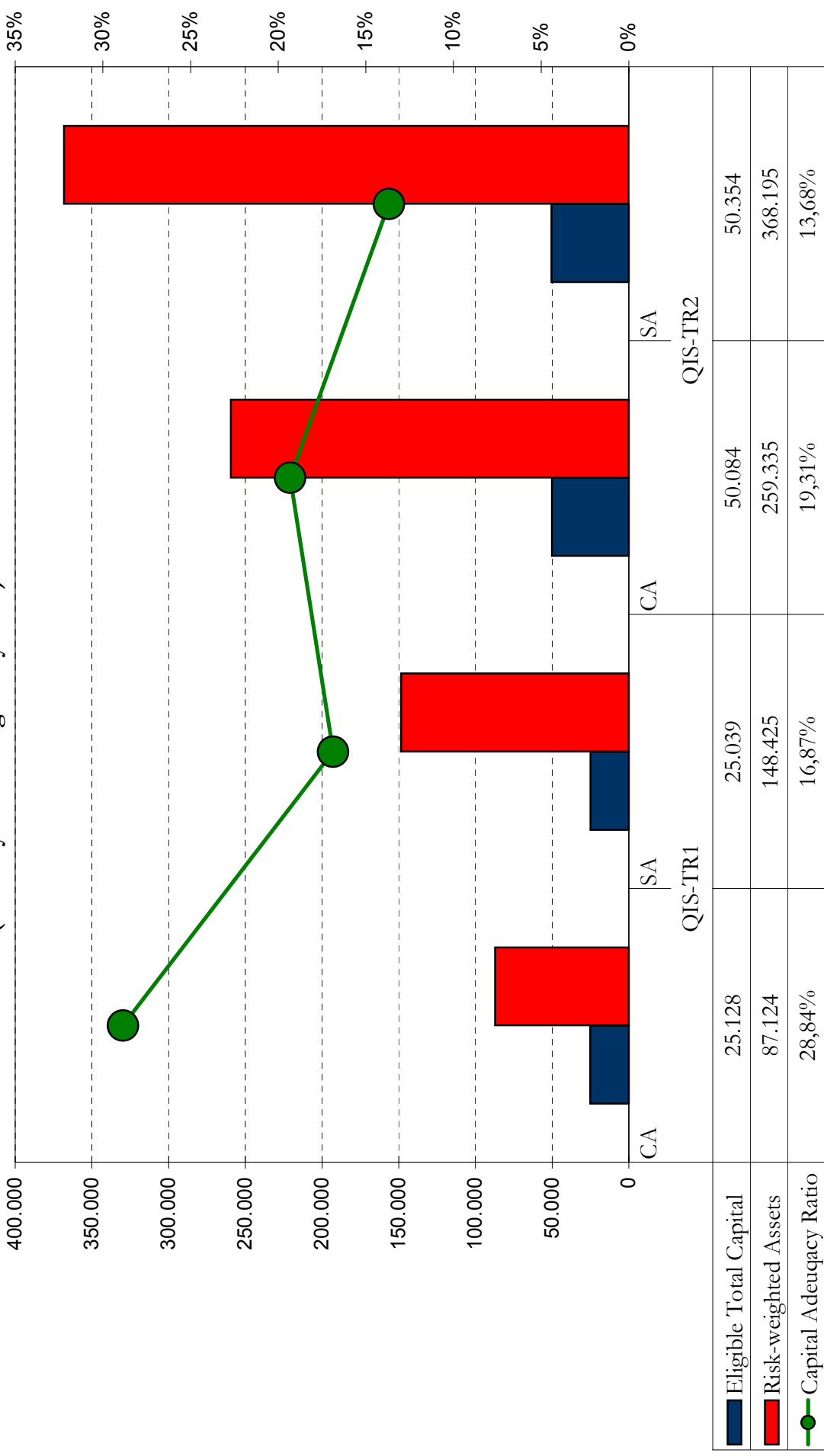
**Grafik 92: QIS-TR1 ve QIS-TR2 Sonuçlarının Karşılaştırılması
(SA Yaklaşımına Göre Risk Ağırlıklı Varlıklar Dağılımı)**

**Grafik 93: QIS-TR1 ve QIS-TR2 Sonuçlarının Karşılaştırılması
(Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Değişim)**

Grafik 94: QIS-TR1 ve QIS-TR2 Sonuçlarının Karşılaştırılması
(Sermaye Yeterliliği Rasyoları)

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 17 42

www.bddk.org.tr